

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Orální historie - Soudobé dějiny

Bc. Viktor Bukač, DiS.

**Skateboarding jako svobodná subkultura - historie
od roku 1988 do konce 90. let v Česku**

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Přemysl Houda, Ph.D.

Praha 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 25.01.2024

Bc. Viktor Bukač, DiS.

Poděkování

Především děkuji všem narátorům. Bez jejich ochoty participovat na tomto projektu a sdílet jedinečné osobní vzpomínky a příběhy by nikdy tato práce nemohla vzniknout. Též jim děkuji za sdílení fotek z jejich osobních archivů a dalších hodnotných materiálů, které jsem mohl v této práci použít. Dále bych rád poděkoval PhDr. Přemyslovi Houdovi, Ph.D. za ochotu, trpělivost, cenné připomínky a rady při vedení této diplomové práce. Velmi si toho vážím. Děkuji celé katedře FHS OHSD (ve starém i novém složení). Děkuji mé ženě Kristýně za trpělivost a podporu. Děkuji žinkovské pípě a spolužákům Davidovi Grácovi, Martinovi Zelinkovi, Jindře Lavrenčíkové, Kateřině Mikulcové, Markovi Haubertovi, Markétě Světlíkové za podporu a inspiraci. Děkuji Jendovi Boučkovi za pomoc při hledání kontaktů a poskytnutí cenných archivních materiálů. Tímto se omlouvám všem narátorům, kterým jsem při rozhovorech vykouřil nespočet cigaret, ač jsem „nekuřák“.

Abstrakt

Cílem diplomové práce je přinést zevrubný popis historie skateboardingu v ČSSR, potažmo v Česku od roku 1988 do konce devadesátých let dvacátého století, pomocí detailního vhledu do prostředí této městské komunity. Fundamentem orálněhistorického bádání je sběr dat z pořízených rozhovorů, dobové literatury, fotografií či filmových záznamů (VHS). Klíčovým faktorem je chápání života této specifické komunity z pohledu vnímání svobody a dalších subjektivních pocitů na pozadí celospolečenských proměn. Práce se zabývá zkoumáním výpovědí této generace skateboardistů a lidí spojených s tímto prostředím, s přesahem do kultury, podnikání a pořádání sportovních událostí.

Klíčová slova: skateboarding, svoboda, komunita, životní styl, podnikání, subjektivita skateboardingu (pocity, vjemy), urbanistické vlivy, komunitní slang, genderová vyváženost - tj., ženy vs. muži ve skateboardingu, závodění a campy, skateboarding jako profesionální zaměstnání, subkulturní diverzita, útoky nacistických Skinheads v 90. letech, zahraniční vlivy, skateboarding jako umění, vývoj lokálních médií.

Abstract

The goal of the thesis is to provide a detailed description of the history of skateboarding in the Czechoslovakia, i.e., in the Czech Republic from 1988 to the end of the nineties of the twentieth century, using a detailed insight into the environment of this urban community. The foundation of oral history research is the collection of data from recorded interviews, period literature, photographs, or film recordings (VHS). A key factor is the understanding of the life of this specific community from the perspective of the perception of freedom and other subjective feelings against the background of societal changes. The thesis examines the statements of this generation of skateboarders and people associated with this environment, with an overlap into culture, business, and the organization of sports events.

Key words: skateboarding, freedom, community, lifestyle, business life, subjectivity of skateboarding (feelings, perceptions), urban influences, community slang, gender balance - i.e., women vs. men in skateboarding, contests, and camps, skateboarding as a professional occupation, subcultural diversity, Nazi Skinheads attacks in the 90s, skateboarding as art, foreign influences on local community, media market development.

Obsah

1. Úvod	9
2. Cíle orálně historického bádání	10
3. Orální historie	12
4. Pilíře OHSD výzkumu	13
5. Etický přístup a vedení rozhovorů	15
6. Práce s prameny a subjektivita sdělení	17
6.1 Použité pramenné zdroje.....	19
7. Výzkumný vzorek, technika a práce s daty	21
8. Orální historie a problematika paměti	23
9. Být „Skejtákem“. Definice skateboardingové komunity	26
10. Socialistická ložisková rapsodie (období 1988–1990)	32
11. Politická situace v Československu	33
12. Skateboarding v ČSSR a přelomový rok 1988	35
12.1 Další stanice: Strahov.....	35
13. Skateboarding a socialistická tělovýchovná „mašinérie“	39
13.1 Sportovní kluby a tělovýchovné jednoty.....	40
14. Výjezdy na Západ, opuštění socialistické „šedi“	45
14.1 Münster Monster Mastership - „ráj Tituse“.....	49
15. Euroskate ´88 - „Holešovická Kalifornie“	52
15.1 Přípravy a realizace Euroskate ´88.....	53
15.2 Technické zázemí, stavba skateparku - Euroskate ´88.....	58
15.3 Dobový tisk a Československá televize o Euroskate ´88.....	59
16. Svoboda a skateboarding	61
16.1 Drogy vs. svoboda.....	63
16.2 Svoboda a identita jedince.....	64
16.3 Svoboda z pohledu amerického skateboardingového profesionála.	67
17. Subjektivita skateboardingu - pocity, vjemy, urbanismus	68
17.1 Styl a adrenalin.....	69
17.2 Zvuky a město v pohybu.....	71
17.3 Noční město.....	74

18. Raná devadesátá léta - nástup nové generace (1989-1993)	75
18.1 „Fučíkárna“ - oáza svobody.....	77
18.2 Dobový fenomén: U-rampa ve „Fučíkárně“.....	80
18.3 Zánik „Fučíkárny“.....	81
19. Imaginace vs. Realita	82
19.1 Cesta za „hvězdami“ (první návštěvy USA).....	82
19.2 Cesta za „hvězdami“ - „být lepší, než oni“.....	85
19.3 Komunitní diverzita 90. let - „někam patřit“.....	86
20. „Válka subkultur“ - Skinheads, Punks a Skateboardisté na pozadí společenských událostí 90. let	89
20.1 Definice subkultury a rozdělení Skinheads.....	90
20.2 Byl to jenom Bzenec? Hudební styly jako identifikátor komunit	92
20.3 „Live in Bzenec“, aneb hudební „Babylon“.....	96
20.4 Skateboardingová komunita vs. Skinheads, období strachu a nejistot.....	98
20.5 Davová psychóza a konsolidace obrany.....	100
20.6 Soudní dohra - příběh Davida Semely a Pavla Berana.....	102
20.7 Krádeže a vřava uvnitř skateboardingové komunity.....	105
21. Skateboardingové „Esperanto“ - fenomén pražského slangu	107
21.1 Slang pražských „Kids“.....	109
21.2 Slangový vzorový transkript.....	111
21.3 Slovník slangových pojmů.....	112
22. Skateboardingové komunity vs. architektura měst	127
22.1 Stalinův pomník - „Stalin“.....	130
22.1.1 Popis lokace „Stalina“ a vytvořených překážek	132
22.1.2 Komunita na „Stalinu“, prolínání I. a II. generace	134
22.1.3 Komunita na „Stalinu“, III. generace	136
22.2 Lokalita „Bulhar“.....	136
22.3 Lokalita „Lenin“.....	137
22.4 Lokalita pražských Vinohrad - „Merkurie“, „Flora“.....	140
22.5 Lokalita Nová scéna, tzv. „Scéna“ a „Nábřeží“.....	142
22.5.1 Lokalita „Scéna“	142
22.5.2 Lokalita „Nábřeží“	143
22.6 Kryté lokality, tzv. „Indoor“.....	144
22.6.1 Lokalita „Štvanice“	145
22.6.2 Lokality „Strahova“ + pražských podchodů	146
22.6.3 Lokalita „Bunkr“ a „Assasin“	147
22.6.4 Lokality „Bruselák“, „Kožná“, „V Cípu“, „Břežany“, „Luxor“	148

23. „První vertová dáma“ aneb narušení mužského stereotypu – ženy na skateboardu	151
23.1 Lucie Kalinová (1. část)	151
23.2 Renata Škrabalová (Trávníčková)	152
23.3 Ženský vs. mužský element	153
23.4 Lucie Kalinová (2. část) a Jana Bartáková	155
24. Skateboarding = umění !?	160
24.1 Móda a oblečení jako identifikace	161
24.2 Vizualizace, stylizace, umění	162
24.3 Fenomén samolepek – tzv. „stickers“	166
25. Volnočasové aktivity, kluby, hudba a drogy	168
26. Multimédia vs. skateboarding	173
26.1 „Grind.cz“ – skateboardingové weby a nástup internetu	175
26.2 Tištěný časopis (magazín) „Board“	178
26.3 Tištěný časopis (magazín) „Move“	186
26.4 Česká skateboardingová stopa v zahraničním tisku (90. léta)	189
26.5 Odkaz skateboardingových videí	190
26.6 Zahraniční mediální vlivy	191
26.7 Tuzemská video produkce	193
27. Skateboarding a podnikání v tuzemsku	195
27.1 Rozjezdy podnikání a nedostatek skateboardingového zboží	197
27.2 Obchod a distribuce zboží – „Rock’n’Roll“	200
27.3 Regionální distribuce a Prachaticko – Miroslav Bartoš	205
27.4 „Phalanx“ skateboards – „Falanga“ ?	207
27.5 Mystický odkaz „Mysticu“ – Mystic Skates „SK8“	210
28. Skateboarding a závody v 90. letech	212
28.1 Závodění a pocity svobody	213
28.2 Mystic Skate Cup „MSC“	215
28.2.1 MSC 1994	217
28.2.2 MSC 1995	217
28.2.3 MSC 1996	218
28.2.4 MSC 1997	219
28.2.5 MSC 1998	220
28.2.6 MSC 1999	220
28.3 Summer Camp Prachatice	222
28.4 Benefiční závody – „Den pro Jakuba“ a „Day for Šnajc“	226
28.4.1 „Den pro Jakuba“ – příběh Jakuba „Pení“ Krejčíka	226
28.4.2 „Day for Šnajc“ – Příběh Marka Schneidera	229

28.5 Skateboardingové závody v tuzemsku (raná 90. léta).....	230
28.5.1 Halové MČR, Hradec Králové (25.-26.11.1989)	231
28.5.2 Diskotrial (červen 1989), prostory před „Pakulem“, Praha 4	231
28.5.3 Pražské závody (jaro 1990), prostory před „Pakulem“, Praha 4	232
28.5.4 Finále „EP“ (Evropského poháru), Hradec Králové (27.-28.10. 1990)	232
28.5.5 Mistrovství ČSFR (4.6.1992), prostor před „Pakulem“, Praha 4	233
28.5.6 Mistrovství republiky - Palác kultury a sportu, Vítkovice (1994)	235
29. Závěr	236
30. Literatura a zdroje	241
30.1 Životopisné rozhovory.....	241
30.2 Literatura.....	243
30.3 Tištěná periodika.....	246
30.4 Archivy a badatelny.....	247
30.5 Internetové odkazy.....	248
31. Obrazové přílohy	251

1. Úvod

„To je stav mysli, to není sport v první řadě. To ti dává svobodu, je to individuální záležitost. Ty lidi, co jsme s nimi jezdili a co jsem potkal venku, včetně špičkových skaterů nebo špičkových značek, tak to všechno prostě byli zběsilci, kteří měli v tom tu svobodu. V okamžiku, kdy se do toho nacpaly peníze – to vlastně začalo od Euroskate '88 dál a dneska už je to v totálních, z mého pohledu, v totálních sračkách. Kdy prostě tam jde akorát o peníze.“¹

Výše uvedený narativ na úvod této práce nebyl vybrán náhodou. Měl by uceleně nastínit, o čem tato diplomová práce bude a vyvolat čtenářovo první zamyšlení. Konceptci práce jsem pojal z historického hlediska jako formu bádání, v kterém se naplno využily možnosti metodiky orálněhistorického výzkumu, aby přinesly zevrubný popis historie skateboardingu v ČSSR, potažmo v České republice, a to od přelomového roku 1988² do konce devadesátých let.

Zejména období první poloviny devadesátých let (rozmezí let 1990 až 1993) je plně závislé na výpovědích očitých svědků a zúčastněných, jelikož pravidelně či vůbec nevycházela žádná lokální česká skateboardingová videa ani časopisy, nebyl rozšířený internet. Veřejná média, jako denní tiskoviny občas o skateboardingu informovala, ale víceméně jen dobovým novinářským jazykem, který přinesl jen strohé faktografické informace o skateboardingových akcích a závodech. Nic, co by odhalilo vnitřnosti a fungování této komunity.

Diplomová práce bude koncipována jako kolekce kondenzovaných výpovědí narátorů, které pomohou popsat a pochopit fungování skateboardingové komunity a subkulturního fenoménu. Práce se bude věnovat subjektivním otázkám pocitů svobody, prožitků spojených se skateboardingem, s přesahem do společnosti, kultury, podnikání a pořádání sportovních událostí. Jako jeden z cílů výzkumu vytyčuji konkrétní pilíř analýz pocitů, hmatatelných a nehmatatelných vjemů, jejichž konstruktivní zachycení pomůže lépe pochopit, co aktéři v té době prožívali a jakým způsobem žili. Odkaz hmatatelných a nehmatatelných vjemů, včetně subjektivních analýz pocitů, budou kontinuálně prolínat řádky následujících textů a kapitol. Zároveň věnuji i jednu kapitolu samotným

¹ Jan Smolík, I. rozhovor, 6.8.2023, [00:03:58]

² Rok 1988 je často označován jako přelomový, z důvodu pořádání evropských závodů Euroskate '88 v pražských Holešovicích (pozn. autora)

skateboardingovým závodům, u kterých nepovažuji za nejdůležitější je analyzovat z pohledu faktografického (údaje a výsledky ze závodů však v práci předkládám jako přílohu), nýbrž se zaměřím na konkrétní individuální prožitky pamětníků (účastníků závodů a jejich organizátorů) na pozadí společenských a ekonomických proměn.

Skateboardingová komunita, která byla na počátku devadesátých let značně minoritní, ovlivňovala nakonec celou subkulturu v rámci celé země, s epicentrem v Praze. Je to dáno saturací nejlepších skateboardingových lokací (tzv. *spotů*), četným výskytem obchodů nabízejících skateboardingové vybavení a módní značky (tzv. *skateshops*) a pořádáním důležitých skateboardingových akcí, na které se sjížděli lidé z celé republiky a světa.

2. Cíle orálně historického bádání

Cílem výzkumu je tak sběr, analýza a interpretace výpovědí této generace skateboardistů a skateboardistek a lidí spojených s touto komunitou, doplněných o dílčí fragmenty tohoto období, získaných z dalších archivních materiálů. Fundamentem bádání je vnitřní mikro pohled do fungování komunity, jejich chápání okolního světa, prizmatem pohledu svobody na pozadí vývoje celospolečenských změn v průběhu devadesátých let dvacátého století. V práci se nebudu věnovat technickým aspektům a historii výroby skateboardů, protože to považuji za nepodstatné. Navíc tomuto tématu se věnovalo několik prací a odborných knih, na které v této práci pouze odkazuji. Z hlediska časové osy je předmět bádání zasazen do období od podzimu roku 1988, kdy se uskutečnily přelomové závody Euroskate'88 v pražských Holešovicích až po konec devadesátých let. Na českou první generaci skateboardistů, tzv. „*King Skate*“ (začínali jezdit na skateboardu již v *sedmdesátých letech*, pozn. autora), budu odkazovat zejména v kapitole organizování závodů a skateboardingového podnikání. Práce bude zkoumat pamětníky, kteří v první půlce devadesátých let byli na pomyslném skateboardingovém „vrcholu“, po kterém odcházeli do pomyslného skateboardingového

³ King Skate, Dokumentární film mapující „první“ generaci skateboardingů od 70. let, Česko, 2018, 80 min. Režie: Šimon Šafránek

„důchodu“ a též novou generací pamětníků (většinou ročníky narození 1976-1980 pozn. autora), které začínaly v devadesátých letech na skateboardu jezdit a nastavovat nové trendy. Z hlediska subkultury a dobového slangu, který přetrvává do dnešních dnů, jsem začal vytvářet krátkou databázi, která bude nezbytnou součástí práce.

Vzhledem k tomu, že jsem byl zúčastněným pozorovatelem a součástí komunity v periodickém období, kterému se tato práce věnuje, považuji za přínosné, že většina narátorů mě osobně zná. Proto v drtivé většině rozhovory probíhaly ve velmi uvolněné a přátelské atmosféře. Se všemi narátory jsem si tykal a nabyli jsme tak dojmu vzájemného „bližšího“ napojení, díky čemuž se mi narátoři nebáli více otevřít a byli sdílnější. Jako výhodu považuji i to, že díky svému vhledu a pamětnické zkušenosti jsem mohl klást specifické detailní otázky, které jsou pro dění v komunitě typické.

Díky těmto znalostem a pamětnickým zkušenostem jsem už dopředu věděl koho kontaktovat a jakým směrem se v bádání ubírat. Metoda „snowball“ efektu tu byla tak marginální, využil jsem ji pouze k získání např. kontaktních údajů na dalšího narátora (nejčastěji telefonní číslo / WhatsApp), ale již jsem většinou dopředu věděl, jakého narátora kontaktovat.

Je tu však jedno velké pomyslné „ale“. Sám si kladu otázku, zda jsem právě touto zkušeností zúčastněného pozorovatele nebyl spíše deformován. Ptám se sám sebe, zda by výsledný rozhovor nedopadl jinak, pokud bych narátora a skateboardingové prostředí vůbec neznal. Zda by forma analýz a interpretací rozhovorů v tomto případě nebyla výrazně kritičtější a „chladnější“ a mnohdy i kratší. Není totiž vůbec jednoduché psát o lidech, které člověk osobně zná a byl mnohdy součástí děje jejich příběhů. I přes tyto pohnutky věřím, že si při bádání a psaní této diplomové práce jsem držel zdravý nestranný nadhled a s nabytou látkou pracoval tak, jak jsem nejlépe dovedl.

3. Orální historie

Domnívám se, že všeobecně vštěpovaná kauzalita soudobých dějin je nelítostná, většinou ty „velké“ události se dějí s ohledem na fakt, co bylo „před“ a co bude „po“. V jakémisi všeobecně zažitém a akceptovatelném celospolečenském kontextu. Snažím se však v rámci této práce lehce vybočovat. Cílem této práce není soudit, snažím se tu nechat prameny a zdroje „hovořit samy za sebe“ a pozici ideálního pozitivistického historika (*snaha o kolekci veškerých dostupných pramenů, které bych na základě obsahové a formální analýzy rozdělil na pravé a falešné. Falešné bych eliminoval a ty „pravé“ bych seřadil do kauzálního řetězce, pozn. autora*) odsouvám na druhou kolej, nebo spíše ji vylučuji.

Z výpovědí narátorů se nedá vyexportovat jeden generický výstup, který by zásadně vypovídal o zkoumaném období v černobílém světle. Ani to není cílem této práce. Z hlediska individuálního přístupu dost dobře nemůžeme ani časově definovat to, co by bylo pro narátory „před“ a „po“. Pro někoho to může být pád železné opony, pro někoho to může být naopak to, že dostal nová skateboardingová kolečka, na která dva roky z kapesného šetřil. Díky tomu tak mohl smontovat nový skateboard a svobodně na něm brázdit ulice měst, v kterých byl pronásledován veřejnou bezpečností (před rokem 1989) a policií později v devadesátých letech. Celospolečenské politické změny se můžou místy zdát pro narátora – skateboardistu marginální. Většina narátorů byla skateboardingem totálně pohlčena a nezajímalo je nic jiného. Skateboarding byl pro ně vším. Prožitky a vzpomínky spojené se začátky skateboardingového ježdění jsou tak víceméně pro pamětníky z časového hlediska totožné. Bez ohledu na to, zda tu v naší zemi vládnul totalitní nebo demokratický režim.

Nejdůležitějším předmětem práce je tak pro mě samotný obsah sdělení, autentičnost a různorodost. Předmětem bádání je získat zevrubný popis historie skateboardingu v období od roku 1988 do konce devadesátých let (viz. výše) s využitím orálně historických kvalitativních postupů. Časově se pohybovat ve dvou rovinách (minulosti a přítomnosti) a snažit se více reflektovat ty individuální prožitky, rozměr každodennosti a liberálního pojetí psaní dějin „zdola“.

Jako kvalitativní výzkum je bráno takové bádání, které sdělení jednotlivce vnímá jako svébytnou poznávací hodnotu a nesnaží se její

obsah pomocí kvantifikujících (např. statistických) postupů zobecnit⁴. Jak říká jeden z dalších „guru“ orální historie, německý historik Alexandro von Plato: *„Nejsilnější stránka orální historie zůstává v interpretaci dějinné zkušenosti, „zažitých“ dějin. Jsme schopni vypátrat kontinuitu postojů, názorů, vjemů, konsenzuálních elementů a jejich následků, které trvají mnohem déle než politické a sociální okolnosti, jež je zformovaly.“*⁵

4. Pilíře OHSD výzkumu

Práce je psána v hybridním módu. Teoretická část práce se postupně prolíná přímo úměrně s empirickou částí a tvoří tak homogenní celek, který je postaven na základních vytyčených pilířích. Na tomto skeletu stavím celou diplomovou práci. Na základě těchto pilířů jsem postupně výsledkem badatelské činnosti definoval fundamentální složky a podsložky (defacto kapitoly této práce), které vznikly postupnou analýzou a interpretací rozhovorů, vedených a koncipovaných kvalitativní kondenzovanou formou.

Prvním pilířem je popsáný často subjektivní důvod, co pamětníka ke skateboardingu přivedlo a proč. Na základě analýzy těchto důvodů můžeme získat pozoruhodný obraz toho, jak je skateboarding přitažlivý a návykový. Sociální a společenský aspekt, ekonomické možnosti a vybavení (*souvisí též s ekonomickou transformací po roce 1989, novými možnostmi nákupu skateboardingového vybavení, podnikání a vznik skateboardingových obchodů, pozn. autora*). **Druhým pilířem** je analýza pocitů, hmatatelných a nehmatatelných vjemů, lidských smyslů spjatých se skateboardingovou komunitou. Jejich konstruktivní zachycení pomáhá lépe pochopit, co aktéři v té době prožívali a jakým způsobem žili. Domnívám se, že v historiografii není důležité jen barvitě definování určitého historického období (např. „šedá“ socialistická zóna), ale je nutné jít hlouběji, rozšířit spektrum výzkumu o širší smyslový záběr pamětníků. Navíc skateboarding je tak komplexní činnost, která využívá všechny

⁴ VANĚK, Miroslav a MÜCKE, Pavel: Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie. Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2011, str. 9

⁵ Dtto tamtéž, str. 10

lidské smysly. Z tohoto hlediska jsem koncipoval přípravu řady rozhovorů. **Třetím pilířem** je móda, hudba a životní styl, tj. zachycení života skateboardisty, běžné každodennosti (tj. projevy verbální, jako specifický komunitní „slang“, trávení volného času mimo skateboarding (kluby, koncerty, další zájmy), popsání života ve skateboardingové komunitě. Pilíř obsahuje i působení trendů a vlivů ze zahraničí (kopírování vzorů zahraničních profesionálních hvězd), vliv časopisů a skateboardingových médií. **Čtvrtým pilířem** je svoboda, komunita a individualismus. Segmentace komunity, dílčích vlivů uvnitř komunity, popsání fenoménu svobody v rámci skateboardingové subkultury, revolta vůči společenskému systému. Genderové pojetí skateboardingové komunity, ženský element ve skateboardingu. Subkulturní pospolitost a též i různorodost. Prizmat individualismu a specifického svobodomyšlného přístupu vystihuje výstižně narátor Martin Leiš takto: *„Celkově ty lidi a mentalita. Víš co, největší prdel je ta, že skejt je vlastně individuální sport, nebo „sport“, prostě individuální činnost, kde nemáš trenéra, hodiny, nějaký režim pitnej, nic. Jo a je to vlastně o tý svobodě a najednou prostě z tý svobody jdeš do toho stáda skejtáků a seš vole někde zavřenej na tý Štvanici, defacto se z tebe stalo to samý, co fotbalista, akorát vole skejták. To mě vždycky sralo a nebavilo, tak jsem si vždycky zvolil svoji cestu.“*⁶ V diplomové práci zkoumám i narušení svobody a integrity jedince, tj. útoky fašistických Skinheads a fotbalových fanoušků (hooligans) na skateboardisty. **Pátým pilířem** je organizace závodů a skateboardingových kempů, vývoj českých závodů (Euroskate'88, Mystic Skate Cup, Summer Camp Prachatice a další skateboardingové podniky v Česku) z pohledu účasti skateboardistů jako nestranných pozorovatelů i závodníků. Popsání atmosféry i ze zahraničního pohledu (k rozhovoru se mi podařilo získat, globální skateboardingovou hvězdu z devadesátých let, bývalého amerického profesionálního skateboardistu, Chris Senna). **Šestým pilířem** je prostředí, kde se život skateboardisty odehrává a které je fundamentální pro provozování této činnosti. Důležitý je vhléd do života této komunity z pohledu bydliště, vliv architektury, urbanismu, vnímání okolí a skateboardingová místa, tzv. „spots“, kde se skateboarding odehrává a bez kterých by nemohl existovat. **Sedmý pilíř** je věnován počátkům české skateboardingové mediální tvorby. První vznik a vydávání tuzemských časopisů a natáčení skateboardingových videí. Nahlédnutím do dobového novinového „oficiálního“ tisku, který informoval o dění ve skateboardingu se pokusím odhalit společenský normativní jazyk, který

⁶ Martin Leiš, rozhovor 11.11.2022 [00:42:39]

informoval o skateboardingu, jako o sportu. Prvním internetovým „vlastovkám“, tj. založení a provozování internetového skateboardingového webu, se věnuje separátní kapitola této diplomové práce. Prostor tu nechávám i pro zachycení a popsání silného mediálního vlivu ze zahraničí, mezi které zařazuji vydávání kultovních skateboardingových amerických časopisů a filmů či videí na VHS⁷. Tato videa byla hojně kopírována, půjčována a distribuována v rámci tuzemské skateboardingové scény.

5. Etický přístup a vedení rozhovorů

„Historiografie, ať vědomě či jen pasivně, vždy výsledky své práce legitimuje určitou společností nebo její část. Díky tomu získává pak zpětně legitimizaci svého vlastního postavení ve společnosti. Způsoby, jak alespoň minimalizovat nebezpečí vyplývající z onoho recipročního vztahu, jsou zejména odborné kvalifikační nároky, kritická komunikace uvnitř historické obce a stálá reflexe postavení historika ve společnosti – krátce řečeno profesní etika.“⁸

K orálně historickému badatelskému projektu, jako je tento, jsem přistupoval se značným respektem. Dovolím si tu uvést menší paralelu s přírodním živlem. Příběhy narátorů vnímám jako rozlehlé moře, u kterého nemáme konce. Nevíme, co se stane, každá sekunda strávená s narátorem může inspirovat, šokovat, zarmucovat či uchvacovat. Námí nevhodně položená otázka může způsobit „bouři na moři“. Spoluvytváříme tak s narátorem historický kontext. Již před samotným rozhovorem vzniká mezi tazatelem a narátorem specifický asymetrický vztah a v zájmu tazatele je získat důvěru a otevřenost narátora⁹.

Pokud se jde námořník plavit na moře, musí znát veškerá námořní pravidla, projít výcvikem a plnit rozkazy kapitána. Orálnímu historikovi za zády žádný kapitán nesedí, je odkázán pouze na sebe a jediným možným řešením, jak dobře zvládnout rozhovor je důkladná příprava a dodržování etického kodexu. Ani to však nemusí znamenat, že rozhovor bude autoram

⁷ VHS = Video Home System, tj. standard pro nahrávání a přehrávání na kazetových videorekordérech, zdroj: <https://web.archive.org/web/20180621234816/http://www.totalrewind.org/vhs.htm>

⁸ Vašíček Zdeněk: Etika a legitimita zkoumání dějin. Soudobé dějiny/CJCH 2001,8(1),s. 105-8

⁹ VANĚK, Miroslav, MÜCKE, Pavel a PELIKÁNOVÁ, Hana: Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007, s. 152

veden korektně. Stejně tak jako plavčík na moři k vodnímu živlu přistupuje s respektem, i badatel musí ctít tyto zásady a k narátorovi s respektem a pokorou přistupovat. Je nutné uvažovat o etice v rovině toho, jak my jako výzkumníci ovlivňujeme lidi, které zpovídáme. Zda proběhlý rozhovor může mít na narátory dodatečné následky, ať už v soukromém životě nebo veřejném sektoru. Stejně tak, jak se zaposloucháme do šumění moře, musíme se naladit na stejnou vlnu i s narátorem, a to je nesmírně těžké. Zároveň to může být i velmi dobrodružné. Etická hranice je pomyslně křehká, konkrétní metodologii vedení rozhovorů se můžeme naučit jedině praxí, ale nikdy nebudeme s jistotou vědět, kde je ta pomyslná správná etická hranice, „přes kterou nejede vlak“. Je to individuální záležitost, která nemá plošně daný vzorec.

Z etického a legislativního hlediska, existuje v České republice kodex České asociace orální historie, který zdrojově vychází z etických směrnic definovaných Americkou asociací orální historie. Dle těchto směrnic by se měl badatel ve svém výzkumu řídit. Z hlediska legislativy se orální historie považuje za „problematickou“¹⁰, a to především kvůli zpracování tzv. osobních, citlivých údajů. V českém prostředí jsou zásady práce s těmito údaji shrnuté v zákoně č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (ZOOÚ) a zákona 89/2012 Sb., občanského zákoníku.¹¹

Ve své badatelské činnosti jsem se snažil dodržovat obecně platné eticko-legislativní zásady a nesetkal jsem se s žádným problémem ze strany narátorů. Informovaný souhlas byl podepsán ve všech případech a často jsem se navíc setkal s laxním přístupem narátorů, kteří nevyžadovali ani kopii informovaného souhlasu (sám jsem jim navrhl, že si informovaný souhlas mohou vyfotit svým mobilním telefonem, což odmítali s mávnutím ruky). Tento lehkovážný přístup přisuzuji i faktu, který jsem rozepsal v úvodu. S většinou narátorů se osobně znám a rozhovory probíhaly v uvolněné atmosféře. Zároveň tento přístup vystihuje specifickou „pohodářskou“ povahu lidí, kteří se ve skateboardingové komunitě pohybují. Se všemi narátory jsem si tykal a na povinnost podepsat informovaný souhlas jsem je vždy upozorňoval před začátkem nahrávání rozhovoru, nikoliv až na konci.

¹⁰ VANĚK, Miroslav a MÜCKE, Pavel: Třetí strana trojúhelníku - teorie a praxe orální historie. 2015, str, 216.

¹¹ Podrobnější rozbor zákona na ochranu osobních údajů v souvislosti s orální historií viz. VANĚK, Miroslav a kolektiv: Orální historie, Metodické a "technické" postupy, 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, r. 2003, s. 76-78. ISBN: 80-244-0718-3

S pokorou jsem si uvědomoval, že bez participace narátorů by orální historie nefungovala, jejich odevzdání rozhovorů do našich rukou a následném uložení do archivu znamená otevření jejich životního příběhu dalším osobám. Nikdy nemůžeme dopředu vědět, jakým způsobem bude jeho výpověď interpretována a kým použita. K rozhovorům jsem se snažil přistupovat vždy profesionálně a s úctou.

6. Práce s prameny a subjektivita sdělení

Využití orální historie v praxi pro bádání (jako jednu z metod historiografie) a psaní této práce je naprosto klíčové. V případě, kde řada pramenů je zcela nedostupných, vůbec nevznikly anebo byly zničeny je tato metoda jedinou, jak získat cenné zdroje informací o specifické historické události.

Tato práce v časovém rámci spadá i do období pozdního socialismu (mapuje roky v rozmezí 1988 až 1990), kdy převažovaly zejména státní dobové dokumenty (tisk a časopisy), centrálně řízené, zaznamenávající události, které byly tehdejším státním řízením akceptovány a tolerovány. Výjimkou tvořil občasník s názvem „Smyk: Miniskateboarder“¹², psaný a distribuovaný skateboardisty (vycházel v letech 1985-1990), který plnil roli komunikačního kanálu v rámci skateboardingové komunity. Takový typ oběžníku.

Období v časovém rozmezí od roku 1990 do roku 1994 bych nazval pomyslnou písemnou pramennou „mezerou“. Samotné získávání archivních pramenů je od roku 1993 komplikovanější z důvodu platného archivního zákona č. 343/1992 Sb.¹³, jehož účelem je bezpečné zachování archivního bohatství budoucím generacím. V tomto období též nevycházely žádné časopisy, které by autenticky zachycovaly dějinné události spjaté se skateboardingovou komunitou. Zde je orální historie klíčovým nástrojem, jak zaplnit tuto mezeru, díky vyprávěním a vzpomínkám narátorů jsem mohl toto období lépe pochopit a zaznamenat. Jednalo se o období, kdy docházelo k výměně skateboardingových generací a též celospolečenským

¹² KOPECKÝ, Martin. Smyk: Miniskateboarder 1983-1984, Smyk magazín 1985-1990: Bohemian skateboard magazines. 1. vydání. Praha: Vojta Kotek, 2017.

¹³ Zákon České národní rady, kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 97/1974 Sb., o archivnictví. Zdroj: www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-343

změním. Můj subjektivní pohled na toto období bych vyjádřil větou: „nebyl čas na vydávání časopisů, začalo se raději podnikat a jezdit volně na Západ.“¹⁴

V uskutečněných rozhovorech však získání faktografických údajů nebylo prioritou. Tou se stal předmět rozhovoru a individuální vyprávění a prožitky samotných narátorů z tohoto období. Zároveň jsem si snažil uchovat míru kritičnosti a skeptičnosti i k získaným pramenům vzniklým uvnitř skateboardingové komunity. U pramenného zdroje – narátorské výpovědi, týkající se periodického období „mezery“ (viz. výše) jsem se zaměřoval zejména na subjektivitu sdělení a nepachtil se po pravdivosti sdělení, která z hlediska dobových klasických archivních pramenů ani nelze ověřit. „Orální historie nicméně ani tak nenahrazuje dřívější pravdy pravdami alternativními, jako nás spíše nepříjemně upozorňuje na prchavou podstatu historické pravdy jako takové. Přesto je pátrání po „realitě“, „faktech“ a „pravdě“ pro naši práci zásadní: i když víme, že jistota nám vždy zákonitě bude unikat honba za ní celému našemu snažení dodává těžiště, tvar a cíl.“¹⁵

Z hlediska technologického postupu jsem uskutečněné rozhovory zaznamenával na mikrofony Rhode, kdy jako záložní variantu jsem ponechával na stole mobilní telefon se zapnutým záznamníkem. Tento způsob záznamu rozhovoru se mi jevil jako efektivní. Pouze v jednom případě se stalo, že mikrofon přestal fungovat a rozhovor se naštěstí zaznamenal na záložní mobilní telefon s horší kvalitou nahrávky, což nemělo na další zpracování záznamu vliv. Přepisy rozhovorů jsem ponechal v původní syrové podobě, jejich autentičnost, specifické vyjadřování narátorů včetně použitých sprostých slov považuji za zásadní a přínosné. Analýza a interpretace rozhovorů byla z mého pohledu náročnější, vzhledem k tomu, že jsem zúčastněným pozorovatelem. Soustředil jsem se na subjektivitu sdělení a možnosti využití dalších interdisciplinárních vhladů, jako sociologických, politologických či psychologických. Naplno jsem tak pocítil to, co Alessandro Portelli popisuje ve své knize, Smrt Luigiho Trastulliho a jiné příběhy: „Subjektivita je považována za přínos i prokletí orální historie. Pomáhá rekonstruovat mentalitu mluvčího a kulturní a politickou atmosféru, ale její pravý kognitivní význam se dá docenit jen, je-li využívána jako subjektivní, a pokud je co nejvíce metodologicky odlišena od faktických informací a přechodných forem.“¹⁶ Jako nejpřínosnější historický zdroj a pramen tak chápu samotný narativ

¹⁴ Osobní poznámka autora Viktora Bukače

¹⁵ Alessandro Portelli: Smrt Luigiho Trastulliho a jiné příběhy, str. 11, ISBN 978-80-246-4550-6

¹⁶ Dtto. tamtéž: str. 287

pamětníka a zkoumání procesů, kterými narátoři vyjadřují, jak ve zkoumaném časovém dějinném úseku vnímali sami sebe a okolí, v kterém žili.

Níže uvádím přehled stěžejních pramenů a zdrojů, které jsem pro tuto práci použil. Jedná se o obecný popis zdrojů, které budou podrobně uvedeny a doplněny o další tituly v seznamu literatury a zdrojovém rejstříku na konci této diplomové práce. V konečném součtu tak seznam pramenů bude daleko širší a pestřejší.

6.1 Použité pramenné zdroje

Rozhovory s narátory (bylo uskutečněno 17 rozhovorů, předem vytipovaných narátorů). Metoda „snowball“ efektu byla minimální, využil jsem ji zejména pro získání kontaktů na narátory. Vzhledem k tomu, že jsem „Insider“, byl výběr narátorů snazší. Za velký úspěch považuji i uskutečnění rozhovoru s bývalým americkým profesionálem a globální skateboardovou hvězdou, Chris Sennem¹⁷. Tento skateboardingový profesionál Česko v devadesátých letech hojně navštěvoval. V rámci kapitoly komunit a náhledu na konflikty mezi fašistickými Skinheads a skateboardisty jsem též kontaktoval bývalého člena hnutí Skinheads. Na přímou otázku, zda by svolil k rozhovoru však nereagoval.

Práce s archivy (*Archiv bezpečnostních složek - Oddělení archivních fondů operativních svazků a vyšetřovatelských spisů - využito zejména z pohledu pořádání závodů před rokem 1989, Badatelna TV Nova - využito zejména k mapování historie skateboardingových závodů Mystic Skate Cup, Badatelna České televize - využito k bádání osoby Jakuba „Peni“ Krejčíka a skateboardingových závodů v ČSSR a ČR, Archiv Českého rozhlasu - zde jsem dohledával pořad Mikrofórum z roku 1988 a 1989, který však v archivu bohužel nebyl dostupný*).

Dobový tisk (*Stadion, Večerník Praha, Rudé právo, Mladý svět, Mladá fronta Dnes, Lidové noviny, Respekt, Reflex, Květy*).

Digitalizovaný archiv Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., digitalizovaný archiv Ústavu pro Českou literaturu AV ČR, v.v.i., Národní

¹⁷ Chris Senn (nar. 11.12.1972, Costa Mesa, Kalifornie, USA) je bývalý americký profesionální skateboardista, mistr světa a vítěz X-Games, zdroj: Rozhovor s Chris Sennem, dne 8.9.2023, viz. karta narátora (datum narození), archiv Viktora Bukače

digitální knihovna - Kramerius, Digitální knihovna Akademie věd ČR Knihy mapující historii skateboardingu ve světě a v Česku (*Euroskate party*¹⁸, *Kmeny 90*¹⁹, *Smyk*²⁰, *Fascinující Skateboarding*²¹, *Chci bejt jako Oni*²², *Skateboard Studies*²³, *Skateboarding and the city*²⁴).

České skateboardingové časopisy Move a Board (časopis Board začal oficiálně vycházet od ledna roku 1995 a byl cenným historickým periodikem, které jsem ve výzkumu mohl použít, některé časopisy byly též dostupné v digitální podobě²⁵).

Skateboardingová česká a zahraniční videa (zdroj na VHS a Youtube) konkrétní popisy a odkazy uvedeny v seznamu literatury a zdrojovém rejstříku na konci diplomové práce).

Tištěné a digitalizované skateboardingové zahraniční magazíny (*Thrasher Mag* a *Transworld Skateboarding*), konkrétní popisy a odkazy uvedeny v indexu a rejstříku diplomové práce.

Skateboardingové audio podcasty²⁶ (zdroj Youtube/Spotify)

Odborné historické publikace (vydané Univerzitou Karlovou v Praze - nakladatelství Karolinum. Tyto publikace budou uvedeny v seznamu literatury a zdrojovém rejstříku na konci diplomové práce)

Osobní archivy narátorů (sdílení fotografií a historických artefaktů, ke kterým jsem získal svolení je v diplomové práci použít)

Osobní archiv Viktor Bukače (zejména mé osobní deníky a fotografie, které vlastním)

¹⁸ Jan Bouček (ed.): Euroskate Party, str. 79, ISBN 978-80-905516-4-0

¹⁹ Kmeny 90, BigBoss a Yinachi, Vladimír 518 a kolektiv, r.2016, ISBN 978-80-906019-9-4

²⁰ Smyk magazin 1985-1990, Martin Kopecký & Co., dědicové, r. 2018, ISBN 978-80-905516-3-3

²¹ Martin van Doren, Ulrich Pramann: Fascinující skateboarding, Svoboda, r. 1994, ISBN 80-205-0405-2

²² Matěj Homola, Chci bejt jako Oni - skateboardingová fotografie 1985-2000, vydáno r.2016, ISBN 978-80-260-9713-6

²³ Konstantin Butz a Christian Peters. Skateboard Studies, Koenig Books London, r. vyd. 2018, ISBN: 978-3-96098-341-5

²⁴ Iain Borden, Skateboarding, and the city a complete history, Bloomsbury, r. vyd. 2019, ISBN: PB:978-1-4725-8345-1

²⁵ Digitální archiv vydání časopisu Board: https://issuu.com/boardmag_cz/3

²⁶ Podcasty Sk8shop: <https://www.youtube.com/@PodcastSk8shop/videos>

7. Výzkumný vzorek, technika a práce s daty

Orálněhistorický výzkum je velmi časově náročný z hlediska přípravy rozhovorů a samotné jejich realizace. Snažil jsem se postupovat velmi metodologicky a vytyčit si hlavní pilíře výzkumu, na kterých jsem stavěl celkový projektový nákres. Na základě segmentace jednotlivých témat vycházejících z rámcových pilířů (viz. pilíře definované v kapitole „Předmět OHSD výzkumu“) bádání jsem kontaktoval konkrétní osoby, budoucí narátory. Celkem jsem kontaktoval přes dvacet narátorů. Nakonec se podařilo uskutečnit osmnáct rozhovorů. Nesetkal jsem se s odmítavým postojem, až na jednoho narátora, který žije v Českých Budějovicích a je velmi pracovně vytížen. I přes tento časový hendikep nakonec rozhovor proběhl.

Zvolil jsem metodu kvalitativního výzkumu a rozhovory jsem vedl v kondenzované formě. Pokud jsem potřeboval po rozhovorech získat ještě dodatečné informace, měl jsem možnost narátora napřímo kontaktovat (jednalo se o doplňující údaje k rozhovorům a osobní údaje o narátorech, např. datum narození). Rozhovorů se zúčastnilo šestnáct mužů a jedna žena. Věkové rozpětí narátorů a narátorky se pohybovalo mezi roky 1963 až 1979, přičemž nejstarším narátorem byl Miroslav Bartoš z Prachatic (datum narození 1963). Rozhovory byly uskutečněny ve většině případů na „neutrální“ půdě (*posezení v parku, v zahradní restauraci, vodáckém kempu, v pracovní kanceláři či kavárně*), s třemi narátory jsem se sešel v jejich domácím prostředí (*rodinný dům a chata*).

Portfolio uskutečněných rozhovorů je systematicky segmentováno do třígeneračního rozptylu. Jan Smolík a Miroslav Bartoš reprezentují generaci, která stála u zrodu skateboardingu u nás a nazývám ji generací „první“, tj. Generace I. Věkový rozptyl narození narátorů v rozmezí let od roku 1972 do roku 1973 nazývám logicky „druhou generací“, tj. Generace II. Do druhé generace řadím narátory Petra Boubína, Petra Berana, Marka Přibyla a Matěje Homolu. Druhá generace zanechala historickou stopu v rozvoji skateboardingu už v osmdesátých letech (ovlivnění evropskými závody Euroskate'88), nicméně nejprogresivnější období je pro tuto generaci pomyslně otištěno zejména v první půlce let devadesátých. Tento segmentační věkový systém však narušuje narátor Petr Löwy, který reprezentuje hybridní historické postavení (*jako malý kluk byl součástí komunity první generace, s kterou jezdil na závody do zahraničí a též hrál významnou roli u druhé a třetí generace. Navíc v roce 2023 je stále aktivních skateboardistou, pozn. autora*). Segmentační systém založený

podle datumu narození „narušuje“ i Martin Leiš (ročník 1974), který začal na skateboardu jezdit později a je datumově součástí druhé generace skateboardistů, nicméně svou aktivní činností a komunitním působením jej můžeme zařadit do třetí generační vlny. Ročníky narození v rozptylu od roku 1976 do roku 1979 jsem tedy nazval „třetí generací“, tj. Generace III. Tato generace začala jezdit na skateboardu zejména na začátku devadesátých let, ale svou progresí a vlivem v rámci komunity byla nejvíce čitelná až v druhé půlce dekády.

Jedenáct rozhovorů se uskutečnilo v Praze, zbývajících šest rozhovorů probíhalo v Prachaticích, Zbečnu, Čerčanech, Rovišti, Vyžlovce a Českých Budějovicích. Kumulativní průměr délky uskutečněných rozhovorů byl okolo 100 minut audio záznamu. Vzhledem k většímu počtu uskutečněných rozhovorů pro tuto práci, jsem se rozhodl důkladněji pracovat s nabytými daty a vytvořil si databázi narátorů v excelovské tabulce, kde jsem postupně doplnil veškeré údaje (jméno a příjmení, datum uskutečnění rozhovoru, kompletaci přepisu, tematické okruhy k rozhovorům, další užitečné informace o narátorovi) nutné k přípravě a vedení rozhovoru. Vznikla tak digitální/virtuální karta narátora, s kterou jsem mohl dále efektivně pracovat, editovat a rozšiřovat. Samotné pilíře otázek a tematické okruhy jsem pak umístil do kontingenční tabulky. V transkriptu rozhovoru jsem byl schopný označit konkrétní tematické pasáže (tzv. tagovat), které jsem mohl dále použít k interpretaci. Postupnou selekcí a filtrováním jsem získal výsledná data (*daty jsou myšleny přepsané tematické pasáže rozhovorů k danému okruhu či konkrétnímu tématu, pozn. autora*), která jsem použil k analýze a následné interpretaci. Toto roztřídění navíc pomohlo i z komparativního hlediska, kdy jsem měl možnost k danému tématu hledat průsečíky či zajímavé výpovědní odchylky mezi samotnými narátory a zpřehlednilo to celkovou badatelskou práci i z investigativního hlediska.

Výstupy rozhovorů jsem ponechal v původní syrové formě, subjektivita a forma sdělení v tomto případě byla zásadní (transkript jsem nekonvertoval do spisovného českého jazyka) pro celý koncept této diplomové práce. Jeden z rozhovorů se uskutečnil v anglickém jazyce (rozhovor s Chris Sennem), zde jsem volil standardní překlad do českého jazyka podle svých schopností a anglických dovedností, nenarazil jsem na překladatelské překážky, kterou by mou analýzu a interpretaci rozhovoru zastavily.

Musím však vypíchnout jednu zajímavou zkušenost. I přes zřejmý fakt, že narátory osobně znám, v prvních částech vedení rozhovorů jsem se

neubráníl lehkému stresu či trémě. Toto jsem pociťoval i v případech, kdy jsem byl na rozhovor důkladně připraven (vyzbrojen „orálněhistorickým tahákem“ tj. seznamem generických okruhů, doplněný o separátní otázky individuálně vypracované dle typu narátora . Tento seznam jsem většinou měl v rohu stolu či vedle sebe, abych narátora zbytečně nerozptyloval).

V předchozí kapitole jsem vedení orálněhistorického rozhovoru přirovnával k plavbě na rozbouřeném moři. Je tomu skutečně tak, na rozhovor se nedá nikdy stoprocentně připravit. Plně se tak ztotožňuji s klasikem oboru, antropologem Alfredem Krögerem: *„V případě orální historie jde totiž o daleko složitější komplex a komplikovaný amalgám znalostí, dovedností a osobnostních předpokladů, které vedou spolu s nutnou praxí k pozitivnímu výsledku. Když se ptali někdy v sedmdesátých letech slavného amerického antropologa Alfreda Krögera, co by poradil mladým antropologům, kteří šli poprvé dělat Orálněhistorický, resp. terénní výzkum, odpověděl jim: Co se dá poradit? Buď to umí, nebo ne.“*²⁷

8. Orální historie a problematika paměti

Pokusím se tu popsat svoje dojmy a zkušenosti s využitím narátorské paměti ve vztahu k tématu individuální a kolektivní paměti, které se navzájem ovlivňují. Tématem kolektivní paměti se ve svých dílech zaobíral francouzský sociolog Maurice Halbwachs²⁸, který propagoval cestu společné podmíněnosti paměti. Halbwachs ve svých pracích důrazně diferencioval mezi individuální a kolektivní pamětí, tvrdil že individuální paměť si každá živá bytost utváří během své socializace. Naproti tomu, kolektivní paměť čerpá tu dlouhodobou trvanlivost z celistvé skupiny jedinců.

„Halbwachs ve svém díle rozvinul myšlenku, že kolektivní paměť se vztahuje k sociálním rozměrům lidského vzpomínání a že individuální paměť je veskrze podmíněná, strukturovaná a závislá na paměti nejrozličnějších kolektivů (např. rodin, sociálních tříd, náboženských společenství a

²⁷ VANĚK, Miroslav a MÜCKE, Pavel: Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie. Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2011, str. 132

²⁸ Maurice Halbwachs (11. března 1877, Remeš - 16. března 1945 koncentrační tábor Buchenwald) byl francouzský filozof a sociolog, představitel „durkheimské školy“. Zdroj: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/maurice-halbwachs-13618>

„globální“ společnosti). Ty pak tvoří tzv. sociální rámce paměti (fr. cadres sociaux), v jejichž intencích tvorba paměti probíhá.²⁹“

Zde bych ze svého pohledu zaujmul zdrženlivější postoj vůči Halbwachsově dílu a více otázky paměti rozvětvil. Skateboarding obecně můžeme chápat jako komunitní záležitost, nicméně jde o silnou expresi individualismu a přístupu jedince – skateboardisty. Vzhledem k povaze a stylu života skateboardisty, ovlivněného dalšími subkulturními vlivy, tu spatřuji daleko více paměťových multiplikátorů, které je možno definovat a rozšířit v učení dalších pokračovatelů „francouzské školy paměti“, mezi které můžeme zařadit Jana Assmanna (1938) a jeho ženu Aleidou Assmannovou (1947), kteří rozvinuli koncept čtyř tematických druhů kolektivní (sociální) paměti takto: 1) paměť mimetickou (tj. fakticky uchovávání společenského jednání prostřednictvím napodobování); 2) paměť věcí (tj. artefaktů minulosti jako např. staveb, pomníků, náhrobků, reliéfů apod.); 3) paměť kulturní (tj. minulost vtělená do symbolických struktur, figur, zvyků či obřadů); 4) paměť komunikativní (předávaná mezi 3-4 generacemi současníků prostřednictvím mluvené řeči)³⁰. Tyto rozvinuté koncepty paměti jsem použil k analýzám a interpretacím rozhovorů ze skateboardingové komunity.

Vzpomínky a paměť jsou fundamentální složkou pro orální historii, naše osobnost je tvořena z těchto složek a každý prožitek či vzpomínka nás formuje. Často jsem se při prvních kontaktech s narátorem s žádostí o rozhovor setkal s explicitním narátorovým varováním, že nic neví a že si už na nic nepamatuje. Vhodně nebo často i nezištně položená otázka vůči narátorovi spustila pro mě překvapivé a nečekané narátorovy odpovědi. Faktografické údaje nebyly v tomto ohledu důležité, ale zajímavé byly analýzy vjemů, vzpomínek a pocitů například u prvního pilíře dotazování – co narátora vedlo k tomu, že se zajímal o skateboard a začal na něm jezdit nebo pocity a vjemy se samotným pocitem ježdění na skateboardu a vnímání okolí – skateboardingového „teritoria“. Jako příklad uvádím tento narativ, v kterém si narátor absolutně nevzpomíná na důvod a fakt, proč dostal od matky svůj první skateboard a důvod, co k tomu vedlo. Vybavoval si pouze okamžik, kdy už ho fyzicky vlastnil a byl schopný detailně popsat, jak skateboard vypadal – viz. níže ukázka z rozhovoru.

²⁹ VANĚK, Miroslav a MÜCKE, Pavel. Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie. Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2011, str. 108

³⁰ Dtto. tamtéž, str. 110

Badatel, Viktor Bukač: „Pamatuješ si vlastně na ten první okamžik, ty jsi ročník 1979. Takovej ten přelom, kdy jsi to poprvé třeba uviděl a řekl sis, že to budeš dělat? (skateboarding)?³¹“

Narátor, Petr Cidorák: „Hele, tohleto já si nepamatuju, ale já si vybavuju jakoby sám sebe, jak jsem na Petříně. Dole, tam byly ještě tři schůdky, ty už tam nejsou. Tam je dlouhá rovinka, kytky a tam byly tři schůdky a já mám mejdlo³², mejdláka někde z Německa mi máma přivezla. Grip jenom na konci vpředu, veprostřed nic. Zelená svítivá špička a zelená svítivá pata a zelený svítící lišty. Tak to je první, co si pamatuju, když jako vzpomínám. Kdy jsem viděl skejta a už jsem ho měl, ale to předtím jsem to někde viděl nebo nevím, možná mi to máma přivezla jen tak jako.³³“

V této vzpomínce mě zaujal ten prožitek a důraz na barvitost a vjemy spojené s popisem skateboardu, jak v té době vypadal. Narátor si nevzpomněl na důvod, proč se ke skateboardingu dostal (zda sám chtěl začít jezdit na skateboardu a zda požádal matku, aby mu skateboard z Německa přivezla), ale důraz zde klade na to, jak skateboard vypadal. Vjemy, barvitost, design, popis a vnímání okolí a fyzických věcí se v řadě rozhovorech staly fundamentálním prvkem vzpomínek narátorů a je jim z jejich strany přisuzována důležitost.

Většinou platí to, že věci, které si pamatujeme živěji, nám přímo úměrně dávají větší smysl. Paradoxně to může být i minoritní vzpomínka na to, že skateboard měl svítivou zelenou špičku (tzv. „nose“), která může člověka formovat ve vnímání a ovlivňovat jeho další život.

Z historického hlediska skutečně nevíme, zda více život jedince ovlivnil „výstřel z Aurory“ anebo to, že dostal nová skateboardingová kolečka v červené barvě. Nevíme, co je pro něj důležitější. To, jak skateboard vypadal může být zásadním důvodem, proč člověk začal na skateboardu jezdit a zůstal u toho dlouhá další léta. Orální historie tyto vzpomínky umožňuje analyzovat a interpretovat. Pokud bychom v našich životech žádné vzpomínky neměli, přišli bychom i o evoluční šanci na samotné žití a bytí. Lidská paměť se časem mění, stejně tak jako lidé se adaptují na svoje prostředí (komunitu), v které se pohybují. Součástí historického „zhmotnění“ je i zapominání. Díky vzpomínkám máme schopnost přemýšlení. Díky řeči to přemýšlení konvertujeme a předáváme dál a sdílíme s ostatními. Analýzu a interpretaci narátorových vzpomínek

³¹ Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023 [00:02:20]

³² Výraz „mejdlo“, též „mejdláka“ viz. kapitola „Slang“ a slangový slovník. Jde o název typu skateboardu nízké kvality (pozn. autora)

³³ Dtto. tamtéž (rozhovor s Petrem Cidorákem)

proto shledávám jako nejpoutavější a nejvíce vzrušující část tohoto bádání.

9. Být „Skejťákem“. Definice skateboardingové komunity

Jak definovat komunitu a život uvnitř tohoto specifického skateboardingového společenství? Napadlo mě tu nastavit zrcadlo ve skutečně extrémním úhlu pohledu a tuto dichotomii vykreslit v komparativu života řeholníků v komunitě. Toto komparativní zrcadlo je natolik extrémní, když vezmeme v úvahu, že skateboarding vychází čistě z ulice, je ovlivněn Punkovou, rap & hip-hop hudbou a volným stylem života. Jedná se tak čistě o můj subjektivní pohled, který se zakládá na vlastních zkušenostech a prožitcích a výpovědích od narátorů.

Generačního mixu skateboardistů - narátorů, kteří začínali se skateboardem buď v hlubokém socialismu (zažili celospolečenské změny po roce 1989 a společenskou transformaci v 90. letech jako skateboardisté) anebo „nové vlny“ skateboardistů, kteří začínali jezdit až v devadesátých letech, kdy docházelo k pomyslné proměně skateboardingových generací. Odcházela ta první generace „King Skate³⁴“ (tj. Generace I.), jejíž pomyslný vrchol přišel s proběhlým závodem Euroskate '88 v pražských Holešovicích. První generace „King Skate“ začala postupně mizet a věnovat se třeba podnikání právě ve skateboardingovém odvětví. Její skateboardingová duše se však nevytratila a působení ve skateboardingové komunitě se posunulo do jiných dimenzí a získalo jinou úlohu, i když příslušníci této odcházející generace nebyli aktivní skateboardisté (viz. kapitola podnikání).

*„Řeholníci jsou lidé, kteří se rozhodli zasvětit svůj život přebývání v Boží blízkosti, a komunita je společenský způsob, jakým to dělají. To je základ, na němž stojí vše ostatní. Kdo není řeholníkem, nemůže plně pochopit, co je komunita, a kdo ani není věřící člověk, může nahlédnout jen věcné, organizační a praktické záležitosti komunity - jako jsem to viděla já, ze své vzdálené blízkosti“.*³⁵ Pro toto zamyšlení a příměr k

³⁴ King Skate, Dokumentární film mapující „první“ generaci skateboardingu od 70. let, Česko, 2018, 80 min. Režie: Šimon Šafránek

³⁵ Alena Ježková: Kláštery a jejich lidé, Tichá Srdce. 1. vydání, r. 2013, Práh. Str. 14, ISBN 978-80-7252-436-5

řeholníkům, (osobně chápu, že tento příměr může být shledáván jako přílišně disputační a extrémní, nicméně porovnání je definováno z pohledu vnitřního nastavení všudypřítomného „bytí“ jako „skejtování“. Nahlížení na daný komparativ z pohledu společenského institucionalismu tu nemůže fungovat a není ani podstatný. Skateboardista plní každodenní úkoly a povinnosti jistě zcela jiné, než citovaný řeholník. Kdo nikdy nebyl „skejtákem“, nemůže nikdy přesně pochopit, „o čem to je“, zaznělo z několika úst narátorů. Stejně tak pohled z venku na řeholnickou skupinu může být podobně nechápavý³⁶).

Jízda na skateboardu přináší především radost a nadšení (tento narativ převažuje u většiny rozhovorů) a je o silných vjemech a prožitcích. Příměrem k postavě řeholníka, jsem chtěl vystihnout to, že člověk, aby byl „skejtákem“³⁷, se nejenom specificky obléká, ale i skejtákem nepřetržitě je. Není to ohraničeno prostorem a časem, vychází to bytostně zevnitř. Proto případný komparativ skateboardisty (zasazený do zkoumaného časového období) s atletem či jiným sportovcem není správný a vypovídající. Jde o stav mysli, který se zhmotňuje a realizuje díky naší tělesné schránce. Skateboarding bolí, není jednoduchý na naučení, a ne všichni u něj dokáží dlouhodobě vydržet. Každý člen komunity svým individuálním přístupem, stylem ježdění, chováním a způsobem vystupování obohacoval tuto komunitu a vznikala tak pestrobarevný celek, který formálně nikdo neřídil (asociace skateboardingu měla vliv maximálně na organizaci závodů), ale víceméně mluvil společnou řečí. První půlka devadesátých let byla o hledání identit, experimentování, silnějším vlivu ze zahraničí a vzájemném ovlivňování a inspirování. Byl to pestrobarevný svobodný chaos.

„Obecně lze říct, že i když duší zůstane skejtákem leckdo, co se týče sportovní kariéry, tam už to tak žhavý není. Životnost skejtáka není rozhodně nijak ohromující, protože vzhledem k náročnosti tohoto sportu probíhá poměrně tvrdá přirozená selekce. Když sto lidí začne jezdit v patnácti, tak dejme tomu polovina z nich se na to vykašle do roka, protože zjistí, že je to moc práce. Hodně se u toho padá, bolí to, chce to trpělivost a něco to stojí.“³⁸

Stejně jako řeholník, tak i skejták má svou „skateboardingovou víru“ a „skejtovou lásku“ v srdci, přes „kterou nejede vlak“. V rozhovorech

³⁶ Osobní komentář autora, Viktora Bukače

³⁷ „Skejták“ tj. slangové označení skateboardisty, taktéž se vyskytuje pojmenování „Skater“, viz. slangový rejstřík – separátní kapitola této práce

³⁸ Matěj Homola: Chci bejt jako Oni – skateboardingová fotografie 1985-2000, vydáno r.2016, Kapitola: „Tak čiao.“ ISBN 978-80-260-9713-6

kteře byly provedeny s narátory se často objevují narativy typu „on byl pro mě Bohem“ (vztahováno ke konkrétnímu člověku, skateboardistovi, vzoru) a skateboarding je pro ně vším, je tak každodenně všudypřítomný. Skejťák tak skejťáka pozná, má na to speciálně vyvinutý smysl. Není to fotbalista, znechucený z proběhlého tréninku vedeného přísným koučem, který se po tréninku osprchuje a vykročí do „civilu“, jehož pomyslnou branou jsou otevřené dveře fotbalového stadionu. Život skateboardisty není ohraničen měřícími stopkami a pravidelnými tréninky na stadionech (alespoň tak tomu bylo v devadesátých letech³⁹).

Paradoxně v rozhovorech s narátory jsem se setkal s explicitním případem, kdy většina narátorů (než objevila skateboard), praktikovala kolektivní sporty, jako např. fotbal, které reprezentovaly hlavní proud či směr „normálního“ celospolečenského trendu. Přeci je „normální“, že každý kluk má rád fotbal a chodí pravidelně na tréninky. Skateboarding ale přinášel svobodu, jak v rozhovoru zmínil Petr Cidorák: „Hele, jelikož je to sport, kterej prostě byl můj vlastně jako by druhej nejbližší sport, protože já jsem dělal fotbal. Já jsem dělal všechno před tím, než jsem měl skateboarding, všechno. Ping-pong, tenis, hokej. Všude. Ale ten, skateboarding mně dal to, tu svobodu. No jako že si nemusel nikde bejt v tolik a tolik. Musel si dělat tohle a tohle. Bylo to pouze jenom na tobě, to bylo asi nejvíc co mě na tom bavilo.“⁴⁰

Transformujme skateboardistu do pozice, jehož „modlitbou“ či „litanií“⁴¹ znějící v uších bude píseň „My god rides a skateboard“⁴² od Hardcore-Punk kapely Spermbirds. Řeholní roucho odhodme a vyměňme ho za prověšené džíny ke kolenům, propocené triko s logem jeho oblíbené skateboardingové značky a skateboardingové boty. Zde se tento komparativ trochu tříští, neboť skateboardingová „roucha“ nejsou vůbec uniformovaná. Osobitá móda skejťáka tak vytváří unikátní obraz individuálního jedinečného tvora, který je definován a pojmenován podle svého stylu oblékání, chování a úrovně ježdění. Jako příklad uvádím

³⁹ Tuto poznámku zde uvádím záměrně. V současnosti (rok 2023) je skateboarding součástí olympijských sportů, funguje reprezentace ČR pod hlavičkou České asociace skateboardingu (viz. www.czechskateboarding.cz), reprezentanti využívají tréninkové metody pod hlavičkou Olympu (Centrum Sportu Ministerstva Vnitřní, status profesionálního sportovce je tak v kontrastu s původní myšlenkou svobody a tréninkové svázanosti v devadesátých letech. (Pozn. autora Viktora Bukače)

⁴⁰ Petr Cidorák, rozhovor, 2.9.2023 [00:01:51]

⁴¹ Litanie je prosebná modlitba, skládající se z krátkých výzev, které pronáší kněz nebo někdo jiný při bohoslužbě, a shromáždění mu odpovídají patřičnou prosbou k Bohu nebo svatým. Zdroj: <https://www.vira.cz/rejstrik-vecny/modlitba?page=1>

⁴² Píseň z alba „Something to Prove“ (rok vydání 1986, We Bite Records), kapela Spermbirds

přezdívkou „McGill“, která byla alter egem Lukáše Flemra⁴³. Přezdívkou získal podle profesionálního modelu skateboardingové desky s designem legendárního amerického skateboardisty, Mike McGilla.

Zejména v první polovině devadesátých let, kdy trh nebyl zaplaven módními značkami se skejťáci identifikovali podle toho, jaké boty měli na sobě a jaké tričko nosili. Boty, které měli na sobě, byly jejich poznávacím znamením - jejich „uniformou“. Boty místy prodřené od gripu⁴⁴ skateboardingového prkna a pokud jiný skejťák sedící například v MHD a hledící přímo k zemi na někom tyto boty spatřil, ihned k němu obrátil svůj zrak. Nešlo však pouze o čistě vizuální podněty a specifika oblékání, ale i typické chování a vystupování, jak v rozhovoru zmiňuje narátor Jan Smolík.

„Tam rozhoduje stav mysli, se mi stalo několikrát, že přijdeš na nějakou akci, která třeba není úplně primárně skejtová a tam už nějakýma vibracema, nevím, jak to vysvětlit, poznáš, kdo skater je a není. A to není tím, jak je oblečený, úplně nevím, jak to říct.“⁴⁵

Narátor dále rozvíjí tuto myšlenku a tento skrytý „šestý“ smysl identifikace skateboardisty a popisuje svoje pocity ještě takto: *„Já jsem třeba před tím, než jsem začal skejtovat, dělal mineralogii. Když najdeš nějaký šutr, tak ho prostě vezmeš do ruky, to prostě poznáš a nedokážeš prostě říct, protože to má takovouto krystalickou strukturu a barvu, lesk, to je všechno dohromady, taková směs, na které poznáš - hele to je pěkný achát anebo ametyst. A toto není sklo, ale křemen, i když chemicky je to defacto téměř to samé. Automaticky to určíš. Nevím prostě, je to prostě něco podvědomého a ty lidi si navzájem okamžitě sednou. Jakmile se objeví nějaký pozér, tak se okamžitě odhalí. Takhle to znám, znám to dlouhodobě a pořád to platí.“⁴⁶*

Snad to nevyzní příliš pateticky, ale domnívám se, že tento výstižný exkurz nám popisuje, jak zhruba skateboarding funguje. Interpretoval bych to jako syntézu různorodých individualit (lidí pocházejících z odlišných sociálních vrstev a různé úrovně vzdělání), které si navzájem rozumí a mluví specifickým slangem. Nazval bych to skateboardingovým

⁴³ Lukáš Flemr s přezdívkou „McGill“, ústřední postava pražského street skateboardingu 90. let z prostoru Stalinova pomníku na Letné. Mike McGill je americký profesionální skateboardista, který vymyslel skateboardingový trik „McTwist“ (pozn. autora)

⁴⁴ „Grip“, tj. technický název nalepovací role na vrchní stranu skateboardingového prkna, která činí prkno přilnavější ke skateboardingové obuvi. Z anglického slova „Grip“ tj. úchop, sevření (pozn. autora)

⁴⁵ Rozhovor, Jan Smolík, 6.8.2023 [00:16:32]

⁴⁶ Dtto. tamtéž [00:16:44]

esperantem⁴⁷, jehož užívání tak udržuje, vyživuje a spoluvytváří tak rozlehlou komunitu, která je mezigeneračně propojená.

Skateboardistka Lucie Kalinová⁴⁸ k tomu dodala toto zamyšlení: „*Jako řekneš čau kámo a jako mně přijde, že se jako všichni jako berou prostě jako že patří všichni do té stejný komunity, jako že vlastně sdílejí stejnou jakoby lásku k něčemu jakoby že jo, nebo sdílejí vlastně i stejný pocity z toho skejtvání. Tak mně to přijde, že samozřejmě, že to propojuje. Takže jako já si myslím, že právě že to je jako já nevím k čemu to přirovnat.*“ Tuto myšlenku pak dále rozvinula: „*Jakože ale tak jak to říkám, že prostě když potká skejták skejtáka tak se automaticky i kdyby se dva skejtáci setkali na zastávce, tak spolu začnou automaticky mluvit. Prostě řeknou si jéé čau kámo, co jezdíš nebo kde jezdíš, nebo cos dneska dal, cos vrátil⁴⁹ víš co, se bavíš takhle automaticky, ale když se potkají dva nabušenci evidentně z posilovny na zastávce, tak ty se spolu nebudou bavit, že jo.*“

Věková hranice tu vůbec není podstatná. Každý skejták reprezentuje sám sebe, specifickým stylem ježdění na skateboardu a chováním. K tomu, aby byl člověk skejták, nemusí ale paradoxně vlastnit skateboard, zdůrazňuje narátor Jan Smolík: „*Znovu opakuji, ten, kdo má skejta, není skater. (zvýšuje hlas, pozn. autora) Skater může být i ten, který nemá skejta. Jo, já jsem zažil lidi, kteří na skejtu v životě nestáli. Martin Kopecký⁵⁰, ten neskejtoval, skákal do dálky⁵¹, ale přitom to byl skater.*“⁵²

Ve skateboardingové komunitě se v první půlce devadesátých let objevovala spousta lidí, kteří „chtěli být jako oni“ a ti, co to opravdu cítili a žili, měli šestý smysl tyto „pseudo skejtáky“ odhalit. Matěj Homola ve své knize „*Chci bejt jako oni*“⁵³ tuto myšlenku popisuje jako smysl určité inspirace. V jeho podání to chápu jako inspiraci těch

⁴⁷ Původně Lingvo Internacia - „mezinárodní jazyk“

⁴⁸ Narátorka, II. rozhovor s ní vedl Viktor Bukač dne 3.8.2023 [00:02:12]

⁴⁹ „Cos vrátil“ tzn. ve skateboardingovém slangu: „jaký skateboardingový trik jsi udělal a odjel“ viz. separátní kapitola této práce věnující se skateboardingovému slangu

⁵⁰ Martin Kopecký - dlouholetý předseda československé skateboardingové asociace - viz. kapitola Euroskate 88' (pozn. autora Viktora Bukače)

⁵¹ Skok do dálky byl skateboardingovou „anomálií“ a často se nebral jako klasický skateboarding. Šlo o fenomén sedmdesátých a osmdesátých let, který byl součástí skateboardingových závodů. Skateboardista se rozjížděl na skateboardu, zarazil se skateboardem o překážku (např. kus položeného dřevěného trámu), letěl vzduchem přes položenou překážku (např. sudy od piva) až dopadl za překážku na přichystaný druhý skateboard, na kterém se musel udržet (aby pokus platil) a odjet dále. (pozn. autora Viktora Bukače)

⁵² Rozhovor, Jan Smolík, 6.8.2023 [00:18:21]

⁵³ Matěj Homola: Skateboardingová fotografie 1985-2000, Chci bejt jako oni, ISBN: 978-80-260-9713-6, vydáno r. 2016 v Praze (HP Publishing Radek Hruška)

amerických skateboardistů, hrdinů z plakátů. Matěj Homola doslova píše: „Když jsem přemýšlel o názvu této publikace, chtěl jsem se vyhnout něčemu příliš popisnému. Pak mě napadlo použít shluk slov z jedné kapitoly. Jsou o motivaci a inspiraci, protože mnoho lidí dosáhlo pokroku či úspěchu jen díky tomu, že se chtěli některým jiným lidem přiblížit, podobat, vyrovnat, že chtěli umět to, co oni, že prostě CHTĚLI BEJT JAKO ONI.“⁵⁴

Věkové a generační rozdíly jsou často ve skateboardingové komunitě odsunuty na poslední kolej a nejsou tak podstatné. Důležité je chování a role jedince v dané komunitě. Jan Smolík tuto myšlenku rozvíjí takto: „Skejt propojuje lidi mezigeneračně. Jednoznačně ano, to jsem poznal všude na závodech, co jsem viděl po Evropě, jako světový závody. Tam se věk vůbec neřeší. To je to poslední na co by se člověk ptal. Protože to není důležitý. Já si třeba pamatuji špatně jména lidí, protože mě zajímá spíš, jaký ten člověk je. To není o tom jeho jménu a příjmení už mě vůbec nezajímá. To jsem stejně tak zažíval mezi skatery špičkovými, jak to byli skejtři typu od Alvy⁵⁵ a Zorlaca⁵⁶, až po Tonyho Hawka, který s náma bohužel nekalil“⁵⁷.

Pro skateboardisty je tou jednotou možnost setkání na daném městském „spotu“⁵⁸, což je takové centrální mraveniště, můžeme to chápat i pomyslným skateboardingovým chrámem, kde se zůstává anebo vyráží dál do ulic, jako osamocený poutník anebo se svými nejbližšími soupeřky.

⁵⁴ Dtto. tamtéž, str. 2, úvod.

⁵⁵ Tony Alva, legendární americký skateboardista a podnikatel, jeden z prvních členů legendárních Z-Boys. V roce 1977 založil vlastní firmu Alva Skates (pozn. autora)

⁵⁶ Zorlac skateboards - kultovní americká skateboardingová značka, založena Jeff Newtonem v americkém Dallasu v roce 1976. (zdroj: www.skateboardstickers.com)

⁵⁷ Jan Smolík, rozhovor, 6.8.2023 [00:15:21]

⁵⁸ „Spot“ - tj. převzatý výraz z AJ, který označuje specifické místo, kde se ve městě jezdí na skateboardu. Jde o místo, na kterém se předvádějí skateboardingové „triky“ a sházejí se členové skateboardingové komunity (pozn. autora)

10. Socialistická ložisková rapsodie (období 1988–1990)

V následujících kapitolách se pokusím nastítnit, jak československá společnost před pádem komunismu vypadala a fungovala. V dalších kapitolách pak rozvedu fungování skateboardingu a činnost komunity u nás z pohledu socialistického zřízení, z hlediska skateboardingových aktivit – pořádání závodů, výjezdu do zahraničí na „Západ“ (do kapitalistických zemí) i oficiální organizaci sportu u nás. Pomyslnou vrcholovou událostí na konci osmdesátých let, bylo pak pořádání „neoficiálního evropského šampionátu“ ve skateboardingu – Euroskate '88 v pražských Holešovicích. První podkapitolu koncipuji jako popis politického vývoje v Československu. Domnívám se, že tento politický vhled do společenského dění, může do jisté míry pomoci i pochopit to, proč se například v Československu podařilo na konci osmdesátých let pořádat závody evropského významu a řadě skateboardistů bylo umožněno pod hlavičkou SSM vycestovat i do zahraničí.

Titulek ložisková rapsodie jsem nevybral náhodou. Kvalitní ložisko (konkrétně typové označení 608ZZ), jedno z nejdůležitějších částí skateboardingového kolečka bylo v době socialismu nedostatkovým zbožím. Nedostatek a vysoká cena materiálu vedla k obstarání této součástky i jiným nevybíravým způsobem, který nepostrádal dávku adrenalinu a dobrodružství. Ložiska byla součástí dveřního systému pražských tramvají T3, jak popisuje pamětník, Matěj Homola.

"Ložiska z tramvaje jsme brali běžně, to si myslím, že brali všichni. Hele, to myslím vůbec nebylo těžký, hele abych se nepletl, myslím že jsi to odhákl, to bylo hrozně snadný, prostě nebo jsi k tomu potřeboval nějaký dláto, šlo to tak snadno vyloupnout, dělali to všichni. Ani nevím, zda se vůbec prodávaly ložiska v té době, zda sis mohl koupit, tenkrát byla taková doba.⁵⁹"

Foto: dveřní systém z tramvaje Tatra T3, výrobce ČKD Praha (Foto: Viktor Bukač)

⁵⁹ Matěj Homola, rozhovor, 24.8.2023, [00:10:37]

11. Politická situace v Československu

Periodicky tuto práci koncipuji v rámci časové osy od roku 1988 dále. Z historického a politologického hlediska je však nemožné udělat pomyslnou čáru za posledním dnem roku 1987, a začít psát tento příběh od ledna 1988. Z hlediska historické korektnosti a příčinné kauzality tuzemských dějinných událostí by to bylo zcela nešťastné.

Historik M. Pullmann zmiňuje, že Gustav Husák už v listopadu 1986 naznačoval, že uvažuje o odchodu z funkce generálního tajemníka ÚV KSČ. Při oslavách 70. výročí bolševické revoluce, počátkem listopadu 1987 v Moskvě, Gorbačov navrhl, aby se stal generálním tajemníkem Miloš Jakeš⁶⁰. Nicméně pak na tuzemské politické scéně došlo k ostré výměně názorů ohledně rozdělení funkcí prezidenta a generálního tajemníka. Gustav Husák to nejprve označil za komplot proti své osobě⁶¹, nicméně nakonec své tvrzení začal pozměňovat a finálně plénu oznámil svoje rozhodnutí o rezignaci na funkci generálního tajemníka.⁶²

K rezignaci došlo na 7. zasedání pléna ÚV KSČ, dne 17.12.1987. Domnívám se, že volba Miloše Jakeše a jeho stranická profilace nakonec překvapila i Gorbačova, který do této funkce volbu Jakeše původně podporoval. Jakeš určitě nebyl novým progresivním reformátorem a věkově šlo tehdy o staršího pána (ročník 1922). Československé vedení především dělala nová sovětská politika „glasnosti“ umožňující kriticky se vyslovovat o doposud tabuizovaných tématech sovětských dějin, což opět evokovalo situaci v Československu na jaře 1968⁶³. Proces sovětské Perestrojky a politického „chaosu“ v SSSR tak přímo ovlivňoval dění v ČSSR, která s novou Adamcovou vládou (10. října 1988 došlo k demisi federální, české a slovenské vlády a 12. října 1988 byly jmenovány vlády nové. Předsedou federální vlády se stal Ladislav Adamec. Předsedou české vlády se stal František Pitra a na Slovensku stejnou funkci zastával

⁶⁰PULLMANN, Michal.: Konec experimentu. Přestavba a pád komunismu v Československu. Praha. Scriptorium, 2011. Str. 96-97

⁶¹KOUDELKA, František: Husákův pád 1987. Dokumenty k oddělení funkcí prezidenta ČSSR a generálního tajemníka KSČ a k nástupu Miloše Jakeše do čela KSČ. In: Soudobé dějiny, roč. 7, 2000, č.3 - příloha Archiv soudobých dějin, dok. 1, s 484-487

⁶²NA ČR, f. ÚV KSČ, 02/01, schůze předsednictva ÚV KSČ 9.12.1987, zápis č. 52/87, bod 1.

⁶³RYCHLÍK, Jan: Československo v období socialismu 1945-1989. Praha, Vyšehrad 2022, str. 306, ISBN: 978-80-7601-638-5

Ivan Knotek)⁶⁴ navazovala na přípravné práce (započaté Štrougalovým kabinetem) k přestavbě hospodářského systému.

Období 1988-1990 bylo ovšem považované jen za rozjezdovou a přípravnou fázi, vlastní etapa přestavby byla naplánovaná na léta 1991-1995⁶⁵. Nová federální vláda na podzim roku 1987 uvolňuje částečně možnosti soukromého vycestování do kapitalistických států (za předpokladu, že občan má vlastní devizové prostředky) a od roku 1988 bylo možné vést devizový účet a získat výjezdní doložku na základě potvrzení o výši vkladu.⁶⁶ V rámci československé přestavby se počítalo i s novou verzí ústavy⁶⁷. Byla k tomuto účelu vytvořena zvláštní komise, která měla průběžně předkládat jednotlivé dílčí ústavní návrhy předsednictvu ÚV KSČ⁶⁸.

Listopadové události v roce 1989 a jeho důsledky, které pak vyústily pádem komunistického režimu a transformací československé společnosti po roce 1990 jsou všem známé a bylo o nich napsáno dosti. Samotný zánik komunistického režimu v Československu není jen omezeným pohledem na československý stát, ale je potřeba ho brát v širším kontextu pádu komunistických režimů v sousedních státech střední a východní Evropy.

Detailní rozepisování těchto událostí není předmětem této práce, ale přeci jen se jich „lehce“ dotknu v rámci skateboardingových generačních výměn a událostí, které pamětníky zastihly. Počátek devadesátých let (a následně devadesátá léta celá) přinesl nový závan svobody a nových neomezených možností, zejména z hlediska podnikání, cestování a proudění různorodých společenských a kulturních vlivů, které výrazně ovlivnily subkulturu skateboardingu u nás.

⁶⁴ Dtto. tamtéž

⁶⁵ PULLMANN, Michal.: Konec experimentu, str. 108-109

⁶⁶ RYCHLÍK, Jan: Cestování do ciziny v habsburské monarchii a v Československu, Praha: Vyšehrad, 2012 (2. vyd. 2015) s. 108-109

⁶⁷ RYCHLÍK, Jan: Rozdělení Československa 1989-1992. Praha, 1. vyd., Vyšehrad, 2012, s. 72-78, počet stran 432, 978-80-7429-296-5

⁶⁸ XVII.Zjazd Komunistickej strany Československa. Bratislava: Pravda,1986,s. 29

12. Skateboarding v ČSSR a přelomový rok 1988

Nebudu popisovat samotné kořeny vzniku skateboardingu v ČSSR, které se zhruba datují od druhé půlky sedmdesátých let, kdy v těchto dobách dochází k průnikům informací o skateboardingu ze zahraničí (ze západní Evropy). Tomuto tématu se věnovala diplomová práce Mgr. Ivety Fabešové s názvem „První skateboardingová generace v Československu“⁶⁹. Z hlediska komplexnosti a tematickému vhledu se raného období osmdesátých let letmo dotknu v souvislosti se starší generací narátorů Miroslavem Bartošem, Janem Smolíkem, Tomášem Potůčkem či Ivanem „Zobákem“ Pelikánem, kteří v osmdesátých letech byli aktivními skateboardisty a bruslaři.

12.1 Další stanice: Strahov

V širším komplexu vnímání skateboardingové komunity a dění v Československu, byl pražský Strahov stěžejním epicentrem dění, což v roce 1980 stvrdila historicky první stavba U-rampy (tzv. „účka“⁷⁰) tamtéž. Z pohledu generačního průsečíku však došlo i k tomu, že dění na strahovském kopci ovlivnilo i reprezentanty mladší skateboardingové generace, jako byl i Petr Löwy, který se na pražském Strahově objevil teprve jako osmiletý kluk (rok 1983). Další výraznou tváří pražského Strahova byl skateboardista, snowboardista a zejména bruslař, Ivan „Zobák“ Pelikán, který patří k první generaci skateboardistů, tzv. „King Skates“. Mezigenerační přesah a komunitní role Ivana „Zobáka“ Pelikána je bezprecedentní. V devadesátých letech z pohledu aktivního skateboardisty ustupoval do pozadí a byl výkonnostně a mediálně výraznější ve snowboardingu. Celá devadesátá léta minulého století pracoval jako prodavač ve skateshopu (*nejčastěji je spojován s firmou Mystic Skates s.r.o., která provozovala ve Vinohradské a později Štěpánské ulici skateshop a Ivan „Zobák“ Pelikán zde strávil nejdelší část svého profesního života, pozn. autora*). Kromě zkušeného prodavače zde působil též v nepsané roli respektovaného odborníka a poradce ve skateboardingovém a snowboardovém odvětví. Ve skateboardingové a

⁶⁹ Mgr. Iveta Fabešová: První skateboardingová generace v ČSSR, rok 2019, FHS UK OHSD, magisterská diplomová práce.

⁷⁰ „U-rampa“, též „Halfpipe“, v českém slangu se používalo zkráceně výrazu „účko“. Více v této diplomové práci v kapitole: Skateboardingový slang

snowboardové komunitě je brán doposud jako jedna z největších legend a pionýrů tohoto sportu.

Paradoxně Petr Löwy, šel na pražský Strahov z úplně jiného důvodu, než byl skateboarding (ovlivněn Josefem Dresslerem⁷¹ a cyklotrialem), i když v té době jeden skateboard vlastnil: „Jel jsem sám v těch osmi letech na ten Strahov a našel jsem tam to místo, kde to bylo a oni tam jako skutečně měli dráhu na ten cyklotrial, ale kola tam nepůjčovali. Tak jsem byl z toho trošičku zklamaný v těch osmi letech z toho. No a slyším z dálky hudbu odněkud zezadu. Mezi, někde za stadionem. Tak se jdu podívat, co se tam děje. Jako na tu dobu v komunistický době takhle nahlas hudba jako tam venku nebylo moc běžný, tak se jdu podívat a tam bylo že jo, U-rampa, slalomová dráha, všechno tenkrát už to strahovský místo hlavní. A tam bylo v tu chvíli mistrovství republiky ve skateboardingu a byli tam všichni prostě! A tím se mi úplně obrátil svět naruby tenkrát. No a od té doby jsem v podstatě denně byl na Strahově. Okamžitě všechno, prostě tašku do kouta, doma po škole, po obědě na Strahov.⁷²“

Výjimečnost strahovského teritoria (z hlediska provozování skateboardingu a lokality) potvrzuje i Jan Smolík (výrazně starší, než Petr Löwy), který se na Strahově objevil o jeden či dva roky dříve): „Tak jsem vyjel na Strahov, jako že tam budu sám a zkusím si tu rampu. Jsem netušil, že právě, to mi potom po dlouhý době Vojta (Kotek) říkal, že tam slaví narozeniny. Tam prostě rozházený kluci ve spacácích tam kalili večer předtím tam asi v sedm ráno jsem se tam objevil já, začal jsem tam jezdit v rampě, přišel Vojta Kotek, jestli nemám cigára. Mám, ale mám akorát Startky jo? No a pak si pamatuju Vojta Kotek, jsem tam jezdil, Vojta si dal to cigáro, já jsem to zkoušel v tý rampě načež, on se otočil k ostatním a říká: „hele, je dobrej, pojdte se podívat“, tak mě vzali mezi sebe a v okamžiku to bylo fajn.“

Miroslav Bartoš, zastupující tu nejstarší kategorii skateboardistů se ke skateboardingu dostal absolutně výjimečnou cestou, které napomohla dobová filmová propaganda: „V těch sedmdesátkách, když se chodilo do kina, tak před každým filmem pouštěli soudruzi filmový týdeník. A to nebylo nic jinýho než vymejvačka mozků, že jo. Prostě tam Kaddáffí se líbal s Husákem a tak podobně, a tak tam jednou v tom týdeníku komunistickým pouštěli, že na Západě vzniknul novej nešvar, že mladý

⁷¹ Josef Dressler (* 17. února 1971 Vlašim) je český cyklista, dvojnásobný mistr světa v biketriálu, zdroj: www.dressler.cz

⁷² Petr Löwy, rozhovor, 21.08.2023, Praha. [00:03:22]

lidi jezdí na prkýnkách s kolečkama mezi autama, že spousta z nich končí pod koly aut a že je to nebezpečný a že vlastně nám tím chtěli ukázat, jak je ten Západ nebezpečnej, prohnilej, jak my se tady máme krásně. Ale samozřejmě se minuli, minuli se tím to, co chtěli, tak se jim vlastně stalo naopak, protože já jsem to viděl. Já jsem poprvé takhle viděl skejt a okamžitě jsem se do toho zamiloval a řekl jsem si „Ty vole, to musím, to chci, to musím, to musím udělat jako“.⁷³“

Z hlediska kredibility a posuzování důvěryhodnosti sdělení narátorů ohledně jejich začátků ježdění a začlenění do komunit napříč generacemi bez ohledu věku, společenského postavení a politického systému jsou výpovědi skateboardistů o začátku ježdění podobné. Obdobné vyjádření narátorů a průřezík shody shledávám i v letech devadesátých. Začátky skateboardingu (bráno jako praktické ježdění na skateboardu) v Praze byly vždy spjatý s epicentrem dění (nazveme ho „spotem“, tedy místem, kde se komunita scházela) - v osmdesátých letech to byl Strahov (plácek vedle velkého spartakiádního strahovského stadionu), kde se jezdila U-rampa, slalom a freestyle⁷⁴. V devadesátých letech pak zejména Stalinův pomník na Praze 7 - (zkráceně dále jen „Stalin“) a později pražský skatepark na Štvanici. Svou stavební povahou (hladký povrch a mramor s četnými zídkami a schody) byl „Stalin“ na Praze 7 naprosto ideální. Rozvoj skateboardingu na „Stalinu“ je spojen se street skateboardingem (tzv. streetstyle), jehož kořeny vychází z teritoria ulice tj. „streetu“. Rozvoj „streetu“ se u nás rozvíjel pomaleji a konec osmdesátých let byl ve znamení hlavně překážkového (tzv. parkového) skateboardingového ježdění, U-rampy a slalomu.

Můžeme jen polemizovat, proč lokace Strahova byla k provozování skateboardingu předurčena, zda to bylo z důvodu pocitu svobody a volnosti a odloučenosti od centra města, nebo z důvodu saturace „oficiálních“ sportovních aktivit v okolí atletických stadionů, kdy podle metody „pod svícem je tma“, byly skateboardingové aktivity tolerovány a kam orgány Veřejné bezpečnosti často nezajížděly. Zajímavou myšlenku vyjádřil Jan Smolík, rodák z Hostivaře, který důvody působení na Strahově popsal takto: „Navíc třeba je ještě další fenomén, aspoň jak to vnímám já, že skateboarding začínal v místech, kde byli poměrně bohatí lidi. Jezdilo se na Strahově, podle mýho názoru (verbálně zdůrazňuje), to je můj soukromý názor, podle toho důvodu, že tam byl pěkněj dobrej asfalt. Bylo

⁷³ Miroslav Bartoš, rozhovor, 26.08.2023, [00:02:32]

⁷⁴ Jedna z disciplín „volného“ ježdění připomínající krasobruslení či taneční kreaci. Skateboardista - „Freestyler“ při závodní jízdě předvádí freestyle triky za doprovodu vybrané hudby na rovné, k tomu ohraničené ploše (pozn. autora Viktor Bukače)

to uzpůsobený plochou na provozování různých sportů a aktivit, ale byli tam hodně lidé z Červeňáku (myšleno Červený vrch, pozn. autora), z Dejvic, kde byli poměrně bohatí lidé, který měli nějaký kontakty ven. Typicky to byli Formani (sourozenci Petr a Matěj Formanové, synové režiséra Miloše Formana, žijícího od sedmdesátých let v USA). Jejich táta byl v Americe a od něho měli skejty. Byly tam děti, jejichž rodiče dělali letušky v letadle a díky tomu měly skejtové věci. Já měl třeba výhodu v tom, že moje teta emigrovala v šedesátém osmém, takže čas od času mi poslala kolečka. Ty se nedaly vyrobit.⁷⁵

Z vlastní subjektivní zkušenosti (zúčastněného pozorovatele) a z analýzy dalších rozhovorů s ostatními skateboardisty bych příčinnou souvislost výběru míst pro provozování skateboardingu u těchto dvou exemplárních případů (Strahova a Stalinova pomníku) spatřoval spíše v předmětu výběru svobodného a nikým nerušeného místa. Tomuto předmětu bych přikládal největší důležitost. Skateboardisté chtěli mít svůj „ostrůvek svobody“ a být nikým nerušení, „označkovat“ a vytyčit si svoje teritorium, žijící nezávisle od každodenního koloběhu pražského velkoměsta, k čemuž se přikláněla i další strahovská skateboardingová a bruslařská legenda, Ivan „Zobák“ Pelikán⁷⁶, který v té době bydlel v Dejvicích a na strahovský kopec to neměl příliš daleko (sám na vybavení neměl dostatek financí a často psal dopisy do amerických skateboardingových firem s nadějí, že mu bude zasláno skateboardingové zboží, což se v socialistickém Československu často stávalo. Ivan „Zobák“ Pelikán tak vlastní dopis od legendární americké skateboardingové firmy - Powell Peralta, vlastnoručně podepsaný majitelem firmy, Stacey Peraltou).

V osmdesátých letech prakticky nešlo v Praze provozovat skateboarding v izolovaném, individuálním módu. V Praze byl hlavní centrální bod a jedna skupina lidí, která pořádala závody a scházela se na Strahově. Komunita byla navíc propojena i s bruslaři, kteří sdíleli stejnou U-rampu k ježdění. Skateboarding byl reprezentován disciplínami jako U-rampa, freestyle, streetstyle, slalom, skok vysoký a skok do dálky. Být součástí komunity bylo obohacující a zároveň to pomáhalo „přežít“ (nebyly snadno dostupné informace ze zahraničí, nefungovaly skateboardingové obchody - tzv. „skateshops“, docházelo k domácí výrobě skateboardů a následným burzám skateboardingového použitého zboží uvnitř komunity). Naproti tomu v letech devadesátých těch skateboardingových skupin a míst

⁷⁵ Jan Smolík, rozhovor, dne 21.8.2023, [00:33:55]

⁷⁶ Ivan „Zobák“ Pelikán mi tuto myšlenku potvrdil via sms, dne 22.09.2023

bylo vícero (tomu je věnována separátní kapitola této práce) a základna skateboardistů byla daleko širší a roztráštěnější.

13. Skateboarding a socialistická tělovýchovná „mašinerie“

„Ale celou tu dobu, jako za totality, jsme museli bejt nějak organizovaný, jinak to nešlo. Tzn. vytvářely se skateboard kluby, což byly naše party, bez rozdílu, hlavně absolutně apolitický. Někdo byl pod Svazarmem, v některých městech to bylo pod tělovýchovnou jednotou jako tady u nás (Praha), organizace SSM. Ale já jsem třeba v životě nebyl v Pionýru ani v Hvězdičkách. Říkám, naprosto apolitický. To už je pár let zpátky, Vojta Kotek zjistil, tak v Praze byla tělovýchovná jednota Helios, která měla sídlo v Dejvicích dole a Vojta naprosto zjistil, že jsem absolutně nechtěně dělali krytí Stébákům, kteří jako by tu tělovýchovnou jednotu využívali k tomu, aby sledovali tu americkou školu. To nikdo z nás nevěděl⁷⁷“

Z důvodu pochopení organizační struktury sportu na konci osmdesátých let v Československu je potřeba nahlédnout do roku 1968, kdy docházelo k demokratizačním změnám. Tyto změny byly potlačeny srpnovou invazí vojsk Varšavské smlouvy, nicméně za výsledek těchto změn můžeme považovat federativní uspořádání státu na konci roku 1968 (Ústavní zákon o československé federaci č. 143/1968 Sb.). Toto rozdělení se projevilo jak ve státní správě, tak v dobrovolné sféře⁷⁸. Cílem dobrovolných organizací bylo plnit úlohy státu. Vznikla samostatná Česká organizace ČSTV (ČO ČSTV) a Slovenská organizace ČSTV (SO ČSTV). Na úrovni federace pracoval Ústřední výbor ČSTV (ÚV ČSTV). V roce 1970 bylo Ministerstvo pro mládež zrušeno a jeho úkoly byly převedeny přímo na vládu ČR, kde pod různými odděleními a v kompetenci členů vlády odpovědných za různé úseky byl sport „řízen“ ve velmi malém personálním obsazení do roku 1992⁷⁹. Statistické údaje uvádí, že ke konci 80. let minulého století

⁷⁷ Jan Smolík, rozhovor, dne 21.8.2023, [00:31:41]

⁷⁸ Irena Slepíčková: SPORTOVNÍ ORGANIZACE, Teoretická východiska a situace v ČR po roce 1990, Karolinum 2007, str. 97, ISBN 978-80-246-1405-2

⁷⁹ Dtto. tamtéž

sdužoval ČSTV na území celého tehdejšího Československa přes 2 miliony členů v 8,5 tisíc multiosportovních klubech.⁸⁰

Jakým způsobem bylo možné, že se v socialistickém Československu daly pořádat závody a fungovala činnost skateboardingu, který byl považován za výtvarný „západního“ stylu života? V rámci bádání se mi podařilo udělat rozhovor s třemi zasvěcenými účastníky, Tomášem Potůčkem, Miroslavem Bartošem a Janem Smolíkem. Tito pamětníci byli společně s Martinem Kopeckým, jedni z těch, kteří se podíleli na činnosti skateboardingové asociace a klubů, které byly založeny a vedeny v jednotlivých krajích ČSSR a pamatují též výjezdy na Západ na konci osmdesátých let.

13.1 Sportovní kluby a tělovýchovné jednoty

Byl skateboarding skutečně nadřazený politickému myšlení a skateboardisté byli ve skrze svobodné duše, které prostě jen chtěly jezdit na svých prkýnkách a nestarat se o nic okolo? Jakou úlohu hrála osoba Martina Kopeckého, TJ PKOJF a SSM? Na tuto otázku se snažím najít

Seznam adres skateboardingových klubů v ČSSR

BRNO / TJ Lokomotiva - Ingetav /
Roman HANZLÍČEK
Vodova 105
612 00 BRNO tel. 787 262
TJ
Antonínská 5
602 00 BRNO

DĚČÍN / TJ Lokomotiva /
Tomáš MEDEK
Leningradská 261/8
405 05 DĚČÍN
TJ
Maroldova
405 01 DĚČÍN

HRADEK NAD NISOU / TJ Slovan /
Petr STRNAD
Liberecká 600
463 34 HRADEK NAD NISOU

OLOMOUČ / TJ Sigma ZTS /
Petr KLAPKA
E. Rošického 7
770 00 OLOMOUČ tel. 855 56

PLZEŇ / ZO SSM Bory - České údolí /
Petr KARLÍČEK
Nám. českých bratří 2
320 22 PLZEŇ tel. 270 010

POLÍČKA / MO SSM Polička /
Josef ŠTEFKA
Dolní přečkoví 140
572 01 POLÍČKA tel. 226 89
Jiří EHREBERGER
Jiráskova 694
572 01 POLÍČKA

PRAHA / TJ PKOJF /
Jan SMOLÍK
Nad Botičemi 6
102 00 PRAHA 10 tel. 413 1.2447
Jan ŠIK
Nad Nuslemi 19
140 00 PRAHA 4 tel. 425 722

PRACHATICE / ZO SSM Silnice Prahatice /
Václav BARTOŠ
Rudarmějský 772
383 01 PRACHATICE
Miroslav BARTOŠ
Pod hradbami 61
383 01 PRACHATICE tel. 229 63

TŘINEC / TJ TŽ /
Jaroslav KDUŠNÍK
Ostrovská 72
737 01 ČESKÝ TĚŠÍN

odpověď už od prvních rozhovorů s pamětníky. Jasná a stoprocentní odpověď tu neexistuje. Na jedné straně se tu objevuje silný protirežimní narativ ochucený střípkou svobody a Punkové vlny myšlení ze strany skateboardistů, na druhé straně ti, kteří vyjížděli na Západ reprezentovat na skateboardu tehdejší ČSSR byli nuceni „ohýbat svůj hřbet“ a čekat na vytoužené „razítko“, které jim dalo možnost vyjet ven. Zároveň se ve výpovědích narátorů objevily i uštěpačné poznámky vůči režimu a celkový úsudek z analýz rozhovorů vytváří pocit, že docházelo skutečně k využívání nejrůznějších kontaktů, kliček a mezer v systému, jak dosáhnout jediného - dělat to, co člověk má rád, jezdit na „prkně“. Díky

⁸⁰ Dtto. tamtéž

úsilí a organizačním schopnostem Martina Kopeckého se tyto věci daly do pohybu a skateboardisté skutečně vyjížděli do kapitalistických zemí na skateboardingové závody. Paradox fungování doby na sportovní a kulturní úrovni bych vystihnul extrémním prizmatem fungování tehdejší pop music, okořeněné o slovní přesmyčku. Normalizační zpěvák pop music toužil po tom, aby se dostal na Západ a aby mu Panton nebo Supraphon vydal desku. Skateboardistovi tu jeho vysněnou „desku“ nikdo v tehdejším Československu vyrobit nedokázal, tudíž toužil tu desku získat ze zahraničí. Netoužil po desce vinylové, ale po té desce „voňavé“, sedmivrstvé, vyrobené z kanadského javoru. „Zahraniční koncertování, vydávání desek, objevování se v televizi a rozhlasu, to vše samozřejmě předpokládalo dobré kontakty v Pragokonzertu, Pražském kulturním středisku (PKS), Supraphonu nebo později v Opusu a Pantonu. Aby se jednotliví zpěváci nemuseli o vše starat sami, vstupovali do hudebních formací vedených tzv. uměleckými vedoucími, kapelníky či impresárii, trefněji je však pojmenování „šéfy klanů“, neboť seskupení fungovala jako skutečné klany.⁸¹“ Skateboardingovou komunitu bych přirovnal k podobnému rodinnému klanu, který musel mít velmi schopného vedoucího, sedícího na těch patřičných místech, který neměl dobré kontakty v Pragokonzertu, ale v SSM, ČSTV a TJ PKOJF⁸². Jednotlivé regionální skateboardingové „klany“ byly rozděleny do skateboardingových klubů, které zastřešovala Československá skateboardingová asociace (ČSSA). Seznam adres skateboardingových klubů viz. na této straně v dobové brožuře z roku 1988, kterou jsem získal a která vyšla u příležitosti evropských závodů Euroskate '88 v pražských Holešovicích.

Ohledně fungování klubů a potvrzení „systémového začlenění“ vypráví Tomáš Potůček takto: „Vždycky to muselo mít razítko, buďto to byla sportovní organizace, nebo organizace mezi houbařema, muselo to pod něčím bejt. Takže takhle to bylo. Já jsem tam neměl roli. Na ÚV SSM byla zasedačka, tam jsme se sešli, pak se šlo do hospody a tam se všichni ožrali (zasedání asociace). Většinou se ty věci řešili během závodů. Co si pamatuju, už je to taky nějaký čas, vím že bylo něco v tý nějaký zasedačce, nebyly žádný peníze, každej si řešil to svoje a jako celkově, ÚV SSM, že by tam Martin /Kopecký/ používal peníze, to asi ne.“⁸³ a k tomu

⁸¹ Miroslav Vaněk: *BYL TO JENOM ROCK'N'ROLL?*, Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989, ISBN 978-80-200-1870-0

⁸² TJ PKOJF, Park kultury a oddechu Julia Fučíka (zkráceně PKOJF), též hovorově „Fučíkárna“, místo současného Výstaviště na Praze 7. <https://www.bubenec.eu/park-kultury/>

⁸³ Tomáš Potůček, rozhovor, dne 24.9.2023 [00:16:09]

dodává: „Co já si myslím, tak cílem bylo zastřešit ty závody, aby to nikdo nezadrhnul a druhá věc umožnit jezdit ven na závody.⁸⁴“

Oxymóronem pohledu na samotný skateboarding (oficiálně uznáný tehdejší státním zřízením jako sport), který spadal do organizační struktury ÚV SSM, bylo samotné nahlížení na činnost skateboardistů v rámci státního aparátu. Skateboarding se nedá „svázat“, nedá se ohraničit mantinely stadiónů a svým způsobem provozování skateboardingu (který k nám přišel z kapitalistických zemí) se nedá státnicky a ideologicky „uchopit“. Byla v tom symbolika svobody, která vycházela už jen z toho, že někdo šel po ulici a nesl si pod paží skateboard. Právě tento smysl uvažování mě nutí jít více do hloubky a pochopit, proč skateboarding byl tehdy tolerován a výjezdy skateboardistů do kapitalistických zemí tehdejší vedoucím aparátem povolen. Domnívám se, že i v takto „šedé“ socialistické zóně docházelo k určité formě konkurenčního prostředí, zejména mezi kraji. Určitý druh progresivního uvažování na stranické krajské ale i státní úrovni, která se chtěla „předvést“ v dobrém světle. To dokládá narativ Miroslava Bartoše, který vzpomíná, jak je prachatický komunistický funkcionář vozil v automobilu značky Volha, aby našel to nejvhodnější místo pro stavbu skateparku⁸⁵: „Tady došlo k takovému paradoxu, že my, když jsme s tím přišli, že chceme udělat skateboarding, tak brácha, ještě s kámošem Hynkem Okleštěkem – my tři jsme tady byli takový zakladatelé toho oddílu a oni byli starší, tak zašli tenkrát na MNV⁸⁶, za předsedou MNV, to museli bejt všechno komunisti že jo, no a ten nejvyšší, ten komunist z toho byl tak nadšenej, že vzal služební Volhu (automobil) a objížděli celý Prachatice a hledali lokalitu, kde by se mohlo něco, nějaká ta stěna postavit.⁸⁷“

Po celé republice vznikaly skateboardingové kluby, které sehrály klíčovou roli v celkové organizaci a fungování skateboardingové komunity. Byly součástí další úrovně ČSTV, jednotlivých krajských organizací, v jejichž čele stály krajské výbory. Součástí této struktury byly i tělovýchovné jednoty (TJ), které byly segmentovány na základě druhu sportu a na jednotlivé odbory ZRTV (Český svaz základní a rekreační tělesné výchovy) a turistiky⁸⁸.

⁸⁴ Dtto, tamtéž.

⁸⁵ „Skatepark“ – místo se skateboardingovými překážkami, primárně určené k provozování skateboardingu (pozn. autora)

⁸⁶ MNV, Městský národní výbor (pozn. autora)

⁸⁷ Rozhovor s Miroslavem Bartošem, dne 26.8.2023 [00:08:18]

⁸⁸ KALOUS, Jan a František KOLÁŘ, ed.: Sport v komunistickém Československu 1945-1989. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2015, str. 49-51.

Miroslav Bartoš (klíčová postava historie prachatického skateboardingu) vzpomíná na založení skateboardingového klubu takto: *„Byl socialismus, nebylo možný podnikání a jediný, jaks mohl něco dělat, tak si musel mít hlavičku nějaký organizace a jediná tady možnost byla, brácha dělal, tenkrát se to jmenovalo Silnice n.p., dnes je to Strabag, tam dělal zeměměřiče, geodeta. Tam založil klub SSM při národním podniku Silnice a vozil se šrot se odvážel do sběrný anebo jsme dělali diskotéky a tím jsme vydělali na první překážky.⁸⁹“* Pro další dění a organizování skateboardingových akcí v ČSSR, které vyústily v pořádání závodů Euroskate'88 je zajímavé sledovat i transformaci lidí ze skateboardingového klubu TJ Helios, kde působil narátor Jan Smolík. Ten z TJ Helios odešel a zakotvil pod křídly vzniklé TJ PKOJF. Zřizovatelem Tělovýchovné jednoty byl ČSTV a jedním z možných scénářů, proč k této transformaci došlo spatřuji mimo jiné v tom, že bylo možno přijít ke kapitálu a organizovat sportovní aktivity, které měly konexe na západní kapitalistické země.

Ve vedení vzniklé TJ PKOJF působil například Aleš Hušák, který přímo potvrzuje hypotézu s vidinou peněz takto: *„Lákalo nás totiž to, že bylo možné pod hlavičkou tohoto spolku poprvé legálně podnikat. Na sportu už tehdy vydělávali hokejisté, fotbalisté, tenisté, tak jsme si řekli O.K. Naše TJ bude zaštitovat moderní sporty, bude mít vedlejší hospodářskou činnost a získá prostředky na vlastní projekty a cesty do zahraničí. Dali jsme dohromady skvělou partu, já dostal na starost otravné administrativní věci, Milan Pešík se stal tajemníkem Jednoty, Mirek Svoboda přinášel nové myšlenky a nápady, Karel Trsek nás tak trochu politicky chránil a pomáhali nám i Mirek Kerhart a Petr Dařílek.⁹⁰“*

Jméno Aleše Hušáka rezonuje napříč narativy všech dotazovaných pamětníků, vesměs s velmi negativní zpětnou vazbou. Trošku rozporuplné hodnotící reakce zaznívají od Jana Smolíka (TJ Helios, později TJ PKOJF, kde působil spolu s Janem Šikem), který v rozhovoru nejprve nahlížel na nastupující generaci TJ PKOJF funkcionářů s viditelným respektem a sám nedokázal vysvětlit, jakým způsobem se k této skupině lidí také připojil. Následně pak samotného Hušáka a lidi kolem něj negativně hodnotí: *„A druhá varianta byla Tělovýchovná jednota. A to se tenkrát sešli lidi, řekněme o pět let starší než já (Smolík je ročník 1965), odhaduju tak, pět až sedm let starší než já, který na tom Výstavišti, tehdejší Fučíkárna udělali Tělovýchovnou jednotu a já jsem se přes někoho k nim*

⁸⁹ Miroslav Bartoš, rozhovor, dne 26.8.2023 [00:06:52]

⁹⁰ Aleš Hušák (kapitola), Euroskate Party, str. 100, ISBN 978-80-905516-4-0, Vydal: Jan Bouček

dostal, a to byli lidi velice šikovný, progresivní, který vlastně se chystají na nějaký typ podnikání, ale pak se zjistilo...(odmlčí se),dostaneme se k tomu dneska několikrát, opět řekněme takový, ti, použiju slovo „vychcání“, že jde o peníze.⁹¹“ K Aleši Hušákovi dodává: „a jeden z těch lidí třeba tajemník Tělovýchovný jednoty byl Aleš Hušák, kterej dělal potom ředitele Sazky“. Poměrně jasně se k osobě Aleše Hušáka vyjádřil i Tomáš Potůček, který ho nazval „hajzlem“: „Hušákův fotr byl šéf Obchodní banky, ČSOB nebo to vedení Obchodní banky. Hušák to byl dvojitej agent, šílenej hajzl.“

Aleš Hušák byl agentem STB a vystupoval pod krycími jmény „Chapman“ a „Krkonoš“. V Oddělení archivních fondů operativních svazků a vyšetřovacích spisů archivu bezpečnostních složek (dále jen ABS) se dají dohledat záznamy, k nimž se dochovaly archiválie - fond Správa sledování SNB - svazky (SL): „karta z Kartotéky Správy sledování (krycí název „Chapman“⁹²) - Svazek reg. č. 20681 MV (arch. č. 815705 MV, které bylo přidělené skartovaným TS /tajným spolupracovníkům/ bývalé II. správy SNB), kategorie „PO, KTS, A“ (prověřovaná osoba, kandidát tajné spolupráce, agent), krycí název „Krkonoš, Chapman“, byl zničen dne 6. 12. 1989.“

Svazek s registračním číslem 20681 byl založen 16.10.1980, kde Aleš Hušák nejprve figuroval jako „PO“ (prověřovaná osoba)⁹³, poté „KTS“ a 29. září 1984 byla jeho pozice přeřazena z druhu svazku „KTS“ (kandidát tajné spolupráce) na „A“, tj. Agent „A“ („je agent, který se osvědčil do takové míry, že není již téměř pochybností o tom, že splní jakýkoliv příkaz StB [...] a jedná nejen spolehlivě, nýbrž i z vnitřního přesvědčení“)⁹⁴. V knize „Euroskate party“⁹⁵ je věnován Aleši Hušákovi poměrně velký prostor, kde popisuje z pohledu organizátora samotné přípravy a realizaci závodů Euroskate´88. Působení jako agenta STB před rokem 1987 v knize nijak nezmiňuje a svůj podíl na organizaci závodů a výjezdů do zahraničí hodnotí veskrze kladně. Sebe líčí jako nepostradatelného manažera, který měl záslužný podíl na organizaci závodu Euroskate´88 v pražských Holešovicích. Od roku 1987 pracoval ve státní bance a spolupráci se Správou kontrarozvědky pro ochranu ekonomiky nazval „smlouvou s ďáblem“.

⁹¹ Jan Smolík, rozhovor, dne 6.8.2023 [00:39:51]

⁹² ABS, sb. Registrační protokoly (SRP), záznam z Registračního protokolu centrálních útvarů SNB o registraci svazku X. správy SNB (Správa kontrarozvědky pro boj s vnitřním nepřítelem) registrační číslo 20681.

⁹³ Viz. Vysvětlivky k evidenčním pomůckám - Archiv bezpečnostních složek (www.abscr.cz)

⁹⁴ Dtto. tamtéž

⁹⁵ Euroskate Party, ISBN 978-80-905516-4-0, Vydal: Jan Bouček (editor)

„Od roku 1987 už jsem pracoval ve státní bance a podílel se na přípravě nových zákonů týkajících se devizového hospodářství. Vzhledem k tomu jsem tehdy musel podepsat smlouvu s ďáblem, což jsem udělal raději, než vstoupit do strany. Na druhou stranu jsem ale přišel do styku s lidmi, co měli vliv a možnosti, chodili za mnou i poslanci federálního shromáždění. V Polsku už byla půl roku nekomunistická vláda, režim dodýchával a vyjet na Západ bylo jednodušší než dříve.“⁹⁶

14. Výjezdy na Západ, opuštění socialistické „šedi“

Skateboarding, jako pokrokový sport nadřazený politickému myšlení? Je až podivuhodné, jakým způsobem se podařilo Československé skateboardingové asociaci v čele s předsedou Martinem Kopeckým zařítit mnohačetné výjezdy skateboardingové reprezentace do západních kapitalistických zemí. Z historického pohledu, konec osmdesátých let (1987–1989) byl sice v Československu znamením určitého uvolnění celospolečenského systému ve vztahu k vycestování do kapitalistických států. Federální ministerstvo vnitra na začátku roku 1988 začalo připravovat oficiální zrušení výjezdních doložek (*ty však v důsledku celospolečenských změn a listopadových událostí roku 1989 byly definitivně zrušeny 4. prosince 1989*)⁹⁷. Též bylo povolováno otevírání bankovních účtů v cizí měně a zcela se přepracovala výjezdní politika pro běžné občany. Postačujícím schvalovacím fundamentem udělení výjezdní doložky (tedy možnosti vycestování do kapitalistických zemí) bylo „pouhé“ vlastnění devizových prostředků⁹⁸.

„Já jsem byl zase v červnu 1987 na zasedání Evropské skateboardingové asociace (AES) v západoněmeckém Münsteru jednomyslně zvolen jejím prezidentem. To byl pane šok pro naše potentáty. Každou, byť i prakticky bezvýznamnou funkci občana socialistického Československa v jakékoli mezinárodní organizaci totiž tehdy musel „požehnat“ ÚV KSČ. Mě ale zachránila moc tisku. Pro zahraniční novináře to byla atraktivní kauza

⁹⁶ Dtto. tamtéž, str. 102

⁹⁷ RYCHLÍK, Jan. Devizové přísliby a cestování do zahraničí v období normalizace: Česká společnost po roce 1945. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2012, 178 s. ISBN 9788072851492

⁹⁸ RUX, Jaromír. Dějiny turismu: Vysokoškolská skripta. Jihlava: Vysoká škola polytechnická, 2014. 60 s., ISBN 97880870359

- hoch z Východního bloku v čele evropského skateboardingu! Naši publicisté většinou vítali cokoli, co mohlo zdánlivě neškodně a neideologicky zavánět revoltou. Soudruzi si s tím nevěděli rady, tak mě prostě nechali být. Snad měli pocit, že jim zase tolik neškodíme.⁹⁹"

Zvolení Martina Kopeckého předsedou Evropské skateboardingové asociace bylo bezesporu klíčovým milníkem druhé půle osmdesátých let, který díky svým kontaktům a vazbám na ÚV SSM dokázal takřka nemožné. Jeho možné zapojení do tajné spolupráce s STB není předmětem tohoto bádání, věnovala se mu už Mgr. Iveta Fabešová ve své diplomové práci¹⁰⁰, kde došla k tomuto závěru: „Tento zájem o jeho osobu mohl souviset se skateboardingem, kterým se Státní bezpečnost také zaobírala. StB si začala vést první záznamy o M. Kopeckém přibližně 2 měsíce po jeho zvolení do funkce předsedy EAS. Zcela s jistotou lze v této rovině říci, že podle registračního protokolu a dle tzv. lustračního zákona (č. 451/1991 Sb.¹⁰¹) nelze označit osobu M. Kopeckého jako agenta StB a ani jako osobu, která s režimem navázala přímou vědomou spoluprací.“)

Z hlediska analýz rozhovorů s pamětníky dochází k zajímavé myšlenkové dichotomii, kdy většina dotazovaných narátorů (účastníků výjezdů na Západ) je silně protirežimně naladěná, svobodomyšlně smýšlející. Narátoři, účastníci výjezdů do kapitalistických zemí si uvědomují, že nebylo jednoduché zařídit vycestování. To jak se vycestování organizačně procesovalo, stojí na samotném chvostu jejich zájmu. Jako by to vytěsňovali. To nejdůležitější pro ně bylo v podstatě jen to, co je baví a naplňuje, tedy skateboarding a dostat se za „hraniční čáru“. Jako protiklad tohoto svobodomyšlného postoje se objevují i pochvalné narativy na organizaci a členy SSM, zejména je často skloňované jméno Pavla Kořana (blízkého spolupracovníka Aleše Hušáka), ke kterému na ÚV SSM z Ministerstva kultury přešel předseda Kopecký. Pavel Kořan stál i za výjezdem Luďka Váši na skateboardingové mistrovství světa ve Vancouveru (pořádané 18.-27.8.1986 v rámci výstavy EXPO v Kanadě).

„To byl Pavel Kořan, kterej nám nakonec všechno potřebný vyřídil. Ukázali jsme mu pozvání od pořadatelů, letenky a on nám dokázal do tejdne sehnat doložku i devizovej příslib, což byly peníze přidělovaný státem

⁹⁹ Rozhovor s Martinem Kopeckým, Euroskate Party, ISBN 978-80-905516-4-0, s.88, Vydal: Jan Bouček (editor)

¹⁰⁰ Mgr. Iveta Fabešová, První skateboardingová generace v Československu, Univerzita Karlova v Praze, FHS OHSD, Praha 2019, s. 81

¹⁰¹ ABS, sb. Registrační protokoly (SRP), záznam z Registračního protokolu centrálních útvarů SNB o registraci svazku X. správy SNB (Správa kontrarozvědky pro boj s vnitřním nepřítelem) registrační číslo 34126

a bylo jich fakt žalostně málo.¹⁰² Tomáš Potůček, skateboardingový reprezentant a člen Skateboardingové asociace (tam měl hlavně administrativní roli, pozn. autora) úlohu ÚV SSM (Pavla Kořana) a přesun Martina Kopeckého z Ministerstva kultury popisuje takto:

„Pak přešel na ÚV SSM (Martin Kopecký), tam byl ten Kořan (Pavel Kořan), jeho šéf, ten pak dělal toho šéfa v ČSTV, jak se to jmenuje teďka? Unie sportu, něco takovýho, že jo. No a ten Kořan, já nevím na kolik on byl komunista, ale určitě taky..., ale vypadal jako férovej chlap, co jsem měl možnost se s ním bavit a vycházel tomu Martinovi vstříc, že nám otevřel možnost někam jet na ty závody. Martin to tam s ním vždycky skoulel. On tam byl šéf sekce sportu, sekce sportu, pod kterým pracoval Martin (Kopecký). Dělal akce různýho druhu asi, měl tam sekretářku Petru, kterou si pak vzal (smích). No a přes toho Kořana se pak podařilo jezdit ven, vlastně to SSM, ať to bylo takový, jako bylo tenkrát, tak to mohlo udělat veškerý ten Euroskate (miněno závody Euroskate '88) a všechny tyhle věci velký, který se děly. Takže na všechno jsi potřeboval nějaký razítko, který to muselo zastřešovat. A Martin našel tenhle ten způsob a myslím si, že docela dobřej¹⁰³“

Zároveň s odstupem času od proběhlých událostí, kdy jsou s narátory vedeny rozhovory, se přeci jenom v jejich hlavách objevují otázky, jak to tenkrát s výjezdy do zahraničí doopravdy bylo. Rád bych se vyhnul hodnotícím soudům, ale z hlediska analýz proběhlých rozhovorů se domnívám, že Martin Kopecký fungoval jako velmi schopný manažer, který politické věci dokázal odfiltrovat a v rámci skateboardingové komunity odstrčit do pozadí. Tuto hypotézu potvrzuje i narativ Miroslava Bartoše, který byl součástí osádky autobusu (vypraveného ÚV SSM), která mířila v roce 1988 do západoněmeckého Münsteru.

"Byl to autobus od ÚV SSM, mám pocit, že tenkrát s námi jel ten Hušák, ten co udělal tu Sazka arénu nebo O2 arénu, ten mafián...hele já jsem je ale vůbec neznal, já jsem o nich vůbec nevěděl, pro mě to byli úplně cizí lidi a Martin nás do toho nezasvěcoval a myslím si, že to tak bylo dobře.¹⁰⁴“

Narativy Tomáše Potůčka (blízký přítel a spolupracovník Martina Kopeckého) odhalují určitou míru povědomí o systémových vyjednáváních a

¹⁰² Rozhovor s Luďkem Vášou, Euroskate Party, ISBN 978-80-905516-4-0, s. 28, Vydal: Jan Bouček (editor)

¹⁰³ Tomáš Potůček, rozhovor, dne 24.9.2023 [00:11:24]

¹⁰⁴ Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023, [00:30:11]

kličkách, které Martin Kopecký v rámci organizace ÚV SSM vykonával a jakému systémovému nátlaku nakonec čelil.

„Že tam byli mezi náma lidi, kteří opravdu spolupracovali s STB, sami od sebe, jak to mám říct...by mě vlastně zajímalo, jak to bylo s nimi, protože Martin (Kopecký) ten s nimi měl, jak to mám říct, jak jim proklouznout jako had, protože po něm šli, že jo. Nikdy se jako k tomu..., vždycky se mu z toho podařilo nějak vykroutit. Musel psát nějaký zápisy, co se dělo na těch schůzkách. On říkal (Martin Kopecký), „no hele, co já tam budu psát? Že jsme se v Glasgow ožrali předtím, se všema ostatníma? Nebo co tam mám dát?“ Nejhorší pak, že k nám nasazovali lidi, kteří s náma jezdili na ty závody. To byli tipy tyjo, někdy byl borec v pohodě, někdy to byl absolutní blbec. Ale jezdili s náma lidi, kteří měli jako dohlížet. Nejhorší bylo, když vlastně zdrhnul Robert Thiele, jo vlastně to bylo takový, jako že to mohlo všechno poslat do kopru.¹⁰⁵“

Nečekaná emigrace československého skateboardisty Roberta Thieleho v září roku 1988 (výjezd na EP do belgického Charleroi, z kterého se Thiele zpět do ČSSR nevrátil, pozn. autora) paradoxně nezasadila červenou stopku dalším výjezdům skateboardingové reprezentace, což shledávám jako velmi překvapivý fakt. Před listopadovými událostmi roku 1989 tak československá skateboardingová reprezentace stačila objet nespočet závodů v kapitalistických zemích. Případy emigrace účastníků výjezdů po roce 1988 už nebyly zaznamenány.

„Z Charleroi jsme jeli přes Stuttgart a zastavili se u Zorky Bonnerové. Tam jsem klukům oznámil, že zůstávám, že s nimi nejedu dál. Byl to hodně dramatická a nešťastná chvíle, ale já už se nemohl do Československa vrátit. V tu chvíli už to rozhodnutí nešlo změnit. Dodneška nevím, jak moc jsem tou emigrací Martinovi (Kopeckému) zavařil. Neměl jsem absolutně tušení, jak to Martin na SSM dělal.¹⁰⁶“

¹⁰⁵ Tomáš Potůček, rozhovor, dne 24.9.2023 [00:11:57]

¹⁰⁶ Robert Thiele, s. 75, *Euroskate Party*, ISBN 978-80-905516-4-0, s. 28, Vydal: Jan Bouček (editor)

14.1 Münster Monster Mastership – „ráj Tituse“

„Ale co bylo důležité, Martin (Kopecký) říkal, kluci kupte si šampus, protože máme hranici, když poprvé přejedeš hranice na Západ, tak musíš bouchnout bublinky. Tak jsme si koupili malinkou Bohemku s Fandou Zíků a přejeli jsme tu čáru, dokud tam nejseš, já mám do dneška ten komunistickéj strach na čáře. My jsme měli strach na hranicích, i když jsi jel do NDR do Maďarska. Tenhle ten pocit z tý totality se v nás pořád objevuje.¹⁰⁷“

Závody Münster Monster Mastership¹⁰⁸ (od roku 1999 pouze nazývané „Monster Mastership“) byly prestižní skateboardingové závody s celosvětovým významem, konané v západoněmeckém Münsteru. Původně se s statutem mistrovství Evropy a od roku 1989 se tyto závody staly prvním oficiálním Světovým pohárem na evropském kontinentu. Tyto závody byly hojně navštěvovány americkými profesionály a do konce dekády devadesátých let (kdy se přesunuly z německého Münsteru do Dortmundu platily jako neoficiální mistrovství světa) si držely punc celosvětové výjimečnosti a prestiže. Pro cesty na Západ ze socialistického Československa jsem tyto závody vybral jako explicitní případ záznamu pocitů a vjemů vycestování a samotných prožitků z těchto závodů, kde skateboardingové disciplíny (streetstyle, freestyle a U-rampa) byly společně s kolečkovými trackovými bruslemi pod jednou „závodnickou střešou.“

Závody v Münsteru založil německý podnikatel Titus Dittman¹⁰⁹ (Titus Eberhard Dittman – otec německé skate scény. Jeho obchod Titus Rollsport v Münsteru byl v roce 1978 jedním z prvních skate shopů v Evropě. V roce 1982 uspořádal Münster Monster Mastership, který se stal nejdůležitějším evropským skateboardingovým závodem a od roku 1989 i oficiálním mistrovstvím světa/světovým pohárem¹¹⁰). Skateboarding a kolečkové brusle byly v Československu velmi propojené, tyto disciplíny fungovaly pod jednou asociací a řada „skejtáků“ se cítila být i „bruslaři“. Narativy těchto pamětníků vykreslují tehdejší komunitu jako jednu velkou rodinu, bez ohledu na to zda dotyčný jezdil na skateboardu či trackových kolečkových bruslích. Mezi takové patřil například Ivan „Zobák“ Pelikán nebo Miroslav Bartoš, kteří se právě přes kolečkové brusle ještě s Martinem Cavinou dostali jako reprezentanti do západoněmecké Münsteru.

¹⁰⁷ Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023, [00:36:11]

¹⁰⁸ Zdroj a výsledky závodů: <https://www.brettstedet.no/article.asp?id=3978>

¹⁰⁹ Titus Eberhard Dittmann, nar. 8. prosince 1948 v Kirchen an der Sieg, Německo

¹¹⁰ Euroskate Party, ISBN 978-80-905516-4-0, s. 35, Vydal: Jan Bouček (editor)

(Bartoš byl úřadujícím mistrem republiky na kolečkových bruslích z roku 1988 a automaticky se tak kvalifikoval, pozn. autora).

Miroslavovi Bartošovi pomohl i zvací dopis přímo od firmy Titus,

(viz. nalevo, archiv Miroslava Bartoše)

jehož zaslání inicioval Martin Kopecký. Miroslav Bartoš, rodák z Prachatic, který svou vojenskou základní službu absolvoval u pohraniční stráže (zaměstnán jako kuchař) popisuje přejezd hranic do NSR jako jeden z nejsilnějších zážitků ve svém životě. Bartoš v rozhovoru též adoruje Martina Kopeckého za to, že vše dokázal „vyběhat“ a zařídit vysněný devizový příslib potřebný k výjezdu z ČSSR. Silné pocity přejezdu hranic z ČSSR do Západního Německa shrnul ve

svém vyprávění.

"Velice dobře, to byl strašně silnej zážitek. Já jsem měl pocit, že je to moje poprvé a naposled, že už se tam v životě nepodívám. No já jsem nevěděl, že přijde revoluce. Já jsem myslel že tu bude do nekonečna komunismus..... celoživotní úspory, což bylo přes dvacet tisíc korun jsem vybral, botasky jsem rozpáral a udělal jsem si tam černou schránku."¹¹¹

Pro Miroslava Bartoše, stejně tak i pro další skateboardisty byla tato cesta do Münsteru první možností, jak se podívat k „západním“ sousedům. Byli však tací, kteří výjezdy na „Západ“ tolik neprožívali. Ostřílený „Freestyler“ Tomáš Potůček se spíše těšil na průběh samotných závodů, kde chtěl zajet dobrý výsledek, než fakt, že jede na „Západ“. Paradoxně závody v Münsteru Miroslav Bartoš nakonec neodjel. Při pohledu na silnou konkurenci a trému se z bruslařských závodů v U-rampě odhlásil. Potůček však neuvažoval ani o možné emigraci.

"Jako nevím, já jsem se tenkrát těšil na závody, už to pro mě nebylo takový, že jedu na Západ z nějakýho důvodu, ani poprvé, jsem to tak neměl, že jedu na Západ a že bych tam mohl zůstat. Ty kluky jsem znal, co sem jezdili na závody a věděl jsem, že to tam není žádná prdel, stejně jako tady. Tenkrát jsme byli v prdeli z jinýho důvodu, ale jako za prvé

¹¹¹ Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023, [00:30:11]

jsem dělal školu, tak bez té školy, co tam budeš dělat, házet lopatou? Nebo já nevím. Nikdy jsem neměl úmysl se sbalit a zůstat tam někde.¹¹²"

Společným jmenovatelem všech zúčastněných však zůstal materiální faktor, tj. získání nedostatkového skateboardingového zboží, tzv. hardware. Originální hardware renomovaných amerických a německých značek byl u nás absolutně nedostupným zbožím, stejně tak i další skateboardingové doplňky, boty a oblečení. V tomto případě vyšla firma Titus vstříc a domluvila s předsedou Kopeckým padesátiprocentní slevu na nákup skateboardingového zboží v Titus Skateshopu.

"V tom Münsteru bylo ještě zajímavý to, že Titus si byl vědom, jak jsme na tom ekonomicky oproti západu, tak s Martinem domluvil to, že my všichni Češi, jsme měli 50% slevu...poprvé v životě jsme byli ve skateshopu a teď tam byly kotníkový Converse krásný (boty), který jsem chtěl a na ty mi tu slevu nedali jako, ale nakoupili jsme si trička, jsem měl tričko Bones Brigade že jo, koupili jsme si kola, trucky, desky, pak jsme spali v nějakým tom Jugendherbergu (ubytovna pro mladé/hostel, pozn. autora) a teď jsme si to tam s Frantou všechno vyskládali, udělali jsme si výstavku a vyfotili jsme si to, protože to vánoce je slabý slovo, to byly všechny vánoce dohromady. A že to je první a poslední možnost, že se to opakovat nebude. Všechny peníze jsme tam samozřejmě utratili."

HALLE I WORLD CUP '88 8.-10. JULY '88 7. MÜNSTER MONSTER MASTERSHIP Veranst.: TG Münster + TITUS Münster Rückkarte beachten! Eintrittsgeld ab 10.00 Uhr geöffnet			HALLE I WORLD CUP '88 8.-10. JULY '88 7. MÜNSTER MONSTER MASTERSHIP Veranst.: TG Münster + TITUS Münster Rückkarte beachten! Eintrittsgeld ab 10.00 Uhr geöffnet		
Fr. 8. Juli 1988 11.00 Uhr	DM 6,00	40.400	8. + 10. Juli 1988 10.00 Uhr	DM 30,00	40.403
Einheitspreis		1470	Dauerkarte		0399

Foto zleva: Zakoupené zboží v obchodě Titus Rollsport v Münsteru v červenci roku 1988, vystavené na ubytovně + kopie vstupenky na závody V Münsteru (Foto: osobní archiv Miroslava Bartoše)

¹¹² Tomáš Potůček, rozhovor, dne 24.9.2023 [00:11:57]

15. Euroskate '88 – „Holešovická Kalifornie“

„Rok 1988 byl trochu jinej, než ty předchozí. Režim už asi nezvládal všeobecnou nespokojenost se vším, a tak se tady občas zadařila akce, která by byla dřív nemyslitelná, protože by ji prostě nepovolili. Jako třeba Euroskate, evropskej pohár ve skateboardingu, kterej měl poměrně zásadní vliv na skejtový dění v týhle republice. Když jsem přišel do Sportovní haly, kde byl zbrusu novej skatepark, ve velký a široký rampě s nápisem Titus lítala evropská špička a do toho duněla hudba, kterou si oficiálně nemohl nikde slyšet, musel jsem si protřít oči.“¹¹³

Závody Euroskate '88 můžeme považovat bezpochyby jako za vrcholný skateboardingový podnik, který se v Československu uskutečnil a stěžejní milník skateboardingového dění u nás. Závody se staly subkulturním fenoménem v socialistickém Československu a často se hovořilo o době „před“ a „po“ Euroskate '88. Závody se uskutečnily od pátku 14.10. do neděle 16.10.1988 ve Sportovní hale ČSTV v pražských Holešovovicích, v areálu PKOJF (Park kultury a oddechu Julia Fučíka, lidově zvaný též „Fučíkárna“¹¹⁴) a nedělní finále bylo přenášeno

přímým přenosem Československou televizí. Organizátory závodů byla CKM SSM (Cestovní kancelář mládeže SSM¹¹⁵), AES (Evropská Skateboardingová Asociace, jejímž předsedou byl Martin Kopecký, pozn. autora) a TJ PKOJF. Subkulturní skateboardingový diskurz v tuzemsku, který zejména v první půlce devadesátých let začal definovat a hodnotit období „před“ a „po“ závodech Euroskate '88, má jednak původ v celospolečenských změnách po listopadu roku 1989, zároveň však tento diskurz definuje i globální změny ve skateboardingu, ve stylu skateboardingového ježdění (na scénu přicházel dominantní streetstyle a disciplíny jako freestyle či slalom prakticky vymizely a staly se separátní odnoží skateboardingu, která nekopirovala standardní trend a hlavní proud, od kterého se definitivně

¹¹³ Matěj HOMOLA, s.24, *Chci bejt jako Oni*, r.2016, ISBN 978-80-260-9713-6

¹¹⁴ Zdroj: <https://www.bubenec.eu/vystaviste/>

¹¹⁵ Cestovní kancelář mládeže (CKM) tj. československá cestovní kancelář s národní působností spadající pod Socialistický svaz mládeže (SSM). Zdroj, Bakalářská práce: POUZAROVÁ, Martina, *Problematika cestovního ruchu v době železné opony*, s.75, Jihlava, 2019. Katedra cestovního ruchu Vysoké školy polytechnické Jihlava.

oddělila - pozn. autora), ale i stylu oblékání, nového typu skateboardingového vybavení (skateboardingová deska se stala univerzálnějším nástrojem, který měl „tail“ i „nose“, což absolutně změnilo styly ježdění¹¹⁶). Celosvětový trend a nastupující popularita streetstyle ježdění byla vidět i na závodech v pražských Holešovicích.

„Street je totiž základ. Prkno patří k ulici, po který to sviští a překážky v cestě se dají překonávat různěma způsoby. Schody, zídky, zábradlí. Když nejsou, vyrobí se uměle. Rádusy, banky, pyramidy, handraily, cokoliv. Street samozřejmě existoval, ale byl dlouho tak trochu na pokraji zájmu a moc se na rozdíl od rampy nevyvíjel a lidem chvíli trvalo, než pochopili jeho potenciál.“¹¹⁷

15.1 Přípravy a realizace Euroskate '88

"Zrovna při Euroskate, kdy sem přijeli kluci z východního a západního Berlína a protože my jsme tehdy museli být organizovaný, protože to bylo za totality, kdy bylo rozdělený, tady v tom hotelu budou bydlet východní Němci a tady v tom hotelu Západní jo...a my jsme takhle táhli Prahou, kalili jsme všichni dohromady a přišli jsme, tuším, že to bylo v Žitný, ten Junior hotel CKM a tam jsme přišli a to jsou Východní Němci, zde spát nemůžou a my prostě, buď tu budou spát všichni anebo nikdo, to klidně budeme spát v parku, tak nakonec jsme si prosadili, že jsme spali všichni v jednom hotelu dohromady“¹¹⁸

Výše uvedený narativ jen podtrhuje absurditu tehdejší doby a navozuje otázky, jakým způsobem bylo možné tento typ závodů v socialistickém Československu uspořádat a vyrovnat se tak s konfrontační společensko-politickou situací, jakou byla zvýšená saturace skateboardistů z kapitalistických evropských zemí v Praze. Martina Kopeckého, jako ústřední postavu a iniciátora nápadu uspořádat závody Euroskate '88, vykresluje kniha „Euroskate party“¹¹⁹ od Jana Boučka. Vše tomu logicky nasvědčuje, Kopecký byl jednohlasně zvolen v červnu 1987 v západoněmeckém Münsteru předsedou Evropské skateboardingové asociace, pro politické představitele země z východního bloku událost značně

¹¹⁶ Označení „tail“ tj. zadní část skateboardingového prkna, „nose“ zvednutá přední část skateboardingového prkna (pozn. autora)

¹¹⁷ M. Homola, s.26, *Chci být jako Oni*, r.2016, ISBN 978-80-260-9713-6

¹¹⁸ Jan Smolík, rozhovor 06.8.2023, [00:29:45]

¹¹⁹ Euroskate Party, ISBN 978-80-905516-4-0, r. 2020, Vydal: Jan Bouček (editor)

šokující. Pozice dávala Kopeckému strategický post nedotknutelnosti a navíc mediálně v tisku pomohl zviditelnit úspěch Ludka Váši, který v roce 1986 v kanadském Vancouveru na světovém poháru ve skoku do výšky získal zlatou medaili. Luděk Váša pak byl jednou z hlavních hvězd programu Euroskate '88 v Praze a díky nedělnímu přímému přenosu Československé televize musel být upraven program závodů a skok do výšky, v kterém Váša figuroval byl přesunut právě na neděli. Důvod byl prostý, byla to jediná disciplína, v které reprezentant z Československa v nabyté konkurenci ze zahraničí mohl zvítězit. To se nakonec Vášovi podařilo a jeho výsledek byl medializován v Československé televizi.

Rozhovor s Martinem Kopeckým už není možný, opustil tento svět ve věku 47 let v listopadu roku 2011. Zároveň se objevují i protiargumenty a zajímavé hypotézy, které podtrhují fakt důležitosti pořadatelských orgánů, kterým bylo CKM SSM a TJ PKOJF a jistý ekonomický zájem tyto závody uspořádat. Významnou roli hrál i vstup západoněmecké značky Titus, která závod sponzorovala a dodala značné množství materiálu (skateboardingového vybavení) československé skateboardingové asociaci. Část těchto materiálních dodávek se údajně ztratila, část byla distribuována a prodávána za dotované ceny mezi tuzemské skateboardisty. Narátor Jan Smolík (též ústřední postava organizace závodů) se domnívá, že hlavní podíl na pořádání závodů měla TJ PKOJF, kde působil Aleš Hušák a Milan Pešík.

"Euroskate se dělal kvůli tomu, že se v tom angažovala ta Jednota, která měla konexe, jak zdá se politický tak na Výstavišti.¹²⁰"

Protiargument narátora, pamětníka závodů, Tomáše Potůčka však tuto hypotézu striktně vyvrací.

„Ten Martin k tomu přišel s Vášou tak, že potřeboval se udělat Euroskate a ten nápad vyšel tak, že když Titus dělá ten Worldcup a já nevím co, Münster Monster Mastership, jak se to jmenovalo, že by se udělalo něco takovýho. Bylo to z hlavy Ludka a Martina. Z hlavy bafuňářů by to nevyšlo, ani náhodou. Tím pádem vědí, kde by to bylo možno zorganizovat tak bylo to ta sportovní hala a muselo se to s někým spojit, tak se to udělalo po jedny linii SSM, ČSTV což byla jedna parta. Já jsem v tom nebyl zamontovanej. Když se to celý připravovalo tak jsem byl na vojně¹²¹.“

¹²⁰ Jan Smolík, rozhovor 06.8.2023 [01:02:34]

¹²¹ Tomáš Potůček, I. rozhovor 23.9.2023 [00:32:48]

Popisovaná úloha investovaných peněz a importu skateboardingového zboží od firmy Titus vytváří bezprecedentní exkurz do let devadesátých, kde ovlivnila mezilidské vztahy v Česku na poli podnikání a otevírá otázky, na které není možné objektivně odpovědět. Pro lepší představu přikládám narativ Jana Smolíka.

"Já jsem byl předsedou skateboard klubu, takže já jsem byl jako hlavní osoba, dá se říct. Jenže, tam dá se říct v tom hrály velkou roli peníze...To jsou takové ty stinné stránky businessu skejtového v Český republice. Dělal se Euroskate, který sponzoroval Titus ale vlastně i díky Euroskate, kluci vytvořili Rock'n'Roll (dále jen RNR), což byl Martin Kopecký, Honza Šik a Tomáš Potůček, tak oni jako RNR měli sídlo ve stejný kanceláři jako asociace na Senovážném náměstí, defacto tam byli neoficiálně, ale protože tam Martin (Kopecký)seděl, tak si tam udělali centrum RNR...protože na Euroskate Titus přivezl nějaký množství desek, který se rozdělovaly mezi lidi, ale nechci, netvrdím, ale už bych tipoval, že už tam nějaká část zmizela někomu v kapsách. To přes Jednotu nešlo. To je to zásadní, protože to ovlivnilo i to dění v těch devadesátkách tady.¹²²" , k tomu dodává...

"Martin byl výbornej manažer...tam se nedá říct jestli víc lidí z tý Jednoty anebo Martin Kopecký, protože to jaksi dělal společně, skejtová asociace reprezentovaná Martinem Kopeckým, tělovýchovná jednota reprezentovaná tím Hušákem, Pešíkem a těmahle lidma."

Organizátor závodů v Münsteru a sponzor Euroskate '88, Titus Dittmann uvádí, že z podnikatelského hlediska pro něj Euroskate '88 zajímavý nebyl. Z hlediska přeprodávání zboží na tuzemském trhu, kde se běžně za novou skateboardingovou desku platilo několik tisíc Korun československých však mohlo obchodování s nabytým skateboardingovým zbožím vynést někomu tučné zisky.

„Komerčně pro mě Euroskate zajímavý nebyl, v té době ještě nebyla šance prorazit obchodně na Východ. Byl jsem zvědavý a nechtěl si nechat ujít šanci podívat se do jiného světa. Chtěl jsem pomoci skateboardingu na Východě a začít nějaká ta dobrodružství. Moje návštěva ale byla zpestřena neobvyklým zážitkem, vynuceným kontaktem s tehdejšími ministerstvem hospodářství. Během závodů ke mně přistoupili dva muži v oblecích a pláštích, kteří vypadali jako tajní policisté. Požádali mě, abych je doprovodil, protože mě chce vidět ministr obchodu. Na schůzku jsem šel s podivným pocitem. Nevím, jestli byl ten člověk, se kterým jsem se

¹²² Jan Smolík, rozhovor 06.8.2023 [01:02:34]

setkal, soudruh ministr, nebo jeho zástupce, ale řekl mi, že má zájem se mnou obchodovat.¹²³”

Z hlediska samotných příprav Martin Kopecký zmiňoval nespočet setkání s nejrůznějšími funkcionáři (např. s předsedou ČSTV, Antonínem Himlem) a jako zásadní překážku uváděl ideologického tajemníka ÚV SSM, soudruha Janošovského (viz. níže).

„Typický režijní funkcionář, kterému nahánělo hrůzu cokoliv nového, neproověřeného, a ještě k tomu nemálo ideologicky riskantního. Když jsem z něj lámal nezbytný podpis pod návrh realizace našeho velkého „skejtového mejdanu“, kroutil se jako had. Nevím, zda to bylo náhodou nebo záměrně, ale přitočil se k tomu jeho kolega, osvícený mezinárodní tajemník Luboš Lédl, který se na něj obořil: „průšvih, průšvih, to je jasný, že to může být průšvih, ale to může být i výstup na Rysy!“ dodal...¹²⁴”

Velmi sensitivním rozhodnutím bylo i vymyšlení názvu závodů, které se nesměly oficiálně nazývat mistrovstvím Evropy (název byl na tehdejší poměry příliš oficiální a podléhal byl dlouhému schvalování), proto vzniknul „Euroskate“. Tento název vzniknul společně z hlav Luďka Váši a Martina Kopeckého.

„Tak začal kolotoč jednání, přemlouvání a taktizování. Spříznění svazáci byli v podstatě pro, ale i kdyby se tak obešel, na špičkový sport takřka monopolní ČSTV, stejně musel tehdy všechny vrcholné mezinárodní podniky jako MS, ME či Evropské a Světové poháry u nás schvalovat několik let dopředu ÚV KSČ. „Tak to nazveme jinak, napadlo mě (Martin Kopecký), všichni sice budou vědět, že je to mistrovství Evropy, ale oficiálně se to bude jmenovat jen podobně. Tak vzniknul Euroskate ‘88!¹²⁵”

Pozdějšího spoluzakladatele firmy Rock’n’Roll, Tomáše Potůčka jsem konfrontoval dotazem ohledně distribuce a rozdělování skateboardingového zboží od firmy Titus. Tomáš Potůček na tuto otázku odpověděl takto.

„No a ten se nějakým způsobem rozdával někam. Vůbec nevím (jakým systémem), myslím že to bylo, myslím že to dostávali ti lidi z těch měst, polovina, nebo kolik toho bylo nějakým způsobem sklouzla tomu Hušákovi, to vím, že tam prostě nepřišlo to, co mělo. Že to bylo v rámci

¹²³ Euroskate Party, ISBN 978-80-905516-4-0, str. 115, kapitola: Martin Kopecký, r. 2020, Vydal: Jan Bouček (editor)

¹²⁴ Dtto. tamtéž, str. 90

¹²⁵ Dtto. tamtéž, str. 90

sponzorský smlouvy s Titusem jo. Nějaký krabice věcí přišly, já jsem je viděl. Se to rozdalo... a Hušák to prodával těm lidem v PKOJF.¹²⁶

Euroskate '88 rezonoval mezi tuzemskými skateboardisty jako jedna z mála příležitostí, jak získat nedostatkové a drahé skateboardingové vybavení přímo odkupem od jezdců ze Západu, zároveň část zboží se skutečně později dala odkoupit přímo od TJ PKOJF a též byla přerozdělována Skateboardingovou asociací (viz. *narativ Petra Boubína níže, pozn. autora*). Získávání věcí od zahraničních jezdců Matěj Homola nazývá „vyklínováním“, tzn. jaksí získat toto skateboardingové vybavení za každou cenu, i za „použití palice a klínu“, taková byla touha našince získat vysněný „hardware“.

„Vyklínovat z někoho něco znamená dostat z někoho něco, či přesněji koupit od někoho něco, co třeba nechce prodat. Prostě to z něj vytlouct klínem. Při vysokým počtu zahraničních jezdců bylo od nich možný na závodech odkoupit ojetou výbavu, a tak spousta domácích s drzostí sobě vlastní odchyťovala cizince a klínovali ojetý prkna, starý boty, propoceny trička, samolepky, svlékali je z čehokoliv...¹²⁷“

Petr Boubín zmiňuje získání zboží „oficiálnější“ cestou a to přímo odkupem od TJ PKOJF.

„Jmenovalo se to TJ PKOJF, Park oddechu a kultury Julia Fučíka a to dělal Hušák, že jo, Sazka, už v tý době byl pěkně vychcanej, taky se v tom angažoval Honza Smolík, taky jeden z tý první party, kterej se hodně snažil organizovat... myslím, že Titus co to sponzoroval, tak poslal nějaký materiál, dostal jsem se k nějakýmu, to bylo třeba kolečko za „stovku“, něco takovýho, musel jsi vyplnit na psacím stroji, si to pamatuju, tam někde u malý sportovní haly ve Fučíkárně, jsi musel vyplnit nějakou žádost. Tobě to za to stálo, protože nebylo nic k dostání...¹²⁸“

¹²⁶ Tomáš Potůček, I. rozhovor 23.9.2023 [00:40:12]

¹²⁷ Matěj Homola, *Chci bejt jako Oni - skateboardingová fotografie 1985-2000*, vydáno r.2016, s. 28, ISBN 978-80-260-9713-6

¹²⁸ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [00:10:22]

15.2 Technické zázemí, stavba skateparku – Euroskate '88

Realizační tým včele s Martinem Kopeckým, byl v červenci 1988 na návštěvě v Münsteru (návštěva spojená se závody světového poháru), kde se ladily poslední detaily spolupráce s firmou Titus a získávaly cenné inspirativní zkušenosti – zejména technického rázu, jak celý skatepark pro Euroskate '88 postavit. Centrem pozornosti všech závodů byla královská disciplína U-rampy (též „účka“ nebo „Halfpipe“, pozn. autora). Milan Pešík, celou přípravnou a realizační fázi stavby této centrální překážky, popsal takto.

„V komunismu, kde bylo plánovaný hospodářství, nebyl problém něco vyrobit, ale přijít do obchodu, do železářství a chtít pět tun oceli na účko (slang název pro U-rampu, pozn. autora), tak to nikdo neměl, na to byly kvóty. Zoufale jsme sháněli, kdo rampu postaví, nabídly se Slušovice, ale chtěly za ni strašlivou pátku. Kolem Euroskate už bylo dost informací i v novinách, i o těch našich starostech, a někdo sehnal chlapíka z Poldi Kladno, Ladislava Boušku. Ten přemluvil chlapy v kotlárně, že nám po pracovní době rampu vyrobí a odpracovali na ní 2777 hodin. Byla velká i na světový poměry, ale když se jednou řeklo, že bude, tak největší v Evropě – deset metrů široká, třináct dlouhá a přes tři vysoká. Sehnali jsme i palubovku, v té době taky unikátní a ta potom sloužila v hale ještě spoustu let, hrál se na ní třeba i Davis Cup.¹²⁹“

Návrh U-rampy vycházel z hlavy Jana Šika, který poskytnul nákres s rozměry do výroby. Na níže uvedené fotografii je zobrazena část U-rampy (kde je detailně vidět nápis sponzora Titus), která byla po proběhlých závodech Euroskate '88 přesunuta na Robinsonovo hřiště (nacházelo se v zadním traktu tehdejšího Parku kultury a oddechu Julia Fučíka, dnešní Výstaviště). Ve skateboardingové komunitě se tomuto místu neřeklo jinak, než „Fučíkárna“. Níže uvedená fotografie pochází z archivu Jana Smolíka a byla pořízena v roce 1989.

¹²⁹ Euroskate Party, ISBN 978-80-905516-4-0, str. 97, kapitola: Martin Kopecký, r. 2020, Vydal: Jan Bouček (editor)

Co se týče ostatních překážek pro závod Euroskate '88, tak ty byly vyrobeny též z kovu. Výrobní a dodavatelskou koordinaci měl na starosti Jan Smolík, který v rozhovoru zmiňoval též kritičnost termínu dodání a přípravy celého závodu,

kdy ještě den před závody Euroskate '88 se v holešovické hale hrálo ligové utkání ledního hokeje. Následná příprava celé plochy pro závod (pokládaly se tzv. dřevěné palubovky), zabrala celou noc.

"Ty překážky se dělaly v Panenským Týně....to je za Slaným, tak tam byla nějaká firma, kterou někdo sehnal z té Jednoty, pracovali se železem, nějaký klempíři nebo co. Tak tam se dělala rampa. Honza Šik dostal na starosti velkou rampu, účko, to se dělalo na Kladně, Poldi Kladno. Ty překážky to jsem dělal já, ale podíleli jsme se na tom všichni, já měl na starosti ten management výroby, jezdil jsem tam a neudělali to úplně dobře z mého pohledu.¹³⁰"

15.3 Dobový tisk a Československá televize o Euroskate '88

„Skateboarding žije se svou dobou a mění se v ní nejen na podkladě objevů nových materiálů, použitelných v konstrukci sportovních pomůcek, ale citlivě reaguje i na změny sociálních podmínek života svých nositelů. To především inspirovalo představenstvo naší mladé tělovýchovné jednoty, ke spoluúčasti na organizaci dnešního podniku. Chceme, aby se celý vývoj jízdy na „prkýnku“ ubíral v naší zemi důstojným směrem, v souladu se všemi principy socialistického sportu.¹³¹“

Skateboarding (díky úspěchu Luďka Váši na MS ve Vancouveru a přípravám na Euroskate '88) získával v inkriminovaném roce konání závodů nebývalý prostor v socialistických médiích, ať už v tisku nebo Československé televizi, která z nedělního finále přenášela živý přenos. Z úst funkcionářů ÚV SSM a TJ PKOJF padaly před konáním závodů adorativně politicky zabarvené výroky a na podzim roku 1988 se ze závodů stal

¹³⁰ Jan Smolík, rozhovor 06.8.2023 [01:19:16]

¹³¹ Autor výroku: PhDr. Karel Trsek, předseda TJ PKOJF, vydaná brožurka k Euroskate '88, foto/text zdroj: archiv Miroslava Bartoše

celospolečenský fenomén. Martin Kopecký se několikrát objevil v Československé televizi (např. *Televizní klub mladých 13/88 – beseda o skateboardingu a pozvánka na závody Euroskate*¹³²) a Československá televize zajistila nedělní přenos z finále závodů (*celý televizní záznam se bohužel nedochoval, osobně jsem zjišťoval v badatelně ČT, pozn. autora*). Dochoval se však sestříhaný pořad v produkci Československé televize, s logickým názvem „Euroskate 1988“, kde jsou zaznamenány závody ze „skoku vysokého“ (jízdy vítězného Ludka Váši, Romana Hanzlíčka, Axel Kleinhanse, Michaela Ralla, Stanislava Randeva, Anthony Sillforse a Daniela Riedoliho), záběry z disciplíny „slalomu“ (jízdy Ivana Rohánka, Janise Sederhala, Martina Tůmy, Josefa Štefky, Santiaga Diaze, Paolo Gatiho a Lucy Gamarca) a záběry z disciplíny streetstyle (jízdy Niki Gerrera, Rasmuse Skousena nebo Soerena Abyho)¹³³.

K televiznímu nedělnímu přímému přenosu ČST, se Milan Pešík vyjádřil velmi expresivně.

*„Přenos nakonec vyšel moc pěkně, ale když skončil, režisér prásknul sluchátkama na stůl a řekl: „sbalte si to sami, já se jdu vožrat, skejtáky už nikdy v životě nechci vidět. Celkově jsme byli rádi, že se Euroskate obešel bez většího průseru, nikomu se nic nestalo a nikoho nezavřeli. Skateboarding se dostal do vysílání Televizních novin, a to bylo tenkrát nemyslitelný, ukazovat tam Západáky.“*¹³⁴

Ze zahraničního tisku o proběhlých závodech přinesl reportáž prestižní americký skateboardingový časopis Thrasher a to v březnovém vydání roku 1989 a článek pojmenoval výstižně „RAD CZECHS.“¹³⁵

Z československých periodik o akci informoval například „*Týdeník Mladý svět*“¹³⁶, nebo sportovně zaměřené periodikum, Stadion s podtitulkem

¹³² Televizní klub mladých 13/88, redaktor: Jiří Danda, režie: Pavel Kraus, Archiv ČT (badatelna), IDEC: 288 350 53346

¹³³ Euroskate 1988, IDEC: 288 440 52181 (archiv ČT/Badatelna), Archivní označení tří videí: CTPA151128_0146.mxf + CTPA151128_0147.mxf + CTPA151128_0148.mxf

¹³⁴ Euroskate Party, IŠBN 978-80-905516-4-0, str. 98, kapitola: Milan Pešík, r. 2020, Vydal: Jan Bouček (editor)

¹³⁵ Thrasher Magazine, USA, vydání březen 1989, s. 71, editor: Kevin J. Thatcher, Publisher: Edward Riggins,

zdroj: <https://www.thrasher magazine.com/articles/magazine/march-1989/>

¹³⁶ Týdeník Mladý Svět, číslo 39, datum vydání 13.5.1988, ISSN 0323-2042

„Skateboarding v exportním balení v Praze“ (článek, viz. přílohová část této práce)¹³⁷.

15.4 Výsledky závodů Euroskate '88 a Münster Monstership¹³⁸

SP, Münster

8. – 10. 7. 1988 (Západní Německo)

Freestyle (am.):

1. D. Terras (Francie)
2. S. Johansson (Švédsko)
3. R. Matter (Švýcarsko)
-
7. **R. Thiele (ČSSR)**
19. **M. Beringer (ČSSR)**

U-rampa brusle:

1. B. Wainwright (USA)
2. J. Scott (USA)
3. T. Kalak (Záp. Německo)
-
14. **I. Pelikán (ČSSR)**
18. **T. Zima (ČSSR)**
19. **M. Cavina (ČSSR)**

Euroskate, Praha

14. – 16. 10. 1988

Skok vysoký:

1. L. Váša (ČSSR)
2. **M. Rall (Záp. Německo)**
3. R. Hanzlíček (ČSSR)
-
8. J. Štefka (ČSSR)

Freestyle:

1. **G. Mokulys (Záp. Německo)**
2. **S. Rouse (Velká Británie)**
3. **Ch. Seewaldt (Záp. Německo)**
-
17. T. Potůček (ČSSR)
21. P. Löwy (ČSSR)
23. M. Choc (ČSSR)
25. M. Beringer (ČSSR)
27. T. Charouz (ČSSR)

Streetstyle:

1. **M. Fowlie (Dánsko)**
2. **S. Aaby (Holandsko)**
3. **R. Skousen (Dánsko)**

16. Svoboda a skateboarding

„Pokuste se na chvíli vžít do takovéhle divné situace: Ráno jste se probudili v hotelu a nevíte, jak jste se tam ocitli. Po umytí a oblečení se tedy vydáváte na průzkum situace. Na dveřích vašeho pokoje je jakási značka. Otevřete je a vzápětí vás málem srazí vozík s prádlem. Uklízečka si jenom zaklepe na hlavu a ukáže na značku. Jakýsi muž čeká v otevřených dveřích sousedního pokoje a na rameni mu bliká světélko. Vyjde a než zahne za roh, zase rozbliká světélko. Chcete zajít na záchod, ale protože jste nezablikali, že odbočujete, host za vámi do vás zezadu tlačí a vy musíte jít dál. Přidáváte do kroku, protože záchod nutně potřebujete. Bez povšimnutí míjíte ceduli s maximálním počtem kroků za vteřinu. Tu

¹³⁷ Stadion, časopis pro tělesnou výchovu a sport, ISSN 0038-8920, č. 36, datum vydání 27.9.1988

¹³⁸ Zdroj: poskytl Jan Bouček z osobního archivu (emilem), editor knihy Euroskate Party, ISBN 978-80-905516-4-0

vyleze zpoza oleandru portýr a dožaduje se pokuty, že jste šli o dva kroky víc. Alespoň jsou to první slova v lidské řeči...¹³⁹"

Takto komunikují lidé například v automobilech, na motocyklech, svázání dopravními značkami a rychlostními limity. Pokud by je nedodržovaly, asi by to nedopadlo dobře. Všechny ty městské mumraje, hemžící se chodci, semaforey, blinkry, výstražné blikající ukazatele, nepozorní chodci na přechodech, lidé ženoucí se do práce jako ovce, běžících po pravých stranách chodníků. Součástí tohoto normativního každodenního městského života mohou narušovat nejružnější jedinci a skupinky, jako například opilci, vracející se z nočního flámu, fotbaloví chuligáni, roztržití děti přebíhající přechod na červenou, ale třeba i skateboardisti, využívající svá „prkénka“ jako nástroje k svobodnému nespoutanému pohybu v ulicích měst.

Vytvořme proto porovnání o dvou faktorech. První faktor je tvořen osobou skateboardisty a jeho skateboardu, s kterým se volně dle vlastního uvážení pohybuje kde se mu zachce. Tento faktor konfrontujeme s druhým, který definujeme jako společensko-politický (tj. období demokratické či totalitní. V našem srovnání tento mezník můžeme definovat listopadovým měsícem roku 1989, tj. „před“ a „po“ něm). Z hlediska interpretací rozhovorů tato faktorová rovnice vychází se zajímavými závěry, že individuální pocit svobody skateboardisty (v období „před“ a „po“) v řadě případech zůstává neměnný.

Pohyb na skateboardu navozuje pocity svobody bez ohledu na to, jaké je u moci politické zřízení, reprezentuje subkulturní diskurz, bez ohledu na pohlaví, národnost či věk skateboardisty. Tento fakt byl spatřen i při závodech Euroskate '88, kdy se v Praze potkaly skateboardingové komunity z kapitalistického a socialistického bloku. Paradoxně oba tábory (ať už „socialistického“ či „kapitalistického“ původu), zažívaly stejné pocity euforie a svobody při samotném ježdění na skateboardu, nacházely společnou řeč, byly podobně oblečení (aniž by se předtím viděli) a vyhledávali společné volnočasové kulturní vyžití. Skateboard jako nástroj, reprezentující „malý pohyblivý ostrůvek svobody“ na kolečkách, který je prakticky využíván ve stejném urbanistickém prostoru. Skateboardista zažívá vnitřní pocity svobody spojené s individuálním pohybem po ulicích měst bez ohledu na to, jaké politické zřízení je právě u moci.

¹³⁹ „Tváří tvář obrazovce“ kapitola Psychologie, text: Bohuslav Blažek, Zdravotnické noviny, číslo 27, datum vydání 7.7.1995, ročník 44, ISSN 0044-1996

Pak je tu aspekt politicko-společenský, kdy zejména bezprostředně po listopadu 1989 a v první půlce devadesátých let docházelo k razantním společensko-politickým změnám, které ovlivňovaly každodenní normativní život celé společnosti (z kulturního, ekonomického a sportovního hlediska). Přišla však nespoutaná vlna svobody, která otevřela státní hranice, přišly nové možnosti podnikání, volné cestování, nové vlivy kultury a umění. Filozof Henri Lefebvre se zabýval rozsáhlými studiemi skateboardingu a zejména devadesátá léta 20. století přirovnává k charakteristice romantismu 19. století, idealizovanému období, které zahrnovalo specifický způsob pohybu, oblékání, řeči těla a svobodnému individuálnímu pohybu „bez hranic“, který spojoval skateboardingové individuality s odlišným společenským pozadím, komunity, která tyto způsoby vystupování měla automaticky „zakódována ve svých srdcích“¹⁴⁰.

"Všechno se mohlo, nikdo nic nekontroloval, něco jsi udělal a policajti mávli rukou, každej se staral o sebe, aby si to trochu užil, od těch fízlů, těch městských policistů vole, prostě nikdo se do tebe nemontoval, maximálně nějaký důchodce nebo bába, že skáčeš schody (na skateboardu). V zásadě to byla prostě taková svoboda, že nic se neřešilo. To byla absolutní svoboda, to byla anarchie mnohdy. Rozumíš, frajer, já jsem nejezdil takový ty bankovní věci, vem si , že dům na Vinohradský třídě, činžovní dům stál dvě mega vole, tak frajer šel do banky, řekl že ten dům si koupí, koupil si dům a on šel do banky, já ten dům koupím, dejte mi úvěr na deset milionů vole, tak mu ho dali."¹⁴¹

16.1 Drogy vs. svoboda

Subjektivní pohled na svobodu jako takovou a její důsledky v životech pamětníků - skateboardistů, jsem stavěl do popředí a беру jej jako determinální faktor, jehož podhoubí se zakládalo v divokých devadesátých letech. Určitou míru hrály i drogy, alkohol a jiné návykové látky, které se ve skateboardingové komunitě začaly hojně v první půlce devadesátých let objevovat a výrazně ovlivnily životy několika generací. Najednou tu bylo „všechno“ a neexistovaly žádné mantinely. Petr Cidorák, který svoje začátky na skateboardu prožil jako rodák z pražského Újezdu v centru Prahy (*pohyboval se na Nové scéně, jeden z fundamentálních pražských*

¹⁴⁰ Henri Lefebvre, Introduction to Modernity (London: Verso, 1995), s. 239-388

¹⁴¹ Rozhovor, Martin Leiš, 11.11.2023 [01:43:51]

skateboardingových „spotů“ proti Národnímu divadlu pozn. autora), v rozhovoru zmiňoval, že mu skateboarding zachránil život. Díky lásce ke skateboardingu a každodennímu ježdění unikl partě z Nové scény (která skončila na tvrdých drogách) a přesunul se na „Stalina“ na pražské Letné.

"Ty jsi mohl všechno vyzkoušet, záleželo jaká jsi byla osobnost a buď jsi to přežil nebo ne. Což z té party, já vím, že půlka těch lidí je mrtvejch, doslova mrtvejch."¹⁴²

Drogovou problematiku v rámci komunity spojuje s nabytím polistopadové svobody i prachatický rodák, Miroslav Bartoš, který v rozhovoru přinesl zajímavý exkurz do jihočeské komunity. Z jeho narativu je patrné, že tyto problémy nebyly spojené pouze s Prahou, ale i menšími městy.

"Policajti zmizeli a najednou tady nebyl nikdo, kdo by to hlídal jako. A samozřejmě se otevřely hranice, přišlo sem strašný množství drog. Ti mladí si mohli dělat co chtěli a spousta z nich, kamarád K.B. ze Strakoníc má dva syny a jeden je těžce závislej...jsem říkal Kájo, ta revoluce zaplat' Pánbůh za ní, ale to bezvládí co tady bylo...já už jsem byl v devadesátkách starší a jediný co jsem zkusil bylo trávu, ta na mě vůbec nefungovala a pak na mě začala fungovat tak negativně, že jsem měl dva pytle trávy, který jsem sám vypěstoval a pak na jedný grilovačce jsem je demonstrativně hodil do ohně."¹⁴³

16.2 Svoboda a identita jedince

Většina z narátorů s kterými jsem dělal rozhovor, má pohnuté osudy. Tyto závěry souvisí s předmětem orálněhistorického bádání, které je pomyslnou hlubší psychologickou sondou do osoby „skejtáka“. Člověka, který může být svým způsobem zranitelnější, člověka narážejícího na tvrdou realitu „normální“ každodennosti, člověka, který se na život ve městě dívá jinýma očima. Jednou stranou tohoto pohledu může být hledání a definování sebe samého, kam patřit.

"Já když jsem třeba večer doma, tak hraju s klukama hry, to je perfektní, "online" odreagování. Boží! Já má třeba 5 tisíc lidí, který jsem v životě neviděl, znám je třeba patnáct let. Strašný úlet ty vole. Jenom víš, jak

¹⁴² Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023 [00:57:52]

¹⁴³ Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023 [02:07:01]

znějí. Úlet....Dyt' já jsem dítě furt, nejhorší, proto jsem sám vole, tak takhle no...¹⁴⁴"

Ze subjektivního pohledu, bych to též nazval prizmatem určité „zamrzlosti ve svobodě a minulosti“. Narátor a podnikatel, Jan Smolík přirovnává duši skateboardisty k naivnímu člověku. Smolík, stejně jako Tomáš Potůček, byli v devadesátých letech na pomyslném podnikatelském piedestalu. Firmy, které v devadesátých letech vybudovaly ("Phalanx", *Industrial Skateboards* nebo *Rock'n'Roll* pozn. autora) však nakonec skončily v dluzích.

"Ono totiž skejtr, je ve svý podstatě naivní člověk, jak se dá říct. A jestliže někdo zjistí, že skejtrři jsou naivní lidi a zároveň se v tom točej velký peníze, tak se do toho nACPou dravci, jako je třeba Nike a Adidas v současný době, ale jako je třeba Zdeněk Jonáš, kterej má dneska *Ambassadors*, mojí bejvalou firmu *Industrial Skateboards* a další a další můžu opakovat. Bohužel se v tom ukazuje ta deformace komunismem těch čtyřicet let, ta nás zdeformovala morálně, hodně, opravdu že hodně. Takže bejt skejtr, je stav mysli, není to jezdit na skejtu."

Zároveň si Jan Smolík uvědomuje i míru zodpovědnosti a narativ rozvádí.

"Skateboarding v první řadě je pro mě o svobodě, absolutní svoboda na druhou stranu je potřeba poznamenat, že svoboda má dvě strany, svoboda a zodpovědnost. Svobodu, myslím jako anarchii absolutní, jsem sice ženatý, ale budu š****t každou druhou, protože mám svobodu a nemám zodpovědnost, tak je mi to jedno - takhle to nejde, z mého pohledu! Ale skateboarding ti dává svobodu. Ty když chceš, tak si vezmeš prkno, když máš náladu, jdeš někam, kde si zajezdíš a nikomu do toho nic není. Jezdíš si podle svýho, jako na tom Výstavišti, v tom Bruseláku."

Určujícím faktorem náhledu na svobodu v rámci skateboardingové komunity a jedince může být i pohled na úplné začátky a hledání individuálních důvodů, proč daný člověk na skateboardu začal jezdit. Ve většině případů jsou narativy podobné, řada narátorů před tím, než začala jezdit na skateboardu, dělala kolektivní sporty (např. fotbal či hokej). Pravidelnost tréninků a zápasů, povinnost poslouchat rady sportovních trenérů jsou společným jmenovatelem většiny narátorů a vedly k osamostatnění a hledání individuální sportovní cesty s puncem výjimečnosti, volnosti a svobody. Martin Leiš (vyznavač čistého „street“ městského skateboardingu, pozn. autora) z hlediska hodnocení svobody jde agresivněji daleko více do hloubky a v rámci komunity nastavuje kritický

¹⁴⁴ Dtto. tamtéž [00:53:47]

pohled i na samotné ježdění ve skateparcích, které přirovnává k fotbalovému stadionu a ztrátě „skejtácké svobody“.

"Celkově ty lidi a mentalita. Víš co, největší prdel je ta, že skejt je vlastně individuální sport nebo „sport“ prostě individuální činnost, kde nemáš trenéra, hodiny, nějaký režim pitnej, nic vole. Jo a je to vlastně o tý svobodě a najednou prostě z tý svobody jdeš do toho stáda skejtáků vole a seš vole někde zavřenej na tý Štvanici, defacto se z tebe stal to samý, co fotbalista, akorát vole skejták. To mě vždycky sralo a nebavilo, tak jsem si vždycky zvolil svojí cestu.¹⁴⁵"

Narátor Marek Příbyl tuto otázku hodnotí komplexněji a pokládá to ze svého pohledu za celospolečenský jev.

"Já na to nahlížím spíše jako společensky bych řekl. To je věc, která mě na tom bavila jako. Ale z toho sportovního pohledu, nejsou tam trenéři, není tam žádný jako pevný řád a prostě co je bavilo, tak ty lidi chodili jezdit spolu, jsme jezdili každý den několik hodin že jo, když třeba pršelo, sněžilo, na Merkurii jsi to furt brousil. A bavilo mě, že ty lidi si nezáviděli, že se podporovali, docela kamarádký, žádná závist v těchle počátečních fázích že jo.¹⁴⁶"

Petr Beran hovoří o skateboardingu jako o životním stylu, příklad nesvobody explicitně definuje jako kolektivní sport, v jeho případě fotbal, kde je nucený poslouchat trenéra. Při vyprávění svého příběhu zvyšoval hlas a zdůrazňoval slovo „nezávislost“.

„Hlavně mi to ukázalo jiný styl, životní styl prostě, svobodu prostě...že všechno záleží na tobě, čas máš jaký chceš, nepotřebuješ trenéra, nic. Všechno děláš sám jak chceš, jaký si to uděláš, takový to máš. Životní styl, nezávislost, svoboda mě hrozně oslovila, protože jsem chodil dřív na ten fotbal, trenér na tebe řve. To mi vadilo ta nesvoboda... Já jsem chtěl být vždycky svobodnej a ne se někomu podvolovat a někoho poslouchat a takhle to dělám do dneška.¹⁴⁷"

¹⁴⁵ Martin Leiš, rozhovor 11.11.2023, [00:42:43]

¹⁴⁶ Marek Příbyl, rozhovor 31.8.2023 [00:10:38]

¹⁴⁷ Petr Beran, rozhovor 26.11.2022 [01:22:36]

16.3 Svoboda z pohledu amerického skateboardingového profesionála

K rozhovoru se mi podařilo získat bývalého amerického profesionálního skateboardistu, Chris Senna. Náhodou osudu projížděl Prahou a velmi ochotně svolil k rozhovoru. Též jsem ho konfrontoval s otázkou, jakým způsobem nahlíží na svobodu.

Chris Senn (viz. foto, Praha 8.9.2023, archiv Viktora Bukače) byla globální hvězda skateboardingu éry devadesátých let, mistr světa, vítěz amerických X-Games i českého světového poháru Mystic Cupu na pražské Štvanici, na který poprvé přijel v první půlce devadesátých let z německého Münsteru (tématu závodů se věnuji v separátní kapitole, pozn. autora). Aniž by kdykoliv předtím byl v zemi bývalého Východního bloku,

velmi detailně popisuje svobodomyšlné společenské nálady, které v první půlce devadesátých let při pobytu v Praze silně vnímal.

"Lidé tady (v Praze) byli opravdu nadšeni a vzrušeni ze svobody co tu byla. Každého, koho jsem potkal o tom mluvil a byl tím vzrušen, mohl jsi to prostě cítit ve vzduchu. Nevím, jestli je to svobodnější v USA, nemyslím si, že je správné to takto porovnávat, je to pro mě dost těžký, protože jsem Prahu úplně tehdy nechápal. Bylo to pro mě něco jako pohádkové město, tak cizí, byl jsem hodně mladý. Jsem si říkal "wau" toto je bláznivé místo. Každý pil venku, kouřil trávu, pro nás to bylo "wau", bylo to kompletně jiný¹⁴⁸"

Chris Senn zároveň přináší zajímavý pohled z pohledu zodpovědnosti a vydělávání peněz. Prizmatem skateboardingového profesionála podkřívá mantinely, kterými je svoboda okleštěna. Tyto mantinely institucionalizují svobodný život skateboardisty do pevně zarytých kolejí zodpovědnosti a každodenních povinností. Skateboarding je především zaměstnáním (v první půlce devadesátých let pro našince v tuzemsku jev absolutně neznámý, pozn. autora), které je reprezentováno účastí na závodech a plněním sponzorských závazků. I přes tyto argumenty však Chris Senn kladně hodnotí možnost cestování a poznávání lidí, což mu skateboarding díky profesionálnímu statusu umožnil prožít.

¹⁴⁸ Chris Senn, rozhovor 8.9.2023 [00:03:00]

"Vlastně nevím, skateboarding byl jen částí mého života. Ano, je to součástí svobody, ale bylo to i moje zaměstnání. Takže to také nemusela být svoboda. Pouze skateboarding je o svobodě, ale jak se z toho stane zaměstnání, tak je to prostě zaměstnání a je to totálně jiné. Víš jak to myslím, definitivně nám to dalo dávku svobody cestovat po světě, potkávat lidi, poznávat jiný kultury, měl jsem fakt štěstí, že jsem toto mohl mít.¹⁴⁹" V druhé půlce devadesátých let sílí vliv skateboardingových značek a skateboarding zažívá globální rozkvět. Chris Senn zmiňuje vliv peněz, kterému dávaly též určitou formu svobody, každodenní život byl snadnější díky získanému sponzoringu globální skateboardingových značek.

"Když nás začali sponzorovat obuvnické firmy (Emerica shoes) a měli jsme svoje pro-modely bot, tak jsme byli schopni vydělat dobré peníze. Tak nějak všechno se usnadnilo, bylo více svobody. To si myslím, že přišla ta doba, kdy skateboardingový průmysl začal být větší a větší. Všechny ty peníze do toho vletěly. Takže jsme více cestovali, točili dema, více ses mohl soustředit na skateboarding. Začali dělat videa a bylo to více o produkci, více lidí za tím stálo. Světla, více kameramanů, zázemí. Vše se tehdy změnilo¹⁵⁰"

17. Subjektivita skateboardingu – pocity, vjemy, urbanismus

„Královská hra, bratříčku, nenarodil-li ses s ní, nenaučíš se jí. Ale máš-li, máš ji navždy. Neomylně. Vdechneš vůni, kterou jsi čtvrt století necítil, a rázem zazáří staré cesty, dávné dívky, zpráchnivělé sruby, říční břehy. Paměť na vůně je nejjasnější, nejhlubší, nejzvířectější. Ukryty kdesi v hlavě, v té kouli starých vůní, odpočívají pachy všech míst, kterými jsi prošel, vonné podrobnosti, které jsi už dávno zapomněl, a čekají na vítr, který je po desetiletích probudí.¹⁵¹“

Základní kostra této diplomové práce leží na subjektivitě sdělení a koncipování vzpomínek pamětníků, u kterých jsem při dotazování a bádání kladl důraz na využití všech pěti lidských smyslů a schopnosti přijímat

¹⁴⁹ Dtto. tamtéž

¹⁵⁰ Chris Senn, rozhovor 8.9.2023, [00:24:53]

¹⁵¹ Miroslav Nevrlý, Karpatské hry, s. 64 (Hra na vonnou paměť), ISBN 978-80-904458-02

určitý druh informací z okolí, které je podmíněno stupněm či mírou rozvinutí daného smyslu u dotazovaného narátora. Samotný předmět výzkumu, skateboarding, je k tomu přímo předurčen. Systém dotazování a následného bádání byl založen na konkrétních otázkách spojených s vjemovými prožitky, které jsou pro skateboarding tak důležité.

"To je právě tenhle sport, jedinej kterej ti to dělá tenhle pocit. Při fotbale jsem nikdy takovej pocit neměl, při hokeji, při ping pongu. Protože to není kreativní sport. To může bejt třeba krasobruslení, třeba je kreativní, ale tam je všechno už "udělaný".¹⁵²"

Právě systém badatelova dotazování na vjemové prožitky narátorů pomohl poodhalit řadu vzpomínek, které čekaly „na vítr, který je po desetiletích probudil.“ Tyto dotazy oživovaly i dávné vzpomínky narátorů, které souvisely se silnými vjemy a impulsy, které vedly k tomu, že začali jezdit na skateboardu.

"Jsem vlastně skejt viděl poprvý, se vracím k tomu co jsi říkal, jsem viděl skejt poprvý v osmi letech (J. Smolík je ročník 1965, pozn. autora) v Hostivaři v lesoparku. Na ten okamžik do smrti nezapomenu. To vidím pořád ten samej obrázek, že tam je z kopečka, vím přesně kde to bylo, jede na jednom prkýnku takhle kluk, se kymácí a za ním holka se kymácí...¹⁵³"

17.1 Styl a adrenalin

"Prostě udělat ten trik, tak jak chceš. Můžeš udělat var tisíckrát, ale dopadneš jak kretén do snožmo, do cokoliv, tak není to takovej pocit, když to uděláš s "lepičkou" z pěti schodů, to nic nenahradí.¹⁵⁴"

Je velmi zajímavé, jakým způsobem hraje na struně důležitosti aspekt stylovosti a ladnosti skateboardistova projevu (vizuálního a pohybového). Často se ve skateboardingové komunitě říká, že má někdo dobrý styl. Co to vlastně znamená mít dobrý styl? Dobrý styl je takový, který není křečovitý a subjektivně je vnímán ze strany performerera - tj. skateboardisty, i ze strany okolí, jako ten nejpřirozenější. Okolním pohledům ten nejladnější. Může to souviset i provedením skateboardingového triku, který jeho exekutor často popisuje výrazy jako

¹⁵² Rozhovor, Petr Cidorák, 2.9.2023, [00:32:03]

¹⁵³ Jan Smolík, rozhovor 06.8.2023 [00:10:43]

¹⁵⁴ Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023 [00:31:19]

„vrácením na šrouby“ a „odjetím“ (tzn. odjetí skateboardingového triku tím nejlepším možným způsobem, pozn. autora). Pokud však člověk jezdící na skateboardu není dostatečně stylový, je naopak těžkopádný, je to okolím silně vnímáno. Časté opakování monotónních skateboardingových triků (zejména při závodech) je pak ve skateboardingové komunitě pojmenovááno výrazy jako „robotismus“. Tento komparativ může souviset s menší mírou kreativity skateboardisty, ale i kostrbatostí ježdění. Pohybový, ale též verbální projev je důležitý a souvisí s fyzickými predispozicemi a osobní povahou skateboardisty. Důležitou roli hraje i fakt individualismu a určitá míra exhibicionismu (viz. kapitola „Fučíkárna“, kdy nahatý skateboardista Petr Boubín sjížděl U-rampu, pozn. autora).

"No Tak přirozenost...protože, kontakt zaprvý, taky jsem měl HalfCaby (skateboardingové boty značky Vans s tenkou vaflovou podrážkou, pozn. autora), to je stejný jako když pích..š s kondomem či bez kondomu. Když šu...áš bez kondomu, tak je tam ten kontakt lepší a když skejtuješ na botě, která má nízkou podrážku a ta guma, ta pryž se ti lepí na nověj grip a každej dopad cejtíš na patu vole, to je to ono, nic jinýho není, nic lepšího není, jediná nevýhoda je ta, že ta bota ti vydrží třeba dva týdny, ale to mi bylo jedno vole. Prostě já jsem neřešil, mně to bylo jedno, já jsem chtěl mít ty Vansy, samozřejmě Vans HalfCab byly nejmíc, ale tenkrát ještě HalfCaby byly původně ty vyšší, a to bylo tak do roku 1992, pak už je ořízli a udělali ty polo vysoký.¹⁵⁵"

Určitou roli v projevu a stylovosti skateboardisty hrála i konzumace drog (v komunitě je velmi běžná konzumace marihuany či hašiše). Paradoxně jízda na skateboardu, volnost pohybu a vjemová komplexnost kombinovaná s dávkou adrenalinu často navozovala stavy, které se mohou porovnávat s vnitřními pocity, které navozují právě drogy. Skateboarding svou povahou a přitažlivostí byl v řadě výpovědí porovnáván se stavy, které navozuje konzumace drog.

"Samozřejmě každej trik, kterej uděláš, tak je příjemnej, i debilní whellie¹⁵⁶ ty vole, nevím jako, když to uděláš čistě, vychutnáš si to, tak ti přináší příjemný pocity. Je to podobný jako drogy ve finále. Takže proto jsem to jako vždycky dělal (skateboarding) a dělám všechny věci, který dělám, jako včetně motorky, prostě no věci kterýma se živím a bavím.¹⁵⁷"

¹⁵⁵ Rozhovor, Martin Leiš, 11.11.2023 [01:24:39]

¹⁵⁶ Whellie, tj. Skateboardingový trik, při kterém skateboardista jede po zadních kolečkách (pozn. autora)

¹⁵⁷ Rozhovor, Matěj Homola, 24.8.2023, [00:25:04]

Adrenalinové vzpomínky při rozhovorech s narátory vyplouvaly též často na povrch a souvisely s extrémními prožitky a vzpomínkami, které skateboardisté zažívali na vlastní kůži. Společný „adrenalinový diskurz“ týkající se sjíždění U-rampy v pražské Fučíkárně je typický pro představitele starší generace skateboardistů, která tomuto činu přiřadila značnou důležitost a stal se z toho pamětnický fenomén. Osobně bych tento adrenalinový milník přirovnal k podobné události, jako když rodič vzpomíná na zlomový okamžik, kdy se jeho dítě poprvé postavilo na nohy a začalo chodit. Tak silným prožitkem bylo sjetí U-rampy v pražské „Fučíkárně“.

"Vzpomenu si, úplně přesně si to pamatuju, bylo to asi napotřetí, napočtvrté. Poprvý jsem se strašně rozsekal, ale ten adrenalin nahoře jak stojíš, to já nevím jak bych to přirovnal, jako když stojíš na sedmimetrový věži a máš skočit do vody, najednou úplně rozklepanej vevnitř.¹⁵⁸"

17.2 Zvuky a město v pohybu

"Protože tam je úplně všechno spojený s tvým pohybem. Úplně všechno a s hlavou nejvíc. Kterej sport je jakoby těžší se něco naučit? Když vybereš dva lidi a řekneš mu nauč se flipa¹⁵⁹...naučit to prkno dělat co chceš...¹⁶⁰"

"Má to svůj ojedinělý zvuk, vždycky je stejnej ten odraz a dopad, prostě poznáš. Buď má blbě seřizeného skejta anebo to udělal blbě, nebo čistě na šrouby a to je slyšet prostě.¹⁶¹"

"Mně osobně nejvíc baví, když to dopadne anebo když se to odráží (zvuk) to je asi nejlepší zvuk, to poznáš všude, když jde po ulici, ve městě a slyšíš za sebou, slyšíš že něco jede to poznáš hned skejt a když slyšíš to ollíčko, ten zvuk, ten dopad, to je boží no.¹⁶²"

Skateboardista, Petr Boubín, s kterým jsem dělal rozhovor na konci srpna 2023 v pražské Libni, donesl s sebou starý skateboard (foto viz. níže) na kterém jezdil v první půlce devadesátých let. Stejně tak přinesl

¹⁵⁸ Rozhovor, Petr Boubín, 23.8.2023, [00:20:31]

¹⁵⁹ Flíp, tj. Kickflíp, skateboard trik/prvek, pozn. autora

¹⁶⁰ Rozhovor, Petr Cidorák, 2.9.2023 [00:30:48]

¹⁶¹ Dtto. tamtéž

¹⁶² Dtto. tamtéž

ukázat i staré roztrhané tričko značky Powell Peralta (foto viz. níže). Už samotný fakt toho, že tyto artefakty přinesl svědčí o silné vazbě k svému skateboardingovému vybavení, které dělá „skateboardistu skateboardistou“ a při vyprávění o zvukových vjemech, držel tento skateboard v rukách a se zaujetím poslouchal zvuk kolečka, která zrovna prsty roztáčel. V řadě případech též narátoři vzpomínali na svůj první skateboard, popisovali jak vypadal, z jakých značkových komponentů byl složen a jaký měl design a barvu.

"To vezmeš a ten zvuk toho kolečka, tohle to je z 94. roku to samý (ukazuje skateboard který přinesl na ukázkou), jak je to sjetý krásně. Fascinovalo mě to a fascinuje mě to dodnes, jak to jede. Jedeš po nějakým hladkým asfaltu a slyšíš ten zvuk, jakej je. Já mám ty kola docela hodně tvrdý, protože byly do rampy."¹⁶³

Zvuky dunivé kovové U-rampy z prostor pražské „Fučíkárny“ utkvěly v hlavách řady narátorů a byly často zmiňovány.

"Pak když jsem u zvukových vjemů, bych si asi dokázal vybavit, když bych si zavřel ty oči, jak zněla ta plechová rampa, když ses na ní houpal. Takovej ten dunivej zvuk, tam byly ty spáry, tak to vždy dělalo "tu dut tu dut" (narátor zaujatě vydává tento zvuk), jo takže tak...¹⁶⁴"

Zvukové receptory u skateboardingu můžeme použít i k vzdálené individuální identifikaci daného skateboardisty, zjistit co daný skateboardista zrovna dělá za skateboardingový trik, na jakém povrchu jede a jakou překážku zrovna využívá. Též můžeme identifikovat, zda se mu zkušný trik povedlo „vrátit“ a „odjet“. Vyvinutý zvukový receptor tak pozná, kde člověk na skateboardu právě jezdí, dokonce i jaké má vybavení (kolečko může být ojeté, má tzv. plošku a vydává vrtulovitý zvuk, podobně je tomu třeba i u starých ložisek, pozn. autora). Dochází k synergii člověka a města, které je urbanisticky tvořeno ze staveb, které jsou využívány ke skateboardingu. Právě materiál, z kterého jsou tyto stavby postaveny a též postupně začleněny do ulic měst vytvářejí specifické zvuky ježdění. Na dálku můžeme slyšet, že skateboardista jede po dlažebních kostkách, skáče na betonovou zídku nebo sjíždí kovové zábradlí. Receptory zkušeného skateboardisty už na dálku rozpoznají, co konkrétní člověk na skateboardu dělá a na jakém povrchu se pohybuje.

"Jakmile slyším zvuk z dálky, okamžitě poznám skejt. Skejt samozřejmě, zvuk kdekoliv, tyhle reflexe jsou pořád. Co mi zůstalo, když jedu odněkud

¹⁶³ Rozhovor, Petr Boubín, 23.8.2023, [00:14:01]

¹⁶⁴ Rozhovor, Pavel Pechman, 9.8.2023, [00:17:55]

někam, třeba městem projíždím, vidím nějaký zábradlí, vidím nějaký schody prostě koukáš na město nějaký památky co tam prostě je, ale furt tam je takovýto, tamhle je prostě nějaká zídka a rovnou vnímáš ty spoty, kde by se různě dalo skejtovat.¹⁶⁵"

Tyto receptory jsou univerzální globální řeči všech skateboardistů. Zvuky a pohyby jsou vnímány podobně napříč generacemi skateboardistů, nemají demografické hranice a zůstávají v paměti skateboardistů trvale uloženy. Se stejnými otázkami jsem měl možnost konfrontovat bývalého amerického profesionálního jezdce, Chris Senna. Narátor Martin Leiš se zaujetím líčil (více jak po třiceti letech vzpomínek), jakým zvukem „znělo“ kalifornské San Francisco, v kterém na svém skateboardu brázdil ulice měst.

"Hubba Hideout, Embarcadero, Market Street (místa v San Franciscu), ta je úžasná v tom, že tam máš pro vozičkáře nájezdy, banky a je to z těch samých cihliček, té samé dlažby, jako byl Embarcadero, spíš šlo o to, že to krásně klapalo, když si pustíš Mike Carrola video Questionnable, jak dojíždí tu jízdu, jak to klape, tak to je celej kilometr Market Streetu. Pak jsem jezdil na Ocean Beach, Pier7 - ten byl od roku 95 se začal jezdit, když jsem tam byl, tak se to moc nejezdilo. Jezdily se China Bank, Hubba Hideout, ale v té době taky tolik ne. To je vlastně most, pod kterým je deset metrů díra a ta zídka byla docela vysoká a v té době co já jsem viděl první triky tam je tak rok 93 a víc.¹⁶⁶"

Skateboard Petra Boubína a originální tričko Powell Peralta, Mike Frazier. Foto: Viktor Bukač, Praha, srpen 2023

¹⁶⁵ Rozhovor, Petr Löwy, 21.8.2020 [01:12:00]

¹⁶⁶ Rozhovor, Martin Leiš, 11.11.2023 [00:36:02]

17.3 Noční město

Pocit být sám se sebou a skateboardem a jezdit si jen pro sebe. Chris Senn popisuje tento pocit, který prožíval začátkem devadesátých let v San Franciscu na legendárním skateboardingovém místě Embarcadero, které bylo centrem street skateboardingu podobně jako Stalinův pomník v Praze. Pocit osamocení a pouhého bytí na skateboardu a ježdění po městě bez ostatních byl podle něj nejlepší.

"Chodívali jsme jezdit v noci, ve dne tam bylo spousta lidí co fotila a točila skateboardingová videa. Pocit ježdění v noci v San Franciscu je nejlepší. Nikde nikdo není, můžeš jezdit na místech, kde bys ve dne nemohl. Není tam doprava a všudypřítomní lidé. Hodně jsme jezdili na Union Square, bylo to něco podobného jako Embarcadero a spousta lidí tam také jezdila.¹⁶⁷"

Stejně tak skateboarding v noční Praze byl velmi populární v devadesátých letech zejména o víkendech, když se sjíždělo od strahovských studentských kolejí (kde se navštěvoval strahovský Klub 007, zvaný „Sedmička“ pozn. autora) z kopce směrem do centra.

"No prostě, když jsme jeli ze Sedmičky downhill prostě tou noční Prahou, z toho kopce nebo tou Vinohradskou v noci, to je nádhera, prostě to je svoboda, vítr, kolem tebe auta, si jedeš, svoboda, nezávislost, prostě. Říkám, nebejt skateboardingu, nevím, kde bych dneska byl.¹⁶⁸"

¹⁶⁷ Rozhovor, Chris Senn, 8.9.2023, [00:47:52]

¹⁶⁸ Rozhovor, Petr Beran, 26.11.2022, [01:25:25]

18. Raná devadesátá léta - nástup nové generace (1989-1993)

Listopadové události roku 1989 zastihly skateboardisty na Mistrovství republiky, které hostilo město Hradec Králové (17.-19.11.1989) pod taktovkou pořadatele Radima Hromádka.

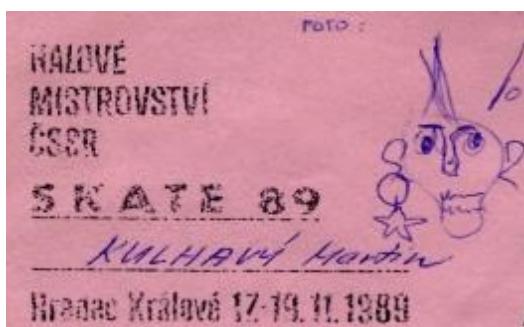

Foto: archiv Martina Kulhavého¹⁶⁹ (závodní startovací karta skateboardisty)

Tyto skateboardingové závody odstartovaly pomyslnou „novou éru“ skateboardingu u nás. Období „po“ Euroskate '88, které konfrontovalo starou generací začínající na pražském Strahově s novou subkulturní vlnou, která přinášela nové globální skateboardingové trendy, změnu stylu ježdění, dominanci disciplíny streetstyle a nástup nové mladší generace, které se často přezdívalo „skate and destroy“.

Skateboardingové překážky (včetně kovové U-rampy), vyrobené pro účely závodu Euroskate '88 se z holešovické sportovní haly přesunuly na Robinsonovo hřiště v pražské Stromovce, kde vzniklo nové epicentrum skateboardingu (tomuto místu je věnována v této kapitole jedna separátní pasáž, pozn. autora), kterému se neřeklo jinak než „Fučíkárna“.

Miroslav Bartoš (příslušník té nejstarší generace) hovoří o závodech v Hradci Králové jako o zlomové akci, kde se začala objevovat nová generace skateboardistů.

"1989, když byla revoluce, tak dělal Radim Hromádka, rodák z Poličky závody v Hradci Králové. Ty jsme dělali už jako, to byla zrovna ta revoluční doba. Honza Šik vím, že sjednal nějaký starý kvádru s červenou kravatou, krepšilonový kalhoty do zvonu a bylo to takový, podepisovali jsme i nějakou petici proti komunistům tenkrát. To už právě i ten zlom a přelom generací. Tam už přijela ta banda David Horváth...¹⁷⁰"

"Přijela ta nová generace, Šiša (Marek Šiša), tohle to a bydleli tam na nějaký ubytovně vedle toho stadionu a tam byla ještě nějaká komunistická socha (Hradec Králové) a oni ten hotel docela zdemolovali

¹⁶⁹ Zdroj: http://www.sk8slalom.cz/wp-content/uploads/1989_sk8.pdf

¹⁷⁰ Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023 [00:55:42]

a tu sochu rozmlátili, hrozná škoda. A říkal Radim Hromádka, že ho zachránila revoluce. Protože, když by nepřišla revoluce, tak ho za to zavřou. To co tam vlastně ta nová generace, co přišla po nás, udělala za hroznej bordel. My jsme si taky lepili samolepky skate and destroy, ale ta naše generace nebyla destroy. My jsme byli spíš exhibicionisti, my jsme se milovali a dělali jsme show, ale nebavilo nás ničit. Ta nová generace, ty devadesátky byly najednou strašně uvolněný, ti policajti nikam nechodili. Všechno bylo, nikdo nikoho neperzekuoval, drogy přišly, strašný, nám to v Prachaticích zničilo jednu generaci¹⁷¹"

Skateboardingovou komunitu, která začíná být roztržštěnější (starší generace odchází, s nabytím svobody vznikají též nové podnikatelské možnosti, cestování, ale přichází i temné období, které celospolečenské nabytí svobody přináší - drogy). Skateboardingová pražská komunita je obohacována zástupci nové progresivní generace, která se začíná scházet na Robinsonově hřišti (tzv. „Fučíkárně“ pozn. autora). Tuto „novou vlnu“ tvoří výrazné osobnosti (dnešních padesátníků, tj. ročník narození 1973) jako David Horváth, Marek Šíša, Martin Prokš, Radomír Teichmann, Petr Boubín, Petr Beran, bratři Homolové (Matěj a Jan), Marek Přibyl, ale i Petr Löwy.

"Ta mladá generace vznikla díky tomu, že na Euroskate se přivezl ten materiál, Titus desky...ten materiál tam byl k dispozici, byli kluci, mladí, který už skejtovali s náma a měli možnost se k tomu dostat. A to byla ta parta jako byl Miky Křen, který jezdil i na bruslích, jako byl Martin Prokš, Marek Šíša, Radek Teichmann, Tomáš Charouz, David Horváth, Evžen Vladař, Petr Boubín byli tam kluci Bilí, Petr Beran taky podle mě. Ti lidi byli v pohodě.¹⁷²"

Löwy svým působením jako špičkový skateboardista a reprezentant zapadá i do kategorie „komunity Strahova“, nicméně jde o jednu z nejvýraznějších skateboardingových tváří devadesátých let, která se přeorientovala z freestyle skateboardingu na streetstyle disciplínu. Löwyho skateboardingové závodnické úspěchy měly mezigenerační přesah a nepřímo ovlivňovaly i nejstarší strahovskou generaci, nazývanou jako „King skate“.

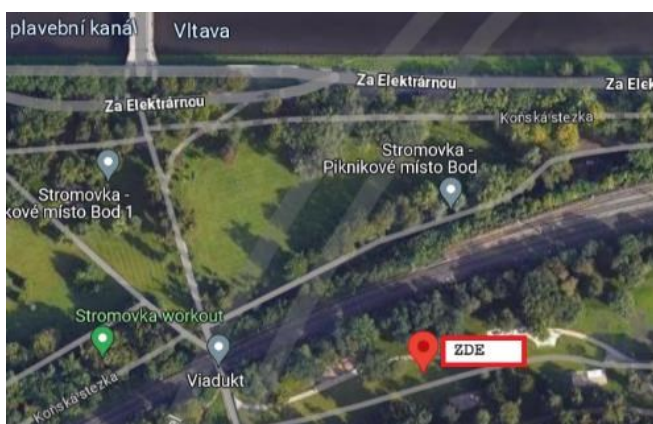
¹⁷¹ Dtto. tamtéž

¹⁷² Jan Smolík, rozhovor 06.8.2023 [01:26:36]

18.1 „Fučíkárna“ – oáza svobody

"Jezdili jsme Stromovkou dolů, tam jsme prolézali skrz ten plot, si pamatuju. Jsme tam už jezdili, byla tam kolejnice si pamatuju, už to šlo rychle. Tam mě fascinovala rampa, tam mě fascinoval David Horváth, kterej tam jezdil na bruslích. Dělal salta, McTwist, lítal tam...to je pro mě nezapomenutelný.¹⁷³"

Skateboardingové kovové překážky a U-rampa původně postavené pro účely závodu Euroskate '88 tvořily dominantu skateparku na Robinsonově hřišti v bývalém Parku oddechu a kultury Julia Fučíka na Praze 7, dnešního Výstaviště (ke svému původnímu názvu „Výstaviště“ se vrátilo 1. května 1990)¹⁷⁴. Po skončení závodu Euroskate '88 se hledaly prostory, kam by

šlo skateboardingové překážky umístit a nakonec TJ PKOJF našla prostory v zadní části parku Stromovka. Tomuto místu se ve skateboardingové komunitě neřeklo jinak, než „Fučíkárna“. Původní asfaltová plocha, na které byl skatepark vystaven už zanikla, celý prostor byl revitalizován a na níže uvedené

mapce je vyobrazena přibližná poloha skateparku „Fučíkárna“, kde se nacházel. V současnosti je plocha zatravněna (viz. mapa výše, zdroj: <https://www.google.com/maps>).

Toto místo, jehož dominantou byla kovová U-rampa (viz. foto níže), byla svobodným teritoriem starší generace (Euroskate '88) a nově příchozí nové vlny skateboardistů, kteří počátkem devadesátých let oživovali komunitní scénu. Dunivý zvuk kovových překážek byl často slyšet poměrně daleko a pro příjíždějící skateboardisty to byl ukazatel, že zrovna někdo ve skateparku jezdí.

"Hele jo, nakonec že jsi zjistil, že to je docela dobrá zašívárna (Fučíkárna), že tam tak jako nikdo neotravuje, že to je místo pěkný, v létě fajn jako, tyjo takže se to hodně rychle oblíbilo tady to.¹⁷⁵"

¹⁷³ Pavel Tischer, rozhovor 14.7.2023 [00:22:08]

¹⁷⁴ Zdroj: <https://www.bubenec.eu/park-kultury/>

¹⁷⁵ Matěj Homola, rozhovor 24.8.2023 [00:16:38]

Mezi ty nejvýraznější tváře komunity „Fučíkárny“ bezesporu patřila jména nově příchozí I. generace (zhruba okolo roku narození 1973), mezi které můžeme řadit jména jako: Petr Beran, Petr Boubín, David Horváth, Radomír Teichmann, Exodus, Petr Vlasák, Matěj Homola, Punker, Prasorád, Jupí, Daniel Suhay, Pavel Dušek zvaný Hosoi, Martin Mišík, Marek Šíša, Martin Prokš, Petr „Styx“ Vlasák nebo Karolína Sýkorová. Druhá příchozí generační vlna (označme ji římskou číslovkou II.) pak byla mnohdy i o více jak pět let mladší než I. generace. Jednalo se o novou progresivní vlnu skateboardistů, kteří určovali trend skateboardingového streetstyle ježdění zejména z komunity pražského „Stalina“ (např. Pavel „Týša“ Tischer, Alex „Piškot“ Brejcha nebo Petr „Pryskna“ Cidorák) po celé období devadesátých let.

(Na levé fotografii znázorněn Petr „Pryskna“ Cidorák - zdroj: soukromý archiv Petra Cidoráka, na pravé straně zástupce starší generace, Marek Šíša, zdroj soukromý archiv Jana Smolíka (Zachycené období 1990-1991, „Fučíkárna“)

Věkový mezigenerační rozdíl, který se postupem času smazával zmiňuje i narátor Pavel Tischer, který „Fučíkárnu“ často navštěvoval se svým kamarádem, Jaroslavem Petráskem.

"Oni byli starší, třeba o dva tři roky a to už byl velkej věkovej rozdíl, že už se dostat do té party bylo jiný. My jsme si začali tvořit tu partu v tom podobným věku, jako jsme byli my. Oni pro nás byli borci už jako. Respekt stoprocentně, já si pamatuju je, oni spíš ne, až se pak profilovala parta, že tam začal jezdit v rampě Piškot, to si pamatuju a pak už to bylo, jsme se znali, se ti mladší začali prolínat s těma staršíma, já nevím jako, Horváth je tak o tři roky, ale to je věkový rozdíl že jo.¹⁷⁶"

¹⁷⁶ Pavel Tischer, rozhovor 14.7.2023 [00:23:34]

Místo, které bylo odtrženo od ruchu velkoměsta, takřka zapomenuto v parku Stromovka, bylo zásadní teritorium skateboardingové komunity do roku 1993, kde si žilo svým nerušeným životem.

"Hele, ta Fučíkárna byla skvělá, v té době to bylo úžasný, se zaprvý všichni dobře znali. Teďkon člověk byl mladej, učil se všechno jednodušejc, relativně mu to všechno šlo. Koukal jsem, byla tam ta Všeobecná výstava, takže když se končilo se skejtováním, se sbalily věci a šlo se tam na pivo, prodávaly se tam sejrovníky, bageta, zelí. Nejvíc inspirací tam byl pro mě Petr Beran a potom tam jezdil Radomír Teichmann, Marek Šiša že jo, jezdili rampu, potom tam jezdil Prasorád na bruslích, Punker na bruslích...¹⁷⁷"

Byla to též doba, kdy se komunita lehce tříštila na dva proudy, které lokačně směřovaly buď do „Fučíkárny“ anebo na pražského „Stalina“ či dejvického „Lenina“. Skateboardingová komunita byla též stále propojena s aktivními truckovými bruslaři (např. bruslař s přezdívkou Exodus, Ivan „Zobák“ Pelikán nebo David Horváth, pozn. autora). Asi nejvýraznější postava polistopadového truckové bruslení, David Horváth, pak úspěšně „přesedlal“ ke skateboardingu a snowboardingu, kde dosáhl největších úspěchů. Místo „Fučíkárny“ bylo zásadní pro Petra Boubína, ale i pro Petra Berana, který byl v té době na špičkové úrovni, zejména v parkovém ježdění a U-rampě a stal se vzorem pro ostatní a nastavoval nové limity tuzemského skateboardingu.

"Hele, určitě tam diktoval Horváth, hele on byl Beran a pak dlouho nic. Pak dobře jezdil Radomír Teichmann, kterej tak nějak, tomu moc nedával a nejezdil každej den, neměl ty ambice a ten dělal taky spoustu dobrejch triků. To bych řekl, že byli takoví dva lidi, kteří lítali a tak dále. A pak byla ta řada lidí, myslím že i z Plzně, jako Cucman a tak dále, který dělali nějaký lip triky včetně mě a dál se nikam nedostali.¹⁷⁸"

Petra Berana (v tehdejší době skateboardista na špičkové úrovni, který byl vzorem pro ostatní) jsem konfrontoval otázkou, zda on sám ve „Fučíkárně“ měl v rámci komunity nějaké idoly.

"No jasně, úplně (ho to pohltilo), tam jsme byli každej den (Fučíkárna). Víc než na tom Stalinovi. Prostě tam byly překážky, to bylo to hlavní a rampa. Byl tam Teichmann, Prokš, ale vlastně v té době (začátky) jsem jezdil stejně jako oni že jo. Tam jako ani žádný vzor

¹⁷⁷ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [00:28:57]

¹⁷⁸ Matěj Homola, rozhovor 24.8.2023 [00:20:18]

moc nebyl. Většinou tam lidi jezdili v rampě na bruslích. Rampu tam jezdilo málo lidí. Občas přijeli ti Plzeňáci, to byl Karliček, Cucman, Masorád. Nebo Šik, co měl Rock'n'Roll jezdil rampu. A ještě Hosoi, víš? Dušek. Tady nebyl žádný vzor. Jsem čerpal ze závodů a videí.¹⁷⁹"

18.2 Dobový fenomén: U-rampa ve „Fučíkárně“

"Pro mě bylo zásadní místo Fučíkárna a Lenin. Na rampě jsem právě začal jezdit, pořídil jsem si od Karlička šitý chrániče. Helmu, mám ji ještě dodnes nějakou starou odlévanou "flajvejku" a tam vlastně když si vezmeš, tak vlastně kdo sešlápnul velký účko na začátku těch devadesátých let, tak samo o sobě nemusel dělat nějaký velký triky moc. Už byl uznávaný tou komunitou, že jsi to vlastně dokázal. To je vlastně když jsem na to koukal, poprvé když si stoupneš na ten coping, postavíš se takhle, mám skoro metr devadesát, tak seš skoro v pěti metrech a takhle koukáš dolů a říkáš si mám pod sebe čtyřicet, padesát metrů kolmost, jak tohle dokážu.¹⁸⁰"

Kovová U-rampa, tvořící dominantu „Fučíkárny“ (foto: Jan Smolík)

Kovová U-rampa, byla centrálním bodem tohoto teritoria. Lidé, kteří ji dokázali pokořit (sjet z copingu tj. hrana rampy, či tzv. kaňonkem - "skluzavka" která se nacházela uprostřed U-rampy a je možno ji vidět na fotografii, pozn. autora) byli v komunitě uznáváni. Mezi zástupce té nejmladší generace, kterému se podařilo sjet tuto U-rampu, patřil i Alex "Piškot" Brejcha (výrazná tvář streetstyle skateboardingu a komunity „Stalina“ devadesátých let, pozn. autora).

Z hlediska časové vertikály a projekce narátorových vjemů a silných pocitů souvisejících se sjížděním velké U-rampy ve "Fučíkárně" v raných devadesátých letech, se můžeme obrazně přesunout i do druhé půlky devadesátých let, kdy o tomto tématu hovoří narátorka Lucie Kalinová, která jako první žena u nás, sjížděla velkou U-rampu (viz. kapitola ženský skateboarding). Ta důležitost exekuce tohoto výjimečného

¹⁷⁹ Petr Beran, rozhovor 26.11.2022 [00:14:07]

¹⁸⁰ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [00:19:32]

sportovního výkonu přetrvává v hlavách skateboardistů napříč dekádami. Jedná se skutečně o mimořádný počín, který je ve skateboardingové komunitě uznáván a Petr Boubín ho zmiňuje (i více jak po třiceti letech) s mimořádnou vážností a důležitostí. Zároveň vzpomíná i na svobodomyšlnější „bláznivější“ činnosti, které právě „Fučíkárna“ svou povahou a lokalitou umožňovala dělat a souvisí se samotnou podstatou skateboardingu, tj. dělat si zkrátka to, co člověk chce. Sjíždění U-rampy vylepšil o jeden exhibicionistický prvek (*nutno podotknout, že po více jak třiceti letech na tento okamžik vzpomínal se smíchem i narátor Pavel Tischer, který tuto vzpomínku také připomněl, pozn. autora*)

"To bylo tenkrát, když už jsme odcházeli, se člověk převlíkal z těch věcí co jsi měl chrániče, šortky na to ježdění...to se stalo tak, byla tam nějaká parta a najednou jsem už byl ve slipech a já říkám, že se vsadím o krabičku Sparet, že to sjedu nahatej tu rampu... a vzal jsem si jenom jsem měl ponožky, a teďkon jsem to tam sjel a jestli si myslíš, že jsem někdy tu krabičku Sparet dostal, tak nikdy. Ale vzpomínám na to dodnes.¹⁸¹"

18.3 Zánik „Fučíkárny“

Zánik skateparku „Fučíkárna“ se datuje ke konci roku 1993, kdy byla U-rampa částečně rozpuřena a odvezena k natáčení klipu kapely Pražský výběr. Skatepark se tím znehodnotil a po vrácení části U-rampy z natáčení ji už nebylo možno stoprocentně využívat. Ostatní skateboardingové překážky (malá a velká plechová rampička, kolejnice či překážka zvaná též „velbloud“) byly odvezeny, objevily se ještě na závodech před Palácem kultury na pražském Vyšehradě v roce 1992 a pak v Kostelní ulici na dětském hřišti na Praze 7. Tímto dochází v době „po“ Euroskate '88 k dalšímu zlomovému okamžiku. Pražští skateboardisté se přesouvají zejména do prostor Stalinova pomníku na pražské Letné a začíná zcela nová etapa skateboardingu a ta nejstarší „Euroskate '88 generace“ definitivně odchází z aktivní skateboardingové scény (většinou se začíná věnovat podnikání).

„Jak jsem se pletl, to ukázal rok 1993. Alespoň v Praze. Skejt se poměrně rychle dostal do nějaký deprese. Co je za tím? Asi víc věcí... Začalo to možná symbolicky tím, že skončila Fučíkárna. Nejdřív si moje oblíbená

¹⁸¹ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [00:45:7]

skupina Pražský výběr rozebrala a odvezla půlku rampy kvůli natáčení svého klipu... ale stejně to bylo fuk, protože jsme jednou přišli a všechny překážky byly pryč. Někdo si je odvezl, nebo prodal do sběru a ani po sobě nenechal vizitku.¹⁸²“

19. Imaginace vs. Realita

19.1 Cesta za „hvězdami“ (první návštěvy USA)

„Druhým aspektem imaginace, který stojí za zvážení, se týká toho, jak se konkrétní skateboardingové terény a spoty stávají celosvětově proslulými, především opakovaným filmováním a fotografováním. To je zvláštní případ uznávaných skateboard spotů, jako je barcelonská MACBA, berlínské Kulturforum, losangeleský ARCO rails a sanfranciský Hubba Hideout. Další slavné spoty, jako Carlsbad v Los Angeles nebo berlínské Warschauer Benches, se staly součástí natáčení filmových produkcí. Video part Mike Carrolla ve skateboardingovém videu „Goldfish“ pomohlo posunout scénu spotu Embarcadero v San Franciscu na světové výsluní, podobně jako role Toma Pennyho ve filmu „UNO“ z roku 1996.¹⁸³“

Zboření hranice mezi Východem a Západem znamenalo v devadesátých letech i zboření určité imaginace. Též bych to z tuzemského pohledu skateboardisty nazval návratem ke kořenům a prožívání skutečné skateboardingové reality (našinec už nejel s výjezdni doložkou a pár dolary v kapse na závody do kapitalistického státu, ale měl neomezené možnosti se stát i součástí komunity v zahraničí. Jezdit po ulicích měst a navštívit světově proslulé skateboardingové spoty, které do té doby znal jen ze skateboardingových videí a časopisů, pozn. autora).

Fenoménem devadesátých let se stal streetstyle skateboarding (tzn. pouliční skateboarding, pozn. autora), který byl jakýmsi protikladem skateparkového ježdění. Hegemonem globálního skateboardingu byla Kalifornie, města jako San Francisco nebo Los Angeles, v kterých se nacházely „spoty“, které byly celosvětově proslulé (tomuto tématu se

¹⁸² Matěj Homola, Chci bejt jako Oni - skateboardingová fotografie 1985-2000, vydáno r.2016, kapitola: 93, „tak trochu nic“, ISBN 978-80-260-9713-6

¹⁸³ Iain Borden, Skateboarding, and the city a complete history, Bloomsbury, r. vyd. 2019, s. 191 ISBN: PB:978-1-4725-8345-1

věnuje separátní kapitola „architektura a spots“, pozn. autora). Na těchto spotech se s postupným vývojem kvality skateboardingu a posouvání hranic ježdění, určovaly nové trendy skateboardingu, globální skateboardingový diskurz se věnoval tématům, kdo, co a jak na těchto spotech na skateboardu předvedl a posunul dál úroveň skateboardingu. Tyto počiny se pak projektovaly do řady skateboardingových videí, fotografií (které nejčastěji zaplňovaly přední strany časopisů jako Transworld a Thrasher) a dokonce i video her.

První aktivní tuzemští street skateboardisté, kteří se podívali do vysněné Kalifornie a navštívili kultovní skateboardingová místa patřil Martin Leiš a Lukáš „McGill“ Flemr. Tito skateboardisté byli součástí pražské komunity, která se pohybovala okolo bývalého „Stalina“ na Letné. Martin Leiš odjel do USA v roce 1993. K jeho návratu připojuji i osobní vzpomínku, kdy jsem spolu s ostatními skateboardisty po jeho návratu do Česka poslouchal poutavé vyprávění a snažil se nalézt odpověď, jak je ta „Hubba Hideout¹⁸⁴“ vlastně vysoká.

"Tam už jsem odjel v roce 1993. Jsem se prostě rozhodl, vyběhal jsem si vízum, které mi dali, odjel jsem do Seattle, tam jsem si koupil autobus Greyhound, do San Francisca, tam jsem byl asi čtrnáct dnů v SF¹⁸⁵"

Narátor Martin Leiš popisuje ve svém vyprávění i inspiraci k cestě, kterou mu bylo skateboardingové video od americké firmy Plan-B. V USA se setkal i s prohibicí, kdy popisoval konflikt s místní policií, která mu udělila pokutu a zabavila skateboard (viz. foto níže)

"No jasně, to bylo vlastně, že ten rok jsem dostal video Plan-B Questionnable, tam bylo Embarcadero¹⁸⁶, Mike Carroll a Rick Howard¹⁸⁷, tak jsem si říkal, tam si chci zaskejtovat¹⁸⁸."

"Šel jsem si zaskejtovat na Embarcadero, kde jsem jezdil hodinu, načež mě tam chytli fízlové, jeden Číňan a jeden černochole, dvojka taková dobrá a natlačili mě na auto, chytli mě za koule no a vzali mi skejta,

¹⁸⁴ Hubba Hideout byla legendární zídka v San Franciscu, která se nacházela ve Financial District's Ferry parku. Jeden z nejslavnějších skateboardingových spotů v San Franciscu. Zídka neexistuje, byla zničena developery při nové zástavbě. Zdroj: <https://www.sfgate.com/entertainment/article/no-easy-skate-s-f-is-no-longer-shredder-heaven-2571297.php>

¹⁸⁵ Martin Leiš, rozhovor 11.11.2023 [00:28:02]

¹⁸⁶ Embarcadero, náměstí San Francisco, které se využívalo k street skateboardingu v devadesátých letech, Adresa: Embarcadero Plaza, Market St & Steuart St, San Francisco, CA 94105, USA, Zdroj: www.findskatespots.com

¹⁸⁷ Mike Carroll a Rick Howard, profesionální skateboardisté z USA, reprezentující skateboardingovou značku, Girl Skateboards (pozn. autora)

¹⁸⁸ Martin Leiš, rozhovor 11.11.2023 [00:30:02]

strčili mě do toho auta za tu mřížku, sepsali protokol a skejta mi zabavili.¹⁸⁹"

Pokuta udělená Martin Leišovi, vystavena San Francisco Police Department. (Foto: archiv Martina Leiše)

PROPERTY RECEIPT FORM San Francisco Police Department		
RECEIVED FROM <i>MARTIN LEIS</i>	DATE <i>8-23-93</i>	CASE NUMBER <i>931 329 189</i>
ITEM(S) 1. <i>(1) SKATE BOARD</i>		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
OFFICER ACCEPTING PROPERTY (SIGNATURE) <i>K. E. 134</i>	WITNESS (SIGNATURE) <i>USZ Robert #2081</i>	RECEIVED FROM (SIGNATURE) <i>ML</i>

SFPD- 315 (11/78)

„Řekli mi, že si ho mohu vyzvednout (zabavený skateboard, pozn. autora) na SF Police department a že zaplatím pokutu USD 100. Ale byla to pičovina, protože vlastně celej komplet (tzn. celý nový skateboard, pozn. autora) stál nověj sto dolarů. Takže jsem vylezl z toho auta a přišel myslím Mike York¹⁹⁰ ke mně a říkal mi, ať se na to vyseru, ať si koupím novou desku.¹⁹¹“

První cesty do zahraničí po roce 1989, konkrétně do USA podnikali i příslušníci starší generace skateboardistů, jako Tomáš Potůček, Jan Šik, Martin Kopecký či Miroslav Bartoš. Tyto cesty však měly jiný průběh a pozadí než výše uvedený narativ s Martinem Leišem. Jednalo se o první oficiální zahraniční podnikatelské výpravy, od kterých se odvíjelo následné založení a rozjetí podnikání ve skateboardingovém odvětví u nás. Jejich návštěvy v USA byly spojeny s návštěvami veletrhů a podnikatelských partnerů.

¹⁸⁹ Dtto. tamtéž

¹⁹⁰ Mike York, tj. americký skateboardista - profesionální jezdec firmy Chocolate Skateboards.

¹⁹¹ Martin Leiš, rozhovor 11.11.2023 [00:28:02]

19.2 Cesta za „hvězdami“ – „být lepší, než oni“

Typické vlastnosti jako přílišná závodnická zarputilost a píle Petra Löwyho (*jedna z nejvýraznějších tváří představitelů skateparkového a závodního ježdění v devadesátých letech*), která ho odlišovala od ostatních členů komunity, má kořeny i v jeho začátcích ježdění za socialismu, kdy se poprvé dostal na Západ. Jeho pohled na globální skateboarding je odlišný od příběhu Martina Leiše a sám Löwy hovoří o tom, že „nechtěl být jako oni“ (*tato citace je opakem názvu knihy Matěje Homoly, „Chci být jako oni“, pozn. autora*). Löwy vnitřně necítil, že by měl následovat skateboardingové hvězdy z plakátů a videí a tiše je adorovat. Sám byl však komunitou považován za to „zázračné“ dítě, které se všemu rychle učilo, měl už nalinkované predispozice stát se u nás tím nejlepším závodníkem, čehož poměrně rychle dosáhl.

Často byl srovnáván s dalším výrazným talentem devadesátých let, Petrem Beranem, jehož životní přístup k závodění a skateboardingu byl absolutně odlišný než Löwyho. Oba tito skateboardisté však udávali směr a byli vzorem pro mnoho ostatních tuzemských skateboardistů. Často se při závodech v první půlce devadesátých let přetahovali o nejvyšší stupně vítězů. Löwy naopak měl silnou potřebu ve skateboardingu porážet ostatní a být tím lepším než oni. Tento postoj zaujímal v tuzemsku, ale i v zahraničí, kde soutěžil s globálními skateboardingovými profesionály nejprve v disciplíně „freestyle“, posléze „streetstyle“. V rozhovoru zmiňuje zásadní moment, kdy si tento zlomový okamžik přemýšlení uvědomil.

"Příklad třeba na kterýho vzpomínám tady v té souvislosti je Claus Grabke, který v té době byl úplně "top" na rampě. Jezdil i freestyle samozřejmě a když přijel tenkrát na ty závody do té haly, tak prostě najednou fronta lidí na podpisy a já, samozřejmě poprvé na Západě a vidím takovýhle lidi jo, on dredatej, takovej týpek, všichni stojej frontu na podpis, tak jsem si tak zodpovědně stoupnul do té fronty, abych na tom skejtu měl taky podpis Clause Grabkeho. Jsem z toho byl úplně užaslej. No, tak jsem to vystál, on se mi podepsal a pak ve freestylu ve finále skončil za mnou, ten samej víkend.¹⁹²"

A k tomu následně emotivně dodává...

"To byl takovej můj moment, který občas vyprávím v té souvislosti, jsem si uvědomil, že mě hodně posunulo tenkrát jsem zjistil, že já nechci koukat na nějaký ty lidi, jako vzhlížet k nim. Buď jako oni anebo lepší."

¹⁹² Petr Löwy, rozhovor 21.8.2020 [01:12:00]

A že to je reálný. A že to může být daleko rychlejší, než to vypadá. To mě posunulo v hlavě, tenhle ten víkend. Hrozně moc. Abych přestal na to prostředí koukat, jako ten kluk z toho komunistického režimu, kterej je o deset let mladší než všichni. Abych řekl, já jsem jeden z Vás a chci to dělat stejně tak.¹⁹³"

Výjezdy do zahraničí a sledování globálních hvězd skateboardingu však byly i silnou inspirací pro import skateboardingových triků na tuzemskou scénu. Osobně si pamatuji právě Petra Berana, který byl jedním z prvních, který na pražském Stalinově pomníku dělal skateboardingový trik, zvaný frontside noseblunt slide.

"Bucky Lasek tam dělal bluntslide, ale ne jak se tomu říkalo? Noseblunt slide! Na funboxu, jeden z prvních, tak jsem to taky okoukal od něj. A pak jsem začal taky dělat frontside bluntslide, noseblunt slide jako. Já jsem to to dělal v radiusu, i na Leninu, i třeba na Stalinu na lavičce. Jsem to okoukal od Buckyho Laska v Münsteru, si to pamatuju.¹⁹⁴"

19.3 Komunitní diverzita 90. let - „někam patřit“

"Mnoooo tak v prváku se nějak nikdo nikoho neznal, tak jsem si sedl vedle kluka, z kterýho se pak vyklubal takovej provokatér, takovej divnej typ, jako by neonacista, nebo on nebyl skinhead úplný, trochu se oblíkal tak, ale měl takový podivný v té třídě dělal, jakoby nějakou hru, jako že rozdal funkce těm lidem a tomu řekl, ty jsi Sturmbannfuhrer, ty jsi já nevím führer, takový pomaličku najednou mezi některýma dětma, studentama, začaly takový jako neonacistický sklony a mě to postupně začalo hrozně štvát a vlastně jsem ho poslal do pytle a začal jsem se kamarádit s jinejma a hlavně tadydle s dvěma kámošema, co jezdili na skejtu.¹⁹⁵"

Z výše uvedeného narativu pamětníka a aktivního skateboardisty z devadesátých let, Radka Novotného, vyplývá potřeba zařazení, nacházení vlastní cesty a zaujmutí postojů - budu „skejťák“ anebo „skinhead“. Devadesátá léta svou „divokostí“ otevírala svobodné nové možnosti

¹⁹³ Dtto. tamtéž

¹⁹⁴ Petr Beran, rozhovor 26.11.2022 [00:39:38]

¹⁹⁵ Radek Novotný, rozhovor 6.6.2022 [00:16:34]

nejrůznějších činností, které byly ovlivňovány neomezeným přívalem kulturních, hudebních, sportovních či módních stylů ať už z tuzemska či zahraničí. Normalizační „šed“ sedmdesátých a osmdesátých let vymizela a byla nahrazena pestrobarevným „koktejlem“. V první půlce devadesátých let, faktory skateboardingové módy (stylu oblékání a vystupování), stejně tak i faktory samotného stylu ježdění na skateboardu fungovaly jako legitimní determinant komplexnosti a sounáležitosti v rámci celé pražské komunity a vytvářely i vnější ucelený obraz této skupiny, která navenek působila kompaktně.

Subkulturní obraz „anonymního“ velkoměsta (*nejvíce různorodých skupinek skateboardistů a lokací pro ježdění bylo v Praze, pozn. autora*) navíc pomáhal umocňovat tento vnější pohled z řad běžných kolemjdoucích, kteří nerozlišovali kdo je kdo a člověk jedoucí na skateboardu byl pro ně čistě „skejťákem“. Později se tento pohled a pojmenování „skejťákem“ rozšířilo i na osoby, které vůbec skateboard nevlastnili, ale do stylu skateboardisty - „skejťáka“ se stylizovali. Tito lidé nebyli skateboardingovou komunitou uznáváni. Z vnitřního pohledu a fungování skateboardingové komunity to bylo ale úplně jiné. Nejednalo se o homogenní subkulturní celek skateboardistů, ale z výpovědi narátorů (i z vlastních zkušeností zúčastněného pozorovatele) spatřuji hlavní odlišovací faktor v samotném štěpení dané komunity na nespočet malých skupinek, které se vytvářely dle výskytu těchto lidí (tedy místa bydliště a místa, kde skateboardingové party převážně jezdily na skateboardu).

Zůstávaly centrální body setkávání (např. „Fučíkárna“ do roku 1993 nebo „Stalin“ či skatepark „Štvanice“ po celá devadesátá léta), mezi kterými se skateboardingové skupinky pohybovaly, ale i více času (zejména přes týden) trávily přímo ve svých domovských lokalitách, kterými bylo Jižní město, Petrovice, Vinohrady (např. okolí Flóry a budova Merkurie tj. Transgasu), Dejvice, Bubeneč nebo Holešovice (Letná). Vytvořily se menší skupinky skateboardistů, které z hlediska svých členů byly pevnější a v celopražské komunitě i viditelnější. Dalším rozlišovacím faktorem byl i styl vystupování konkrétní skupiny skateboardistů, chování se k ostatním, dále pak specifický styl oblékání či účesů. Doba, kterou analyzuji nebyla digitální a veškerá komunikace v rámci skupinek probíhala verbálně mezi členy. Skateboardingové lokality, tzv. „spoty“ sloužili jako bod setkávání a jako generální komunikační uzel napříč celou komunitou.

"Těch lidí bylo málo, ještě v té době jako relativně a vlastně jakoby, já jsem to takto vlastně jakoby cejtil, já nevím jak to měli ti ostatní.

My jsme třeba jako ty kluky ze Lhotky, pro nás byli až moc daleko, tam byl Pepa Dlouhý a takhle. A oni byli takový trochu jako se i stavěli, že jsou trochu jako "jinak" kapičku. Ne úplně, ale byli takový, ze Lhotky, z Jižňáku. To pro nás bylo šíleně daleko. Martin Prokš, že jo jezdil jako "Tenisáci" se nějak ostříhali nakrátko a vypadali jak tenisáci, to si pamatuju, přišli k nám domu v Bubenči.¹⁹⁶"

Matěj Homola, kterého silně ovlivnil zásadní závod Euroskate '88 v Praze, kde působil jako začínající skateboardingový fotograf (v rozhovoru se zamýšlel, co je pro něj větším milníkem, zda je pro něj zlomovější závod Euroskate anebo první Mystic SK8 Cup, pozn. autora) hovoří o komunitě a "tvrdém jádru", do kterého se skateboardista musel krůček po krůčku dopracovat. Právě na Euroskate závodech se pohyboval kolem generačně starších skateboardistů, které fotil.

Jeho postupné začleňování do komunity popisuje jako časový proces. Uvědomění samotného bytí centrem pozornosti a součástí toho tvrdého skateboardingového jádra definuje až na období devadesátých let. To reflektuje i pohled chápání generační obměny a novou příchozí vlnu skateboardistů a rozšiřující se fenomén skateboardingové subkultury, která díky změně politického režimu v naší zemi začala nasávat nový příval svobody a příchozí módní a stylové trendy ze zahraničí.

"Nebyl jsem úplně v tom tvrdém jádru skejtovým (konec osmdesátých let), kterej tady byl. Byl jsem tak ještě jakoby "vedle" trochu, až později bych řekl jako v devadesátkách jsem se stal členem jádra, nebo nevím jak to nazvat. Víš co myslím. No prostě když je někdo na Stalinovi¹⁹⁷, tak tam nejdřív kouká z povzdálí, až pak se pomalu přibližuje, až pak najednou sedí tam na nějaký tý centrální lavičce.¹⁹⁸"

¹⁹⁶ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [00:30:59]

¹⁹⁷ "Stalinem" je zamýšlen prostor bývalého Stalinova pomníku v pražských Letenských sadech, jedno z epicentra skateboardingu /pozn. autora/

¹⁹⁸ Matěj Homola, rozhovor 24.8.2023 [00:12:42]

20. „Válka subkultur“ – Skinheads, Punks a Skateboardisté na pozadí společenských událostí 90. let

"Pak bylo ještě na Korunní, tam něco po pravý straně (myslí tím klub pozn. autora), a tam naběhli jednou náckové, ti byli v té době úplně vymaštěný prostě. Ti chodili tady jenom po skejtákách, protože si mysleli, že jsou to nějaký narkomani a že dělají něco asi, já nevím. Nechápu. Nikdo jsme to nechápali v té době. Protože oni se vždycky ožrali a vždycky běželi na skejtáky. Pak byli Red skini a Sharp skini a ti šli po tady těch náckách právě. Jenže cos mohl vědět ve dvanácti. Jeden nácek a druhý...ty vole a ty seš kdo, nevíš, kdo ti, co chce udělat. Jeden měl modrý tkaničky, druhý měl červený. To byli red skini. A nás to vůbec nezajímalo jako."¹⁹⁹

Výše uvedený narativ pamětníka Petra Cidoráka jsem nevybral náhodou. Vztahuje se už k období druhé půlky devadesátých let, kdy na skateboardisty útočili příslušníci hnutí fašistických Skinheads. Pro pochopení tohoto subkulturního paradoxu (tj. *objektivní fakt útoku fašistického skinheada na skateboardistu – sportovce, pozn. autora*) je nutné analyzovat i první půlku devadesátých let a dívat se na daný problém komplexně z pohledu celospolečenských změn.

Společný nepřítel – tj. komunistický totalitní stát, padnul v roce 1989 a doba raných devadesátých let byla ve znamení chaosu, euforie z nabyté svobody, ale i cesty hledání samotné identity a formy komunitního „zaškatulkování“. Z hlediska subkultur a komunit celé společenské prostředí připomínalo babylonský chaos, zmatenost projevu a individuálního zařazení. Neschopnost se domluvit. Do jaké krabičky patřit? Řada příslušníků vzniklých subkultur (Skinheadi, anarchisti, Punkeři) vůbec netušila, jakou ta krabičku má mít barvu, na jakou poličku ji odložit a jakou stuhou převázat, jakou řečí mluvit.

Skateboardisté (zejména v druhé půlce devadesátých let) byli pronásledováni ultrapravicovými Skinheads a fotbalovými Chuligány a nevěděli proč. Naopak na některých demonstracích a hudebních akcích se potkávali společně Skinheadi i příslušníci hnutí Punk, kteří paradoxně společně útočili na minoritní skupiny Vietnamců či Romů. Tyto společné útoky byly evidovány zejména v první půlce devadesátých let.

¹⁹⁹ Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023, [01:05:40]

"Já si myslím, že ty názory byly strašně vyhraněný různých skupin lidí. Protože najednou s tou nabytou svobodou si nedokázali pořádně poradit. Protože za totality to bylo všechno stíhaný a člověk se tu nemohl moc projevovat, jinak ho zmlátili...najednou přišla ta svoboda a byli lidi, kteří si s ní nedokázali poradit."²⁰⁰

Toto období se pokusím analyzovat a interpretovat jednak z hlediska výpovědí svědků (skateboardistů), ale i z dobových pramenů. Též se mi podařilo kontaktovat člověka, který byl za útoky na skateboardisty pravomocně v devadesátých letech odsouzen. Jako nejefektivnější nástroj rozlišení příslušníků hnutí Skinheads a Punk spatřuji ve způsobu vyjadřování, stylu hudební produkce a typu oblékání (viz. narativ o barvě tkaniček). Na konkrétních pramenných archivních materiálech pak popíšu celý subkulturní fenomén těchto komunit v devadesátých letech.

20.1 Definice subkultury a rozdělení Skinheads

Oficiální název „Skinhead“ – též se můžeme setkat s označením „Skin“, v skateboardingové komunitě se používal též často výraz „Pleška“ nebo „Nácek“ (tato slangová označení můžeme chápat i jako výraz opovržení a názorového postoje členů skateboardingové komunity, pozn. autora) se vyskytuje ve spojení s mladým nebo dospělým člověkem, který má vyholenou nebo krátce „střiženou hlavu“ (specifický vlasový účes). Časopis „Sedmá generace“²⁰¹, který vyšel v roce 1998 (jednalo se o společensko-ekologický měsíčník) věnoval poměrně značný obsahový prostor tématu hnutí Skinheads a reagoval tak na sílící rezonující diskurz v české společnosti druhé půlky devadesátých let. V časopise je věnován velký prostor tomuto tématu a přináší tak zevrubný popis hnutí, které se rozdělilo a radikalizovalo. Dobovým jazykem a pohledem popisuje aktuální situaci v druhé půlce devadesátých let v České republice.²⁰²

Skinheadské hnutí se v 2. půlce devadesátých let rozlišovalo takto:

Ultrapravicoví Skinheads – jedná se o nejmilitantnější a nejnebezpečnější odnož hnutí. Její příslušníci vyznávají fašismus,

²⁰⁰ Jan Smolík, I. rozhovor 6.8.2023 [01:33:07]

²⁰¹ „Sedmá generace“, společensko-ekologický měsíčník. ISSN 1212-0499, rok vydání 1998, místo uložení: Moravská zemská knihovna v Brně, Signatura: 03898-1020.584

²⁰² Dtto tamtéž, str. 2

nacismus, tvrdý rasismus a antisemitismus. Skupiny a organizace řadící se k tomuto směru se zpravidla vyznačují přísnou organizační strukturou, často i na mezinárodní úrovni. Nejmilitantnější odnož, tzv. BONEHEAD (holohlaví, úplně vyholené hlavy, nosí vojenské oblečení), v NDR se tito skini nazývali NAZI-SKIN, pod kterým vystupovali v devadesátých letech i v Česku. Druhou odnoží ultrapravicových Skinheads jsou tzv. WHITE POWER SKINS (Bílá síla). Její příslušníci bojují za etnicky čistou bílou rasu. V Německu jsou nazýváni též FASCHO-SKINS (pojem se používal i u nás). Na bundách (typ bundy „bomber“) nosili emblém hnutí, často měli ve vysokých šněrovacích botách bílé tkaničky.

Nacionalističtí Skinheads - většinou méně militantní odnož než předchozí skupiny, jejich nebezpečnost spočívá v tom, že se snáze zapojují do veřejného dění a mohou mít větší vliv ve společnosti. K tomuto směru se řadí i tzv. OI-SKINS (název OI je odvozen od hudebních stylů podobných Punk-rocku²⁰³), za své nepřátele považují cizince, ale i lidi na okraji společnosti (bezdomovce, prostitutky, handicapované lidi), protirasistické aktivisty a „levicově“ smýšlející lidi. V českém prostředí je pro tuto odnož typická vlastenecká skupina tzv. PATRIOTŮ nebo klerofašisticky orientovaných KALIŠNÍKŮ.

Skinheadi proti rasismu - hnutí navazuje na původní hnutí Skinheads z šedesátých let, vzniklých na britských ostrovech z dělnické mládeže. Patří k němu dvě skupiny. První je SHARP (tzn. Skinheads Against Racial Prejudice), ve volném překladu je můžeme označit jako skins proti rasovým předsudkům. Obdivují hudební styl SKA, nosí typické oblečení, liší se též účesem (delší vlasy vzadu na krku). Jsou definováni jako nepolitičtí, neváhají použít násilí proti ultrapravicovým Skinheadům. Druhou skupinu tvoří tzv. REDSKINS (Rudí skini), kteří se politicky řadí k autonomní (anarchistické) levé scéně. Vzhledem se neliší od ostatních, kromě červených bomberů a červených tkaniček do bot. SHARP skinheadi se často potkávali se skateboardisty na nejrůznějších koncertech spojených se stylem Hardcore, tzv. „HC“.

Ostatní (kromě výše uvedených směrů jsou tu skupiny, které nejdou zařadit ani k jednomu z nich. HOOLIGANS, tj. fotbaloví fanoušci, kteří nevypadají jako typičtí Skinheads, často se potkávají se skinheady na fotbalových utkáních. Společně s nimi v devadesátých letech útočili na skateboardisty (zejména na Praze 7, kde se nachází fotbalový stadion AC Sparta Praha). Dále sem můžeme zařadit SYMPATIZANTY, kteří podporují

²⁰³ Dtto tamtéž, str. 3

pravicové a ultrapravicové skiny a nelze je identifikovat podle jednotného oblečení.

20.2 Byl to jenom Bzenec? Hudební styly jako identifikátor komunit

Zaměřil bych se na analýzu a interpretaci dokumentu „*Live in Bzenec*“²⁰⁴, který mapuje hudební scénu hnutí Skinheads a kapel, které se ještě nedokázaly zcela žánrově zařadit a v Bzenci též vystupovaly po boku skinheadských a rasistických kapel (např. „Tři Sestry“ nebo Hubert Macháně). Právě na prizmatu tohoto ojedinělého hudebního festivalu, můžeme využít hudební styly jako nástroj identifikace komunit, kde vidíme dva rozdílné tábory účastníků. Ty, kteří jsou osobnostně ukotveni a žánrově vyhraněni, na druhé straně ty, kteří se stále „hledají“. Tento nástroj pohledu tu pak lépe odhaluje diverzitu, chaos a snahy najít svůj postoj, názorové ukotvení a identitu začátkem devadesátých let v svobodně dýchající společnosti.

Komunita skateboardistů se profilovala z hlediska hudebního zařazení jako svobodomyšlná část společnosti, poslouchající antirasistické kapely spojené s Hardcore a punk/punk-rock hudbou. Důležité je zmínit, že skateboardingová komunita byla apolitická. Později v druhé půlce devadesátých let se komunita rozštěpila a byla silně ovlivněna vlnou rapu a hip-hopu. Začátkem devadesátých let to mohla být právě hudba, která definovala určité komunitní postoje a domnívám se, že spojení skateboardingu s levicově orientovanými kapelami napojené na Hardcore a punk hudbu, mohlo být i prvopočátečním zdrojem problémů, které eskalovaly pozdějšími násilnými střety a útoky na skateboardisty ze stran fašistických Skinheads a Hooligans. Nejdůležitějším faktorem tu chápu ale společenský svobodomyšlný postoj skateboardistů, kteří se snažili zůstat apolitičtí, svobodně si jezdit na skateboardu, poslouchat hudbu, která se jim líbí a nic „neřešit“. Právě tento postoj mohl být trnem v oku jiným komunitám a zdrojem budoucích eskalujících konfliktů, kam příslušníci skateboardingové komunity byli nechtěně vtaženi.

²⁰⁴ Live in Bzenec, Československo, rok 1991, 54 min., Režie: Petr Orozovič, Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=1H9qZMzETMo>

Pro interpretaci dokumentu „Live in Bzenec“ použiji syntézu několika zdrojů. Jednak krátkometrážní dokument „Punk a Skinheads v Praze“²⁰⁵ a dále pak dokument „Skinheads v České republice v 90. letech“²⁰⁶. Posledně jmenovaný dokument popisuje i situaci, která se odehrála v květnu roku 1991 v prostorách před holešovickým Výstavištěm na Praze 7 (bývalý areál TJ PKOJF)²⁰⁷, kde došlo k velkém střetu mezi anarchisty a příslušníky hnutí Skinheads. Dokument popisuje situaci, v které skinhead Michal Procházka (jeden z údajných vůdců ilegální Národní obce fašistické – viz. obrázek na této straně, muž v bílých kalhotách) zahajuje útok na anarchistickou skupinu. Celou akci z povzdálí pomáhal z pohledu správy Výstaviště korigovat narátor, skateboardista a pamětník Jan Smolík, který pracoval původně jako dělník v objektu Průmyslového paláce (do TJ PKOJF nastoupil před rokem 1989) a po listopadovém převratu byl součástí správy Výstaviště.

Tuto událost popisuje ve své výpovědi takto: "A hned po revoluci, jelikož byly velký boje mezi skínama a pankáčema, teď před Výstavištěm, jak je ta plocha. A tady byla nějaká demonstrace před Výstavištěm, jestli nějakých anarchistů, nebo prostě někoho takovýho, a to byly stovky lidí. A na ně tam zaútočili Skini. Jestli pamatuješ, tam byla hlavní brána na Výstaviště, altánek tam byli policajti a vrátnice. A tenhle plot a ten dav obrovskej, anarchistů nebo kdo to byl a ty skini se tam začali mlátit a ty kluci za sebe šoupli holky k tomu plotu a začali je bránit před těma skínama. A já jsem dělal toho dispečera a po odjezdu toho ředitele, jsem měl jeho pravomoce, ale tím pádem i jeho zodpovědnost. Takže já jsem dirigoval, jsem svolal policajty. Dirigoval jsem prostě, uklidnění tý situace a tam co byli ti policajti v tý rohový budce, tak jsem byl nahoře na terásce s vysílačkou a tam odtad jsem dirigoval policajty. Ten plot se dal otevřít, jsme pustili vždycky kus těch holek, aby tam nebyly v tý vřavě. Vždycky jsem nechal, támhle, támhle támhle...otevřete, šup holky dovnitř, zavřete, ať se to nepřenese na to Výstaviště“²⁰⁸

V dokumentu „Punk a Skinheads v Praze“²⁰⁹ je možné pozorovat, jak společný nepřítel v podobě bolševického aparátu s novými společenskými

²⁰⁵ „Punk a Skinheads v Praze“, dokumentární krátkometrážní film, Československá televize, Praha, rok uvedení: 1990, zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=aFrh9yr5kII>

²⁰⁶ Skinheads v České republice v 90. letech, Scénář: Radim Procházka, Robert Sedláček, Režie: Robert Sedláček, Česko, rok 1998, 19 min., Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=GyB7km-nc2U>

²⁰⁷ Dtto. tamtéž (čas: 8 min. 35s záznamu)

²⁰⁸ Jan Smolík, I. rozhovor 6.8.2023 [01:31:40]

²⁰⁹ „Punk a Skinheads v Praze“, dokumentární krátkometrážní film, Československá televize, Praha 1990, zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=aFrh9yr5kII>

změnami po roce 1989 zanikl a dochází k procesu hledání nového „nepřítele“. V tomto procesu hledání zatím u aktérů nedochází k hlubší sebereflexi, či prohloubení identity. Oba tábory hnutí Skinheads a Punks poslouchají stejnou hudbu, spojuje je láska k pivu a jdou společně s řetězy v ruce mlátit nepohodlné „Cikány“ a „Vietnamce“ v centru Prahy. Tato sorta „utlačovaných“ se posléze rozšířila i o skateboardisty. Útočícím aktérům je úplně jedno, zda mají na hlavě číro anebo jsou holohlaví. Je to jakýsi předvoj toho, co se stane později v druhé půlce devadesátých let, kdy tyto tábory budou stát proti sobě, na opačné straně barikády s pevně ukotvenými postoji a názory.

V Česku vznikaly v první půlce devadesátých let příhodné podmínky pro rozjezd dalších alternativních stylů jako byl Hardcore, Straight Edge, Krishna Core, Oi! Skins, SKA, které si oprávněně hledaly svoje místo a které také vycházely z původního Skinheadského a Punkového podhoubí. Zejména Hardcore (též zkráceně „HC“) byl v první půlce devadesátých let (před nástupem vlivu Hip-hopu a Rapu) společným jmenovatelem skateboardingové komunity. Hardcore produkce byla spojená s epicentrem setkávání skateboardistů ve strahovském klubu 007. Většina narátorů se k Hardcore hudbě sama hlásila a vzpomínala na produkci v strahovském klubu. Tato hudba přitahovala též i levicově smýšlející obecnost.

"Tak jsme poslouchali hodně Hardcore (HC), jako Gorilla Biscuits, NY HC, pak jelo hodně Red Hot Chili Peppers, ještě ty první Mother's milk potom když vydali Blood Sugar Sex Magic, tak to bylo...mám rád hodně Pearl Jam. Ta hudba na těch závodech musela být řízná, aby tě vybudila, ty ji potom přestaneš vnímat²¹⁰"

Nástup rapu a hip-hopu můžeme považovat jako determinant určitého rozkolu starší a mladší nastupující generace. Mezi staršími skateboardisty, kteří se začali věnovat podnikání převládá diskurz deziluze o nastupujících časech a změny mezilidských vztahů uvnitř skateboardingové komunity (viz. Miroslav Bartoš v kapitole „*Summer camp Prachatice*“, Tomáš Potůček a Jan Smolík – zakladatel značky „Phalanx“, níže). Tato změna dle narátorů (podnikatelů ve skateboardingovém odvětví) souvisela zejména s novou generační vlnou a hudebními a módními styly (tzv. „*Home boy style*“, široké kalhoty a období, kdy skaterock hudba ustupovala do pozadí). Dále se také paradoxně objevovaly přímé útoky (vykrádání a rabování) na jimi vybudované obchodní vlastnictví –

²¹⁰ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023, [01:18:00]

nově vzniklé distribuce a skateshops, ze stran skateboardistů. O to více jsou jejich výpovědi emotivnější.

Systém zaškatulkování a definování společného nepřátelského jmenovatele – nástup nové hudební vlny – však osobně shledávám jako silně disputační. Jedná se zejména o opakovaný diskurz starší generace, která jezdila na skateboardu před rokem 1989, jejich kořeny jsou spjaty se začátky skutečně minoritní skateboardingové komunity, která držela více pospolu. S postupnou změnou politického a celospolečenského prostředí v devadesátých letech, otevřením hranic, možnosti podnikání a přílivu módních, kulturních vlivů a neomezených přístupů ke skateboardingovému zboží nově zastoupených komerčních značek tak docházelo k rozšíření komunity napříč regiony, bez ohledu na to, jakou hudbu poslouchali a přímá souvislost mezi kriminálními činy (vykrádání obchodů) a stylem hudby není nikde oficiálními orgány (policejní protokoly, soudní rozhodnutí, sociologické průzkumy apod.) doložena. Díky nově příchozím skateboardistům a sympatizantům tak docházelo k postupnému vytváření subkulturního mixu, komunita se rozšiřovala, ale vnitřně se i rozdělovala. Jan Smolík, zakladatel skateboardingové značky "Phalanx" to komentoval takto.

„Ne! (zvýší hlas). To bylo kvůli tomu, jaká ta situace tady vznikla jako „rap“ a tyhle ty lidi a krádeže. Hele já jsem zažil, to byla nějaká párty v Rock Café, a tahleta bandička, o který jsme se bavili mimo jiné i s těmi jmény, co jsme jmenovali, tak oni proti Máji, dneska je tam stanice metra za Májem (myslí tím Národní třídu a bývalý obchodní dům), na Národní třídě, tak tam bylo řeznictví. Normálně na ulici rozbili výklad v řeznictví, tam brali to syrový maso a házeli to na ulici po sobě.²¹¹“ k tomu ještě dodává narativ o vykrádání jeho distribuční společnosti a obchodu "Phalanx": *„Začaly se v Praze vytvářet skupinky, který schválně vyprovokovávaly bitky se skinama, nebudu jmenovat ty lidi, ale hodně to byla scéna Jižního města, kdy konkrétní lidi vykrádali obchody, jako Rock'n'Roll, tak můj obchod ("Phalanx"), který jsem měl právě na tý Vítězný pláni (Praha 4). Třeba zrovna...(na přímou otázku autora, zda součástí party byl i David Ota), Pepa Dlouhej atd. A tam byly situace, že jenom krámy vykradli asi šestkrát, na Jižním městě jsme měli sklady, to vykradli asi třikrát. Dvakrát mi zdemolovali a ukradli auto, měl jsem takovýho Volkswagena.²¹²“*

²¹¹ I. Rozhovor s Janem Smolíkem, 6.8.2023, [02:21:13]

²¹² Dtto. tamtéž [01:40:43]

20.3 „Live in Bzenec“, aneb hudební „Babylon“

Jednalo se o koncertní festival, který se konal v jihomoravském městě Bzenci, na konci června roku 1991²¹³. Na festivale vystoupila řada kapel z řad stylů Skinheads, Oi! a Punk. Mimo jiné: *Krátký proces*, *Jen žádnou paniku*, „Orlík“, *Hubert Macháně*, „*Tři sestry*“, *Braník*, *My-Lai*, *Valašská liga*. Z celého festivalu byl pořízen dokument²¹⁴, který režíroval Petr Orozovič, v produkci Československé televize. Svým způsobem šlo o výjimečnou událost, která z hlediska zastoupení účastníků, neměla obdoby a v daném složení interpretů se už nikdy nezopakovala. „Orlík“ v té době vydával druhé album „*Demise*“²¹⁵ a ze Skinheadů se z minoritní subkultury stával „popík“. Festival přilákal jednak holé lebky, ale i máničky vyznávající český „Bigbít“, na druhé straně barikády tu bylo silně pravicové křídlo ze Slovenska – Hlinkovci, kteří neváhali „bigbítové máničky“ napadat a docházelo k agresivním výpadům proti všemu a všem, co je vzhledově a obsahově „jiné“, jak dokládají výpovědi narátorů. Na koncertech na pódiu i pod ním můžeme vidět hajlující účastníky a agresivní chování řady přítomných.

Proč tento dokument považují za důležitý? Dokument autenticky zaznamenává hudební vystoupení kapel, která jsou proložena výpověďmi očitých svědků a interpretů. Tento autentický záznam a výpovědi svědků (účinkujících a diváků) velmi citlivě poskytuje obraz, který je důležitý pro pochopení nálady a situace ve společnosti v první půlce devadesátých let, ovlivněnou totálním přívalem svobody. Festival se uskutečnil v Bzenci z prostého důvodu. Jednalo se o jakousi legraci a vzdor vůči kulturním zvyklostem společnosti, okořeněnou místem konání celé akce. Nabízí se srovnání s mediálně propíraným CzechTekem, který se v roce 2005 uskutečnil v Mlýnci u Tachova a byl násilně rozehrán. CzechTek provokoval a dráždil místní usedlíky, do spořádaného a konzervativního regionu přijel někdo, kdo vyvolával strach, hluk a nepokoje. Na rozdíl od CzechTeku, ale Bzenec nebyl policií rozehrán a účastníci se po skončení festivalu

²¹³ Datum konání: 29.6.1991, Bzenec, Česko

²¹⁴ "Live in Bzenec", Československo, rok 1991, 54 min., Režie: Petr Orozovič, Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=1H9qZMzETMo>

²¹⁵ Druhé a poslední studiové album skupiny „Orlík“, vyšlo r. 1991 ve vydavatelství Monitor EMI, zdroj: <https://metalforever.info/article.php?id=34653>

odebrali buď domů anebo do Prahy, kde se podle Ing. Magora z kapely "Tři Sestry" „dobře chlastá“.

V Bzenci se každoročně konal folklórní festival (cimbálová i dechová muzika) živé reprodukované hudby a místní obyvatelé nebyli vůbec zvyklí na podobný druh zábavy. Retrospektivně dokument popisuje zmatenost tehdejší doby, diverzitu a žánrovou neukotvenost řady účastníků, která se však dá pochopit až s odstupem času. V tomto kontrastu však řada vystupujících kapel měla jasno, na jakou stranu se vydat. Je tu slyšet klasický „bigbít“, ale i rasové texty písní holých lebek, na které vesele tancují „pankáči“ i „máničky“. Paradoxně právě tyto druhy setkání a koncertů pomáhají k pozdějšímu vývoji rozdělení subkulturního prostředí na další frakce. Festival je tak otevřenou seznamkou různých subkultur, umožňuje každému z účastníků hledat svou identitu, najít si směr jakým se dále vydat a k jakému „táboru“ se později připojit.

Atmosféru doby a subkulturní „zmatenosti“ reflektují též individuální rozhovory mezi reportérem a příslušníky hnutí Punk, v krátkometrážním snímku „Punk and Skinheads v Praze²¹⁶“ z roku 1990. Můžeme tu shledat jistou paralelu i s atmosférou festivalu v Bzenci.

„Reportér: „Poněkud se odlišuješ od ostatních lidí, můžeš nám říct proč?“ Punker: „Mnoo, odlišujeme se od toho, protože to máme jako přímý sraz „skinhýydů“ a pankáčů, mno a bojujeme za své práva, prostě proti černé rase“ Reportér: „Jaký jsou vaše práva?“ Punker: „To bude mluvit bráška“ a otočí hlavu na holohlavce, který pokračuje. Skinhead: „Naše práva jsou taká, bojujeme za bílou rasu! Chceme bílou Evropu!“ Na ambivalenci názorových postojů hnutí se snaží reportér upozornit navazující otázkou. Reportér: „v podstatě Punk a Skinheads nejde dohromady ne?“ Punker: „No nejde dohromady, ale ono se to bojovalo mezi sebou že? Takže jsme prošli v tom, že se dáme asi všichni dohromady a dneska je na to ten pravý den.“²¹⁷“

V druhé polovině devadesátých let dochází k rozdělení této scény, jasnému vyhranění a pojmenování příslušnosti a štěpení hnutí Skinheads na jednotlivé frakce. K druhé „nepřátelské“ barikádě, stojící proti hnutí fašistických Skinheads pak můžeme přiřadit anarchistické spolky, Punk a HC hnutí apod. Domnívám se, že naprostým omylem je do této frakce

²¹⁶ „Punk a Skinheads v Praze“, dokumentární krátkometrážní film, Československá televize, Praha 1990, zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=aFrh9yr5kII>

²¹⁷ „Punk a Skinheads v Praze“, dokumentární krátkometrážní film, Československá televize, Praha 1990, zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=aFrh9yr5kII> [00:00:39]

nechtěně vtažena i komunita skateboardistů, která tento druh hudby poslouchala, ale zůstávala apolitická.

Výborně to shrnul autor Jan Vedral v knize „KMENY 90“²¹⁸, v sekci věnované Skinheads a Punku: „Co se týče Skinheads, není na místě žádný druh paušalizace. Jsou Skinheadi rasisti? Ano. Jsou Skinheadi proti rasismu? Ano. Jsou Skinheadi rváči? Ano. Jsou Skinheadi férový kluci? Ano. Poslouchají bílou hudbu? Ano. Poslouchají černou hudbu? Ano. Jsou to skvělý a chytrý kluci? Ano. Jsou to vypatlaný bezmozci? Ano. Není divu, že skoro veškeré psaní o subkultuře plešatců se zmítá od omylu k omylu“.

20.4 Skateboardingová komunita vs. Skinheads, období strachu a nejistot

"Naštěstí teda, ale vím, že mě to pak pronásledovalo třeba ve snech, že jsem normálně měl blbý sny a zdálo se mě několikrát, že mě naháněj (Skinheads) a že běžím po Letenské pláni a že oni jsou úplně všude a že nemám kde...úplně taková úzkost, že se nemám kde skrýt a že jsem se toho bál."²¹⁹

U Pavla Pechmana (jehož narativ je uveden výše) nikdy nedošlo k přímému fyzickému kontaktu s útočnými fašistickými Skinheads a fotbalovými Chuligány (navzdory k tomu, že bydlel poblíž letenského spartánského stadionu). Na jeho výpovědi je zajímavý fakt popisování strachu, který bytostně nezažil na vlastní kůži po fyzickém střetu s útočníky. Vždy stačil utéct anebo měl štěstí, že byl ve správný čas na jiném místě. O útocích na skateboardisty se mu však často zdálo. Z toho vyvozují, že šíření strachu a hrozba všudypřítomného útoku a konfliktu mezi skateboardisty a Skinheady byla bytostně přítomná a zarytá v podvědomí celé skateboardingové komunity. Stal se z toho subkulturní fenomén a tento diskurz strachu na určitou dobu vytvářel pomyslné bitevní pole a černobílé rozdělával společnost na dvě barikády - "Skejťáky" a "Skiny". Paradoxně skateboardisté o toto rozdělení vůbec nestáli. Chtěli se pouze věnovat svému koníčku a sportu. Jezdit na skateboardu a nic „neřešit“, jak vypověděla celá škála pamětníků.

²¹⁸ 518 Vladimír. Kmeny 90, BiggBoss a Yinachi 2016, 816 s., ISBN:978-80-906019-9-4

²¹⁹ Pavel Pechman, rozhovor 9.8.2023 [00:40:16]

Skateboardista Petr Boubín přemýšlí o tom, proč Skinheadi napadali skateboardisty a co za tím bylo. *"Ale ono to spíš myslím bylo že, že si našli (odmlčí se) co šli, šli...po "Cikánech", šli po nějakých to byli Vietnamci takhle, asi jim vadilo, že skateboarding je svým způsobem svobodomyšlný a říkali hele hulej a Skinheadi nefetujou, rozumíš...tohle. Asi to nějak bylo z tohodlenc důvodu a pak to vzniklo nějak až jako by že to nebylo prvoplánově, oni šli po těch rasách jiných až potom dál bylo, že hulíš a jinak oblíkanej, i po pankáčích."*²²⁰

Stejně tak skateboardista David Semela, který byl jednou z obětí útoku se pozastavuje nad tím, proč zrovna fotbaloví chuligáni měli zapotřebí útočit (sám byl aktivním fotbalistou a fanouškem pražské Sparty). *"Fotbalový stadion blízko, to mi vysvětlí, proč se k fotbalu stahují takovýchle existence, netuším, proč zrovna je ten fenomén. Hokej to není. Proč je tenhle fenomén zrovna u fotbalu, proč není u hokeje?"*²²¹

Zvláštní pocit s pachutí strachu, pokud skateboardista přišel na letenský „Stalin“, kde v popisovaném momentě nikdo ze skateboardistů nebyl přítomen, převládá u většiny dotazovaných. Tato situace zažehávala různé domněnky, zda Skinheadi už na Stalinově pomníku byli (skateboardisté proto utekli a vyklidili prostor), nebo zda se hraje na spartanském stadionu fotbalové utkání a Skinheadi s fotbalovými Chuligány teprve přijdou (v tomto případě se to mezi skateboardisty už vědělo dopředu a řada z nich vůbec na „Stalina“ nedorazila, pozn. autora).

*„Já se neuměl prát, jsem člověk, kterej se nikdy pořádně nepral ani na tý škole že jo. Takže jsem neměl ten „drive“. Hrozně jsem se bál, protože tam nabíhali s baseballkama, že jo, prostě zdrhání, když byl fotbal tak to vůbec, ani omylem jít tam (Stalina). Jsem přeskoval nějaký zídky, vím, že mě jako honili, to byl fakt hroznej pocit, hrozný. Fakt úplný adrenalin a špatný, špatný pocit.“*²²²

Také se stávalo, že agresori pouze vyčkávali na správný okamžik útoku a byli schováni v přílehlých křoviskách v parku. S tímto pocitem strachu (který popsala většina narátorů kromě Davida Semely – ten strach nepocítoval a jako jediný z narátorů šel do přímých střetů se Skinheady, stejně jako skateboardista Pavel Hertl nebo Martin Bečvařovský, pozn. autora) se často nedalo ani provozovat skateboarding a být myslí uvolněný. Samotná lokace „Stalina“ v pražských letenských sadech,

²²⁰ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [01:16:40]

²²¹ David Semela, rozhovor 4.8.2023 [01:16:13]

²²² Pavel Tischer, rozhovor 14.7.2023 [00:51:58]

poblíž spartánského fotbalového stadionu umožňovala přímý nástup fotbalových chuligánů, kteří společně s příslušníky hnutí fašistických Skinheads podnikali útoky na skateboardisty. Při útocích docházelo k potyčkám a zraněním, ničením skateboardingových překážek (nejčastěji postavených z žulových bloků a schodů, které byly součástí „Stalina“) a krádeži skateboardingového vybavení.

K dalším místům, kde se útoky odehrávaly bylo centrum města, a to rozlehlá plocha s dobrým povrchem pro provozování skateboardingu (dnešní náměstí Václava Havla) mezi Novou scénou a budovou Národního divadla. Tomuto místu se neřeklo mezi skateboardisty jinak, než „Scéna“.

"Vzpomenu si na Petého (skateboardista Petr Vlčan z Prahy), to jsem tam v té době nebyl, jak mu rozkopli tu držku. A pak si pamatuju jednou, jsme zdrhali a já jsem zdrhal nějak blbě tam na tu stranu vole, jsem přepadnul a oni mě doběhli, nějak dokopali a ukradli mi skejta.²²³" Následný narativ pak vypovídá o tom, že ukradené skateboardingové vybavení bylo následně agresory přeprodáváno dále, paradoxně zpět do rukou skateboardistů.

"Já jsem týden na to šel na „Scénu“ a tam jezdil frajer na tom mém skejtu. A byl tam Mravenec (přezdívka skateboardisty) a tady ti všichni. Tak my všichni na něj "navalto sem, ne to nemůže, já to koupil od nějakýho Skinheada ve škole". No ale frajer mi to navalil prostě, protože nás bylo pět a já byl super happy.²²⁴"

20.5 Davová psychóza a konsolidace obrany

„Strach jsem měl že jo, sice oni to byly víceméně děti, že jo. Ony byly možná kolikrát mladší než my, ale bylo jich prostě spousta a tím, jak ty vole řetězy si točily nad hlavou, nevím, co měly všechno za zbraně, že jo. A teď jich tam naběhlo třicet, tak si z toho měl velkej respekt, prostě jsi měl strach a zdrhals.²²⁵“

K narativu Pavla Berana dodává Petr Cidorák podobné zamyšlení z prostředí pražské „Scény“, kde se často vyskytoval.

²²³ Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023 [01:06:37]

²²⁴ Dtto. tamtéž [01:07:35]

²²⁵ Pavel Beran, rozhovor 28.7.2023 [01:49:30]

"Když bych byl s nějakou partou, tak asi jo, to je ten psychologický efekt. Ale jakmile někdo začal řvát na Scéně (plácek před Národním divadlem) v tom podloubí a teď jsi tam viděl jenom tak ty siluety bomberů (vojenská bunda), to bych musel bejt nějaký kick boxer v té době a bavilo by mě něco takovýho dělat. To mě vůbec nenapadlo, dyť nám bylo patnáct. Jsme vždycky zdrhali."²²⁶

V druhé půlce devadesátých let však došlo k nečekanému obratu, kdy se parta Skinheads rozhodla k překvapivému kroku, a to zaútočení na skateboardisty přímo na legitimním sportovišti - skateparku, na ostrově Štvanice.

"Samozřejmě, že jsem měl strach jakoby. Už jenom to sem jít a říkat si, přiběhnou Náckové a teď si furt čuměl, jestli náhodou někde. Pak ty kretění přiběhli i na ostrov (myslí tím ostrov Štvanice, kde byl skatepark)."²²⁷

Tento útok však nezůstal bez odezvy ze strany skateboardistů a z této historky se stal doslova historický mýtus, který se rozšířil všemi možnými komunikačními kanály. Lukáš Vlček (skateboardista a pamětník útoku z pražské Štvanice) tento útok popsal takto.

„Zvedl jsem hlavu a čuměl, jak se na nás žene od viaduktu pětadvacet frajerů s vlajkami přes ksicht, řetězema a tyčemi v rukou. Lidi okolo mě řvali: „Náckové, zdrhej!“ Tak jsem dělal, co ostatní a běžel dozadu na cíp (ostrova)... běžel jsem dozadu v domnění, že jim utečeme. Skejtáků bylo třeba čtyřicet. Doběhli jsme na konec, kde nás nečekalo nic jinýho, než Vltava. Těch čtyřicet lidí se zastavilo a vůbec jsme nevěděli, co dál. Pár nácků přelezlo plot a běželo k nám po cílový rovince padesát metrů, ale nebejt Martina Vichra, nic neuděláme. Tak začal v té poslední chvíli všem dodávat odvalu a řvát: „Přece si nenecháme dát od nich do držky, jdeme na ně!“²²⁸

Pamětník a narátor Radek Novotný vzpomínal takto.

"Myslím si, že hlavně jo, to byly fakt hrozný kokoti, vždycky se panovaly legendy kolem těch bráchů Procházků, to byli hrozní kretění, panovala legenda, to jsem nikdy toho člověka neviděl, že údajně urban legenda, že na Jižňáku byl tenkrát Rom, kterej se kamarádil s těmahle náckama a měl vytetovaný: „nesnáším svou rasu“, to se říkalo, jako nevím.

²²⁶ Dtto. tamtéž [01:09:40]

²²⁷ Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023 [01:08:34]

²²⁸ Kmeny 90, BigBoss a Yinachi, Vladimír 518 a kolektiv, r.2016, ISBN 978-80-906019-9-4, str. 606-607

To mě utkvěla v paměti jedna akce na Štvanici, skatepark, když jsem tam jezdil, bylo tam já nevím, dejme tomu dvacet, pětadvacet lidí na skejtech třeba a víceméně takoví třasořídky, kluci na těch skejtech nejsou žádní hromotluci, já nevím kolem patnácti, sedmnácti let plus mínus a teď najednou tam začali se valit ti náckové a bylo jich zaprvý prostě víc a byli velký. Valili se do toho skateparku, jsem v tom skateparku, přicházejí, oni dělají bugr, jsme se lekli a z toho skateparku jsme utíkali dál na konec toho štvanického ostrova, jako někdo tam navrhoval, že budeme plavat pryč, jsme se dohodli, že na to serem, že to je blbost, že do nich půjdeme, jsme se obrátili, ten stres a všichni ten strach. Všichni jsme začali řvát, úplně davová psychóza a ty Náckové, těch bylo víc, byli velcí v těch bomberech, to bylo často optický, jak vypadali velcí, začali zdrhat, utíkali pryč a pryč a nevím, dva či tři jsme je dostihli a ty dostali hroznej kouř teda.²²⁹"

Tato historka se stala opravdovou legendou a většina narátorů, které jsem zpovídal se na tento příběh odkazovala. Ve skateboardingové komunitě je tento případ brán jako zlomový okamžik, od kterého se skateboardisti postavili útlaku čelem a začali jednat a použili stejný způsob konání jako protivník - násilí a sílu davu. O útocích mladých Skinheadů, tzv. „Kinderskins“, informoval i dobový tisk s podtitulkem „Kinderskini versus skateboardisté“, který vyšel 2. května 1997 v tištěném vydání Večerníku-Praha²³⁰.

20.6 Soudní dohra - příběh Davida Semely a Pavla Berana

Z hlediska badatelské činnosti jsem chtěl získat svědectví i z druhé strany barikády - útočících Skinheads. Díky příběhu Davida Semely (byl napaden a zraněn), který skončil soudním líčením (sám narátor byl jako poškozený a svědek u soudu přítomen) a odsouzením agresorů, jsem získal kopie soudních rozhodnutí od narátora Davida Semely se souhlasem k dalšímu badatelskému použití (údaje odsouzených jsem po dohodě anonymizoval). Na základě těchto dokumentů se mi podařilo kontaktovat jednoho z odsouzených přes sociální sítě (Facebook/Messenger). Jméno odsouzeného není v tomto případě důležité, pojmenujme odsouzeného

²²⁹ Radek Novotný, II. rozhovor 6.6.2022 [01:06:29]

²³⁰ Večerník-Praha, list všech Pražanů. Datum vydání 2.5.1997, ISSN 1210-1117, Pragoprint, str. 10

smyšlenými iniciály „VP“. VP nakonec k rozhovoru nesvolil, ale přes sociální sítě (Messenger/Facebook) mi na jasně položenou otázku, „proč útočil na skateboardisty“, odpověděl takto (jeho zprávu z 9. září 2023, 17:54h doslovně parafrázuji): „VP: a můžu se zeptat, kdo ti dal na mě kontakt? Dík. Protože jsem byl za to odsouzený v 97' roce za paragraf 261. Dostal jsem za to 15 měsíců. Ano, na Letné v Praze byl incident ze skejtákama. Skinhead už nejsem, byl jsem tenkrát mladý hloupý nevzdělaný. Tenkrát se to hodně rvalo, Pankáči, Skinheadi, Skejtáci, byly to gangy po revoluci.“

Celý incident je pečlivě zdokumentován - anonymizovaný celý soudní ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY (přikládám jeho kopii v příloze této práce), v kterém Obvodní soud pro Prahu 7 oba obžalované (VP a MM tj. smyšlené iniciály druhého obžalovaného, pozn. autora) dne 18. května 1998 pravomocně odsoudil takto²³¹:

č i m ě s p á c h a l i :

obž. [redacted] a obž. ml. [redacted] společně
trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení
práv a svobod občanů podle § 261 tr. zákona,
obž. [redacted] sám dále:
jednak trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zákona
jednak pokus trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1
tr. zákona k § 222 odst. 1 tr. zákona

a o d s u z u j í s e :

obž. [redacted]
podle § 222 odst. 1 tr. zákona a za použití § 35 odst. 1 tr.
zákonu k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 4 let, pro jehož
výkon se podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zákona zařazuje do
věznice s ostrahou.
Podle § 57a odst. 1 tr. zákona se obžalovanému současně
ukládá trest zákazu pobytu na území hlavního města Prahy v trvání

²³¹ Zdroj, osobní archiv narátora, poškozeného, Davida Semely (narátor souhlasil s anonymizováním zveřejněním)

obž. ml. [REDACTED]

podle § 261 tr. zákona a za použití § 79 odst. 1 tr. zákona k trestu odnětí svobody v trvání 15-ti měsíců, pro jehož výkon se podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zákona a za použití § 81 odst. 1 tr. zákona zařazuje do věznice s dozorem, odděleně od ostatních odsouzených ve zvláštní věznici či oddělení.

Podle § 228 odst. 1 tr. řádu je obžalovaný [REDACTED] povinen zaplatit poškozenému Davidu Semelovi, nar. [REDACTED] bytem Praha 7, [REDACTED] 24 částku 2.789,- Kč a Všeobecné zdravotní pojišťovně - Okresní pojišťovně hlavního města Prahy, Praha 1, Na Perštýně 6 částku 2.467,50 Kč.

David Semela na tuto událost vzpomíná takto.

"Utkvěla mi v paměti scénka, která se odehrála v nějakém 96 roce, kdy to bylo odpoledne, kdy na Stalinu byla parta malejch kluků a já s Kotákem (Tomáš Kotěšovský, pozn. autora). A najednou tam vzlítla skupinka ne nijak velká jako a tři lidi, kteří tam do nás začli útočit no a skončilo to rvačkou, ve který jsem přišel o dva zuby přední a nějak jsme se tam dokopali. Relativně rychlá akce, za pět minut bylo vymalováno a pak už byly vlastně nějaký náhodný události, který potom vyústily v to, že jsme teda potom dokonce ty kluky, co nás napadli, tak jsme je nějakým způsobem usvědčili a oni dostali nějaký tresty.²³²"

"Já bych řekl, že to byli nějaký mimopražští, pak jim dokázali, že dělali bordel někde po cestě z Vltavský, nahoru. Že zmlátili lidi někde dole na Vltavský, pak na Letenským zámečku byl nějaký konflikt a pak vlastně s náma na tom Stalinu. A oni jim to pak nějak všechno sečetli všechno. A nejsem si jistej, že to tehdy mělo něco společného s fotbalem. Řekl bych dokonce že ne."

Na incident, který měl soudní dohru vzpomínal i skateboardista Pavel „Bedřich“ Beran, kterému byl odcizen Skinheady skateboard, tzv. „komplet“²³³. Hodnota tohoto skateboardingového setu se pohybovala zhruba okolo 6 tis. korun, což představovalo v druhé půlce devadesátých let značně vysoký obnos. Beran vysoudil odškodné a humorně líčil, jak mu ve splátkách osobně obžalovaní nosili peníze domů.

„Šest a půl nebo něco takovýho, teď si nepamatuju (cena skateboardu pozn. autora). A nakonec to došlo k tomu, že ti náckové mi to nosili domů ty peníze, po třetinách. To jsme ještě měli vstup do baráku jakože pro kohokoliv, že ses dostal do baráku, to teď nejde, ale v těch

²³² David Semela, rozhovor 4.8.2023 [01:25:31]

²³³ „Komplet“, tzn. kompletní skateboardingový set (deska, kolečka, trucky)

devadesátkách to bylo tak. A normálně u mě, u bytu zazvonil zvonek, já otevřu dveře a tam stál nácek. A říká mi: „ty seš Pavel Beran?“ Říkám „NE!“ (zvýší hlas a směje se). Já mu nesu peníze...aha tak to jsem já. Jsem se bál jak debil prostě nácek zazvoní na dveře a ptá se, zda seš Pavel Beran. No a takhle mi přinesli tři náckové každé na třetiny šest tisíc...²³⁴“

20.7 Krádeže a vřava uvnitř skateboardingové komunity

Popisy schizofrenních situací z hlediska vztahů ve skateboardingové komunitě související s napadáním se navzájem, pocitem strachu a kriminálními delikty (jako např. vykrádání skateboardingových obchodů, krádeže skateboardingového vybavení a oblečení mezi skateboardisty, pozn. autora) se v první půlce devadesátých let objevovaly poměrně často. Tyto situace jsou popsány v rozhovorech řady narátorů, kteří v tomto časovém období patřili k mladší generaci skateboardistů, stejně tak jsou tyto případy zaznamenány z řad starší generace, která opustila aktivní skateboarding a věnovala se na začátku devadesátých let podnikání. Paradoxně docházelo k tomu, že skateboardista ubližoval druhému skateboardistovi a bujel pocit strachu uvnitř komunity.

Objektivnost skutků, která zazněla z úst narátorů, nemůže být prokazatelně doložena soudními či policejními záznamy (nedochovaly se). Odkazuji pouze na výpovědi narátorů a čerpám z vlastních vzpomínek a zkušeností, kdy jsem jedním z napadených osobně byl i já. Považuji za důležitý fakt, tato svědectví zaznamenat a předložit.

"Jediný zlo, který tam bylo (na „Stalinu“) byl David Ota a jeho parta, jo, protože ti kradli skejty a takže těch ses bál, Běča (Martin Bečvařovský) tam patřil náck myslím že do tý partičky. Hele, no mně vzali, mně vzal jeden kluk z týdletý partičky kšiltovku ve vlaku, když jsme jezdili na zábavu na Kazín, tak když jsme jeli z Kazína domů, tak jsem seděl s Vencou (Václav Šimko) v kupéčku, otevřely se dveře, přišel, říkalo se mu Dýča . A dostal jsem „dělo“ jak svině (úder pěstí), takže mi tekla krev z rypáku, takže jsem udělal takhle (otočí hlavu) a Venca dostal taky a kšiltovka šla do prdele. Ale jako skejta mi neukradli.

²³⁴ Pavel Beran, rozhovor 28.7.2023 [01:53:30]

Skejta mi ukradli náckové akorát jednou.²³⁵ Pamětník Pavel Beran posléze dodává: „Tohle bylo ještě, když náckové nebyli, když byl David Ota a jeho parta ze Lhotky, ale jako ono to nemělo moc dlouhého trvání si myslím, co si vzpomínám, pak David Ota někoho pobodal, něco takovýho a oni ho snad zavřeli nebo něco a pak oni se už báli dělat tyto výtržnosti, takže myslím že to trvalo dva tři roky jako. Od toho 1992 do to roku dejme tomu 1994, 1995. Pak už najednou ty lidi nebyli vidět jako. Ota, Zoldner, Dýča a tyhle. David Ota si šel asi sednout, a to byl jejich vůdce a oni bez něj byli hovno že jo. Jako když neměli Davida Otu, tak si nedovolili nic, protože to byli srábcí.²³⁶“

Pavel Pechman popisuje příběh, kdy mu byl odcizen jeho první skateboard, na který si dlouhé měsíce strádal peníze. Běžnou praxí odcizení bylo zneužití souputnické důvěry mezi skateboardisty, „vypůjčení“ si skateboardu druhým skateboardistou a následný útěk.

„Tak si vzal mýho skejta, jede kousek a najednou vidím, že jede trošku dál, vidím že si skejta vyhazuje do ruky a začíná zdrhat. No a protože to byl ten můj první skejt, na kterej jsem si ušetřil, tak jsem říkal "ty vole", ve mně totálně hrklo, jako že se ti stalo něco hrůzného.....když ti ho ukradne, tak už nebudeš mít skejta.²³⁷“

Celá situace se zakončila na tramvajové zastávce u Čechova mostu, kam narátor dotyčného agresora pronásledoval a sám přinutil zastavit tramvaj, aby se do ní dostal a skateboard od agresora znovu získal, což se mu nakonec podařilo.

„Jsem za ním doběhl, jsem si stoupl před tu tramvaj a začal jsem řvát na toho tramvajáka ať mi otevře dveře, že se jinak nehnu. Tak mi otevřel dveře, jsem nastoupil do té tramvaje a týpek už viděl, že s tím nic nezmůže, tak se ani nijak nebránil a toho skejta mi podal.²³⁸“

První půlka devadesátých let byla i ve znamení začínajícího podnikání, otevírání nových skateboardingových obchodů (dále jen „skateshops“), mezi které patřil „Phalanx“ a „Rock'n'Roll“. Jeden ze spoluzakladatelů firmy „Rock'n'Roll“, Tomáš Potůček, který provozovnu otevřel na adrese v Benešovské ulici č. 4 na Praze 4. Ze začátku se jednalo o velkoobchod, až posléze (zhruba po dvou až třech letech činnosti) se v přední místnosti umístil dřevěný pult a z prostoru se stala oficiální prodejna,

²³⁵ Pavel Beran, rozhovor 28.7.2023 [00:16:13]

²³⁶ Pavel Beran, rozhovor 28.7.2023 [00:19:05]

²³⁷ Pavel Pechman, rozhovor 9.8.2023 [00:38:00]

²³⁸ Dtto. tamtéž

tzv. „skateshop“. To byl ten moment zlomu, kdy došlo k vykradení skateshopu.

„Obchod, to přišlo po nějakým roce, dvou, což mělo za následek okamžité vykradení že jo. (Byla to ta stejná parta, co vykradla "Phalanx" ? - otázka autora). Myslím, že jo, kluk vysoký blondatý, tam vlezli, my jsme tenkrát vozili Airwalk²³⁹ (značka skateboardingové obuvi, pozn. autora), přesně tak NTS (specifické označení Airwalk bot, pozn. autora) a ty byly, tenkrát nějaká reklama, že měl někdo jednu žlutou botu a druhou zelenou. A ten blbec, co to u nás ukradl, samozřejmě s tím vyrazil ven. To byly jediný Airwalky, který byly v Praze a ten blbec, který je ukradl si je vzal na sebe a šel mezi lidi že jo (smích). Razítko na hlavě, jsem zloděj, že jo. No tak to byla taková akcička jsme je pak dostávali zpátky u něj na chatě. (na přímou otázku autora, zda šlo o Davida Otu, Tomáš Potůček přikyvuje a odpovídá kladně: „jo, ty si to pamatuješ?“). A dále pokračuje: „no tenkrát ta policie, ještě že jsme si to vzali sami, tak z toho mohl být nějaký problém nebo něco“.

Majitelé obchodu vzali spravedlnost do svých rukou a zloděje vypátrali. Tomáš Potůček pak velmi expresivně líčí náladu a situaci v tehdejší společnosti, proměnu skateboardingové komunity a nahlíží na mezilidské vztahy takto.

„To začali v devadesátých letech ti lidi bejt ne takoví, že byli všichni kámoši, ale že to byli takovýhle zmrdi jako, který se v tom motali a dělali různý věci, který prostě jsem absolutně nechápal.“

21. Skateboardingové „Esperanto“ – fenomén pražského slangu

"Když jsme jeli nějakéj street a teď jsme se bavili, třeba si přejížděl nějakou tramvají někam a teď ses bavil o tom, co budeš dělat za triky a tohle a říkal sis, koukej jak na tebe ty lidi koukají, vůbec nevěděli o čem mluvíš vlastně...jak se říká udělej tam ten handrail...a najednou o čem je tam řeč a lidi vůbec netušili některý věci.²⁴⁰"

²³⁹ Tomáš Potůček, I. rozhovor 23.9.2023 [00:50:28]

²⁴⁰ Petr Boubín, 2. rozhovor 23.8.2023 [00:13:58]

Jak už jsem popisoval v kapitole věnované komunitám, skateboardisty globálně propojuje „společný jazyk“ týkající se ježdění a performance na skateboardu. Skateboardingové triky mají své specifické názvy, zakořeněné v anglickém jazyce, které se zejména v českém prostředí často přetvářely (*různě komolily, zkracovaly či vytvářely zcela nové názvy, které se integrovali do mluveného a psaného slova celé subkultury, pozn. autora*).

Nebudu se rozsáhle věnovat z lingvistického hlediska důvodům vzniku a uplatnění anglicismů v subkulturním skateboardingovém prostředí devadesátých let, ale spíše se zaměřím na dokumentaci slangových výrazů, které vznikaly a kdo za nimi stál. Tyto slangové výrazy často vznikaly spontánně, byly spojeny se silným emočním prožitkem (svou roli mohl hrát i alkohol a konzumace marihuany). Slangová barvitost byla ovlivněna i vulgarismy, hlubokou potřebou vyjádření a humanitního pojmenování vztahu dané osoby k druhé či k okolnímu prostředí, společnosti a systému. Domnívám se, že vzniklé přezdívky členů komunity a další výrazy byly produktem určité kumulace časosběrných zvukových a obrazových vjemů (ať už kladných či záporných), jednotlivých členů komunity. Nemalý podíl na vzniku přezdívek a pojmenování skateboardingových triků měl i styl vystupování, styl ježdění na skateboardu, chování a způsob oblékání dotyčných skateboardistů. Saturace skateboardistů na jednom místě a princip každodennosti (*tj. společným trávením času, zejména v prostředí letenského „Stalina“, pozn. autora*) fungování a „bytí“ v komunitě, hrál fundamentální roli. Imaginace spojení „sportovních výkonů“ tj. ježdění na skateboardu s běžným životem a individuálním verbálním projevem tak stála za zdrojem vymyšlených přezdívek a slangových výrazů, které bez pevného řádu náhodně v komunitě vznikaly.

Dále se v této kapitole budu věnovat i zdokumentování jazykové hravosti, která vznikala individuálně a měla silný původ v originalitě jedinců, kteří se podíleli v rámci určité komunitní skupiny na vzniku těchto slangových výrazů a přezdívek. Epicentrem specifického skateboardingového slangu bylo prostředí pražského Stalinova pomníku (*tj. „Stalina“*) v Letenských sadech na Praze 7. Odtud se pak díky pohybu členů komunit a jejich dennodennímu životu v Praze (včetně klubového nočního života), ale i díky začínajícímu rozmachu multimediálních prostředků v druhé půlce 90.let (časopisy, skateboardingová videa, televizní přenosy) tyto slangové výrazy rozšiřovaly dále po celém Česku a pevně se integrovaly. Specifický slang skateboardingové komunity se odvažují pojmenovat subkulturním fenoménem, který přetrval až do současnosti. Částečně toto téma popisují i v kapitole věnované

multimédiím (zejména u vydávání časopisu Board), kde pod redakční taktovkou Matěje Homoly a Marka Schneidera vznikl specifický styl psaní s novými slangovými výrazy a novými slovy, jako např. „Rákon²⁴¹“.

Jaroslav Hubáček, ve svém díle tvrdí, že „slangové výrazy se obohacují stejnými pojmenovávacími postupy jako národní jazyk, jehož jsou součástí²⁴²“ a vymezuje dva základní postupy, které uvádím níže²⁴³. Oba tyto postupy by se daly aplikovat na vzniklý skateboardingový slang, kde dochází k překrucování originálních názvů (amerikanismů) či vytvoření zcela nových slov.

Slovotvorný postup (tím se slovní zásoba národního jazyka rozšiřuje. Nové slovo bývá vytvářeno překrucováním, mechanickým zkrácením slova a pomocí postupů, kde se uplatňují slovotvorné prostředky)

Tvarotvorný postup (využívá pojmenování již existující, tzv. hotové. Vytváření víceslovných názvů, přejímací a pojmenovací postupy, tzv. sémantické tvoření)

„Každá oblast společenské komunikace má vždy své funkční, důležité, oblíbené, módní, zbytečné i nefunkční výrazy. Ve všech současných komunikačních sférách se objevují anglicismy z těchto různých skupin²⁴⁴“

Uplatnění anglicismu je zřejmé ve většině sportovních odvětvích (nejenom ve skateboardingu), namátko uvedu snowboarding, či sportovní výrazy jako fitness, skipas apod²⁴⁵. V současnosti je to běžný komunikační standard.

21.1 Slang pražských „Kids“

„Role ritornelu byla často zdůrazňována: je teritoriální, je to teritoriální uspořádání. Písňe ptáků: pták, který zpívá, tak vyznačuje své teritorium... Řecké tóniny, indické rytmy jsou samy teritoriální, provinční, regionální. Ritornel na sebe může brát jiné funkce, milostné, úřední či společenské, liturgické nebo kosmické: vždy s sebou nese zemi,

²⁴¹ Nově vytvořený slangový výraz, označující revizora MHD v Praze. Více viz. kapitola „Časopis Board“

²⁴² HUBÁČEK, Jaroslav. O českých slanzích. Ostrava: Profil, 1981, s. 163.

²⁴³ Dtto. tamtéž, s. 163-171

²⁴⁴ BOZDĚCHOVÁ, Ivana (1997). Vliv angličtiny na češtinu. In: DANEŠ, František a kol. Český jazyk na přelomu tisíciletí. Praha: Academia, s. 271-279. ISBN 80-200-0617-6

²⁴⁵ Dtto. tamtéž, s. 275-279

má zemi, byť duchovní, za průvodce, má zásadní vztah k Rodnému, rozenému."²⁴⁶

Jakousi opakující se instrumentální pasáží, tj. ritornelem, můžeme expresivně teritorializovat hlasy nikoliv ptactva, ale skateboardistů, pohybujících se na prkýnkách ve svém teritoriu. Skateboardistů, kteří mluví specifickým slangem, který je spojený s daným působením a výskytem komunity. Používající nově vymyšlená slova, která se v jedné větě často opakují, nebo se různě pozměňují, ale významem zůstávají stejná. Zapomeňme tu na barokní hudbu, která se ritornelly vyznačovala (*jednalo se o výrazné hudební motivy, zaznívající zejména na začátku skladeb, které se později v tónech vracely a třeba jen částečně zazněly, ale odkazovaly na ten původní motiv*), zahodme barokní pánský oděv ve stylu vrcholného baroka šitý z dyftýnu a nahradme ho prověšenými kapsáči a mikinou s kapucí v rytmu kapel NOFX²⁴⁷ či Wu-Tang Clanu²⁴⁸.

Většina zásadních slangových výrazů a přezdivek, vyšla z hlavy legendárního pražského skateboardisty, Petra „Pryskny“ Cidoráka, který pocházel z pražského Újezdu.

„No, proč říkat kickflip do backside tailslidu a big spin out, když jde říct kikkbektelspin? Hugo, haha. To je podle jednoho skejtra jménem Viktor (Bukač), kterej tam do huga skákal²⁴⁹ furt a jelikož byl větší než ostatní, tak vypadal jako z večerníčku Hugo z hor, tak mu to tam prostě přistálo. A žoll byl prostě žolík-joker!²⁵⁰“

Cidorák byl jeden z nejrespektovanějších skateboardistů na pražské Letné, který udával trend technického skateboardingu a byl skutečným pionýrem řady skateboardingových triků. Jeho lingvistické invence ovlivnily celou generaci skateboardistů a používané výrazy vzniklé v devadesátých letech se používají i dnes.

"Hele slang, to šlo samo. Jelikož já jsem dával přezdívky všem, odjakživa. Nechtěně, já nevím. Učitelky, všude kde jsem byl, tam jsou přezdívky dodnes. Učitelky na základce, všude. Já nevím. A na skejtu taky nevím no. Protože to bylo vždycky, viděl jsi ten backside heelflip

²⁴⁶ Gilles Deleuze & Félix Guattari: Tisíc Plošin. Les Éditions de Minuit, 1980. Nakl. Herrmann & synové, 2010. ISBN 978-80-87054-25-3, str. 52

²⁴⁷ NOFX, americká Punk-rock kapela /pozn. autora/

²⁴⁸ WU-TANG Clan, americká hip-hop formace /pozn. autora/

²⁴⁹ "Bs do huga" zkrácený výraz pro trik "Backside do Huga". Slangový výraz pro skateboardingový trik se používá v komentářích i vrcholných skateboardingových závodů v roce 2023 - stopáž 2min., 38s: https://www.youtube.com/watch?v=SWnq8_UmUbm

²⁵⁰ Zdroj rozhovoru: <https://skaterock.cz/rubriky/rozhovory/legendarni-part-petr-cidorak-a-petr-horvat-v-praze-2001> (ze dne 4.9.2012)

do switch frontside crooked grindu a todleto? Tak lepší říct "svič hel do beksajd krůkydu" a je to kratší že jo. Každý ví o co jde. Nebo tenkrát každý věděl o co de. "Váro" kdo to mohl vymyslet vole, co to je za název. To mi asi přišlo, já nevím proč. Já jsem tomu vždycky říkal mlejn²⁵¹, že se to prostě točí takhle, jako mlejn.²⁵²"

21.2 Slangový vzorový transkript

Pro lepší pochopení tohoto textu jsem z pozice autora sestavil větu v typickém dobovém slangu. Vytvořil jsem z toho konverzační transkript a požádal narátora a pamětníka Pavla „Bedřicha“ Berana, aby tuto větu přeložil do srozumitelné podoby v českém jazyce. Pavel Beran byl součástí komunity z pražského „Stalina“ a jedna z nejvýraznějších osobností street skateboardingu devadesátých let.

Příklad slangové věty z prostředí komunity pražského „Stalina“:

„Pryskna s Negrem seděli na červeným a balili brko. Negr hodil hroznou... Zrakvil se, když zkoušel beko nousgr na červenej. Pryskna udělal Kino Backside do Huga na trojku a Běďa vrátil nobek kino do sérky na šrouby. Pak se jelo na zahrádky s nějakejma roštěnkama.“

Spisovný transkript:

„Petr Cidorák s Jardou Peškem seděli na schodu z červené žuly a balili si jointa marihuany. Jardovi se to nepovedlo (jízda na skateboardu) a upadl, byl pohmožděný, když zkoušel Backside nose grind na schod z červené žuly. Petr udělal kickflip Backside 180 nosegrind na třech panelech a Pavel odjel nollie backside kickflip v sérii triků a to perfektně. Pak se jelo do restaurace na zahrádku (zahradní restaurace pod kaštany vedle Letenského zámečku) s hezkými holkami.“²⁵³

Někdy se objevoval fakt, že samotnou přezdívku nahrazovalo příjmení daného člověka. Příkladem je třeba Petr Beran, kterému se neřeklo jinak

²⁵¹ „Mlejn“, tj. Slang výraz pro skateboardingový trik s oficiálním názvem “365 kickflip”, (pozn. Autora)

²⁵² Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023 [00:48:40]

²⁵³ Audio nahrávka, Pavel Beran, dne 16.11.2023 (součástí audio nahrávky s narátorem, uloženo jako separátní soubor ve složce narátora)

než "Beran" anebo jeho souputník Petr Boubín, který měl přezdívku též shodnou s příjmením, tedy „Boubín“, oslovení „Boubíne“. Stejný příklad je u Petra Löwyho, kde se zejména v třetí osobě o něm mluvilo jako o „Löwym“, nikoliv o „Petrovi“.

"Spousta lidí si myslela, že Boubín je přezdívka, i když se tak jmenuju. Mně říkali Boubíne, prostě tak. Si lidi mysleli, že to je přezdívka.²⁵⁴"

Často se vyskytovaly úpravy jmen a příjmení, které vznikaly zkrácením jména skateboardisty. Z prostředí pražského „Stalina“ se tak zprvu Martinu Leišovi říkalo "Gremlin", ale poté už čistě jen "Leiš". Radomír Teichmann byl "Tajchmič", Petr Suchý pak "Sucháč", Pavel Tischer získal přezdívku "Týša" a Martin Vichr z Petrovic byl nazýván pouze "Vichrem". Mezi dalšími jmény můžeme jmenovat Marka Šíšu (čistě jen oslovení „Šíšo“), Martina Prokše - tj. „Prokš“ či Davida Horvátha, čistě jen „Horváth“. Příjmení se používalo často v situacích, kdy se o daném člověku mluvilo vzdáleně ve třetí osobě jednotného čísla, např. slovní spojení: „Horváth jezdil na Štvanici“ a v situacích, kdy daný člověk neměl skutečnou přezdívku, odlišující se od jeho jména či příjmení. Domnívám se, že ze subjektivního hlediska platil i subkulturní diskurz „důležitosti“, tj. pokud se někdo oslovoval čistě jen příjmením, šlo povětšinou o uznávané skateboardisty v rámci komunity, jejichž skateboardingové dovednosti byly respektované a často byli vzorem pro ostatní.

21.3 Slovník slangových pojmů

Výstupem z bádání o používání slangových výrazů vzniknul ucelený slovníček slangových výrazů, který obsahuje přes sto padesát výrazů, názvů a přezdívek, vzniklých a používaných v průběhu devadesátých let. Prakticky většina z těchto výrazů se používá dodnes. Slovník je vypracován na základě ucelených výpovědí narátorů, tematických skateboardingových periodik, video materiálu a osobního archivu autora.

²⁵⁴ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [00:45:47]

Slangové výrazy a označení	Vysvětlení pojmů
Argentina	<i>Přezdívka skateboardisty Jirky Švancary, který v devadesátých letech přijel s rodiči z Argentiny do Česka. Vyskytoval se zejména na pražském „Stalinu“.</i>
Au, ta byla nejhorší	<i>"Hláška" kterou se komentuje něčí pád. Např. skateboardista zkoušel nějaký trik a špatně dopadnul (lehce nebo i těžce se mohl přitom zranit), spadnul a uhodil se u toho.</i>
Azok	<i>Větší zídka na „Stalinu“, která byla graffiti označena nápisem "AZOK". Tato zídka se často používala i pro skateboardingový trik zvaný "wallride"</i>
Béča	<i>Přezdívka skateboardisty Martina Bečvářského</i>
Bedřich, Béda	<i>Přezdívka Pavla Berana, který byl neodmyslitelně spjat s lokalitou „Stalina“ na pražské Letné</i>
Beko	<i>Zkrácený slang výraz pro skateboardingový trik "Backside"</i>
Blunt	<i>Též označení skateboardingového triku, v tomto případě se jedná o "joint" marihuany (cigareta ubalená z marihuany). Jde o amerikanismus, který často používali hip-hop performeři ve svých textech</i>
Boro	<i>Zkrácený název skateboardingového triku "boardslide"</i>
Brko, Špek	<i>Jiný název pro marihuanovou cigaretu (joint)</i>
Bulhar	<i>Bulharská základní škola a gymnázium Dr. Petra Berona na Praze 6, kousek od stadionu Julisky. Ilegálním vstupem (přelezením plotu či brankou), místo se vyznačovalo červeným povrchem a tzv. "bank" překážkami</i>
Červenej	<i>Červený schod na „Stalinu“, na který skateboardisté skáčou. Základní fundamentální trik je vyskočení na červený schod, tzv. "na červenej". Schod byl označován jako "malej" nebo "velkej červenej". Schody z leštěné žuly, které se rozprostírají po větší ploše Stalinova pomníku - viz. příloha foto</i>

Chleba (malej a velkej)	Přezdívka skateboardistů (bratrů) z pražského Stalina, tj. Oskar a Adam Vajnerové. Oba pocházeli z Újezdu na Praze 1. Sousedí Petra Cidoráka a Míly Marečka. Oskar Vajner zemřel tragickou nehodou.
Cruising, Cruiser	"Cruising" je označení pro volném ježdění po ulicích měst, které připomíná volné ježdění "surfování", "Cruiser" je pak označení pro speciálně smontované prkno s měkkýma kolečkama, které přejede i drobné překážky, jako kamínky na ulici a nebrání volnému "Cruising". Slovo "Cruiser" se však začalo používat až později po roce 2000. V devadesátých letech pro nedostatek materiálu a stylové vyhranění se většinou používal k ježdění jen klasický skateboard pro "street" ježdění
Dal si hroznou...	Tzn., že skateboardista při provozování skateboardingu upadnul, měl těžký pád, popřípadě se mu mohlo stát zranění při snaze "vrátit skateboardingový trik"
Dal si strašnou...	Dtto. výše. Stejný význam jako "Dal si hroznou"
Dědek	Přezdívka Edy Aliny, skateboardisty původem z pražské Letné
Denforth	Přezdívka skateboardisty Pepy Tupého
Devítka	Označení pro schody, které se nachází v bočních stranách Stalinova pomníku. Číslo značí počet schodů. Ve skateboardingové komunitě je velmi důležitým determinantem určení náročnosti uvádění počtu schodů (jde o globální slang fenomén) např.: "18 stairs rail" - tzn. překážka - zábradlí určená ke skateboardingu s celkovou délkou osmnácti schodů
Diktát, diktátor, diktovat	Slovo "diktát" stejně tak jeho slovesný tvar "diktovat" či osoba "diktátora" značila ve skateboardingové komunitě mimořádné představení a exekuce skateboardingových triků, které dotyčný předváděl. Slovo "diktát" vyjadřovalo vysokou úroveň skateboardistova výkonu. Když někdo "diktoval" tzn. jezdil velmi dobře, vynikal a byl uznáván ostatními.

Diskofil	<i>Označení pro člověka, který jde "mainstream" cestou a svým stylem oblékání a poslouchání hudby (hlavní disco proud hudby) nezapadal do skateboardingové komunity. Na první pohled byl považován za pomyslného "vetřelce", když se například objevil v klubu 007 na pražském Strahově.</i>
Downhill	<i>Ježdění v ulicích měst z kopce</i>
Dravec	<i>Skateboardistka Dana Štefflová, která jezdila na skateboardu na pražském „Stalinu“.</i>
Dvanáctky	<i>Nejdelší schody na pražském „Stalinu“ o dvanácti schodech situované v centrální části tohoto místa - též „spotu“</i>
Fellit, Fellák	<i>Dát se do pohody, "vypohodit se" s "kámošem", Fellák tzn. kamarád - pohodář, jít fellit do parku - tzn. jít si sednout do parku s kamarády, fellák = kamarád do pohody, dát si drink, jointa, jít do "pohody"</i>
Floutek	<i>Výraz, který se často začal používat v prvních textech časopisu Board a Move. Matěj Homola (redaktor a fotograf) v rozhovoru vyloučil, že za vznikem slova stojí on. Bylo to označení osoby v mužském rodu, která mohla značit člověka "pohodáře", ale i lehkého "potíživistu". V komunitě se toto slovo velmi rozšířilo a zlidovělo.</i>
Fošna	<i>Označení pro skateboardingovou desku též "prkno"</i>
Fošna se mi přilepila	<i>Tzn., že při provádění skateboardingového triku se deska přilnula k nohám po výskoku, tzn. Přilepila, tato "stylovost" při výkonu skateboardingových triků je velmi žádána a ceněna, jednak samotným skateboardistou z hlediska pocitu, tak třeba i při závodech k tomu přihlíží porota rozhodčích</i>

Freestyle	<i>Původní disciplína tzv. Flat ground. Odehrávala se pouze na vyhraničeném plácku bez překážek, na kterém skateboardista předváděl svoje technické umění, performance připomínala gymnastiku či krasobruslení. Tato disciplína se v první půlce devadesátých let vytratila, mezi nejznámější české průkopníky patřil Tomáš Potůček a Petr Löwy. Ve světě pak nejslavnějším freestyle skateboardistou byl Rodney Müllen z USA.</i>
Frono	<i>Slangový výraz pro "frontside" (skateboardingový trik)</i>
Fučka, Fučíkárna, Julda Fulda	<i>Označení pro skatepark ležící na Robinsonově hřišti v areálu TJ PKOJF, později Výstaviště</i>
Gremlin	<i>V první půlce devadesátých let to byla přezdívka Martina Leiše, která měla však jepičí život. Martin Leiš byl legendární skater z prostředí pražského Stalina</i>
Gretzky	<i>Přezdívka skateboardisty s vlastním jménem Jaromír Paldus</i>
Grip	<i>Povrch skateboardingové desky, připomínající smirkový papír (tímto byl v osmdesátých a raných devadesátých letech nahrazován), který umožňuje lepší přilnavost desky k nohám skateboardisty</i>
Hadr	<i>Slangový výraz pro "hardflip", skateboardingový trik</i>
Halfpipe	<i>Jiné označení skateboardové překážky, zvané „U-rampa“ též „Účko“</i>
Handrail, rail	<i>Zábradlí, na které skateboardista vyskakuje</i>
Harrachov	<i>Nejvyšší překážka (rozjezdová rampa) ve skateparku na pražské Štvanici</i>
Hello, Helo	<i>Čti "helo", zkrácený slang výraz pro skateboardingový trik "heelflip"</i>
Hell	<i>Slangový výraz pro "heelflip", skateboardingový trik</i>
Horv	<i>Přezdívka skateboardisty Petra Horváta z pražské Letné</i>

Hugo	<i>Přezdívka skateboardisty Viktor Bukače z pražské Letné, kterou vymyslel Petr "Pryskna" Cidorák. Inspiroval se postavou z pohádkového Večerníčku "Sněžný muž Hugo"</i>
Jednička	<i>Klub 001, který se nacházel na studentských kolejích na pražském Strahově</i>
Jeremy	<i>Přezdívka skateboardisty Jana Löbla z pražského „Stalina“</i>
Jít na kopec	<i>Tzn. jít skejtovat na „Stalina“</i>
Jít na světla	<i>Z klubu 007 Strahov se často chodilo ilegálně do prostoru atletického stadionu Evžena Rošického na pražském Strahově. Tehdejší zábavou bylo vylézání po žebříku na osvětlení tohoto stadionu, které bylo ve značné výšce. Odtud výraz "jít na světla"</i>
Judy	<i>Přezdívka skateboardisty Richarda Hegera z pražského Stalinova pomníku, čti „Džady“</i>
Kalba	<i>Oslava, party s alkoholem a drogami</i>
Kalit	<i>Oslavovat, pít na party, oslava s alkoholem a drogami</i>
Kámo, "čau kámo"	<i>Běžné oslovení skateboardisty (i cizího), toto označení přetrvalo až prvních desetiletí nového milénia</i>
Kaňonek	<i>Nacházel se uprostřed kovové U-rampy ve skateparku "Fučíkárna". Díky němu šlo rampu sjet jako po skluzavce bez možnosti "dropnutí" rampy z "copingu" tj. z hrany U-rampy.</i>
Kedra, kedrák	<i>Feták, který jede v tvrdých drogách, též označení samotné tvrdé drogy, např. "on bere kedru", je to "kedrák"</i>
King of Strahov	<i>Přezdívka legendárního skateboardisty z pražského Strahova, Tomáše Vyhnánka (Tomáš byl stál za zrodem videí Praha a RTF)</i>
Kino	<i>Slangové označení skateboardingového triku "kickflip". Tento název vymyslel Petr "Pryskna" Cidorák</i>

Kómat, v kómatu	<i>Když je někdo v "kómatu", znamená to nejspíše, že se "úplně odrovnal" marihuanou a není ničeho dalšího schopen, než sedět a koukat...</i>
Kombo	<i>Kombinace skateboardingových triků předvedených skateboardistou neprodleně za sebou v jeho jízdě</i>
Komerčák	<i>Viz. mejdlák</i>
Komplet	<i>Kompletně smontovaný skateboardový set (obsahující desku, trucky, kolečka), který se hned mohl využívat ke skateboardingovému ježdění</i>
Koněv	<i>Skateboardingové místo, též "spot" v pražských Dejvicích, kde se jezdilo na skateboardu. Bývalý pomník Maršála Koněva</i>
Koníček	<i>Legendární diskotéka na Staroměstském náměstí</i>
Kotě	<i>Slangová přezdívka skateboardisty Tomáše Kotěšovského</i>
Koza	<i>Přezdívka Davida Klose, skateboardisty z Prahy</i>
Koženej, kožak	<i>Když byl někdo "Koženej", znamenalo to, že byl ztuhlý a už nemohl jezdit na skateboardu. Velmi často se tak dělo po konzumaci lehčích drog, např. marihuany</i>
Krůkyd	<i>Slang výraz pro "crooked grind", skateboardingový trik</i>
Kyvadlo	<i>Označení pro metronom (kyvadlo), Metronom byl na pomník umístěn v roce 1991 u příležitosti Všeobecné československé výstavy</i>
Lenin	<i>Výraz pro pomník V.I. Lenina, též skateboardingový "spot", který se nacházel v Dejvicích na Praze 6, poblíž stanice metra Dejvická (trasa A)</i>
Lipo	<i>Zkrácený slang výraz pro skateboardingový trik "lipslide"</i>
Majla	<i>Přezdívka Míly Marečka, skateboardisty z pražského Stalina</i>
Malej a velkej červenej	<i>Detailnější rozlišení schodů z červené leštěné žuly na „Stalinu“. "Malej červenej" je menší z červených schodů, který se nachází v horní vrstvě na plošině nad dolním velkým červeným schodem</i>

McGill	<p>Legendární skateboardista Lukáš Flemr z Prahy, spojovaný zejména s komunitou lidí z okruhu pražského „Stalina“.</p> <p>Přezdívka vznikla podle designu skateboardové desky/prkna amerického profesionálního skateboardisty, Mike McGilla z USA, kterou Flemr vlastnil.</p>
Mejdlo, Mejdlák	<p>Též se vyskytoval název "Komerčák".</p> <p>Smontovaný skateboard, tzv. "komplet" , často poskládaný a vyrobený z nekvalitních materiálů - nevhodné plasty a komponenty. Byl nabízen v nesespecializovaných obchodech, v nákupních střediscích se sportovními potřebami a hračkami.</p>
Mesík, Messenger	<p>Označení pro uzavřený klub zvaný též "Pokrok" v Keramické ulici na pražské Letné, kde se konzumovala marihuana.</p> <p>Vstup do klubu byl podmíněn členstvím a zvoněním na vstupní dveře z ulice</p>
Mřížky	<p>Kanálkové mřížky, které se objevovaly zejména první půlce devadesátých let na pražském „Stalinu“, než byly odstraněny. Tyto mřížky se stavěly na sebe a tvořily skateboardingovou překážku.</p>
Na první	<p>Pokud skateboardisté vrátil skateboardingový trik na první pokus</p>
Na sračky	<p>Člověk, který byl označen, že je "na sračky" byl pod silným vlivem alkoholu či drog.</p>
Na šrouby, vrátit na šrouby	<p>Tzn. odjetí stylového skateboardingového „triku“, kdy skateboardista trik "vrátí" na šrouby (šrouby jsou připevněny trucky k desce a jsou rovnoměrně rozprostřeny po skateboardingovém prkně), což znamená velmi stylové zakončení a provedení „triku“</p>
Na svičku	<p>Jiný výraz postoje skateboardisty, zvaný „Switchstance“</p>
Na Tomó...	<p>Kdo byl označen tímto výrazem, znamenalo to, že svým projevem připomínal Toma Pennyho (legendární anglický skateboardový profesionál)</p>

Na zmrda	<i>Slangový výraz obdoby hry "Game of Skate". Jedná se o vzájemné opakování triků mezi skateboardisty, které nikdo nesmí zkazit. Pokud dotyčný trik "neodjede", získává písmenko: "Z...D"</i>
Nábřeží	<i>Místo, plácek s dobrým povrchem, který se nacházel vedle parku, lemovaný nábřežím Ludvíka Svobody a Lannovou ulicí na Praze 1. Dnes je místo už revitalizováno a nachází se na něm park a dětské hřiště.</i>
Nácek, pleška	<i>Slangové označení příslušníka hnutí Skinheads</i>
Nečum a ubal	<i>Legendární „hláška“ Tomáše Vyhnánka, která konstatovala ať dotyčný připraví "jointa" tj. cigaretu marihuany. Tento slogan se stal doslova kultovním a objevil se např. na samolepkách české firmy Impact Skateboards, kterou založil a provozoval Tomáš Vyhnánek a Martin Karas</i>
Negr	<i>Přezdívka skateboardisty Jaromíra Peška z pražské Letné</i>
Nobek	<i>Slang výraz pro "nollie backside" , tj. Skateboardingový trik</i>
Nóbl	<i>Slang výraz pro "nose blunt slide", tj. Skateboardingový trik</i>
Nohel	<i>Slang výraz pro "nollie heelflip", tj. Skateboardingový trik</i>
Nokik	<i>Slang výraz pro "nollie kickflip", tj. Skateboardingový trik</i>
Novej komplet	<i>Znamenalo, že měl někdo smontovaný úplně nový skateboard (nová deska, kolečka, trucky), ještě neježděný. Často se tento narativ objevoval ve spojení "šel jsem si do skateshopu pro nového kompleta"</i>
Odjet trik	<i>Tzn. pokud se skateboardista pokouší o skateboardingový trik, který se mu podaří "vrátit", tzn. úspěšně vykonat, tj. "odjet"</i>

Panely vedle sebe (Stalin)	<i>Tři panely (původně součást lavičky či schodů na pražském Stalinu) položené vedle sebe používané pro skateboardingové triky jako "manual" tj. např. jízda po zadních kolečkách</i>
Papuánek	<i>Přezdívka skateboardisty Pavla Chaloupka z Prahy</i>
Paya	<i>Přezdívka skateboardisty z pražské Letné, Pavla Pechmana</i>
Peňa	<i>Přezdívka skateboardisty Jakuba Krejčíka</i>
Pener	<i>Označení většinou pro bezdomovce, či osoby žijící na ulici</i>
Piškot	<i>Přezdívka legendárního skateboardisty Alexandra Brejchy, rodáka z Vinohrad</i>
Příba	<i>Přezdívka skateboardisty Marka Příbyla</i>
Prysk, Pryskna, Mikimauz, Cída	<i>Několik přezdívek jednoho člověka. Skateboardisty Petra Cidoráka, který je silně spojen se skateboardingovou komunitou na pražském „Stalinu“, autora slangových výrazů, přezdívek, názvů skateboardingových triků a průkopník technického street skateboardingu u nás</i>
Psycho	<i>Přezdívka skateboardisty Václava Šmída, který byl nejbližší kamarád skateboardisty Petra Cidoráka.</i>
Pyro	<i>Pyramida, překážka ve skateparku, která svým vzhledem připomínala egyptskou pyramidu. Jako typická centrální překážka se umísťovala doprostřed plochy skateparku - např. použito na prvních ročnících Mystic Cupu (rok 1994-1996), též zaznamenáno ve skateparku v Kladně</i>
Raketa, ubal raketu	<i>Ubal "jointa", cigaretu z marihuany</i>
Rakev, rakvit se, hodit rakev	<i>"Rakev" tj. pád na skateboardu, "hodit rakev" či "rakvit se" tj. zranit se při jízdě na skateboardu</i>
Rákon	<i>Slovo, které vymyslel Matěj Homola s Markem Schneiderem v dobách, kdy pracovali jako redaktoři časopisu Board. Je to hanlivé označení revizora MHD v Praze.</i>
Roštěnka	<i>Slangové označení pro hezkou dívku, která se pohybovala ve skateboardingové komunitě (není to podmínkou), mohla být i mimo komunitu. Obecně platné pro hezkou dívku</i>

Sako	<i>Přezdívka skateboardisty Richarda Melicha z Prahy</i>
Sarah	<i>Skateboardistka Lucie Kalinová, která jezdila v U-rampě na Štvanici</i>
Sedmička	<i>Legendární klub 007 na Strahově v Praze (budova studentských kolejí). Správně se říkalo, že se "jde na Semičku" nikoliv "do Sedmičky"</i>
Sedmička (schody)	<i>Schody na pražském „Stalinu“ (podélné dolů podél bílé zidky)</i>
Sejrovník	<i>Rozpečený sýr v housce, který se prodával za barem v klubu 007 strahov</i>
Sérka / do sérky	<i>Pokud skateboardista provádí něco na skateboardu (sérii triků za sebou), hovoří se o tom jako "sérka" anebo, že to "vrátil do sérky". Tzn. více triků za sebou v jízdě</i>
Shit	<i>Označení pro drogu "hašiš", která se kouří</i>
Sípa	<i>Malý pletený míček, zvaný "hacky sack", s kterým se ve chvílích volna kopalo v kruhu skateboardistů</i>
Skejťák, Skater	<i>Označení pro skateboardistu</i>
Skočka	<i>Použití panelů z žulových laviček na „Stalinu“, které posloužily k překážce, z které se dalo na skateboardu skákat, na "skočku" se najíždělo z malého červeného schodu</i>
Smažky	<i>Slang označení osoby, co bere tvrdé drogy (může i nitrožilně)</i>
Solit, Výsol	<i>Fetovat, užívat tvrdé drogy (nejčastěji šňupáním)</i>
Standa, Sta, Stáčko	<i>Slang označení pro „Stalina“ (letenský spot - tj. skateboardová lokalita na Praze 7, uprostřed Letenských sadů)</i>
Štěrk	<i>Slangové označení, které se objevilo až na přelomu 90. let a nového milénia pro ježdění z kopců v Praze, tzv. Downhill. Často se jezdilo z oblasti Strahova či Petřin a končilo se v Dejvicích, např. v dejvické nádražní restauraci</i>

Street, Streetstyle	<i>Označení pro ulici (z angličtiny), ale zejména pojmenování stylu ježdění. "Street", též "streetstyle" je ježdění na skateboardu po ulicích mimo ohraničení skateparku. Nicméně později se disciplína (např. při závodech) též označovala jako "streetstyle" uvnitř skateparku, kde závodní překážky připomínaly klasické ježdění v ulicích (zídky, zábradlí)</i>
Štváňa	<i>Označení skateparku na pražském ostrově Štvanice, vedle Negrelliho viaduktu. Často se říkalo, "pojedme na Štváňu"</i>
Sucháč	<i>Slang výraz skateboardisty Petra Suchého z pražského prostředí Stalina.</i>
Svíča	<i>Slang výraz označení skateboardingového triku "Switchstance", též "Switch" tzn. že skateboardista jede na opačnou stranu, než je zvyklý. Styl postavení na skateboardu se odvíjí od "Goofy" - tj. pravou nohou dopředu a "Regular" tj. postoj levou nohou dopředu</i>
Taz	<i>pivnice Taz-Pub, která se nacházela poblíž Náměstí republiky na Praze 1</i>
Televize	<i>Malý kus žulového kvádru, svým tvarem připomínající "televizi", který se na Stalinově pomníku používal jako překážka</i>
To je vražda / hrozná vražda	<i>Specifický výraz slang komunity z okolí pražského Stalinova pomníku. Za "vraždu" s použitým přívlastkem "hrozná" což neznamenal pravý smysl slova, se považovalo něco výjimečného, též pojmenováno slovem "diktát", co někdo na skateboardu předvedl. "Vraždou" se specifikoval výjimečný trik, který byl na skateboardu vykonán.</i>
Trek	<i>Skateboardingové označení "podvozku", tzv. "truck"</i>
Trick / Trik	<i>Globální výraz "trick" označuje to, co skateboardista na skateboardu předvádí, jaký prvek se skateboardem udělá</i>

Trik Backside do Huga	Skateboardingový trik pod správným názvem "Backside to fakie 5-0 nose grind", který je pojmenován po skateboardistovi Viktoru "Hugo" Bukači. Přezdívku vymyslel legendární pražský skateboardista Petr "Pryskna" Cidorák
Trik, skateboardingový trik	Skateboardingový "trik" je označení pro jakýkoliv prvek, který skateboardista na prkně předvede, tzv. "odjede trik"
Trojka	Centrální a zásadní překážka na Stalinově pomníku, vytvořena z části schodů a žulových částí laviček (z nich byly sejmuty horní leštěné kamenné desky s ostrými hranami a ve třech vrstvách na sobě byly složeny). Jednotlivé vrstvy se pak začaly lepit i montážní pěnou, aby odolaly útokům Skinheads, kteří často tyto překážky rozbíjeli.
Týša	Přezdívka skateboardisty Pavla Tischera
U Cikánky	Slang výraz, který používali skateboardisté z pražské Letné. "U cikánky" byla prodejna potravin (večerka) v Letohradské ulici kam chodili nakupovat
Účko	Též U-rampa, Vertka nebo Halfpipe. Královská disciplína skateboardingu. Skateboardingová překážka U-rampa je používána k vertikálnímu skateboardingu
Ulička (klub 007)	Jednalo se o prostor kousek od šatny v klubu 007 Strahov, kterým se dalo po schodech projít do horní části klubu. Tato ulička byla okupována návštěvníky klubu, zejména skateboardisty o pátečních či sobotních večerech
Var, mlejn	Slang výraz vymyšlený Petrem Cidorákem pro skateboardingový trik "360 kickflip"
Velbloud	Plechová překážka v pražské Fučíkárně, která svým tvarem připomínala hrb velblouda. Překážka byla původně navržena a použita pro závody Euroskate '88 v Holešovicích
Vertka	Též „Účko“, též „Halfpipe“

Vrátil to za kanálek	Vrácení za kanálek označovalo místo schodů (7 schodů) z podloubí Národního divadla na Národní třídě. Kanálek se nacházel pod schody, tudíž skateboardista při seskoku ze schodů musel dopadnout až za něj, což bylo v komunitě velmi kvitováno a respektováno.
Vrátit na první	Znamená udělat a odjet, tzv. "vrátit" skateboardingový trik na první pokus
Výsol, solit	Označení "Výsol" je pro člověka, který šnupe tvrdé drogy. "Solit", znamená fetovat (šňupat drogu nosem)
Výtrh	Slangové označení (od Petra Cidoráka), které se používalo k vrácení triku na skateboardu, s kterým skateboardista nedojel např. až na konec hrany překážky, nejčastěji schodu či lavičky a prkno tzv. "vytrhnul"
Výtrip	Často se používalo pro člověka, který měl jiný stav vědomí po užití halucinogenních a psychedelických látek, např. LSD
Zabíjet něco	Stejný výraz jako "zavraždit". Kdo "zabíjel" na skateboardu, tzn. že jezdil velmi dobře, tzn. že "diktoval"
Zabil to, zavraždil to, dal vraždu	Souvisí s výrazem "vražda". Když někdo něco "zabil" či "zavraždil", znamenalo to, že na skateboardu předvedl přelomový trik na místě, kde to před ním nikdo nikdy třeba nepředvedl (není podmínkou). Jako příklad uvedu tuto větu: "Pryskna to zabil včera na trojce" tzn. Pryskna (tj. Petr Cidorák) udělal přelomové a výjimečné skateboardingové triky na stalinské překážce složené ze tří žulových desek, tzv. „trojky“
Zahrádky, na zahrádky	Označení zahradní restaurace na Letné, pod kaštanovými stromy, naproti Letenskému zámečku. Později se skateboardisté přesouvali na "Výletnou", která se nacházela též v Letenských sadech vedle tenisových kurtů.

Zásek	<i>Výraz "zásek" se nejčastěji použil, když se skateboardista zarazil nečekaně o překážku na zemi. Mohl to být kamínek, kousek větvičky či listí ze stromu.</i>
Zelená lavička, přes lavičku	<i>Tzn. skákat přes zelenou dřevěnou lavičku, která se nacházela v Letenských sadech v Praze. Skateboardisté ji často odnášeli na „Stalina“, kde fungovala jako překážka k ježdění.</i>
Zelenej na vejšku	<i>Výraz se používal pro zelený plechový odpadkový koš, který byl součástí vybavení Letenských sadů a často odnášen na „Stalina“, přes který se skákalo na skateboardu.</i>
Zelí	<i>Slang označení marihuany, nejčastěji outdoorové pěstěné odrůdy.</i>
Zerák	<i>Člověk, který nosil upnuté kalhoty a vyhraňoval se proti stylu "Home boy" širokých kalhot a měl rád skateboardingovou značku "ZERO". Toto označení se používalo v komunitě skateboardistů na Stalinu</i>
Žoll, Žolík	<i>Přezdívka skateboardisty Pavla Chalupeckého</i>
Zomb	<i>Přezdívka skateboardisty Matěje Dobala z pražského Stalina</i>
Zevl, zevlák, zevlovat	<i>Člověk, který lenoší, fláká se a lelkuje</i>

22. Skateboardingové komunity vs. architektura měst

Propojení skateboardisty s elementy veřejného prostoru, architektury měst je nesmírně důležité. Tato propojení jsou fundamentální pro samotnou existenci skateboardingu jako takového a vytvářejí specifický individuální vztah mezi osobou skateboardisty a okolním prostředím. Je to těžko subjektivně popsitelné, ale činností skateboardingu dochází k určitému podmaňování veřejného prostoru, kdy skateboardista využívá tyto prostory (předem určené k jinému účelu než je skateboarding), ke svému „bytí“.

Domnívám se, že dochází k multidimenzionálnímu propojení, kdy skateboardista je ovlivněn designem městského prostředí, pohybem okolních chodců, kterým se musí při jízdě na skateboardu například vyhýbat a nespočtem dalších nepředvídatelných vlivů. Skateboardista se dívá kolem sebe "tak trochu jinak". Chodci, praskliny na chodníku nevadí, ale pro skateboardistu je to však problém - může se o spáru zarazit a přivodit si zranění. To ho nutí monitorovat okolní prostor jednak z důvodu bezpečnosti pohybu na skateboardu, ale i z důvodu, k čemu je skateboarding přímo určen - nacházet a využívat okolní prostor k samotnému skateboardingovému ježdění. Tento individuální apriorní pohled tak intuitivně nachází vhodné objekty veřejného prostoru, které jsou díky skateboardingu transformovány a využívány v nových rolích. Odpadkový koš přestane sloužit k odhazování odpadu, lavička v parku se stává skateboardingovou novou překážkou apod.

Recipročně skateboarding může být ovlivňován architekturou, ale zároveň ji i přímo ovlivňovat. Díky tomu vzniká unikátní dynamický vztah mezi městským prostředím a skateboardingovou subkulturou. Narátorské výpovědi zmiňují i vliv street artu, ovlivnění grafickým designem, které odráží určitý druh estetiky a výrazových elementů spojených s touto subkulturou. Devadesátá léta navíc byla specifická tím, že se nová skateboardingová místa hledala, ale i uměle vytvářela (skateparks). Po ukončení "Fučíkárny" se hlavním teritoriem a epicentrem skateboardingu stalo prostředí bývalého pražského Stalinova pomníku (dále jen "Stalina"), nebo bývalého pomníku V.I. Lenina v Dejvicích („Lenin"). Skateparkovým epicentrem se stal skatepark „Štvanice" provozovatele Mystic Skates, spol. s.r.o., na Praze 7.

Pomníky, které reprezentovaly myšlenky komunistické ideologie začaly v první půlce devadesátých let paradoxně sloužit jako útočiště

skateboardingové komunity a postupem času se z těchto míst staly globálně uznávané skateboardingové lokality.

Už v devadesátých letech se však objevovaly i aktivistické architektonické myšlenky, kdy řada architektů začala implementovat v rámci urbanismu skateboarding do městského každodenního života a začaly se objevovat návrhy budov a prostranství, které paradoxně mohly sloužit i pro skateboarding. Tento trend byl však spíše typický pro zahraničí, jako USA nebo Španělsko (např. MACBA v Barceloně) než pro tuzemsko.

Skateboardisté využívají jiného pohledu na město, vnímají jinak okolí než běžní chodci a účastníci městského provozu. Skateboardisté se musí často zastavit, rozhlédnout se a zkoumat potenciál pro kreativní využití nejrozličnějších prvků městské architektury, jako jsou zábradlí, zídky, poklopy kanálů, lavičky nebo odpadkové koše. K pomyslné selekci nejvhodnějšího skateboardingového „spotu“ a architektonických prvků pro ježdění však nestačí jen zrakový vjem. Důležitým aspektem je i materiál, z kterého jsou tyto prvky vytvořeny (kov, kámen, beton, dřevo aj.), aby při kontaktu se skateboardem nekladly odpor a umožňovaly hladký „slide“ či „grind“ (viz. slovník pojmů v této práci).

"To nic, to jsem neprožíval, prostě to byla prdel, byl to adrenalin, voždět ty mramory v tom městě, jenom vlastně mě fascinovalo, že člověk postavil zídku nebo květináč za účelem, aby tam byla kytky a ty jsi to využil na skejtu, to byla prostě kreativita. Jo a mohl jsi tam dělat triky různé a byl jsi velmi kreativní, to mě nabíjelo, bavilo mě to, pak mě bavily ty báby, dědci, kteří prudili, že to ničíme jo, si ještě pamatuju, že na Nový Scéně, na těch lavičkách byly ty dřevěný, na tom mramoru bylo dřevěný sedátko po celou plochu té lavičky. Jenomže vlastně jak se tam jezdilo, grindovalo, pak to opadlo a ve finále tam zůstal jenom ten sokl, to je tam do dneška že jo, zase právě to si myslím málokdo pamatuje, ty dřevěný ohnutý záhyby, jak to tam bylo zapasovaný, to krásně jelo, to bylo navoskovaný, se tam krásně dělaly noseslide třeba, nebo grindy, nebo blunslide, ta lavička nebyla tak vysoká až tak, takže to bylo docela easy (smích, pozn. autora)²⁵⁵"

V následující sekcích nejobsáhleji popíšu zřejmě nejvýznamnější tuzemskou lokalitu spojenou se streetstyle skateboardingem, zvanou „Stalin“ a doplním je o narativy pamětníků a popisem komunity. V dalších sekcích pak bodově vypíšu další lokality, které se význačně zapsaly do historie skateboardingu, přičemž některá z těchto lokalit je využívána

²⁵⁵ Rozhovor, Martin Leiš, 11.11.2022, [01:33:14]

pro potřeby skateboardingu i v současnosti. Je až zarážející, že stěžejní místa pro streetstyle skateboarding v Praze nesou názvy spojené s érou komunistického režimu (kromě „Stalina“ se používal název „Koněv“ a „Lenin“, což jsou v současnosti už zaniklé skateboardingové lokality v pražských Dejvicích, pozn. autora).

Tyto názvy lokalit jsou tak vryté pod kůži skateboardingové komunity, přičemž se prakticky bezmyšlenkovitě (bez ohledu na historii protagonistů, jejichž názvy nesou) používají na lokální i globální úrovni. Při hlubším zamyšlení tak můžeme spatřovat i fakt, že skateboardingová komunita zastává zcela apolitický a lhostejný postoj a odkazuje pouze na původní název tohoto místa, bez nutnosti hledání příčinných historických souvislostí. U starší generace skateboardistů tak může být skrytý i vnitřní pocit svobodného a rezistentního postoje vůči komunistickým diktátorům, který transformují do absurdních situací, kdy na skateboardu obrušují zídky, schody a žulové lavičky, původně určené k uctívání komunistického kultu osobnosti. Dodávají tak místu absolutně nový vjemový a smyslový rozměr.

V amerických časopisech a skateboardingových videích se místo „Stalina“ nazývá „Stalin Square“ či „Stalin Plaza“. Ikonická překážka, zvaná též „trojka“ (překážka tvořená ze tří žulových panelů, uměle vyrobená skateboardisty z částí laviček a schodů, pozn. autora), která se na „Stalinu“ nachází byla nedávno ústředním tématem i natočeného videa od amerických profesionálů Leo Baker, Elissy Steamer či Briana Andersona, kteří v německém Frankfurtu zhotovili repliku této překážky a mluvili o silné inspiraci právě místem, kterým pražský „Stalin Square“ je²⁵⁶.

V současnosti (rok 2023-24) se v tuzemsku objevila i snaha o otevření diskuse nad tématem, zda je správné pro toto legendární místo používat název „Stalin“²⁵⁷, nicméně tento diskurz se doposud neseťkal s širším společenským zájmem i přesto, že název „Stalin“ spíše v celospolečenském kontextu vzbuzuje určitou míru negativních konotací. I v této práci se proto držím kontroverzního názvu „Stalin“, přičemž toto místo nemá katastrálně ani svůj oficiální název a je tak součástí prostranství Letenských sadů na Praze 7. S instalací obřího metronomu roku 1991 (metronom se nachází zhruba v místech, kde původně stálo Stalinovo sousoší, pozn. autora) se objevila i možnost používání názvu „Metronom“

²⁵⁶ Leo Baker: čas [02:24], zdroj (Pocket Skate Mag): https://www.youtube.com/watch?v=hx_rjCWZzhA

²⁵⁷ Zdroj: <https://www.boardmag.cz/featured/je-v-poradku-rikat-stalinu-stalin/>

či „Kyvadla“, ale to nezabránilo faktu, aby se stále ve skateboardingové komunitě ustálilo používání názvu „Stalin“.

Z komparativního celosvětového hlediska by se k výjimečné lokalitě pražského „Stalina“ dalo přirovnat snad jen náměstí Embarcadero v kalifornském San Franciscu, které bylo epicentrem městského streetstyle ježdění. Nicméně svou polohou (narozdíl od pražských Letenských sadů) velmi často čelilo nájezdům policistů, kteří skateboardisty z této lokace vyhazovali a pokutovali. Svou povahou (epicentrum skateboardingu) však plnilo podobnou úlohu, jako pražský „Stalin“, který byl navíc společensky tolerován a přítomnost skateboardistů nikomu nevadila (kromě fašistických Skinheads a fotbalových Hooligans). Pamětník a bývalý americký profesionální skateboardista, Chris Senn (který v druhé půlce devadesátých let pobýval v San Franciscu) k tomu dodává.

"Myslím si, že okolo roku 96', 97' či 98' jsi tam šel (na Embarcadero v San Franciscu) a bylo tam okolo dvou set lidí, kteří skejtovali. Takže přišli i policajti a každý utíkal. Za dvacet minut byl každý zpět. Ale bylo to neskutečně skvělé. Embarcadero bylo fakt hustý. Byl to takový zvláštní druh tlaku, jsi skejtoval a každý na tebe koukal. Mike Carroll tam byl, Guy Mariano, Jovontae (Turner). Takže to bylo takové místo, kde se ukazovalo, kdo co umí za nové triky. Každý na tebe koukal. Stalo se to na chvíli centrem skateboardingu. Bylo to opravdu skvělé.²⁵⁸"

22.1 Stalinův pomník - „Stalin“

"No největší (svoboda)...prostě mě to absolutně naplňovalo, když to vidím zpětně, tak dneska si nedokážu představit, že bych byl každej den na Stalinu prostě, co bych tam dělal... Že jo, ale to je vývoj, protože člověk stárne a mění se, tenkrát prostě to byl můj život, já tam fakt strávil možná nejvíc času ze všech v jeden okamžik, ty dva roky, tam nikdo víc asi nebyl.²⁵⁹"

²⁵⁸ Chris Senn, rozhovor 8.9.2023 [00:44:57]

²⁵⁹ Martin Leiš, rozhovor 11.11.2023, [00:45:40]

Tento legendární „spot“ se nachází na Praze 7 v prostředí Letenských sadů, polohou nad úrovní Čechova mostu. Ve skateboardingové komunitě se mu neřekne jinak než „Stalin“ nebo „Standa“. Tato stavba byla s hlavním monumentem – žulovým sousoším od autora, sochaře Otakara Švece, postavena na počest sovětského vůdce Josifa Vissarionoviče Stalina. Pomník byl postaven – včetně rozměrné základní plochy, přístupových cest v Letenských sadech a schodišť – z kvalitních žulových kvádrů a desek. Po Stalinově smrti a Chruščovově odhalení Stalinových zločinů na tajném projevu v roce 1956, se existence pomníku – tak ordinárního, začínala jevit jako neudržitelná, a tak byla v roce 1961 složitě zdemolována²⁶⁰. Na původní místo sousoší byl v roce 1991 instalován obří metronom v rámci Všeobecné československé výstavy v Praze.²⁶¹

„Až někdy v roce 1993 začal bejt podezřele často sraz na Stalinovi, kterej byl spíš jen jedním z míst, kam se zašlo. Mělo to tam jednu velkou výhodu, že tam člověka nikdo za nic neprudil, což se jinde dělo. Potkávali jsme se tam s lidmi mladšími než jsme byli my, s tou generací „po Fučíkárně“, která tenhle flek taky zrovna objevila.“²⁶²“

Výše uvedený citát Matěje Homoly je potřeba spojit s generací I. , která nepatřila k tvrdému jádru „Stalina“ a spíše většinu času trávila ve skateparku na Štvanici na Praze 7. Generace I. patří do té skupiny skateboardistů, která určovala směr skateboardingu už v holešovické „Fučíkárně“.

Z architektonického stejně tak z komunitního hlediska je místo „Stalina“ naprostým unikátem a určovalo trendy ve streetstyle skateboardingu u nás. Žulové leštěné kvádry, z kterých byly vyrobeny lavičky a schody, se používaly jako stěžejní překážky, které měly specifické slangové pojmenování (*tomuto tématu je věnována kapitola, SKATEBOARDINGOVÉ „ESPERANTO“ – FENOMÉN PRAŽSKÉHO SLANGU, pozn. autora*).

²⁶⁰ Petr Krejčí (ed.), Slavné stavby Prahy 7, ISBN 978-80-87073-38-4, rok vydání: 2011

²⁶¹ Všeobecná československá výstava se konala od 15. května do 28. října 1991 na pražském Výstavišti a navazovala na Jubilejní zemskou výstavu v Praze 1891. Jejím cílem bylo dokázat, že Československo je i po částečné izolaci v letech 1948 až 1989 stále významnou průmyslovou zemí. Podle provozovatelů měla být také poctou nově vznikající demokracii. Zdroj: NOVÉ TRENDY V POŘÁDÁNÍ AKCÍ A UDÁLOSTÍ (EVENTS) V CESTOVNÍM RUCHU, KOTÍKOVÁ, Halina; SCHWARTZHOFOVÁ, Eva. s. 14, Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008

²⁶² Matěj Homola, Chci bejt jako Oni – skateboardingová fotografie 1985-2000, vydáno r.2016, 93, Stalin, ISBN 978-80-260-9713-6

22.1.1 Popis lokace „Stalina“ a vytvořených překážek

K lepšímu pochopení a rozložení těchto překážek jsem vytvořil detailní mapku s popiskami²⁶³. Fotografie je datovaná z roku 1996, kdy se převážně jezdilo v částech ohraničených číslicemi 1. - 10.

1. Panely vedle sebe, které sloužily k trikům zvaným „manual“
2. Tzv. „Devítka“ to je pojmenování devíti schodů
3. Tzv. „Velkej červenej“ tj. velký červený schod
4. Tzv. „Malej červenej“, tj. malý červený schod
5. Šedá zídka, zvaná též „Azok“
6. Tzv. „Trojka“ , tj. centrální důležitá překážka, vytvořena ze tří žulových desek daných na sebe. Tyto desky byly vyjmuty z horních částí laviček nebo bloků schodů
7. Tzv. „Sedmička“, sedm podélných schodů
8. Lavička ve výklenku. Sloužila k posedávání skateboardistů, před tím, než se postavila „trojka“ byla často využívána ke skateboardingovému ježdění. Často ji využíval Alex „Piškot“ Brejcha, který na ni dělal skateboardingový trik „backside tailslide“ jako jeden z prvních u nás, stejně jako Martin Leiš, který na ni dělal skateboardingový trik zvaný „frontside noseslide“. Před instalací „trojky“ byla tato lavička vytrhnuta a

²⁶³ Foto: Jiří Podrazil (rok 1996), Petr Krejčí (ed.), Slavné stavby Prahy 7, ISBN 978-80-87073-38-4, rok vydání: 2011

postavena doprostřed prostoru pomníku, poté byla nahrazena centrální překážkou zvanou „trojka“.

9. Šedá žulová zídka, na které se původně v první půlce devadesátých let posedávalo. Jedni z prvních skateboardistů, kteří tuto zídku pokořili (přeskočili) byl Pavel Hertl a Pavel Tischer.
10. Hlavní prostor, kde se začalo jezdit zhruba v půlce devadesátých let. V období let 1990–1992 toto místo hojně navštěvovali bruslaři, kteří zde hráli pozemní hokej.
11. Centrální místo, kam se ze sekce č. 13 definitivně přesídlili skateboardisté, kde posedávali a vytvořili si svou „základnu“.
12. Šedá zídka, na které se v první půlce devadesátých let posedávalo. Samotná zídka byla pokořena skateboardistou Pavlem Hertlem, který jako jeden z prvních dokázal na skateboardu přeskočit.
13. Šedá zídka, na které v první půlce devadesátých let sedávala převážná část místní skateboardingové komunity. Jednalo se o centrální místo. Plocha v této části „Stalina“ byla nejvíce využívána ke skateboardingu.
14. Dolní sekce „Stalina“, kde se většinou scházeli skateboardisté, kteří nebyli součástí tvrdého jádra komunity (to bylo naopak spjato s horní částí pomníku).

Mezi další skateboardingové překážky můžeme zařadit i zelené plechové odpadkové koše a dřevěné lavičky, které se nacházely v okolních Letenských sadech. Skateboardisté je přenášeli na plochu „Stalina“ a využívali pro skateboarding. "Ta „trojka“ (specifická překážka na Stalinu, skládající se ze tří leštěných broušených desek vzatých z laviček, pozn. autora) tam tak byla od roku 95 si myslím, dříve ne. 95 byly zelený koše. Jo a vlastně tam ani nebyla ta „televize²⁶⁴“, to bylo až potom, vlastně „televize“ je podstavec mramorový z lavičky. A nejvíc mě bavila ta lavička v tom výkusu, ta už tam teďka taky není.²⁶⁵"

²⁶⁴ "Televize" slangový výraz pro žulovou kostku, která se nacházela na Stalinově pomníku a sloužila jako překážka pro skateboardisty (viz. kapitola „Slangový vzorový transkript“)

²⁶⁵ Rozhovor, Martin Leiš, 11.11.2023, [00:51:23]

Foto: žulová lavička, jejíž horní část sloužila ke stavbě „trojky“ na pražském „Stalinu“. Foto: Viktor Bukač (červenec, 2006)

"Hele, já si pamatuju, že tam byly lampy. V každým tom květináči byla lampa a svítilo se tam večer. Nebylo tam nic, byly tam ty červený lavičky v těch výkusech. A první co já si tam vybavuju jako překážku, tak to byly ty 3 panely vzadu, jak se chodí dolů na ty devítky, na ty wheeliečka. Pak tam byla kolejnice a navoskovaná kláda.²⁶⁶"

22.1.2 Komunita na „Stalinu“, prolínání I. a II. generace

"No, tak to byl tak rok 1992-93, jsem vlastně makal U Zoufalců, pracoval jsem na pípě U Zoufalců, v rock klubu v Celetné, tam jsem dělal asi tři dny v týdnu, pak jsem vlastně vzal skejta a buď jsem šel na Scénu anebo na Stalina.²⁶⁷"

"Tak Mcgilla /Lukáš Flemr/, Láďu Velenského, Týšu asi no, Pepa Tupý, Piškota, jednou jsem tam viděl Davida Horvátha, jenom jednou tam projel vlastně a jel dál někam mimo. On tam moc nejezdil, on byl spíš jako rampovej, překážky. No abych někoho nezapomněl, Pavla Hertla, to je jasný, tebe (Viktora Bukače), Pavla Tůmu taky, takový ty starý, co jezdili v té době no. Třeba ty kluci z té Lhotky tam jezdili pouze o víkendech si myslím, že spíš jezdili na tý Lhotce přes ten tejden, protože chodili do školy. Protože většina těch lidí co skejtovalo byli pod šestnáct let, oni museli buď chodit do školy, nebo nějaký kroužky a nebo já nevím co měli, ale já jsem prostě byl svobodnej, já neměl žádný povinnosti, nebo jsem si povinnosti jakoby zrušil. Neměl jsem žádný limity. A pak si ještě pamatuju houslistu, hrál na housle týpek a skejtoval (smích). A pak Příbu samozřejmě (Marek Příba), Suhaje a tady ty. A pak ještě Psycha, bacha. Psycho a samozřejmě ze scény to byl Pryskena anebo Mikymauz se mu říkalo, to ho asi sralo. Což byl Petr Cidorák, to bylo pikantní, že vlastně v té době uměl varial jako jeden

²⁶⁶ Rozhovor, Petr Cidorák, 2.9.2023, [00:25:11]

²⁶⁷ Rozhovor, Martin Leiš, 11.11.2023, [00:11:44]

z mála, ale neuměl flípa. A já jsem neuměl flípa a já ho učil flípa a on mě učil varial na Scéně.²⁶⁸"

Jedna ze zásadních postav komunity na pražském "Stalinu", byl Pavel Beran s přezdívkou "Bedřich". Člověk, který spolu s "Piškotem", což byl Alex Brejcha posouvali v první a druhé půlce devadesátých let limity streetstyle ježdění a byli právoplatnými hvězdami tehdejší skateboardinguové scény. Tuto dvojici pak doplnil Petr "Pryskna" Cidorák, který byl jedním z největších technických skateboardinguových talentů. Pavel Beran vzpomíná na odměřené přijetí od Alexe Brejchy, s kterým se paradoxně znal z dětských pionýrských táborů.

"No on byl z Vinohrad (Piškot) a já jsem ho vlastně viděl na tom Stalinu a on už tam jako diktoval. A já říkám, dyť to je Alex, ho znám z toho tábora, tak říkám "ahoj Alexi" a on čau...byl takovej odměřenej, jako že já jsem nějakej sráč, kterej ani neumí vyskočit na červenej obrubník, tak byl takovej...a pak jsme se kámošili a jezdili jsme spolu nejvíc s Piškotem.²⁶⁹"

Většinou víkendové ježdění na „Stalinu“ obohacovali skateboardisté z komunit na Jižním Městě a Petrovicích. Nejvýraznější tváří a talentem byl petrovický rodák, Martin Vichr (pozn. autora).

"Jsme měli partu, Ondra Bělák, Honza Zachystal, ten pak už neskejtoval, dejme tomu ten Ondra, pak Gretzky (ale jinej, druhý Gretzky byl z jiné party), to byl Gretzky z Jižňáku, to už si nevzpomenu. Pak tam byl Franta Jonáš alias Jonas, ten byl v Petrovicích, ten nosil takové černé brýle, jsem tedko mluvil s jedním kámošem, kterej ho zná jako z Petrovic, z Měcholup, tak jsem tak jako o něm něco vím no..., no a ten Jonas se kamarádil s Martinem Vichrem, že jo, což byl jako takovej hlavní člověk tam té petrovické party, a potažmo s těma dalšíma klukama co tam fungovali v těch Petrovicích, tam jsem docela jako takhle jsme tam zabrousili v týhlenctý partě. Ale to už je dejme tomu v tom roce 1995 až rok 1996, jsem začal hodně jezdit na toho Stalina a tam jsem postupně trávil jako nejvíc času.²⁷⁰"

²⁶⁸ Rozhovor, Martin Leiš, 11.11.2023 [00:22:11]

²⁶⁹ Pavel Beran, rozhovor 28.7.2023, [00:14:15]

²⁷⁰ Radek Novotný, II. rozhovor 6.6.2022, [00:06:23]

22.1.3 Komunita na „Stalinu“, III. generace

Zhruba od půlky devadesátých let dochází k další generační obměně a komunitu oživují skateboardisté mladšího data narození, mezi které patřili bratři Oskar a Adam Vajnerové, Petr Horvát, Jan Sekyra, Eda Alina nebo Pavel Chaloupecký. Nejznámější jména skateboardistů z devadesátých let spojených s místem pražského „Stalina“: *Petr Fátor, Jan Sekyra, Richard Melich, Petr Horvát, Matěj a Honza Homolovi, Marek Přebyl, Daniel Suhay, Petr Beran, Tomáš VINTR, Jan Čermák, Jaromír Pešek, Viktor Bukač, Tomáš Pitrman, Martin Falc, Stanislav a Marek Beranovi, Karel Škréta, Jan Löbl, Tomáš Vyhnánek, Petr Cidorák, Jiří Cvetler, Jan Balga, David Horváth, Jakub Souček, Jakub Racek, Marek Šíša, Martin Prokš, Lukáš Daněk, Lukáš Vlček, David Klos, Lukáš Flemr, David Chvátal, Pavel Pechman, Karel Voják, Pavel Chaloupek, Michal Farkač, Vilda Pasch, Kamil Bednařík, Pavel Hertl, Pavel Beran, Petr Suchý, Pepa Tupý, Pavel Tischer, Dana Štefflová, Martin Vichr, Pavel Tůma, David Semela, Jiří Švancara, Pavel Piatkowski, Richard Heger, Radek Novotný, Václav Šimko, Gretzky, Jakub Krejčík, Špína, Martin Bečvařovský, David Ota, Tomáš Kasl, bratři Vondráčkové, Jakub Osten, Hariti, Cína, Jáchym Kocman, Láda Čihák, Vidy, Míla Mareček, Martin Fischer, Michal Farkač, Lukáš Černý, Matěj Dobal a další...*

22.2 Lokalita „Bulhar“

V první půlce devadesátých let, rodáci z Bubenče, Petr Boubín a Petr Beran objevili místo kousek od stadionu Julisky (FK Dukla Praha), které sídlí na adrese Rychtářská 2506/3, 160 00, Praha 6. Petr Boubín, přesvědčeně uvádí, že to byl on a jeho kamarád Petr Beran, kteří toto místo při svých toulkách domovskou čtvrtí jako první našli. Tomuto místu se neřeklo ve skateboardingové komunitě jinak, než „Bulhar“. Na této adrese sídlilo (a stále sídlí) Bulharská základní škola a gymnázium Dr. Petra Berona. Jednalo se o speciální místo, které v areálu školy tvořily svíslé plošiny červené barvy, tzv. banky (*viz. foto níže, archiv Viktora*

Bukače, rok 1996), na kterých se dalo jezdit na skateboardu. Toto místo tak přirozeně nahrazovalo skatepark a kloubilo streetstyle společně s parkovým ježděním. Vstup na toto místo byl ilegální, nejčastěji přelesením přes nízkou vstupní branku budovy. Ideálním klidným časem pro skateboarding byly večerní hodiny nebo víkendy, kde bylo nižší riziko vykázání správcem budovy.

"A pak jsme našli nějakou u bulharského zastoupení u tý u (zamyslí), nad Juliskou, tam byl načerveno natřenej, to jsme našli jako první, tam nás Bulhaři taky vyhazovali. Třeba toho Bulhara jsme našli my, stoprocentně, pak jsme tam

přivedli lidi, protože jsme koukali a hleděli co bysme kde...²⁷¹"

Důležitost lokality v rámci pražské skateboardingové komunity však koncem devadesátých let začala upadat. Tomuto dekadentnímu trendu přisuzují fakt, že se v Praze začaly objevovat nové skateparky a novostavby s podobnými druhy překážek (tzv. „banks“), které potřebu navštěvovat „Bulhara“ postupně rozmělnily.

22.3 Lokalita „Lenin“

"To byl můj, to byl náš vlastně takovej jako fakt zásadní, ještě zásadnější než ta Fučíkárna, protože jsme to měli tři minuty chůze od baráku, protože jsme bydleli ve stejné ulici (s Petrem Beranem) - ulice Dr. Zikmunda Wintra. Já jsem bydlel v osmnáctce a Petr tuším v jedenáctce.²⁷²"

Další z významných lokalit, která vzbuzuje kontroverzi ohledně použitého názvu, odvozeného od pomníku komunistického politika ruského původu, Vladimíra Iljiče Lenina (foto níže²⁷³).

²⁷¹ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023, [01:31:29]

²⁷² Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [00:23:01]

²⁷³ Zdroj: <https://www.vetrelciavolavky.cz/sochy/v-i-lenin>

Socha Vladimíra Iljiče Lenina (1870–1924) byla vytvořena manžely sochaři, Ludvíkem a Boženou Kodymovi a celý prostor navržen architektem Josefem Polákem. „Soutěž na jeho podobu byla vypsána v roce 1970 a dílo bylo slavnostně odhaleno v roce 1972 v bubenečské části někdejšího náměstí Říjnové revoluce, dnešního Vítězného náměstí naproti domu čp. 817. Socha byla odstraněna v roce 1990. Rozměrná travertinová deska s podstavcem, kterou využívali skateboardisté, byla zlikvidována až v létě roku 2007.²⁷⁴“

Plácek, zvaný „Lenin“ se nacházel v místě vyznačeném na mapě, kde se kříží ulice Československé armády a Vítězného náměstí. V současnosti je místo revitalizováno a zatravněno (zdroj: Google maps, rok pořízení, říjen 2023)

Podstavec pomníku byl přímo ideální pro skateboarding, hladký povrch z travertinu a s tvary radiusu, který sloužil jako tzv. „funbox“, byl

²⁷⁴ Zdroj: <https://www.bubenec.eu/socha-v-i-lenina/>

hojně vyhledávan skateboardingovou komunitou, zejména z lokality pražských Dejvic a Letné. V první půlce devadesátých let (po zániku skateparku ve „Fučíkárně“, pozn. autora), šlo o výjimečnou a stěžejní skateboardingovou překážku, zasazenou do městského koloritu dejvické čtvrti. Jedním z pionýrů ježdění na tomto dejvickém plácku byl Petr Beran a Petr Boubín. Díky tomu, že oba bydleli v Bubenči (Praha 6), to měli velmi blízko a pamatují si přelomovou dobu, kdy se na podstavci ještě vypínala socha V.I. Lenina.

"Jsme vlastně bydleli kousek od toho Lenina, v tý Wintrovce, najednou vlastně skončila ta revoluce, že jo, ještě tam stál furt Lenin, to bylo v tom osmdesátým devátým po tom Euroskate, tak jsme tam začali v tom radiusu drandit prostě no. Samozřejmě nás tam furt lidi vyhazovali, měli kecy, ale my jsme nepřestali. Pak vlastně sundali tu sochu, ale my jsme tam jezdili v té době, kdy tam ta socha byla.²⁷⁵"

"Když sundali tu sochu, tak ten podstavec tam už zůstal. Už viděli, že tam jezdíme, tak se tam začali scházet různí (myslí tím skateboardisty), z toho okolí těch skejtáků. Myslím, že jsme to objevili s Boubínem my, za komunistů. Jsme tam na těch komerčákách už jezdili.²⁷⁶"

Leninův pomník se stal druhým domovem obou Petrů začátkem devadesátých let. Sám si je vybavuji a na "Leninovi" jsem je často potkával. Jednalo se o specifické místo, takový ostrůvek uprostřed městského dejvického mumraje. Jedinou velkou nevýhodou tohoto místa byl znečištěný vzduch a hluk z projíždějících aut. Ty exhalace tehdy velmi stěžovaly skateboardingové ježdění a v porovnání s umístěním pomníku „Stalina“ na Letné, který se nacházel v srdci Letenského parku uprostřed zeleně to byl silný protiklad.

Dominantou tohoto místa byla centrální překážka (bývalý podstavec pod sochou V.I. Lenina). Skateboardista byl součástí ulice a často se střetával s kritizujícími názory míjejících chodců, kteří (zejména ti staršího datumu narození) stále nemohli přijít skateboardistům na jméno. Domnívám se, že tomu nahrával i fakt samotné lokace dolních Dejvic a též generační otázka místních obyvatel (zejména lidí pracujících v armádě, pobývajících v armádních a podnikových bytech), vyznávající jiný společenský a politický status. Čestnou stráž a pietní akce pořádané při komunistických výročích v sedmdesátých a osmdesátých letech vystřídala

²⁷⁵ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [00:22:15]

²⁷⁶ Dtto. tamtéž

brigáda „prkýnkářů“, jejichž prkýnka ohlodávala a obrušovala hrany travertinového podstavce s dennodenní pravidelností.

Z hlediska lokality se Leninův pomník používal jako transitní místo při tzv. „streetu“ (skateboardista přejížděl z Prahy 7 - Letné od „Stalina“ k „Leninovi“) tj. přesunu po ulici z místa "A" do místa "B" anebo se šlo na „Lenina“ chodit skejtovat přímo (zejména ti, kteří bydleli v okolí a tvořili tu úzkou komunitní skupinku spojenou s tímto místem). Transitní cesta z „Lenina“ dále, se pak napojovala na místa blíže k Vltavě a to pomník maršála Koněva a nebo prostor kolejí ČVUT, kde se též hojně na skateboardu jezdilo.

Jako domácí místo, tzv. "spot" byl prostor bývalého Lenina pomníku využíván v první půlce devadesátých let lokálními skateboardisty Petrem Boubínem a Petrem Beranem. Velmi často se tam vyskytoval i Marek "Příba" Příbyl nebo Radek Hruška (*pozdější šéfredaktor časopisu Board, pozn. autora*). Mezi lokální jezdce můžeme řadit i Mirka Brukačku, který v té době bydlel kousek od dejvického hotelu Internacionálu nebo skateboardista Šplíchal. Často prostory "Lenina" navštěvovali bratři Homolové (Matěj a Jan) či Štěpán Sedlák, ale ti byli spíše spojeni s lokalitou „Stalina“ (i když bydleli na Vinohradech). V prostorách "Lenina" se objevoval v první půlce 90. let i Pepa Tupý, Jakub "Peňa" Krejčík, Pavel Tischer, Daniel Suhay, Petr Löwy, David Horváth, Martin Prokš, Radek Teichmann nebo Marek Šiša.

Díky sílící důležitosti a vybavenosti skateparku na pražské Štvanici se koncem devadesátých let místo „Lenina“ přebralo roli okrajového pražského „spotu“. V současnosti toto místo už neexistuje a je zatravněno (viz. výše uvedená mapka).

22.4 Lokalita pražských Vinohrad - „Merkurie“, „Flora“

Bratrská dvojice skateboardistů Matěje a Honzy Homolových, stála za zrodem vznikajícího epicentra skateboardingové komunity na pražských Vinohradech v první půlce devadesátých let. Poblíž stanice metra Flora, v lokalitě náměstí s tehdejším názvem V.I. Čapajeva (*současný název: Jiřího z Lobkovic, pozn. autora*), iniciovali vznik a stavbu skateboardingových překážek, které se staly útočištěm nově vzniklé vinohradské komunity, jejíž činnost neměla dlouhého trvání. Mezi

tehdejší členy vinohradské komunity kromě bratří Homolů patřil např. Štěpán Sedlák, Michal Svoboda, Vlček zvaný Vlčíno a další. Rané období devadesátých let (1990-1993) bylo stále typické i komunitní jednotností mezi truckovými bruslaři a skateboardisty, kteří společně „fungovali“ i v této vinohradské skupině.

Postupné posilování vlivu a celospolečensky popularizujícího subkulturního trendu skateboardingu vedlo k totálnímu odštěpení skateboardistů od bruslařů a též zániku této vinohradské skateboardingové lokality. Narátor Homola zmiňuje i dobový nešvar spojený s první půlkou devadesátých let, a to užívání drog, které mělo bezprecedentní vliv na fungování a životnost vzniklých skupin v rámci celé pražské komunity. Ti, kteří u skateboardingu zůstali se posléze z pražských Vinohrad přesunuli do lokality „Stalina“ v Letenských sadech v Praze.

"Takže myslím si, že v takovém nejsilnějším období, kdy takovej rok 1991, 92, najednou prostě z nás asi dvou tam bylo třeba padesát lidí, kteří aktivně jezdili a pár jich zůstalo, většina jako. Vznikla taková velká parta, tenkrát jsme si tam stavěli překážky a fakt se to stalo, jako fakt bylo to supr tady to období, který mělo jako jepičí život, protože pak to rozmrdaly drogy a takový jiný věci. Myslím si, že hlavně jako drogy, ve kterých jelo tenkrát jako hodně mladejch lidí mý generace."

Z horní části Vinohrad se často sjíždělo Vinohradskou ulicí do prostor bývalých administrativních budov Transgasu, kde byly příhodné podmínky pro skateboarding. Ve skateboardingové komunitě se však tomuto místu neřeklo jinak, než „MERKURIE“. Snažil jsem se zjistit proč se tento název používal, jelikož budova Merkurie se nacházela v pražských Holešovicích.

„Budova Transgas (Centrální dispečink Transgas, původně Transgasu, též Plynárenské řídicí centrum) dříve též Ústřední dispečink tranzitního plynovodu, a Federální ministerstvo paliv a energetiky byl komplex tří budov postavených v letech 1972 až 1978 v brutalistickém stylu, jejichž demolice započala v březnu 2019 a byla dokončena v roce 2020. Komplex stál na Vinohradské třídě, nedaleko sídla Českého rozhlasu v Praze 2 a jeho adresa byla Římská 325/5, Vinohradská 325/8.²⁷⁷“

²⁷⁷ Ševčík, Oldřich, Architektura 60. let: "Zlatá šedesátá léta" v české architektuře 20. století. 1. vyd. vyd. Praha: Grada 502 s. ISBN 8024713721. OCLC 316675732

Zřejmě brutalistický architektonický styl, který byl pro obě lokality typický, způsobil záměnu názvů. Mezi zásadní skateboardisty, kteří se v této lokalitě pohybovaly, můžeme řadit Marka Přibyla, Pavla Hertla, Dana Suhay, z mladší generace například Alexe „Piškota“ Brejchu nebo Pavla „Týšu“ Tischera či Martina Leiše.

"Tak jsem jezdil hodně s Přibou na tý Merkurii, jezdil fakt dobře, měl styl a dělal fakt dobré věci. Já si pamatuju, jak někdy v zimě na Merkurii, dělal ze tří schodů 360 flip a on vždycky měl ty skejty ve špatném stavu, chabý, vlastně jak máš ty osičky, tak měl ty matky v prdeli, takže vlastně udělal 360 flip z těch tří schodů, odjel to, ale on jak na to dopadnul, tak mu tři kolečka odletěla, právě Přiba mi jednou říká, jsme skejtovali, nevím, on mi říká no už si jezdíš...To už jsem jezdil dva roky a to bylo pro mě nejvíc, vole, když mi Přibyl řekl, když mi Marek Přiba řekl, že už si jako jezdím. To jsem odcházel domů s dobrým pocitem, že už něco spadlo no.²⁷⁸"

22.5 Lokalita Nová scéna, tzv. „Scéna“ a „Nábřeží“

22.5.1 Lokalita „Scéna“

Jedná se o prostor mezi Novou scénou a starou budovou Národního divadla v Praze. Důležitost tohoto místa je spojena s obdobím zejména konce osmdesátých a první půlky devadesátých let, kdy se v této lokaci mísili vyznavači ježdění na truckových bruslích, ale i skateboardingu. Období, které předcházelo expanzi skateboardingu na pražské Letné, je spojeno s konkrétními lidmi, kteří své začátky, ale i konce mají spojeny pouze s touto lokací.

Nová scéna tak žila svou komunitní specifičností. V několika vyprávěních je zmíněn aspekt užívání tvrdých drog, který tuto komunitu značně ovlivnil. Z hlediska užívání a obstarávání drog byla lokace „Nové scény“ v centru města, vedle Národní třídy ideálním místem. V této lokaci například začínal jezdit Petr Cidorák se svým kamarádem Václavem Šmídem, zvaným Psycho (bydleli na Malé Straně). V druhé půlce devadesátých let ze z této lokality stal tzv. „tranzitní spot“. Skateboardisté využívali

²⁷⁸ Martin Leiš, rozhovor 11.11.2023 [00:53:32]

tyto prostory k projíždění, tzv. „streetu“ (sjížděli do centra z Letenských sadů), natáčení skateboardových videí (např. skateboardingová videa „The First“ a „Praha“) a využívali tuto lokaci jen příležitostně. Místo již nesymbolizovalo komunitní epicentrum, jak tomu bylo v první půlce devadesátých let. Tuto úlohu naplno převzala lokace pražského „Stalina“.

Petr Löwy vzpomíná na členy komunity (pamatuje si spíše přezdívky) z první půlky 90. let a prostředí Nové scény, stejně podobně vzpomíná i další pamětník, Martin Leiš - viz. níže.

"Piškot, Tryskáč, si pamatuju spíš ty přezdívky. Pavel Hertl tam samozřejmě jezdil hodně taky. A pak spousta dalších lidí. A tam se hodně míсило skejtáci a bruslaři. I kluci a holky. Byla to taková parta co se scházela, jsme si po skejtování sedli a kecali. Pamatuji si tu scénu, ta byla dobrá. Pak se jezdila Merkurie, ta už taky padla (na Vinohradské ulici), i dole i nahoře se jezdilo.²⁷⁹"

"Tam jsem jako objevil na Scéně toho Nákypa, ten už znal Pavla Hertla si myslím, tak jsem začal jezdit na té Scéně, pak vlastně Pavel Hertl, s tím jsem měl období tak rok a půl jsme jezdili každé den spolu, ten mě vlastně vyhecoval, já jsem nikdy nešel moc do schodů, mě tenkrát už bolely kotníky a jednou jsme skejtovali na Muzeu, tam je sedm schodů, v tom jednom videu „FIRST“, Pavel Tischer - Týša tam dělá přes ten koš ollie a na těch schodech mi Hertl říká, „hele, dělej skoč ty schody“, říkám nevím, tak díky němu jsem ty schody skočil na tom Muzeu. Mě vyhecoval. To je rok 1992, podzim 1992. To video „First“ je myslím tak z roku 1993-94. Ale to jsem jezdil ten rok předtím²⁸⁰"

22.5.2 Lokalita „Nábřeží“

Lokalita pražského „Nábřeží“ byla spojena v druhé půlce devadesátých let s okruhem členů komunity z pražského „Stalina“, kteří ji využívali jako transitní lokalitu po cestě směrem na ostrov Štvanice, kde se nacházel skatepark. Ve skateboardingové komunitě se tomuto plácku neřeklo jinak, než „Nábřeží“ a nacházelo se mezi nábřežím Ludvíka Svobody

²⁷⁹ Petr Löwy, rozhovor 21.8.2023 [00:57:29]

²⁸⁰ Martin Leiš, rozhovor 11.11.2023 [00:10:44]

a Lannovou ulicí. Šlo o místo s dobrým leštěným kamenivovým dlaždicovým povrchem, kde se nacházely dvě podélné zídky a vyvýšené podium, na které se dalo skákat. V současnosti toto místo již neexistuje, bylo revitalizováno a nachází se na něm dětské hřiště a park.

"Taky, ale spíše jenom na tom Stalinovi, protože oni, já nevím, jsme jako takhle, víš jsem takhle nejezdili, spíš s tou partičkou Pepa Tupý, Piškot, Běda, jsme se ze Stalina táhli na Nábřeží, jsme kousek popojeli. To nábřeží teď už není. Vždycky o víkendech jsme začínali, když byla sobota, tak jsme si dali sraz na Koněvu, pak jsme jeli na Bulhara - Bulharskou ambasádu, na ten bank, pak jsme jeli zpátky přes Lenina na Stalina, no a vždycky v sobotu vlastně po skejtvání se jelo na Sedmičku (Klub 007) a pak v noci se jelo Strahov dolů na Scénu.²⁸¹"

22.6 Kryté lokality, tzv. „Indoor“

„Je únor a dejchat na teploměr nemá cenu, protože rtuťový sloupec je už pěknou řádku dní zle zapšklej. No, a nejen teplota, ale i snaha udělat další věc pro rozvoj skateboardingu v českých zemích, přiměla firmu Mystic k počínání vskutku drsnému. V tělocvičně prastarého sportovního klubu Slavoj, stojícího na pražské Štvanici, si vybudovala (jak je to běžné u nejznámějších US firem, který znáš určitě z videa) svoji klubovou minirampu a to tak hustou, že sk8ový pamětník může lovit v paměti, jak chce s a stejně je mu to prd platný, neboť vejška 1.70, šířka 7.5m, z níž 2m zabírá 2m extension, to tu ještě vskutku nebylo.²⁸²“

Skateboarding je sezónní aktivita, závislá na počasí (vlhké a zimní počasí prakticky neumožňuje skateboardingu plně provozovat) a jedná se o činnost, která je značně ovlivněna urbanismem. Skateboarding je kromě počasí ovlivněn i stylem výstavby měst a vhodným městským prostředím, které umožňuje skateboardistům v případě nepříznivého počasí aktivně provozovat tuto činnost (využití městských objektů, jako např. podchodů, garážových stání apod., pozn. autora).

Provozování skateboardingu v zimních měsících či za nepříznivého počasí bylo v první půlce devadesátých let značně limitované absencí „oficiálních“ krytých lokací a vhodných architektonických objektů, kde

²⁸¹ Dtto. tamtéž [00:50:03]

²⁸² Board magazin č. 6, vydáno 12.2.1996, HP Publishing s.r.o., s. 24, text "HMA", Matěj Homola, zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz/docs/board_06

se dal skateboarding provozovat. Paradoxně tento sezónní problém přetrvává až do současnosti, kdy Praha nemá stále veřejně přístupnou vytápěnou plně vybavenou skateboardingovou halu, či dostatečně krytý prostor, kde by se dal skateboarding provozovat v plném rozsahu (tzn. pro využití skateboardingových disciplín jako je překážkové „parkové“ ježdění a streetstyle, pozn. autora).

22.6.1 Lokalita „Štvanice“

"Já tu štvanici jako mám spojenou s hodně vzpomínkami samozřejmě, už i kvůli tomu, že já jsem tenkrát tu Štvanici našel, to místo, kde bude skatepark. V tom jsem byl zase já (smích) je to hrozný jo, ale já jsem byl u hodně mezníků. Ještě tenkrát s Radkem Teichmannem jsme tam byli a myslím, že jsme to nějak začal já. Tenkrát se hledalo místo, kde by se postavil nějaký pořádný skatepark" a dodává "Já myslím, že Tomáš (Rejman) takhle strategicky uvažoval (že má být skatepark) a tenkrát jsme to objevili a říkám, tady by to bylo super, jsem to říkal Tomášovi, se toho nějak chytnul a nejdřív si pronajmul jenom část a vedle byl nějaký prostě na volejbal nebo něco."²⁸³

Čtvrtý ročník skateboardingových závodů Mystic Cup, v roce 1997, byl narušen počasím. Skatepark na ostrově Štvanice, který se nacházel vedle Negrelliho viaduktu a který od roku 1994 pravidelně hostil tento významný skateboardingový podnik, nebyl zastřešen. Byl vybudován firmou Mystic Skates s.r.o., v jejímž čele stál spolujednatel, Tomáš Rejman. Prostoru štvanického skateparku se neřeklo jinak než „Štvanice“ anebo „Štvána“. Silný déšť přerušil závody, které se již tradičně konaly začátkem července, roku 1997 a získaly poprvé status světového poháru.

„Co se týče deště, tak my už to děláme čtvrtý rok a vždycky nám vyšlo počasí. Letos to nevyšlo, bohužel, když to bylo nejlíp připravený, poprvé to byl světový pohár.“²⁸⁴

Závody nakonec „zachránily“ náhradní prostory, a to krytá minirampa v prostorách štvanického skateboardingového klubu (pronajaté prostory TJ Slavoje), která byla zbudována firmou Mystic Skates, v únoru, o rok

²⁸³ Petr Löwy, rozhovor 21.8.2023 [01:13:36]

²⁸⁴ Dokument: Mystic Skate Cup 1997, výroba: TV Nova, r. 1997, režisér: David Ondříček, rozhovor s Tomášem Rejmanem [00:03:37], zdroj: archiv TV Nova / <https://www.youtube.com/watch?v=jcxvgnJwv2Y>

dříve (viz. úvodník této kapitoly). Prostor kryté minirampy, který byl vytápěný a navazoval na klubový bar, zásadně ovlivnil možnosti skateboardingového ježdění v zimních měsících v Praze a položil základy novému subkulturnímu epicentru - klubu pražské Štvanice (Mystic SK8 klub), jehož významnost přetrvává až do současnosti. Červencové nevyzpytatelné deštivé počasí roku 1996 bylo hlavním důvodem, proč nad skatepark o rok později vyrostla rozlehlá konstrukce se střechou, která se tak stala největším krytým (nevytápěným) skateparkem v Česku.

22.6.2 Lokality „Strahova“ + pražských podchodů

Pro streetstyle skateboarding se tak využívalo v případě nepřízně počasí nejrůznějších míst, jako byly podchody pražského metra určené pro pěší (např. stanice metra Budějovická, Muzeum nebo Vltavská), příležitostně i prostory pod letenským fotbalovým stadionem AC Sparty (v případě, že se nehrálo fotbalové utkání), kde byl však nevyhovující povrch. Limitující výskyt garážových krytých stání v Praze nabízel možnosti provozovat skateboarding například v útrobách odbavovací haly pro cestující na pražském vlakovém Hlavním nádraží. Výhodou tohoto prostoru bylo jeho vytápění (*tato lokace je zdokumentována v prvním českém streetstyle skateboardingovém videu „The First“²⁸⁵, kde je možno vidět skateboardistu Pavla Tischerera, který v prostorách vlakového nádraží jezdí, pozn. autora*).

Adrenalinový zážitek přinášelo i vniknutí do centrálních garáží obchodního domu Kotva na Náměstí Republiky v Praze. Garáže se nacházely v suterénních prostorách pod obchodním domem Kotva a byly příležitostně využívány ke streetstyle skateboardingu.

²⁸⁵ Viz. kapitola „Multimédia“ v této diplomové práci

Nejhojněji využívaný prostor přinášely však ochozy bývalého „Velkého strahovského stadionu²⁸⁶“ na Praze 6 (viz. foto výše, autor Viktor Bukač). Jednalo se o lokaci, která se objevila i v prvních skateboardingových videích zvaných příznačně „Praha²⁸⁷“, za jejichž vznikem stojí skateboardista, rodák z pražského Strahova, Tomáš Vyhnánek. Skateboardista Vyhnánek byl i hlavním iniciátorem stavby překážek, které se pod tribunami stadionu nacházely (jednalo se o odpadkové koše, trámy, dřevěné dýhy a překližky, které se použily ke stavbě skateboardingových překážek) a byly různým způsobem ukrývány a přeskupovány. V druhé půlce devadesátých let však popularita strahovské lokace začala mírně upadat. Bylo to dáno vybudováním kryté minirampy na ostrově Štvanice a zastřešeného skateparku v produkci Mystic Skates s.r.o., kde se jezdily legendární závody Mystic Cup a oficiální závody Mistrovství republiky ve skateboardingu.

„Jsme chodili na Strahov, tam se chodilo, jsi měl na sobě tři mikiny a jezdil si na Strahově, tam pod těma tribunama jsme se scházeli všichni, i Stalináři, když bylo mokro. Ale zkoušeli jsme i na Spartě, ale tam byl debilní povrch, tam nešlo moc nic dělat. A to bylo asi jediný, nebyly žádný skateparky, nic krytého.“²⁸⁸

22.6.3 Lokalita „Bunkr“ a „Assasin“

Za kryté místo (dřevěná minirampa) využívané pro skateboarding můžeme zmínit i minirampu nacházející se na dvoře vnitrobloku vedle legendárního rockového klubu Bunkr v Lodecké ulici na Praze 1. Nad minirampou se nacházela nainstalovaná provizorní konstrukce s plachtou, která tak umožňovala skateboardistům provozovat skateboardingové ježdění i za nepříznivého deštivého počasí. Dne 4. listopadu 1995 se na tomto místě uskutečnily podzimní závody, o kterých informoval ve své reportáži dobový časopis Board.²⁸⁹ Ve stejné části se pak nacházela krytá miniaturní minirampa, která byla součástí snowboardového obchodu Assasin.

²⁸⁶ Velký strahovský stadion, lokace: Zátopkova, Atletická a Vaníčkova ulice na Praze 6, pozn. autora, foto: osobní archiv Viktora Bukače

²⁸⁷ „Praha“ – série skateboardingových videí od pražských tvůrců, Tomáše Vyhnánka, Pavla Berana a Davida Chvátala (viz. kapitola multimédia)

²⁸⁸ Pavel Pechman, II. rozhovor 9.8.2023 [00:14:28]

²⁸⁹ Board č. 3, Praha, vydání 13.11.1995, s. 8-9, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazine v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6

22.6.4 Lokality „Bruselák“, „Kožná“, „V Cípu“, „Břežany“, „Luxor“

Mezidobí mezi vznikem skateparku „Fučíkárna“ po proběhlých evropských závodech Euroskate '88 (z kterých se skateboardingové překážky přesunuly do zadního traktu objektu dnešního holešovického Výstaviště, pozn. autora) bylo vyplněno možností provozovat skateboarding v Bruselském pavilonu, tzv. „Bruseláku“. Tuto vzpomínku shodně zmiňoval pamětník Petr Boubín i stavitel skateboardingových překážek a skateboardista, Martin „Kožich“ Beringer. V Bruselském pavilonu byla na krátkou dobu k dispozici minirampa, která se dá považovat za jednu z prvních miniramp v Praze. Stavitel Martin Beringer se pak snažil zprovoznit začátkem devadesátých let i minirampu na pražském ostrově Štvanice a to v prostorách, kde se později nacházel skatepark firmy Mystic Skates s.r.o.²⁹⁰ Jako třetí stavba v pořadí, vznikla krytá minirampa ve sklepeních činžovního domu v Kožné ulici na Starém Městě v Praze, na kterou vzpomínal narátor Petr Boubín i Pavel Tischer.

"To byla díra obrovská, dvoupatrovej starej gotickej nějakej sklep, klenutý, jsi tam šel, musel jsi otvírat nějaký poklop, pak jsi tam šel po schodech, tam byla minirampa, a o patro níž tam byl bárek nějakej takovej že jo. Nejlepší bylo, že se tam dalo skejtovat i v zimě, což v té době jaksi nebylo. Jeden čas byla v Juldě Fuldě, v Bruselském pavilonu minirampa, jeden čas, to si přesně pamatuju.²⁹¹"

Na samotnou stavbu a provoz miniramp a následně vzniklého klubu vzpomínal samotný autor a realizátor myšlenky, Martin Beringer takto.

„Ta minirampa ve sklepě byla z těch pražských třetí v pořadí. První jsme postavili v Bruseláku (před-PKOJF/po-Výstaviště), neměli jsme s tím zkušeností a taky byl na povrchu umakart, takže to bylo na hovno. Druhá, už lepší stála na Štvanici, přesně v těch místech, jak je dneska účko.²⁹²“

„Začal jsem trochu pátrat a někdo mi řekl, že na Starém městě je fůra prázdných nevyužitých sklepů. A tak jsme nakonec jeden našel, a to v Kožné ulici. To byl alespoň myslím, osmdesátej devátej... Dál následovalo jeden a půl měsíce úmorný práce. Začalo to vyklízením toho nehorázného

²⁹⁰ MYSTIC SKATES, spol. s.r.o., spisová značka C 36258, vedená u Městského soudu v Praze, zapsáno 28.10.1995, vymazáno 19.10.2016. Sídlo: Praha 1, Štěpánská 31, PSČ 11000, IČ: 630 75 482, Zdroj: Veřejný rejstřík a Sbírka listin, www.justice.cz

²⁹¹ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [01:22:00]

²⁹² Board č. 14, Praha, vydání 13.02.1997, s. 22-23, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazín v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6

bordelu, co tam byl. Lidi mě občas potkali na ulici úplně černýho a skrze toho čerta si mysleli, že je Mikuláš. Nebyl.²⁹³"

Foto: Časopis Board, č. 14, vydáno 13.02.1997

"Jinak měli kluci Beringerovi vlastně v tom sklepě, to netrvalo taky dlouho, jenom dopovím, že se tam docela dobře jezdilo, ale pak jsi vyšel ven a ještě dvě hodiny jsi smrkal mour...Tam museli nosit nějaký zbytky uhlí a byl tam všude ten prach, čůralo se tam do kbelíku.²⁹⁴"

Na konci devadesátých let bylo možné navštěvovat i nově vzniklé kryté prostory, které se nacházely na adrese: V Cípu 3, Praha 1. Jednalo se o prostory bývalé tiskárny, které se nacházely v blízkosti Václavského náměstí. Jednalo se o prostor v suterénu s barem, který byl poměrně malý a sloužil pro potřeby streetstyle skateboardingu, ale i in-line bruslařů. Bylo to jediné místo v Praze, které bylo osvětleno a vytápěno a mohlo svou stavbou a překážkami uspokojit vyznavače streetstyle skateboardingu (*pomineme-li skateboardingový klub na pražské Štvanici, který byl též vytápěný a osvětlený, ale nacházela se tam pouze minirampa a později „bowl“*. Tzn. prostor, který nebyl určen pro streetstyle skateboardisty, pozn. autora). Svou rozlohou a skladbou překážek však bylo místo spíše vhodnější pro vyznavače in-line bruslení²⁹⁵. Dobový plakát z pořádaných závodů dne 30.10.1999 viz. přílohová část této práce.

Možnosti zimního ježdění nabízel i provizorní prostor v Dolních Břežanech, kde se podařilo vytvořit kryté nevytápěné místo z bývalé tělocvičny se základními skateboardingovými překážkami jako byl funbox vyrobený z dřevotřísky, který byl doplněný o zábradlí. Dále se v Dolních

²⁹³ Dtto. tamtéž, s. 22-23

²⁹⁴ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023, [01:24:39]

²⁹⁵ Board č. 30, Praha, vydání 05.04.1999, s. 46-47, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazin v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6

Břežanech nacházela i středně velká minirampa, kterou vyrobil pražský skateboardista s přezdívkou Saki.

V druhé půlce devadesátých let byla populární i minirampa, umístěná v podzemních prostorách pasáže Luxor na Václavském náměstí. Tuto minirampu vyrobil též pražský skateboardista zvaný Saki, který v klubu působil i jako správce. V tomto klubu se často uskutečňovaly minirampové závody, jak znázorňuje dobový plakát z časopisu Board - viz. přílohová část této práce.

Foto skateparku „V Cípu“ (viz. níže, soukromý archiv Viktora Bukače, r. 1999).

23. „První vertová²⁹⁶ dáma“ aneb narušení mužského stereotypu – ženy na skateboardu

„Těžko říct proč, ale vidět holku, jak stojí na gripu²⁹⁷, je ukaz srovnatelný se zatměním slunce. Čili jedno představení za dlouhou dobu.“²⁹⁸

23.1 Lucie Kalinová (1. část)

Tento výstižný úvod jsem si nevybral náhodou, je jím uveden rozhovor s Lucií Kalinovou, jednou z prvních průkopnic skateparkového²⁹⁹ ježdění v devadesátých letech u nás. Z obsahu nadpisu lze lehce vyvodit, že žena na skateboardu v tuzemsku byla ojedinělým úkazem (bavíme se o druhé polovině devadesátých let). Skateboarding býval často skloňován a chápán jako typicky mužská činnost a řada skateboardistů, s kterými jsem dělal rozhovor, považovala ženu na skateboardu jako okrajovou a méně významnou záležitost. Výjimkou je pamětník Petr Löwy, který se o Lucií Kalinové explicitně vyjádřil takto: *„No tak to byla hodně odvážná holka, zaprvý byla šikovná. A jako postavit se tý skejtový komunitě. Já jsem holka, já budu taky skejtovat, myslím to vážně, berte mě. To je takový jako, to byl velkej krok jako. Kam se hrabou všichni ti skejtáci, ty pozěři, kluci. To byl velkej krok, že se do toho pustila a nenechala se odradit. Jako velkej respekt.“³⁰⁰*

Ačkoliv má skateboarding pověst alternativního a svobodomyšlného sportu, bylo dobře zdokumentováno, že ženy byly ve skateboardingové komunitě stále nedostatečně zastoupeny. Několik vědců zkoumalo tento fenomén a identifikovalo různé faktory, které ovlivňují četnost výskytu a důvody samotného přijetí/nepřijetí žen a jejich postupné začlenění do této komunity. Mnoho z těchto identifikovaných faktorů bylo založeno na

²⁹⁶ „Vertová“, tj. odvozeno od slova „vert“, vertikální u-rampa (skateboardingová disciplína), pozn. autora

²⁹⁷ „Grip“ tj. povrch skateboardingového prkna (nalepovací materiál), který pomáhá k tomu, aby deska pod nohama neklouzala a řádně „lepila“ k nohám skateboardisty. Převzato z anglického slova „Grip“ – uchycení (poznámka autora)

²⁹⁸ Časopis: Move, vyd. Listopad 1997, text – autor CDR, strana 54., vedený rozhovor s Lucií Kalinovou (Move Magazín, Mystic Skates)

²⁹⁹ Parkové ježdění, tj. ježdění na skateboardu na překážkách ve skateparku a v minirampě / U-rampě, pozn. autora

³⁰⁰ Petr Löwy, rozhovor 21.8.2023, [02:13:09]

hluboce zakořeněných sexistických přesvědčeních, že muži jsou autentičtější účastníky, protože jsou silnější, atletičtější a mají větší sklony fyzicky riskovat³⁰¹.

Řada narátorů (praktikujících převážně street³⁰² skateboarding), kterých jsem se záměrně ptal na jejich názor na ženský skateboarding, si však bez problémů vzpomněla i na jména skateboardistek, které v té době jezdily, z čehož s odstupem času vyvozují, že většinová mužská část skateboardistů přeci jen ženy na skateboardu registrovala. Jako příklad uvádím narativ skateboardisty Petra Cidoráka, z prostředí pražského „Stalina“.³⁰³

„Vybavuju si tu Danu, Áňu - tu Rusku a ještě Sarah (narátor myslel Annu Voronkovou, která však v devadesátých letech na skateboardu nejezdila, pozn. autora)³⁰⁴“

Vzhledem k tomu, že na ni vzpomenou i street skateboardisté (nepohybovali se jen ve skateparku na Štvanici, kde se Lucie Kalinová vyskytovala, pozn. autora) z pražské Letné, kde Lucie Kalinová prakticky na skateboardu nejezdila, svědčí to o širším a rostoucím povědomí v rámci komunity. Je dost pravděpodobné, že tomu napomohl i rozhovor s Lucií Kalinovou v časopise Move, který vyšel poprvé v roce 1997.

23.2 Renata Škrabalová (Trávníčková)

Protikladem devadesátých let jsou léta osmdesátá, kde bych rád zmínil Renatu Škrabalovou (rozenou Trávníčkovou). V druhé půlce osmdesátých let se velmi nadějně věnovala slalomu, kdy celá skateboardingová parta, komunita, držela při sobě. Renata Škrabalová v rozhovoru uvedla: *„Skejt, to byl pro nás jinej svět, jezdili jsme na závody do Plzně, do Prahy,*

³⁰¹ Atencio, Matthew, Becky Beal, and Charlene Wilson: "Distinction of Risk: Urban Skateboarding, Street Habitus and the Construction of Hierarchical Gender Relations." *Qualitative Research in Sport and Exercise* 1 (2009): 3-20. Nakl. Print

³⁰² „Street“ skateboarding, tzn. praktikující zejména na ulicích měst a k tomu využívající překážky (co nabízí architektura města) k ježdění na skateboardu. Výraz „street“ se však přenesl i do ježdění ve skateparku, který svým tvarem a způsobem ježdění reflektuje ježdění na městských ulicích (v tomto typu skateparku se nachází více překážek jako zábradlí a schodů - proto disciplína „street“), pozn. autora

³⁰³ „Stalin“ se označuje „spot“ tj. místo původního Stalinova pomníku na pražské Letné.

³⁰⁴ Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023, [01:26:47]

do Varů a tam se dozvídali, jak ten život vlastně vypadá, v Poličce to bylo vždycky jiný. Když byly závody v Prachaticích, tak jsme ve Svitavách nastoupili do vlaku, kde už byli kluci z Olomouce a Brňáci a cestou se přidávali další. Když jsme přijeli do Prachatic, byla nás plná lokálka. A stejně tak jsme jeli zase zpátky. Celá skejtácké republika pohromadě!³⁰⁵“

Komparativ působení žen ve skateboardingu mezi osmdesátými a devadesátými lety může být lehce zavádějící. Homogenní celek „skejtáků“ a „skejtaček“ v osmdesátých letech byl umocněn pocitem utlačované svobody v socialistické společnosti a tím vyplývající sounáležitosti, kterou Renata Škrabalová nazývá „skejtáckou republikou“. V roce 1988 vyjela Renata Škrabalová na světový pohár ve slalomu do německého Münsteru (8.-10.7.1988), kde reprezentovala Československo a závody tam jely pouze dvě ženy. Ona a Gogo Spreiter. Stejně tak jako v devadesátých letech, i v letech osmdesátých byly závody žen a mužů smíšené, nicméně z jejího rozhovoru je patrné, že mezi mužskými a ženskými účastníky v Münsteru panovala přátelská atmosféra.

„Jak jsem ve slalomu postupovala dál, tak na mě vyšla i jízda s Clausem Grabkem³⁰⁶. Stáli jsme vedle sebe na rozjezdových rampách a povídali si, měl manželku Jugoslávku, tak jsme si i rozuměli. Jel ale tak, že mi natrhnul zadek. Jezdil všechno a dobře.³⁰⁷“

23.3 Ženský vs. mužský element

Z pohledu kauzality působení vztahu žensko-mužského elementu ve skateboardingové komunitě devadesátých let, je nejčastěji zmiňován narativ o negativním přístupu skateboardistů k ženám – partnerkám, spojených se skateboardingovou komunitou. Přímá otázka na mužské narátory, zda by si jako životní partnerku vybrali ženu – skateboardistku anebo ze skateboardingové komunity, jich většina dotázaných odpověděla

³⁰⁵ Jan Bouček (Editor): Euroskate Party, str. 79, ISBN 978-80-905516-4-0, Vydal: Jan Bouček

³⁰⁶ Claus Grabke (nar. 30.1.1963 v Gütersloh, NSR), skateboardista a hudebník. Zdroj: <https://www.last.fm/music/Claus+Grabke/+wiki>

³⁰⁷ Jan Bouček (Editor): Euroskate Party, str. 81, ISBN 978-80-905516-4-0, Vydal: Jan Bouček

rezolutně záporně a striktně s k tomu vymezovala: „To vůbec, jsem neviděl hezkou skejtovou holku nikdy.“ „Ne, mě to vůbec nezajímalo. Ony to hrozně chtěly a já ne. Vůbec. Pak jsem jednou podlehl a jako to dopadlo. No jako to mě vůbec nezajímalo. Já měl jenom skejt do nějakých jednadvaceti. Potom jsem začal chodit s B..., když mi bylo jednadvacet a jí třiadvacet. Úplně nezištně vole, ona se mnou jako v podstatě začala chodit...³⁰⁸“

Zejména přítomnost ženského elementu ve street skateboardingu na pražském „Stalinu“, působila adorativně vůči tamním skateboardistům. Přítomné „fanyanky“ byly často „zneužívány“ k menším darům a službám pro skateboardisty (získání cigaret, pití, drobného finančního obnosu apod.) a paradoxně „zaškatulkovány“ mezi přítomné sedící divačky: „Dana Dravec se ji říká? Ty myslíš tudle Danu, to je jiná, tak s tou se bavím dodneška. To byla taková mamina Stalina. Víš co, ty kluci malí za ní chodili. Ona tam byla nejstarší z těch holek, ona je starší než já, a ještě ta byla taková, si teda pamatuju, jak tam přišel Suchý a kluci, Horvát, víš co, mladý, víš, co a oni ji trochu využívali. Jako nemáš nějaký drobný na něco? A ona byla taková mamina, ona byla taková jako srdcař, jako že fakt, jako vždycky by se rozdala.³⁰⁹“

Stejnou otázku v genderově obráceném významu (zda by si žena - skateboardistka vybrala za partnera muže - skateboardistu) jsem položil i narátorce Lucii Kalinové. V jejím případě to byl tehdy právě partner, který ji do skateboardingu vtáhnul. Její současný partner však nikdy skateboardistou nebyl.

„Tak já musím zavzpomínat. Jsem mohla začít tak devadesátej pátej asi. Si to úplně nepamatuju, na učňáku jsem se seznámila s klukem, s kterým jsem začala chodit a on dříve chodil skejtovat do Assasinu³¹⁰ a mně se to líbilo, že jo. Tak já jsem si půjčila od něj prkno a pak jsem si časem pořídila svoje. No a tam jsem začínala. No a začínala jsem v tý mikro rampičce vevnitř³¹¹“

Počet žen, které se v druhé půlce devadesátých let chtěly věnovat naplno tomuto sportu (například se účastnit závodů a pravidelně jezdit) byl skutečně marginální v poměru k počtu mužů, kteří byli součástí komunity, ať už jako aktivní nebo pasivní skateboardisté (pasivními můžeme označit zejména starší generaci skateboardistů, která se věnovala

³⁰⁸ Rozhovor s Petrem Cidorákem (2.9.2023), [01:39:15]

³⁰⁹ Lucie Kalinová, I. rozhovor 3.8.2023 [00:34:31]

³¹⁰ Assasin - Skateshop, tj. prodejna skateboardingového vybavení na Praze 1, nacházející se nedaleko od Petrského náměstí. Před tímto obchodem se nacházela částečně krytá dřevěná mikro minirampa

³¹¹ Lucie Kalinová, II. rozhovor 3.8.2023, [00:01:46]

podnikání, pozn. autora). Ženská úloha skateboardistek ve street a parkovém ježdění byla skutečně pionýrská a tyto „skateboardingové partyzánky“ nebyly předurčeny k tomu být „ošetřovatelkami“ v pomyslných bojových zákopech pod vedením mužských velitelů. V té době si musely vykopat vlastní zákopy a položit základy nové komunity, která bude v širším pojetí skateboardingové veřejnosti akceptována a tolerována. Celé subkulturní prostředí se pomalu transformovalo a adaptovalo k pozdější plošné genderové akceptaci ženského elementu ve skateboardingu (z tuzemského, ale i globálního pohledu).

Prizmatem dnešního pohledu, kdy skateboarding je částí veřejnosti brán jako olympijský sport s globálním přesahem, kde ženy závodí v separátních kategoriích a jsou tvářemi módních značek, je příklad z devadesátých let poněkud úsměvný. Zkusím k tomu přidat ještě vlastní zamyšlení a imaginaci z 19. století, kdy v roce 1865 vznikl v Praze zásluhou Karolíny Světlé a Vojty Náprstka, „Americký klub dam“³¹². Činnost tohoto spolku byla oficiálně zahájena projevem samotné Karolíny Světlé. „Americký klub dam“ byl sdružením žen, založeným za účelem vyplnit volný čas vzděláváním a dobročinnými akcemi. Snažím si představit, jak by takový spolek žen, věnující se skateboardingu pojala Karolina Světlá teď, v jednadvacátém století. Určitě by měla z těchto aktivit upřímnou radost.

23.4 Lucie Kalinová (2. část) a Jana Bartáková

Z vyprávění Lucie Kalinová (viz. níže) je patrné, že narátorka se skutečně chtěla vyrovnat mužům a dělalo ji potěšení, když je svými výkony zaskočila.

„Mě fascinovalo, že jsem srala kluky (smích), já vím, že mě úplně nesnášeli, některý že jo a já just jsem právě šla schválně. Mě vždycky přitahovaly právě sporty, který spíš dělali kluci. Já jsem vyrostla mezi klukama, mám dva bráchy, čtyři bratrance a jediná buchtá v rodině, že jo. Takže jsem vyrostla na hokeji, na fotbalu. S panenkami jsem si moc nehrála, autíčka. Takže to tak, že já jsem vyrostla s klukama a byli mi

³¹² Srov. Bahenská, Marie. Počátky emancipace žen v Čechách: Dívčí vzdělávání a ženské spolky v Praze v 19. století.,1. vyd. Praha, Libri: Slon 2005, str.75-90

kluci jako na pokec bližší než nějaká kámoška. Jako kámošek jsem nakonec moc neměla, to až s učňákem, jako že mi zůstaly až dodneška.³¹³“

Jana Bartáková, skateboardistka z Letné (na skateboardu začala jezdit v roce 1998), kterou zmiňuje v rozhovoru i Lucie Kalinová, tuto dobu vystihla poměrně jasně a věcně. Na otázku, jaké to bylo začínat skejtovat mezi kluky, Jana odpověděla.

„Začátky byly hustý pro nás holky, jsme jezdily já se ségrou a všichni kluci na nás koukali divně, zaprvý jak na mimozemšťany a za druhý spíš byli hodně proti tomu. Prostě přišla jsem někam a spíš, než aby nás podpořili, tak jako řekli - běžte do kuchyně a byli na nás jako i sprostí.³¹⁴“

„Začalo to být lepší, když ti kluci viděli, že my chceme jet i závody a nechodit na Stalina jen kvůli klukům. Takže když jsem pak jela nějaký druhý, třetí závody, tak jsem si vysloužila respekt.“

V dokumentu České televize dále zmiňovala, že měla k ostatním děvčatům - skateboardistkám ostych. Lucie Kalinová v rozhovoru na toto téma také narazila a zmiňuje, že s „kolegyněmi“ z pražského Stalina si neměla moc co říct.

Lucie Kalinová sjíždí U-Rampu (rok 1999), archiv Lucie Kalinové

„Mně je hodně holek cizích, co jezdí na skejtu, nevím asi mám trošku jinou mentalitu než ony.“ Dodala v dokumentu České televize Jana Bartáková. V roce 2007, ve svých čtyřiaadvaceti letech směřovala k doktorátu z genetiky rostlin na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. Lucie Kalinová získala ve skateboardingové komunitě přezdívku Sarah. „Čóveče, vůbec nevím. Já vím, že když jsem skejtovala, tak mi původně chtěli dát přezdívku Xena. Myslím. Nebo něco takovýho. Já vůbec nevím. Jak to vzniklo v životě a já fakt nevím. Někdo mi tak začal říkat, jako Sarah.³¹⁵“

Většinu svého času trávila ve skateparku na pražské Štvanici (skatepark sousedící s Negrelliho viaduktem). V roce 1998 byla v rohu skateparku postavena velká dřevěná vertikální U-rampa, primárně určená pro závody světového poháru - Mystic Skate Cup. U-rampa

³¹³ Lucie Kalinová, I. rozhovor 3.8.2023 [00:08:00]

³¹⁴ Fokus 24, název dílu: „O Skateboardingu“, režie Filip Racek, rok vydání: 2007, Česká televize Zdroj: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10119615714-fokus-ct24/207411058110023/>, čas [00:08:08]

³¹⁵ Lucie Kalinová, I. rozhovor 3.8.2023 [00:00:40]

byla vždy královskou disciplínou a z mužského osazenstva nebylo u nás příliš jezdců, kteří tuto disciplínu na konci devadesátých let ovládali. Za zmínku stojí pouze Jakub „Punker“ Halfar a Petr „Exodus“ Lässler, který však jezdil pouze na truckových bruslích³¹⁶. Většina tehdejších skateboardistů se věnovala skateboardingu v menších rampách (tzv. minirampách) - jedna z krytých miniramp se nacházela také ve stejnojmenném skateparku.

Lucie Kalinová však byla první ženou u nás, která tuto velkou U-rampu v roce 1999 sjela, tj. z copingu³¹⁷ U-rampu tzv. „dropla“³¹⁸. Svůj výkon popsala takto: *„To byla tuna strachu nahore, úplně rozklepanej. Vlastně sešlapuješ úplně do prázdna, že jo necítíš vůbec nic a říkáš si, v duchu si říkáš, musíš to sešlápnout hodně, musíš jít do předklonu a říkáš si to dokola a stejně to uděláš blbě, ne tyjo, tak pak když to sjedeš tak jako tyjo úplně mega euforie, jako já nevím, jak to popsat. K ženskému orgasmu? No to jo, tak je to určitě samozřejmě tak, jako když něco dáš, tak jako máš úplně blažený pocit, jako že wau! Něco jsem si splnil, že jo. Tady to byl. Posunul jsem se jako někam dál.“* Vyvrací tak, že by šlo tehdy o nějaké velké ovace a paradoxně ji k tomuto výkonu nevyprovokovali lokální štvaničtí jezdci, ale skateboardisté z Německa, kteří v tuzemsku pobývali z důvodu červencových závodů, Mystic Skate Cup.

Na otázku, jakých skateboardingových triků si Lucie vážila, odpověděla. *„Určitě frontside grindu. Než jsem se ho naučila, tak mi to strašně dlouho trvalo. Měla jsem strašnej strach jet zádama do rampy. Frontside grind je můj vydrěnej trik“³¹⁹.*

Z výpovědi narátorek, skateboardistek je zřejmé, že si postupně získávaly respekt od mužských skateboardistů. Lucie Kalinová inspiraci pro ježdění a učení se nových skateboardingových triků víceméně hledala lokálně a učila se od skateboardistů, které potkávala v Praze či na závodech. Zde vidím rozpor s mužskou částí skateboardistů, která byla ovlivněna zahraniční módou, zahraniční video produkcí na VHS kazetách a zahraničními magazíny, jako byly Thrasher³²⁰ nebo Transworld

³¹⁶ Jedná se o klasické kolečkové brusle s trucky (opak inline bruslí, kde jsou kolečka seřazena za sebou), pozn. autora

³¹⁷ Coping, tj. hrana (většinou z kulatiny) skateboardingové U-rampy, pozn. autora

³¹⁸ Drop in, tj. sjet seshora dolů skateboardingovou překážku (nejčastěji rádius, část u-rampy či poolu), tzn. „dropnout“, pozn. autora

³¹⁹ Board magazin č. 6, červen 1999, ročník V. Rozhovor s Lucií Kalinovou, str. 13, Vydavatel: Radek Hruška, Board magazin

³²⁰ Skateboardingový magazin, založen v roce 1981 v San Franciscu, Kalifornii, USA. Zakladatelé: Eric Swenson a Fausto Vitello. Zdroj: www.thrasher magazine.com

Skateboarding³²¹. Právě skateboardingové filmy kopírované na VHS se hojně v komunitě půjčovaly a přehrávaly. Naproti tomu, Lucie Kalinová se profilovala nezájmem o světové dění a trendy.

„Já jsem nic nesledovala, já vůbec nevěděla, mě vždycky, když se mě někdo zeptal, hele támhle v Americe, kdo se ti líbí, sleduješ někoho? Já nesledovala vůbec nic, já nevěděla, ale prý nějaká Sarah jezdila někde v cizině, už ani nevím kde, nic jsem nesledovala, žádnou cizí scénu, ani domácí, já jsem si objela to kolečko, občas ten pohár, když jsem si jela s klukama.³²²“

Z hlediska zahraničního (amerického) pohledu na ženskou skateboardingovou subkulturu a komunitu v druhé půlce devadesátých let se nabízí zajímavý komparativ, který je podobný situaci, která vládla v Česku. Americká společnost v pohledu na ženský skateboarding byla rozdělená. Nepochybně několik mužských skateboardingových profesionálů jako Christian Hosoi³²³, Craig Johnson³²⁴ nebo Nyjah Huston³²⁵ v minulosti kritizovalo ženy ve skateboardingu.³²⁶ Každý z nich reprezentuje jinou éru skateboardingu, což je pozoruhodné. Nyjah Huston to prohlásil v rozhovoru až po roce 2012, kdy explicitně vyjádřil svou myšlenku, že skateboarding se pro ženskou část populace vůbec nehodí. Z historického hlediska toto prohlášení beru se značnou rezervou, protože v době, kdy Huston natáčel tento rozhovor, trávil poměrně hodně času (natáčel společná skateboardingová videa) s brazilskou skateboardistkou, Letíciou Bufoni³²⁷.

Obrovskou slávu a povědomí o ženském street skateboardingu v druhé půlce devadesátých let přineslo video z produkce americké kultovní značky Toy Machine³²⁸ s názvem: *Welcome to Hell*³²⁹. Ed Templeton (producent

³²¹ Skateboardingový magazín, založen v roce 1983 v Carlsbad, Kalifornii, USA. Zdroj: skateboarding.transworld.net

³²² Lucie Kalinová, I. rozhovor 3.8.2023, [00:36:14]

³²³ Christian Roshia Hosoi, nar. 5.10.1967, americký skateboardingový profesionál, zdroj: <https://www.imdb.com/name/nm0396079/bio/>

³²⁴ Craig Johnson, americký profesionální jezdec, nar. 1965 v Quantico, Virginia, USA. Zdroj: <https://juicemagazine.com/home/craig-johnson/>

³²⁵ Nyjah Huston, americký skateboardingový profesionál, nar. 30.11.1994. Zdroj: https://www.imdb.com/name/nm2499639/?ref_=fn_al_nm_1

³²⁶ Iain Borden: *Skateboarding and the City: a complete history*. ISBN 978-1-4725-8345-1, str. 38

³²⁷ Celým jménem, Letícia Bufoni e Silva, skateboardistka, nar. 13.4.1993, Sao Paulo, Brazílie, Zdroj: https://theboardr.com/profile/2709/Leticia_Bufoni

³²⁸ Toy Machine je kultovní skateboardingová americká firma, kterou založil Ed Templeton v roce 1993. Byla součástí distribuční společnosti Tum Yeto), zdroj: <https://stokedrideshop.com/blogs/stoked-school/toy-machine>

³²⁹ *Welcome to Hell*. Skateboard video z produkce Toy Machine, premiéra videa uvedena v r. 1996. Zdroj: [Skatevideosites.com](http://skatevideosites.com)

videa majitel firmy Toy Machine) dal šanci tehdy Elisse Steamer³³⁰ (obsadil ji do zmíněného videa, tzn. získala „video part“, pozn. autora). Na tu dobu to byla nevídaná věc, jelikož pojetí skateboardingu u firmy Toy Machine bylo poměrně agresivní a extrémní z pohledu skateboardingového ježdění (celospolečenský skateboardingový diskurz byl spjat genderově čistě s mužskou aktivitou). Celé video proslavil zejména skateboardista Jamie Thomas³³¹, který tu měl poslední část, tzv. „last part“³³² (významu skateboardingových videí je věnována separátní kapitola této práce), kde posunul hranice extrémního skateboardingového ježdění. Elissa Steamer, která začala být sponzorována firmou Toy Machine v roce 1995 se stala profesionální skateboardistkou o tři roky později.

Se skateboardistkou Steamer v té době vyšly velké rozhovory v časopise *Big Brother a TransWorld Skateboarding*, objevila se jako herní postava v počítačové hře *Tony Hawk's Pro Skater*, vyhrála obdobu olympiády extrémních sportů - *X Games* a objevila se na tiráži časopisu *Thrasher*³³³. Svou skateboardingovou kvalitu potvrdila v dalším vydaném videu u firmy Toy Machine, které se jmenovalo *Jump Off a Building*³³⁴. V návaznosti na tuto událost o ní vyšel v britském časopise *Sidewalk* v roce 1998 článek, který vypustil do té doby nevídaný narativ v návaznosti na ženský skateboarding: „*The exclusive Boys club of skateboarding had now departed*“³³⁵. Elissa Steamer se stala profesionální skateboardistkou.

Propojení americké skateboardingové profesionálky s českými průkopnicemi, Janou Bartákovou a Lucií Kalinovu mi přijdou relevantní. Všechny tyto ženy významně přispěly k chápání ženského skateboardingu v rodící se moderní české společnosti v devadesátých letech a připravily tak cestu pro budoucí nové skateboardingové generace. Ženský skateboarding se dočkal separátní kategorie na Gravity Games, X Games a Olympijských hrách po roce 2000. Tento element je plně integrován jak do skateboardingové komunity a subkultury, tak do celospolečenské sportovní veřejnosti. V roce 2023, kdy píšu tuto diplomovou práci je ženský skateboarding na špičkové úrovni, skateboarding je oficiální

³³⁰ Elissa Steamer, nar. 31.7.1975 ve Fort Myers, Florida, USA. Zdroj: https://theboardr.com/profile/351/Elissa_Steamer

³³¹ Jamie Thomas, přezdívka „The Chief“, nar. 11.10.1974, Florida, USA. Zdroj: https://theboardr.com/profile/1037/Jamie_Thomas

³³² Tzv. „Last part“ byl video profil skateboardisty, který byl stopáží umístěn na konci celého skateboardingového filmu. Příkladala se tomu důležitost, protože „last part“ se považoval vždy za nejlepší, „to nejlepší na konec“, pozn. autora

³³³ Iain Borden, *Skateboarding and the City: a complete history*. ISBN 978-1-4725-8345-1, str. 39

³³⁴ „Jump Off a Building“, Skateboard video firmy Toy Machine, rok vydání 1998, zdroj: bit.ly/Steamer-Jump

³³⁵ Iain Borden, *Skateboarding, and the City: a complete history*. ISBN 978-1-4725-8345-1, str. 39

disciplínou olympijských her a ženy závodí v separátních kategoriích „Street“ a „Bowl“³³⁶ po celém světě.

24. Skateboarding = umění !?

"To byla ta doba, kdy tam ještě byly Peralty (značka skateboardů, v obchodě Rock'n'Roll v Benešovské ulici v Praze, pozn. autora), takový ty s těma drakama, to měl Psycho (přezdívka skateboardisty se jménem Vašek Šmíd), my jsme hrozně žrali ty designy jenom. Ty skejty jako ani moc ne, ale ty designy, ty byly úplně boží. Ty trička, samolepky, nášivky, prostě draci no. Co si pamatuju. Ne že by mě to ovlivňovalo k nákupu skejtu, ale jenom ten vizuál prostě. Protože já i teď, když vidím něco hezkýho, tamhle se podívám a přijde mi to hezký. Jsem hrozně vizuální fakt dement jako."³³⁷

Ústřední myšlenka této práce, která propojuje většinu kapitol se týká smyslového vnímání, pocitů svobody, kreativity a stylu života, spojeného s životem skateboardistů. Právě kreativita a umění je neodmyslitelně spojena s touto subkulturou. Skateboardingovou desku (často je nazývána jen „prknem“, pozn. autora) bych přirovnal k zakoupenému obrazu. Design skateboardingového prkna (navíc často oblepen samolepkami, tzv. „stickers“) profesionálního jezdce bývá navrhován samotným jezdce, podílí se na vývoji tvaru skateboardingového prkna a výsledný produkt skateboardu je tvůrčím uměleckým dílem. Skateboard je tak identifikátorem a výslednou reprezentací individuálního stylu skateboardisty. Toto „umělecké dílo“ se následně distribuuje dále jako obchodní produkt skrz sítě skateshopů a stává se z něj subkulturní identifikační nástroj.

³³⁶ „Bowl“, též se vyskytuje název „Pool“ je ježdění v překážce ve tvaru oválného betonového bazénu, která je inspirována betonovými bazény z americké Kalifornie, v kterých se koncem sedmdesátých let začalo ilegálně jezdit, pozn. autora

³³⁷ Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023 [00:11:22]

24.1 Móda a oblečení jako identifikace

"Si pamatuju, že ta móda byla vcelku jako důležitá, i pro mě, ale spíš to bylo takový jako že jsem chtěl asi jako jít vlastně jako s tím davem, což v podstatě odporuje trošku tomu smyslu, že nějaký mainstream měl nějakou módu, nějak se oblékal, poslouchal nějakou hudbu, jako většina lidí a my jsme byli jako taková ta minorita, když se to tak vezme, skejták prostě, asi jo, prostě skejtáci. A já jsem (zamyslí se), no ale přesto že jsme byli minorita, tak jsme stejně měli ty „uniformy“, což tak to bývá, ať chceš, nebo nechceš, zvláště v tom mladým věku se uniforma objeví, vlastně ve všech těch sociálních skupinách, tě formálních skupinách, lidi se chtějí vyčlenit, být jiní, ale pak jsou vlastně stejní, jako nějaká určitá skupina, takový vtipný.³³⁸"

Zejména před rokem 1989 a v raných devadesátých letech byla skateboardingová móda a vybavení bezprecedentním identifikátorem daného jedince - skateboardisty. Skateboardingové prkno, boty či mikina byly přímo spojovány s konkrétními skateboardisty. Z důvodu nedostatku skateboardingového materiálu a vysokých cen skateboardingového zboží jako například specializovaných skateboardingových bot či oblečení minoritních skateboardingových značek, tak vybavení poměrně dlouhou dobu „přesluhovalo“ svou standardní životnost. Podle prošoupaných zalepených bot či několikrát předprodávaném skateboardingovém vybavení byl člověk snadno identifikovaný.

"Já neznám nikoho v té době, kdo by se oblékal jinak, než všichni ostatní. Protože na tom skejtu je to logický, potřebuješ širší kalhoty, protože furt máš někde haksny že jo. Pak to začalo bejt jakoby komerční. Takže vylezl ZERO tým (obtáhlé džíny), že jo a už to cpali do módy, jsem nechápal, proč chtějí být jiní." a dodává "Když teď potkáš skejtáka, tak nevíš co on je. Jestli to jako nosí nebo jezdí tři roky nebo co, ale dřív prostě skejtáci dřív jeli na tom skejtu.³³⁹"

Už v této práci jsem zmiňoval skateboardistu Martina Leiše, který výhradně jezdil v botách značky Vans - model HalfCab, nebo Lukáše Flemra, který získal přezdívku „McGill“ podle amerického skateboardisty Mike McGilla (vlastnil „pro model“ jeho skateboardingové desky, pozn. autora). Zhruba do první půlky devadesátých let skateboardingové oblečení a vybavení skutečně představovalo určité cenné individuální vlastnictví. Narušení tohoto vlastnictví se věnuji i v kapitole „Válka

³³⁸ Radek Novotný, II. rozhovor 6.6.2022 [00:11:29]

³³⁹ Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023 [00:37:48]

subkultur...“, kdy docházelo k útokům a krádežím uvnitř komunity. Tím, že skateboardista vlastnil dlouho specifické vybavení a oblečení, docházelo k určitému „sžítí“ s těmito hmotnými věcmi. Tyto hmotné věci ho uniformovaly a skateboardista si k nim vytvářel hlubší osobní vztah. Můžeme říct, že si jich vážil. Tuto myšlenku fyzicky refleктоval pamětník a narátor Petr Boubín, který na domluvený rozhovor přinesl třicet let staré roztrhané tričko americké legendární značky, Powell-Peralta.

"Co bylo ve skateshopu, to jsi bral. Když jsi na to měl prachy a bylo ti to, tak jsi to vlastně bral. Anebo když byly ty závody, tak se kupovalo od těch závodníků za relativně rozumný peníze. Tohlensto tričko jsem dostal k osmnáctinám od mámy, mám ho dodnes, tady když se ještě koukneš, logo Powell-Peralta, made in USA jo...³⁴⁰"

„Lásku“ ke své vysněné mikině, navíc koupené z „druhé ruky“ od jiného skateboardisty popisoval i narátor Pavel Tischer.

"Jo a vím, že jsem kupoval a myslím, že to bylo od Berana (Petra Berana), když se bavíme o hadrech, tak pro mě byla nejvíc mikina Airwalk. Airwalk, stará, tu jsem měl strašně dlouho, už od Berana jsem ji kupoval s dírou, na boku, jak se tahal skejt tak byla na boku rozedřená, jsem měl strašně dlouho a miloval jsem tu mikinu. To bylo nejvíc, to bylo srdcový.³⁴¹"

24.2 Vizualizace, stylizace, umění

Skateboardista měl vždy silnou potřebu se identifikovat odlišným oblečením (často i vybavením) od hlavního společenského proudu – tzv. mainstreamu (*jako byly prověšené široké kalhoty či volné oblečení – trička, mikiny a kšiltovky, pozn. autora*). Globální skateboardingové trendy začátku devadesátých let vedly ke zmenšování skateboardingových koleček a zúžení skateboardingových desek, které dostávaly jiný tvar (nose a tail) a lišily se od původních širších tvarů (*tzv. „ryba“ pozn. autora*).

Z hlediska designu skateboardingových desek bych uvedl příměr s umělcem – malířem, který používá pro své umění paletu barev a štětce, kterými na plátno nanáší barvu a svými tahy maluje obraz. Zkusme nahradit plátno umělce novou skateboardingovou deskou s neporušeným designem.

³⁴⁰ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [00:37:00]

³⁴¹ Pavel Tischer, rozhovor 14.7.2023 [00:48:09]

Často skloňovaný subkulturní diskurz s výrazy jako „Skate and Destroy“, poukazuje právě na anomálii skateboardingu, při jehož provozování dochází k určitému účelovému ničení skateboardingového vybavení. Tzn. „slide“ a „grind“, což jsou skateboardingové triky, kterými se skateboardingová deska a trucky obrušují, ničí. Při této činnosti však dochází k vizuálním proměnám designu desky, ty pomyslné tahy štětce jsou nahrazeny škrábanci a rýhami, design skateboardingových desek se mění a dle stylu poškrábání zkušený skateboardista pozná, jakým způsobem byl skateboard používán, kdo na něm co dělal za triky a na jakém povrchu či překážkách se skateboardem jezdil. Stejně tak skateboardingová deska zanechává svůj otisk a stopu na objektech, které jsou součástí architektury měst, tj. laviček, zídek, zábradlí a obrubníků. Dochází k vzájemnému opotřebování, označování. Hrana zídky, na kterou skateboardista vyskakuje se obrušuje, zbytky vosku a barvy mění její vnější „tvář“. Design skateboardingové desky je postupně poškrábán, vznikají na něm rýhy a šmouhy. Skateboarding je tak úzce provázán s uměleckým designem (*z použitých skateboardingových desek se například vytváří umělecká díla, z jejich lisování se vyrábí nábytek či šperky, pozn. autora*), je spojen s inovací a experimentací. Prostředí, v kterém se jedinec pohybuje je oživováno samotnou přítomností skateboardistů, jejich činnostmi a pohybem.

"Prostě ten skejt, bylo to součástí té kultury, ty Kalifornie a nejvíc mě fascinovalo, že ty boty (Vans, HalfCab) začaly vyrábět v roce 1969 a oni od roku 1969 nezměnili design ani tu technologii, to se stalo až v roce 1997, když vlastně začali, dali místo té pryže úplně jinou gumu a dali tam nějaký debilní vložky a ty boty úplně změnily chování, když jsi je měl na noze, tak to byl úplně jinej pocit, než ty původní Vansy, tak to mě nasralo tak tolik, že jsem ty Vansy prostě přestal nosit ty vole³⁴²."

Vliv globalizačních trendů, větší dostupnosti zboží a širšímu povědomí (*díky multimediálním nástrojům, kterým byly dostupné časopisy, videa a později internet pozn. autora*) měl za následky i větší módní stylovou diverzitu mezi skateboardisty. K tomuto trendu docházelo zejména v druhé půlce devadesátých let (o tom hovořil narátor Cidorák), kdy se kromě širokých kalhot začaly nosit úzké kalhoty či košile. Zejména hudební styly jako „rap“, „hip-hop“ začaly být v druhé půlce devadesátých let populárnější než původní „Punk“ a „Hardcore“ styly, které nepřímo ovlivňovaly chování a styly oblékání skateboardistů. Postupně se

³⁴² Martin Leiš, rozhovor 11.11.2023 [01:14:29]

skateboardingová móda začala rozšiřovat i mezi tu část populace, která neměla se skateboardingem co dočinění (zejména po roce 2000).

Vlivy ze zahraničí (prostřednictvím skateboardingových videí, magazínů, internetu, ale i fyzické přítomnosti skateboardingových hvězd v tuzemsku) hrály obrovskou roli a v rámci komunit se poměrně rychle šířily. Tuzemskou „streetstyle“ scénu značně ovlivnila globální hvězda, Tom Penny z Anglie. V roce 1996 dorazil do Prachatic na Summer Camp a na závody Mystic Skate Cup v Praze. Tom Penny se vyznačoval specifickým stylem odívání, nosil široké prověšené kalhoty a nasazeného zimního kulicha a to i přesto, že bylo v tuzemsku horké letní počasí.

"Byl tam Tom Penny tenkrát, to byly Prachatice, to byla hrozná prdel, tam byl Tom Penny, tenkrát úplně geniální skejták, kterej čepice, horko, čepice, bunda, kapuce přes kulicha, dal si jointíka, skočil do rampy nebo do toho skateparku a najednou tam udělal pár šílených triků, pak si zase sednul, dal si dalšího jointíka, jsme na to úplně koukali, jsem si říkal, co to je za magora, proč má proboha v tom horku toho kulicha, a pak to začali v tom létě začali nosit všichni, to byla sranda. No a tenkrát se potom závodě, on byl na tom Mysticu, pak se jelo do Prachatic.³⁴³"

Tímto stylem oblékání, ale i stylem vystupování a ježdění na skateboardu doslova „pobláznil“ skateboardingovou komunitu u nás. Zejména vyznavači streetstyle skateboardingu začali jeho styl vystupování napodobovat. Fenomémem devadesátých let byly i vycpávky do bot, což souviselo se subkulturními trendy rapové a hip-hop komunity.

"Takže to nebylo co řešit, nějaký DC vole (značka bot), tenkrát byla ta móda v tom roce 95', kdy si frajeři dávali pod jazyk ještě jeden jazyk, aby to bylo nadejchaný. Dělali to, protože to viděli ve videjích. Spíš si myslím, že skaterama, třeba Pepe Martinez, Stevie Williams (američtí profesionální skateboardisté), tady ti týpci, ti to používali, ale bylo to prostě píč...a, že jo vole..." a dodává "no Piškot (přezdívka Alexe Brejchy) že jo, ten nejvíc asi, ten to prožíval, taky Argentina (přezdívka Jiřího Švancary). Já jsem to nikdy nedělal, jsem měl ty svoje šlupky (boty značky Vans HalfCab) a byl jsem spokojenej na míru...³⁴⁴"

Každopádně potřeba se stylizovat a odlišovat od majoritní části společnosti vždy mezi skateboardisty převládala. Domnívám se, že to byly právě faktory módy, stylu oblékání a stylu vystupování, které i přes

³⁴³ Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023 [01:37:59]

³⁴⁴ Martin Leiš, rozhovor, 11.11.2023 [01:26:15]

určité stylové vnitřní odlišnosti v rámci komunity skateboardistů tuto komunitu nakonec kompaktně definovaly a „uniformovaly“. „Oči“ okolní společnosti dokázaly rozeznat, kdo je skateboardista a kdo není.

"Ovlivnilo mě to hodně (móda a styl), protože jsem chtěl vypadat jako oni. Chtěl jsem být jako oni - jako ta knížka od Homoly, ten název vystihl fakt dobře. Protože, když jsi vypadal jako skejták, tak tě to vlastně spojovalo s těma ostatníma skejtákama, to fakt si jel v Praze v metru a tam byl druhej ve Vanskách a řekl jsi mu "čau", nebo "jdeš někam jezdit?", úplně jsi se začal bavit s neznámým týpkem. Dneska už to není jako reálný vlastně, protože ty lidi ani nepoznáš že jo. Se to odlišovalo natolik tím oblečením, že mě to jako silně lákalo. Móda na tom nebyla ta nejdůležitější, ale patřilo to k tomu.³⁴⁵"

"V době Volcomu (americká skateboardingová značka), rozhodně ne, Volcom byl relativně nový na tu dobu a byl docela artový, dneska už míň. Teďka mají jiný designery a už je to jako VANS, ale tenkrát to byl fakt "ART" jako a vybočovalo to z toho skejtového standardu, se mi to strašně líbilo.³⁴⁶"

Subkulturní prostředí skateboardingu je značně ovlivněno kreativitou a uměním. Toto prostředí ovlivňuje následný profesní a kreativní vývoj jedince - skateboardisty. Výběrový vzorek narátorů, tvořili bývalí a současní skateboardisté s různou úrovní vzdělání a životními osudy. Společným jmenovatelem většiny z nich však byl určitý vyvinutý smysl pro tvorbu a kreativitu. Řada z nich inklinovala k umění, ať už profesionálně nebo okrajově (Matěj Homola je uměleckým řezbářem a profesionálním hudebníkem v kapele Wohnout, David Chvátal a Tomáš Vyhnánek se věnují profesionálně režii a video produkci, Pavel Pechman je grafickým designérem, z bývalého mistra světa ve skateboardingu a vítěze amerických X-Games - Chris Senna se stal profesionální tatér, Petr Cidorák a Petr Boubín se amatérsky věnují focení, pozn. autora). Podobnou paralelu najdeme i v zahraničí. Skateboardoví profesionálové a globální americké hvězdy skateboardingu 90. let, jako Mark Gonzales, Jamie Thomas či Ed Templeton se naplno profesionálně věnovali a v současnosti věnují umění. Umění ve stylu „street artu“, focení a navrhování designů skateboardingových značek a firem, jejichž byli součástí anebo které osobně založili.

„Nejoslavovanějším ze všech skateboardistů - umělců byl Mark Gonzales. Méně pro svou individuální práci, více však pro své kontinuální životní

³⁴⁵ Pavel Pechman, rozhovor 9.8.2023 [00:32:05]

³⁴⁶ Petr Löwy, rozhovor 21.8.2023, [01:23:20]

umělecké dílo. Způsob, jakým prostupuje idiosynkratická energie: vše, co dělá a tvoří, od toho jak jezdí na skateboardu, mluví, až po to jak tvoří a kreslí.³⁴⁷"

24.3 Fenomén samolepek – tzv. „stickers“

"V Korunovačnické byl školník, jmenoval se Komínek, myslím že jeho syn je nějaký herec Komínek, něco takovýho. A on měl celou tu ledničku, on byl taky nějaký oldschool skejták a měl přesně, jo v té základce otevřel dveře do toho svého bytu co tam měl a měl tam přesně tu lednici polepenou skejtáckejma samolepkama, to jsme mu taky záviděli...³⁴⁸"

Samolepky (v komunitě se jí neřekne jinak než „stickers“, pozn. autora), jsou skateboardingový subkulturní fenomén. Esteticky patří ke skateboardingu, ale jsou i určitým determinantem stylu každého člena komunity – identifikátorem. Lepily se a stále se lepí na skateboardy, na dveře WC v klubech, na zadní kapoty aut, na domácí ledničky a třeba i na sedačky v tramvajích.

"Jenom ten nedostatek, že jsi dostal samolepku, jaký jsi z toho měl štěstí. Já mám doteďka samolepky neodbalený, jsem je měl na stole pod tou fólií takovou, na psacím, pak nějaký nalepený na skříňce doma, vždycky jsem se na to koukal i nějaký co jsem slepil na závodech. To byla taky komunita, která měla...ani jsi nemusel mít tričko, a najednou jsi měl tu samolepku. Měl jsem třeba Titus s tím nápisem krásným a pak různé, Santa Cruz, ta ruka...³⁴⁹"

Nalepením konkrétní samolepky (reprezentující skateboardingovou nebo snowboardovou firmu/značku) na určité místo, však skateboardista veřejně legitimizoval svůj postoj.

"To je jako že se tím jako identifikuješ, jakoby že seš ten skejták. Ta samolepka je vlastně jako nejlevnější věc, která vlastně jako by i plakáty jsem měl že jo různě vylepení v pokojíčku. Jsem tam měl skejtáky.³⁵⁰"

³⁴⁷ Iain Borden, Skateboarding, and the city a complete history, s. 254, Bloomsbury, r. vyd. 2019, ISBN: PB:978-1-4725-8345-1

³⁴⁸ Pavel Pechman, rozhovor 9.8.2023 [00:03:43]

³⁴⁹ Petr Boubín, 2. rozhovor 23.8.2023 [00:00:08]

³⁵⁰ Dtto. tamtéž [00:01:38]

Samolepka většinou obsahuje loga skateboardingových značek a jejich původním záměrem byla zřejmě reklama (do určité míry jde o typ personalizace skateboardingového vybavení, pozn. autora). Důvod použití samolepek u profesionálních skateboardistů přetrvává do současnosti. To je originální prezentace skateboardingových značek, které daného skateboardistu sponzorují či podporují. Původní vznik a šíření samolepek tak jistě vznikl z reklamních důvodů. Nicméně faktory jejich různorodosti, designové originality, tvarů a velikosti z nich učinily kultovní subkulturní záležitost.

"Samolepky na skateboard jsou formou městské kultury mládeže a pouličního umění. Nalepování samolepek surfařských a skateboardingových značek na nejrůznější objekty, předměty a skateboardingové desky, sahá až do počátků tohoto sportu a předpokládá se, že tato praxe vznikla u surfařů v Kalifornii. Značky jako Santa Cruz měly ruku ve skateboardingu i surfování, takže když skateboarding získal své vlastní fanoušky, objevily se nálepky věnované výhradně skateboardingu. Jednou z nejoblíbenějších samolepek na skateboard všech dob je „Screaming Hand“ od Jima Phillipse. Jim byl také uměleckým ředitelem v NHS (Santa Cruz a další významné skateboard značky pozn. autora), kde navrhl tisíce designů skateboard desek, triček, samolepek a reklamy na značky Santa Cruz a také Independent Trucks, Road Riders a OJ Wheels.³⁵¹"

Narátor, Miroslav Bartoš k tomuto tématu dodává.

"V Americe, když jsem byl, byl jsem tam víckrát, tak to je hlavně kvůli tomu, aby dělali reklamu. Takže jdeš po San Diegu, no a na značce nebo semaforu, který je pár metrů nad tebou musíš udělat pyramidu, aby tam někdo dosáhnul, tak tam jsou samolepky Volcom a tak podobně, protože je to promo hlavně. Ale v čem je ten fenomén nevím. Prostě jsme je milovali (samolepky), měl jsem plnou krabici samolepek, nějak jsem o ni přišel, ale miluju do dneška samolepky jo, až mi je líto. Samozřejmě dveře od bytu mám polepený, ale mám označovaný dveře i od svejch rodičů, matka 85, 85 fotr, když jsem u ni ještě bydlel, tam mám starý Airwalk samolepky, že je nikdo nezná.³⁵²"

³⁵¹ Zdroj: <https://www.skateboardstickers.com/blogs/skateboard-companies-about-and-history/about-zorlac-skateboards>

³⁵² Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023 [00:46:05]

25. Volnočasové aktivity, kluby, hudba a drogy

"Pak jsme chodili do Tazu („Taz Pub“ na Náměstí Republiky v Praze), tak to bylo slavné místo, tam se prodávala tráva a bůhví co ještě, tam v tu dobu jela tam hlavně tráva, nějaký houbičky, hašiš a tak, což já jsem teda kouřil taky, sem tam někdo přinesl tvrdší drogy...³⁵³"

V kapitole věnované definici a popisu skateboardingových komunit z uceleného pohledu fungování a každodennosti života skateboardisty se zabývám myšlenkou, jaké to je být skateboardistou. Jakým způsobem skateboardista v devadesátých letech žil a společensky fungoval. Z badatelského hlediska, ale i z vlastní zkušenosti jsem došel k závěru, že je to čistě život bez omezení a časových hranic. Skateboardista je skateboardistou i v té části dne, kdy nejedí na skateboardu a navštěvuje kluby, hudební akce a jezdí na skateboardingové závody. Udržuje si stále status komunitní sounáležitosti a pokud na skateboardu nejedí, většinou tráví volný čas se svými souputníky v klubech, restauracích, navštěvuje hudební koncerty.

Díky novým stylům chování a diverzity ve skateboardingové komunitě počátkem devadesátých let (*přichází nové módní a hudební vlivy, mění se styl ježdění na skateboardu, přichází nové trendy, komunita se tříští, vznikají nová místa pro skateboarding, ve společnosti se „dýchá“ svobodněji, pozn. autora*), dochází i k určitým názorovým generačním rozepřím uvnitř komunity. Tyto rozepře souvisí zcela s masovostí a rozšiřování skateboardingové komunity a novými hudebními vlivy, experimentování s lehkými a tvrdými drogami, multikulturalismem a novými možnostmi cestování a poznávání doposud „nepoznaného“. V první půlce devadesátých let hojně poslouchaná tvrdá hudba jako „Metal“ či „Hardcore - tj. HC“, nebo kytarové vlivy „Punku“ a „Punk-rocku“, jsou odsouvány novou příchozí vlnou stylu „Hip-hopu“ a „Rapu“.

"No právě, že ten hip-hop mě nějak, to ještě nebylo v té době a pak to. Nikdy mě to nijak neoslovalo. Spíš jsem byl ten tip jo, „Bad religion“, „Suicidal“ (Suicidal Tendencies) a spíš tyhle ty, prostě „No Means No“ (Punkrock kapely), „Ministry“ a to jsme poslouchali všichni. A pak přišel ten hip-hop, to mě jako nikdy prostě neoslovalo. To šlo mimo mě. Já sem odchovanej na tom „HC“, víš co, „Sepultura“, „Spermbirds“...³⁵⁴"

³⁵³ Radek Novotný, rozhovor 6.6.2022 [00:28:28]

³⁵⁴ Petr Beran, rozhovor 26.11.2022 [01:02:36]

Příslušník té nejstarší (z okruhu narátorů, s kterými jsem dělal rozhovor, pozn. autora) skateboardingové generace – Miroslav Bartoš z Prachatic, toto nové období hodnotí jako velké zklamání.

"Konec devadesátek, furt frčel hip hop. Pro mě to byla nejhorší doba. Mezi skejtákama nebyli najednou žádní pankáči, žádní rockeři. Všichni prostě nosili řetězy, takovýhle kalhoty, kšiltovku na severozápad, jak se to říkalo ze srandy. Hlavně přišli mi všichni nafoukaní a designy triček byly jednoduchý baseballový nápisy. Já jsem miloval ty starý designy, Zorlac tydlety, který byly prostě umělecký díla. A tak se mi po tom stejskalo...³⁵⁵" (Možná právě tyto důvody frustrace vedly později Miroslava Bartoše k tomu, že si založil vlastní módní značku „Final“, která svým stylem a designem odkazovala na Punkové a kytarové vlivy, pozn. autora).

Jedním z centrálních bodů setkávání se stal skateboardingový klub na pražském ostrově Štvanice (který byl součástí stejnojmenného skateparku v Praze, pozn. autora.), vybudovaný a provozovaný firmou Mystic Skates spol. s.r.o. V klubu se nacházel bar a krytá minirampa (v prostorách nad barem), která byla v druhé půlce devadesátých let nahrazena novou překážkou – skateboardingovým bazénem, tzv. „bowlem“.

Poměrně důležitou roli v devadesátých letech hrála konzumace alkoholu a zejména užívání lehkých drog (kouření hašiše a marihuany, pozn. autora), které se stalo běžným standardem. Vzhledem k tomu, že v devadesátých letech nebyla prohibice kouření v uzavřených prostorách, marihuana se často kouřila přímo v klubech. Skateboardisté marihuanu kouřili i v průběhu „skejtování“. Vůně marihuanové cigarety – tj. „jointu“ neodmyslitelně patřila k lokalitě pražského „Stalina“, kde se skateboardisté hojně setkávali. Zároveň byli i tací, kteří v průběhu ježdění na skateboardu potřebovali být čistě střízliví.

"Ale já jsem nikdy nehulil před skateboardingem, ani skrz ten skateboarding. Nikdy! Protože na to, abys něco vytvořil, tak musíš mít tu hlavu čistou a vědět, co ses naučil jakoby. To hulení potom byla prdel. Prostě o tom přemýšlet jinak, než normálně. Napadla tě třeba jiná věc, jak to zkoušet, jak to udělat jinak. Prostě se k tomu postavit jinak.³⁵⁶" a dále dodává "Skejt a tráva k sobě patřilo, tráva je podle mě nejlepší droga v tom, že jakoby nejsi závislej na ní fyzicky, pokud

³⁵⁵ Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023 [01:29:10]

³⁵⁶ Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023 [01:03:57]

psychicky, tak je to tvůj problém tady jako, ale to není jako herák nebo něco, někde se klepeš dejte mi to, jinak někoho zabiju...³⁵⁷"

Mezi nejznámější podniky patřil vyhlášený Taz Pub, který se nacházel na Náměstí Republiky, na Praze 1 – viz. foto níže (soukromý archiv Viktora Bukače, rok pořízení: 1998).

"No a pak jsme začali chodit do Tazu. Protože nikde nic jinýho nebylo. No a tam jsem se seznámil se spousta lidma, Hariti (přezdívka pražského skateboardisty) vlastně, to bylo všechno tak propojený skrz to hulení, skrz ty drogy, jako ty lehký. To bylo úplně boží prostě. A pak se to dostalo do takový doby, že kluci začali prodávat některý že jo. Některý víc, některý míň...³⁵⁸"

Konzumace lehkých drog probíhala i v klubu zvaném lidově „Messenger“ v Keramické ulici (jednalo se však o klub „Pokrok“) na Praze 7. Letenským vyhlášeným klubem byla i „Wakata“ v Malířské ulici. Rockové a Hardcore koncerty byly v první půlce devadesátých let neodmyslitelně spojeny s rockovým klubem „Bunkr“, který se nacházel v Lodecké ulici, nedaleko Petrského náměstí v Praze. Asi nejpopulárnějším klubem a komunitním „středobodem“ byl klub „U Zoufalců“ v pražské Celetné ulici (kde v první půlce devadesátých let narátor Martin Leiš pracoval za barem, pozn. autora). Klub „U Zoufalců“ byl spojen i s pořádáním koncertů. Ani jeden z těchto klubů (včetně pivnice Taz Pub) už neexistují.

- **Klub U Zoufalců³⁵⁹** : Klub U zoufalců založil ani ne šestnáctiletý student Pavel Beňo. Zajímavostí rozhodně je, že v tomto klubu počátkem devadesátých let hrály (paradoxně u nás stále neznámé hudební formace) kapely jako Chumbawamba, Offspring nebo Agnostic

³⁵⁷ Dtto. tamtéž

³⁵⁸ Dtto. tamtéž [01:00:48]

³⁵⁹ Zdroj: FB stránka věnována zaniklým pražským klubům. Kontaktní email adresa: zanikleprazskekluby@seznam.cz.

<https://www.facebook.com/profile/100064434262179/search/?q=U%20zoufalc%AF>

Front. Ducha klubu se údajně (a marně) pokoušel ve svých útrokách oživit žižkovský Matrix, který byl otevřen 10. 5. 2003.

- *"V Celetné ulici, vedle vinárny U Sixtů, jsem ještě za totality objevil prázdný a silně zanedbaný prostor. Proto, když jsme v roce 1990 obešli nájemníky, aby nám dali potvrzení, že souhlasí se zřízením vysokoškolského klubu, snad se jim i ulevilo. Jenže mezitím začala probíhat restituce a přišel za námi právník Pavel Satorie. Říkal: ‚V pohodě, my vám fandíme. Ale možná budeme ten barák prodávat a v tu chvíli budeme potřebovat, abyste vypadli ven.‘ Dal nám nájemní smlouvu s měsíční výpovědní lhůtou. Nejdřív zadarmo, pak za pět tisíc, pak za třicet. Pak se do něj pustil jeho kamarád Richard Němčok, tehdy šéf konkurenčního Bunkru, že je to málo, až jsme nakonec za nájem platili sedmdesát tisíc.³⁶⁰"*

- **Klub „Pokrok“ (též „Messenger“):** Klub Pokrok v Keramické ulici založili manželé Pištěkovi v roce 1993. Zdena Pištěková, zpěvačka Jasně Páky a následně Hudby Praha a ikonická postava první fáze pražské nové vlny, fungovala jako provozní i dramaturgyně. Undergroundový „soukromý“ klub fungoval jako magnet pro mnoho umělců.

- Zdenin manžel, filmový architekt Petr Pištěk, který mimo jiné v roce 1992 spoluzakládal klub Roxy, zavzpomínal pro časopis Hobuleť v říjnu 2016. *„Pokrok měl bytovou atmosféru. Trochu jsme se inspirovali San Franciskem, kde jsme předtím byli s Linhartovou nadací. V San Francisku neexistují hospody v našem slova smyslu, ale jejich kluby jsou složeny z různých koutů, které jsou zařízené jako pokojíčky. V „Pokroku“ jste mohli v devadesátých letech potkat Davida Černého, Petra Kalandru, Karla Steigerwalda, Bohdana Slámu, Petra Zelenku, Ivana M. Jirouse nebo Vladimíra Mišíka“³⁶¹.*

Klub 007 Strahov na Praze 6, který sídlil (a stále sídlí) v suterénu studentských kolejí - budovy č. 007 (adresa: Koleje ČVUT, Blok 7, Chaloupeckého 1903/, Praha 6), byl hlavním centrálním setkávacím bodem. Tomuto klubu se lidově říkalo (a stále říká) „Sedmička“, tzn. „skateboardisté chodili na Sedmičku“ (pozn. autora, viz. kapitola Skateboardingové „Esperanto“). V době, kdy nefungoval internet a nebyly mobilní telefony, byl hudební klub nebo skateboardingové místo asi

³⁶⁰ Vzpomínky Pavla Beňa, zdroj: FB stránka věnována zaniklým pražským klubům. Kontaktní email adresa: zanikleprazskekluby@seznam.cz. <https://www.facebook.com/profile/100064434262179/search/?q=U%20zoufal%C5%AF>

³⁶¹ Zdroj: <https://www.facebook.com/profile/100064434262179/search/?q=pokrok>

nejefektivnějším způsobem, jak navázat kontakt s ostatními členy komunity.

Právě klub 007 Strahov byl velmi důležitým místem alternativní hudební scény, která komunitu skateboardistů stmelovala. V první půlce devadesátých let se navíc před klubem nacházela skateboardingová minirampa. Nejčastěji byl klub 007 navštěvován o víkendech, o pátcích a sobotách (*na konci devadesátých let i klub 007 podlehl vlivu breakdance, hip-hopu a rapu. Soboty byly čistě vyhrazeny tomuto žánru, pozn. autora*), velmi hojně byly navštěvovány i čtvrteční večery (zejména v první půlce devadesátých let), které byly vyhrazeny pouštění tvrdší hudby jako „HC“ (Hardcore) a Metal. Tyto čtvrteční večery se nazývaly „Igor's Records Collection³⁶²“. Tvrdší muzika se pouštěla i v pátek. Mezi známé „DJs“ patřil například i Josef Sedloň, který byl spojen s vysíláním pražského alternativního radia: Radia 1.

"No to bylo spíš o tom, že každé víkend se někam šlo, všichni jsme chodili do školy a v pátek se vždycky chodilo na Sedmičku. Nebo já aspoň ta parta, vždycky byla Sedmička, nebo v sobotu. Protože v sobotu se tam hrál hip-hop, v pátek HC (Hardcore). Vždycky se chodilo na Sedmičku. Všichni ti lidi co se znali odevšad, z Petrovic, Hůrky, všichni jsme se sešli na Sedmičce prostě. Což bylo perfektní. Jelikož jsem bydlel na Újezdě, tak jsem se skutálel dolů. Oni dělali hroznej bordel, když šli dolů že jo. A oni pak šli třeba do Tabana, to bylo na Palmovce, do Grave, to bylo na Vinohradech. Těch klubů bylo hodně. Vždycky se nějaký otevřel, pak zavřel, protože tam prodávali, tak tam chodili fízlové.³⁶³"

Skateboardista Pavel „Bedřich“ Beran zmiňoval i další možnosti setkávání a trávení volného času – klasické diskotéky v centru Prahy. Bylo to dáno i určitým ústupem vlivu Punk a Hardcore (HC) scény, komunita se tříštila na menší skupinky a ostrůvky skateboardistů, kteří trávili čas odděleně. K tomuto jevu docházelo zejména od druhé půlky devadesátých let. Pavel Beran bydlel na Klárově a proto většinu volného času trávil s přáteli v centru Prahy.

"Když jsme byli mladší, tak jsme si vždycky dávali spicha, to ještě nebyly mobilní telefony a měli jsme spicha v sedm na Staroměstský, ve vestibulu v metru. A tam se sešlo třeba pět lidí, Piškot, Judy, Papuánek, Venca a takovýchle lidí. A šli jsme do nějaký hospody a pak jsme šli třeba dál. Si pamatuju, že jsme lezli na diskotéku do Bílého koníčka na

³⁶² Igor's Records Collection je party, která se v Sedmičce stala tradicí v 90. letech. Jejím ústředními postavami byli Jan Kokotek a Martin Houdl. Zdroj: <https://goout.net/cs/igors-records-collection/szctflm/>

³⁶³ Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023, [01:04:56]

Staromáku, tam jsme lezli poklopem, tím se dřív tam do sklepa sypalo uhlí. A ono to nebylo zabezpečený, tak jsme tenkrát otevřeli tu mříž, tam bylo patro v tom sklepě a vlezesh přímo u stolu, takže my jsme nemuseli platit vstup. Jednou nás tam vychytali...pak už jsme tam přestali chodit.³⁶⁴"

26. Multimédia vs. skateboarding

V této kapitole bych rád popsal vývoj a vliv multimediálních nástrojů, které ovlivňovaly a formovaly komunitu skateboardistů a jejího okolí. Technologický digitální pokrok, nástup internetu v devadesátých letech, ale i nová tištěná periodika a další multimediální nástroje zvyšovaly legitimitu³⁶⁵ a povědomí o skateboardingu uvnitř komunity, ale i v rámci celé společnosti. Tuto kapitolu rozdělují do tří sekcí (tištěná média, internetová média, video produkce a televizní vysílání), které komplexně přinášejí ucelený obraz a mapují pionýrské začátky a subkulturní rozmach těchto periodik.

Velkou roli v tomto bádání sehráli narátoři. Podařilo se mi kontaktovat a uskutečnit rozhovory s Markem Přibylem (spoluzakladatel a šéfredaktor časopisu Board), Pavlem Pechmanem (zakladatel a provozovatel internetového magazínu, Grind.cz) a Matějem Homolou (redaktor a fotograf časopisu Board, též spoluzakladatel, fotograf a redaktor časopisu Move). Tato cenná svědectví byla důležitým zdrojem informací. Ulehčujícím faktorem bádání byla i osobní zkušenost (*po roce 2000 jsem byl redaktorem a přispěvovatelem internetového magazínu Grind.cz, pozn. autora*) a známost s danými lidmi, což přispělo k rychlejší a efektivnější komunikaci a úspoře badatelského času. Zpřístupněný archiv digitalizovaných výtisků časopisu Board³⁶⁶ (autora Radka Hrušky), přinesl též detailnější vhled a následné lepší možnosti komparativní analýzy (*zde se jedná o komparativní pohled na použití psaného dobového jazyka a slangu v porovnání se současným standardem psaní, pohled na vývoj a*

³⁶⁴ Pavel Beran, rozhovor 28.7.2023 [00:48:54]

³⁶⁵ Legitimita je zde myšlena z pohledu uznání skateboardingu jako společensky tolerované činnosti - sportu, ke kterému přispěla větší osvěta a informovanost z hlediska distribuce tištěných časopisů (časopis Board - distribuce PNS) a rostoucí vliv internetu na konci devadesátých let (pozn. autora)

³⁶⁶ Digitalizovaný archiv časopisu Board, zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz

úpravu stylizace časopisů a jejich následný vývoj z hlediska obsahu a nákladu výtisků, pozn. autora).

Po roce 1989 došlo k transformaci celé české společnosti, což se týkalo i médií. Nově nabytá svoboda v tisku v devadesátých letech a období transformace, kde se měnil právní a ekonomický kontext působení médií, jejich postavení a funkce ve společnosti, stejně tak i technologické podmínky a obsah, kompletně změnila chod celé společnosti³⁶⁷. Hrubý přehled vývoje mediálního prostředí po roce 1989 můžeme rozdělit do tří pilířů³⁶⁸:

1. **Fáze „transformace“** (odpoutání médií od státu, nová mediální legislativa, ustavení reklamního trhu a skladby denního tisku a dalších periodik, duální systém vysílání, „veřejnoprávní vysílání“, či vznik soukromé TV Nova – únor 1994). Byl to právě archiv (badatelna) TV Nova na pražském Barrandově, kde bylo možno dohledat záznamy prvního živého přenosu skateboardingových závodů v komerční televizi, a to Mystic Skate Cup z roku 1995. TV Nova se nebránila novým výzvám a skateboardingu, stejně tak i jiným alternativním sportům, věnovala ve svých pořadech poměrně slušný prostor (pozn. autora). V červenci roku 1997 se dokonce reklama na český skateboardingový magazín Board, dostala do vysílání TV Nova, jako reklamní šot před reportáží z proběhlého závodu Mystic Skate Cup v Praze – (viz. obrazová příloha „Betacam³⁶⁹“ v této práci).
2. **Fáze „konsolidace“** (etablovaná struktura tištěných médií, nástup internetu, tj. období po roce 1994 až do konce milénia). Zde bych dodal též i poznámku k „etablované distribuci“ tištěných médií, včetně skateboardingových časopisů Board a Move, které v druhé půlce devadesátých let šlo získat přes oficiální poštovní distribuci (PNS) a na prodejních pultech skateshopů.
3. **Fáze „digitalizace a internetizace“** (nástup nových tuzemských vlastníků, digitalizace českých médií – tento stav přetrvává až do současnosti)

³⁶⁷ Petr Bednařík, Jan Jirák, Barbara Köpplová, Dějiny českých médií, Od počátku do současnosti 2., upravené a doplněné vydání., s. 395 Grada 2019, Praha, ISBN:978-80-271-0553-3

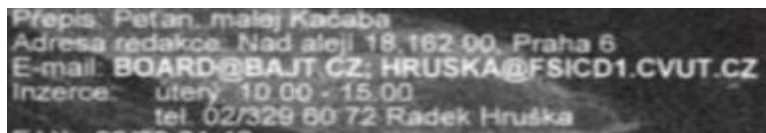
³⁶⁸ Dtto. Tamtéž, s. 395

³⁶⁹ <https://en.wikipedia.org/wiki/Betacam>

26.1 „Grind.cz“ – skateboardingové weby a nástup internetu

Rozvoj (WWW) tj. World Wide Web na počátku devadesátých let, do kterého bylo možno volně umisťovat libovolné informace a vyhledávat v nich vedl k vytvoření první webové stránky. Tu v roce 1991 vytvořil britský počítačový expert Tim Berners-Lee, který též sestavil jazyk pro snadné kódování informací HTML, tj protokol pro propojování stránek HTTP a první – textový – webový prohlížeč (na něj pak navázaly prohlížeče jako např. Internet Explorer či později Mozilla Firefox)³⁷⁰. Přesná odpověď na otázku, jaká byla ta úplně první plnohodnotná webová adresa v Česku, která se věnovala tématu skateboardingu (též snowboarding), neexistuje. V naší interní komunikaci (via WhatsApp, pozn. autora) narátor Marek Příbyl zmiňoval skateboardingový web „Virtual Flip“, který údajně v devadesátých letech také fungoval. Autor a provozovatel webových stránek údajně pocházel z Brna. Nicméně přesnou webovou doménu, stejně tak jméno provozovatele a validitu této narátorovy informace nelze oficiálně ověřit.

Na základě dochovaných archiválií (archivní výtisky časopisu Board, které jsou součástí badatelova archivu, pozn. autora) můžeme dohledat první internetovou webovou adresu, která byla napojena na prostředí ČVUT v Praze, kde zakladatelé časopisu (Marek Příbyl a Radek Hruška) studovali. Tato internetová webová doména však měla pouze informativní charakter a nemůžeme ji považovat za plnohodnotnou webovou stránku, která by přinášela informace jako později vzniklá doména „Grind.cz“. Z dochovaných archivních záznamů³⁷¹ (editorská strana časopisu Board č.4, vydaného dne 11.12.1995) a z výpovědi narátora Marka Příbyla je potvrzeno, že technologické zázemí fakulty ČVUT bylo využito například k tvorbě a používání emailů redaktorů, např.: HRUSKA@FSICD1.CVUT.CZ (viz. foto níže)³⁷².

³⁷⁰ Petr Bednařík, Jan Jirák, Barbara Köpplová, Dějiny českých médií, Od počátku do současnosti 2., upravené a doplněné vydání., s. 381 Grada 2019, Praha, ISBN:978-80-271-0553-3

³⁷¹ Zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz/docs/board_11

³⁷² Časopis Board č. 4, vydáno v Praze dne 11.12.1995, zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz

Na serveru ČVUT fungovala i tato internetová doména - <http://sun1fsid.cvut.cz/students/nop/board.htm>, která svým dlouhým krkolomným názvem nebyla příliš uživatelsky příjemná. Dá se však považovat za jednu z prvních internetových domén spojených se skateboardingem a snowboardingem (časopis Board zastřešoval oba sporty), která v půlce devadesátých let v tuzemsku fungovala. Viz. níže³⁷³.

E-Mail: hruska@student.fsaid.cvut.cz
WWW HOME PAGE:
<http://sun1.fsaid.cvut.cz/students/nop/board.htm>

Jeden z prvních internetových magazínů, který se věnoval skateboardingu a též snowboardingu, který byl v druhé půlce devadesátých let na vzestupu, byl „Grind.cz“. Spoluzakladatel tohoto webu, Pavel Pechman, ještě předtím provozoval jeden web, který se jmenoval „Metronome Zone“ (přesnou adresu internetové domény si nepamatuje ani samotný zakladatel, pozn. autora), nicméně ten neměl dlouhého trvání a byl svou povahou a rozsahem minoritní.

"Začínali jsme podle mě v roce 1998 až 1999, zázemí bylo takový, že Zdeněk (Krejčí) se znal s nějakým týpkem na Letný a nějak se s ním dohodl, že on nám dal zadarmo tu doménu, i ten hosting. Jsme za to nic neplatili. Určitě z našich studentskejch peněz jsme si to nemohli dovolit zaplatit. Mohlo to normálně stát pár stovek, nevím. Bylo to v plenkách úplně ten business, tak netuším, kolik to poměrově stálo k dnešní době. Ale asi to hodně nebylo, protože jinak by nám to zadarmo nezařídil (úvaha o tom, kolik to tehdy zhruba mohlo nakládat, pozn. autora).³⁷⁴"

Z výše uvedeného narativu spoluzakladatele „Grind.cz“, Pavla Pechmana je patrné, že největším problémem rozjezdu digitálních aktivit v druhé půlce devadesátých let bylo technologické zázemí a peníze na „rozjezd“ a provoz. Využil tak podobné situace jako zakladatelé časopisu Board, kteří našli technologické zázemí na fakultě ČVUT. Kamarád, který poskytl technologické zázemí „Grind.cz“ se jmenoval Mirek Kubíček.

Název „Grind.cz“ vznikl společně z hlav Pavla Pechmana i Zdeňka Krejčího, jelikož původním záměrem bylo přinášet informace nejenom ze světa skateboardingu, ale i snowboardingu a spoluzakladatelé hledali neutrální název domény.

"Podle mě priorita byla to, že jsme se s tím kamarádem Zdeňkem (Krejčím) jsme se začali motat kolem počítačů, kolem grafických programů a začali

³⁷³ Časopis Board č. 11, vydáno v Praze dne 07.10.1996, zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz

³⁷⁴ Pavel Pechman, rozhovor 9.8.2023 [01:00:50]

jsme si dělat první naše weby, takový soukromý, nějaký jako že portfolia...a jak jsme oba dva jezdili na skejtu, on pak jezdil spíš na snowboardu, takže nám tak jako automaticky přišlo, když už děláme ty stránky nějaký, že bychom mohli dělat jako magazín. Byl tady nějaký ten Board online, ale tam moc nebylo, nefungovalo to, tak jsme tohle založili. A vůbec ani nevím, jak jsme vymysleli ten název, nevzpomenu si vlastně vůbec. www.grind.cz"

„Grind.cz“ se stal prvním oficiálním internetovým zdrojem, který informoval i o výsledcích závodů a přebíral skateboardingové ³⁷⁵informace a novinky i ze zahraničí. Byl i mediálním partnerem Českého poháru ve skateboardingu v 90. letech, za kterým stála firma Mystic Skates s.r.o.

"Ještě jsem si vzpomněl, že kromě www.grind.cz tak já jsem taky dělal stránky Českého skateboardingového poháru několik let za sebou. V devadesátkách. Jsem se nějak seznámil s Kačerem (Jaroslav Kačer) z Mysticu a přes něj jsem to nějak dělal. Jsme se dohodli, za kolik to budu dělat, co jako budeme dělat a dělal jsem pro ně ten celej web. Díky tomu, ten www.grind.cz byl mediální partner českého poháru, jsme tam měli loga. Víím, že mi poslali ručně tabulku excel s výsledkama, jsem tam ručně copy/paste, s tím byla hrozná otročina."

"Jo, určitě se něco přebíralo zvenku, pak jsem spíš psal o věcech, co se děly v Praze, já jsem nikde moc nejezdil, takže klasika o Mysticu nějaký články, nebo když byla premiéra nějakýho videa, nebo nějaká akce, závody tak o tom jsem tam psal. A pak takový ty novinky ze světa, že někde někdo přestoupil do nějakýho týmu nebo takhle co jsem viděl. Sjížděl jsem nějaký Transworld skateboard weby, jsem sledoval a z toho občas čerpal. A hodně pak, když se to rozjelo, tak mi chodily různý tiskový zprávy od různých lidí, co dělají akce, se tam takhle promovalo a spolupracovali jsme.³⁷⁶"

Pavel Pechman pak nakonec „Grind.cz“ provozoval sám (počítač PC486 mu byl zakoupen rodiči), když ho spolupracovník Zdeněk Krejčí opustil, tím se i zeštíhlil obsah o snowboardingová témata a „Grind.cz“ se stal čistě skateboardingovým internetovým magazínem. Zlepšení administrace a sofistikovanější administrátorské prostředí vyřešil s programátorem z Litoměřic. Z finančního hlediska nemělo provozování domény „Grind.cz“ podnikatelskou ziskovou hodnotu, dělal to hlavně z nadšení.

³⁷⁵ Pavel Pechman, II. rozhovor 9.8.2023 [00:03:45]

³⁷⁶ Pavel Pechman, rozhovor 9.8.2023 [01:08:36]

"Pak jsem sehnal nějaký programátora z Litoměřic, vůbec nevím jak jsme k sobě přišli, dokonce vím, že jsem za ním jednou jel do Litoměřic, abychom to nějak domluvili a ten tam už udělal nějakou administraci na vkládání toho obsahu, takže to bylo sofistikovanější a my jsme neměli žádný peníze z toho, ani jsme to neměli jak financovat, tak to vše bylo takový jako zadarmo a že on to udělá za to, že bude mít tu referenci, jako že ten web dělal.³⁷⁷" Fotografie (tzv. „screenshot“) z webového archivního generátoru³⁷⁸ - design internetové domény „Grind.cz“ ze dne 25.11.1999 viz. obrazová příloha této práce.

26.2 Tištěný časopis (magazín) „Board“

Časopis s názvem „Board“ byl prvním oficiálním tištěným periodikem, který začal vycházet po roce 1990 v Česku. Časopis založili dva spolužáci z ČVUT a skateboardisté, Marek „Příba“ Příbyl a Radek Hruška z Prahy (tehdejší studenti ČVUT, kteří využili technologické - počítačové zázemí školy k výrobě časopisu, pozn. autora). Časopis vznikl jako stěžejní periodikum, které informovalo o subkultuře skateboardingu (veškerých aktivit s tím spjatých) a snowboardingu. V roce 1994 a 1995 vznikla dvě „neoficiální“ vydání (1. výtisk z roku 1994 se přes značné úsilí spoluzakladatele Marka Příbyla nepodařilo dohledat, pozn. autora), přičemž druhé vydání v pořadí vyšlo 16.1.1995 a neslo „nulté“ označení - viz. přílohová část této práce.

Radek Hruška se staral o obchodní záležitosti a první a druhé (neoficiální vydání) číslo časopisu vzniklo pod záštitou České snowboardové asociace (s pomocí Tomáše Ronovského a Roberta Jandery). Díky vazbám Příbylova otčíma na Roberta Gaydečku (v současnosti organizátor Metronome festivalu v Praze, pozn. autora) se podařila zajistit tiskárna Tigr v Praze na Florenci, která vyprodukovala cca 1000 ks tisku časopisu.

První vydání „oficiálního“ časopisu vyšlo 11. září 1995. Oficiální proto, jelikož bylo registrováno pod hlavičkou Ministerstva kultury (MK), pod číslem MK ČR 7303 a později bylo přiděleno i ISSN 1212-4680. Časopis vycházel ve formátu 220 x 290, později v rozsahu až 112 stran,

³⁷⁷ Pavel Pechman, rozhovor 9.8.2023 [00:01:05]

³⁷⁸ Zdroj: <https://web.archive.org/web/19991125002513/http://www.grind.cz/>

vazba V2, 6 x ročně. Redakce časopisu sídlila na této adrese: Board Magazine v.o.s., Nad Alejí 18, 162 00 Praha 6. Nicméně jak potvrzuje Marek Příbyl, začátky fungování a sídlo redakce bylo velmi nestálé. Navíc oba spoluzakladatelé časopisu v té době studovali na ČVUT.

"První rok a půl byla redakce u mě v pokoji na Petřínách, jsme se tak různě scházeli, tam jsem měl počítač, jsem něco lámal na software, pak jsme různě peneřili po různých redakcích, dělali jsme v Audio video revue a vždycky po večerech když tam nikdo nebyl, tak jsme tam lámali ten časopis, když tam nikdo nebyl.³⁷⁹"

Pozdější adresa redakce a registrační číslo Ministerstva kultury bylo poprvé uvedeno v prvním oficiálním vydání časopisu dne 11. září, 1995. (Viz. foto níže³⁸⁰)

Vznik časopisu nebyl úplně snadný, ale stála za tím silná touha tvořit a přinášet zevrubné informace (psané a fotografické reportáže) z prostředí komunity skateboardingu a snowboardingu, ale i mimo něj (kulturní rubriky, informace o grafity apod.) Též nově vzniklé možnosti podnikání v mediálním oboru a absence takového periodika na lokálním trhu, hrály jistě důležitou roli.

"Můj otčím, on byl grafik, byl jeden ze zakladatelů Reflexu, časopisu. Já jsem spíše technicky zaměřený, jsem byl obklopen lidma z uměleckých směrů, tak mě to nějakým způsobem k tomu táhlo... A v té době, kdy už jsem se zabýval počítači, byl jsem jeden z mála, který uměli s počítačem něco dělat, už byl Photoshop. Takže jsem si to chtěl jakoby vyzkoušet, to byla jenom touha něco uměleckého začít dělat. Tenkrát Radek (Hruška), to bylo léto, jsme byli zhulený na Sedmičce (strahovský klub 007, pozn. autora) a on za mnou přišel, že budeme dělat časopis, si pamatuju. Jsme stáli na schodech. No to vzniklo takhle a v podstatě jsme si rozdělili role. Podle toho, kdo co jako trošku uměl.³⁸¹"

³⁷⁹ Marek Příbyl, rozhovor 31.8.2023 [01:07:30]

³⁸⁰ Zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz/docs/publero_01

³⁸¹ Marek Příbyl, rozhovor 31.8.2023 [01:03:39]

Stejnou verzi začátku a přizvání do redakčního týmu časopisu, popisoval v rozhovoru i narátor Matěj Homola. Díky svému fotografickému talentu a umění psát (navíc byl v té době aktivním respektovaným skateboardistou), byl ideálním adeptem na tuto pozici.

"Příba s Hruškou vymysleli časák, na Sedmičce se o tom bavili, já jsem tam nějak seděl vedle vole, mě pozvali do hovoru, vědělo se, že fotím a mám výbavu. To tenkrát byla vlastně podstata problému, že nikdo neměl doma foťáky a tenkrát si musel umět fotit.³⁸²"

Obsah časopisu (zejména v letech 1995–1996) byl velmi ovlivněn prizmatem totální tvůrčí svobody redaktorů (ovlivnění uvolněnou atmosférou let devadesátých, pozn. autora), kteří byli součástí skateboardingové komunity. Časopis byl svým postavením a důležitostí pevnou součástí subkulturního skateboardingového dobového diskurzu, měl poměrně velký vliv a byl velmi čtený (absence internetu a sociálních sítí v devadesátých letech sehrála v tomto značnou roli, pozn. autora).

"Jo, tak ono to bylo takhle koncipovaný že jo, to bylo tím, že jsme tím žili. A my jsme to v podstatě dělali pro ten okruh lidí kolem nás. A takhle ten Board vzniknul. Protože v té době ta komunita byla malá, už rostla, ale pořád ještě byla malá. A tak my jsme v podstatě psali časopis sami pro sebe.³⁸³"

Navíc se v časopisu začala po prvních číslech i objevovat dvoustrana – plakát. Board magazin se ve svých začátcích vydávání (zejména období od roku 1994 do začátku roku 1996) často profiloval jako platforma, kde si redaktoři silně ventilovali svoje osobní názory a frustrace. Tyto frustrace vycházely jak z dění ve skateboardingové komunitě (např. kauza Matěj Homola vs. Martin Leiš – viz. níže, pozn. autora), nebo byly reflexí na společenské události, které se skateboardingem vůbec nesouvisely. Při koupi nového vydání časopisu zkrátka čtenář nevěděl, „o čem to vydání bude“.

"A když jsem jezdil někam do Špindlu, tak mě to prostě nebavilo. Víím, že jsme tam jednou jeli, měli jsme udělat nějakou reportáž z tohodle, přijeli jsme tam, bylo hnusně, ještě nás někde prudili na baru, nepovedenej víkend, ale v zásadě hodně naší vinou. A já napsal článek prostě, "Špindlerovský peklo" se to jmenovalo a jak tam jezděj všichni, ve finále v podstatě, že jen zoufalci jezděj do Špindlu a takhle to prostě vyprdeš a spousta lidí si to přečte a takovejhle failů, kdys

³⁸² Matěj Homola, rozhovor 24.8.2023 [00:29:49]

³⁸³ Marek Příbyl, rozhovor 31.8.2023 [01:22:23]

napsal věci, který jsi nemusel tam bylo hafo. Ale patřilo to k těm devadesátkám, ta doba byla trochu ostřejší."

Redaktoři velmi často tvořili obsah, který úzce se skateboardingem nesouvisel, bylo to též dáno nedostatkem materiálu - zdrojů (fotografických či textových ze skateboardingového prostředí), které se nestačily do uzávěrky vydání shromáždit a zpracovat, nebo zkrátka tyto zdroje chyběly. Tento redaktorský diskurz převládal zejména v prvních dvou letech vydávání časopisu. V tomto období se obsah časopisu formoval a s dalšími vydanými čísly časopisu, je vidět postupná ascendentní kvalita zpracování. Od roku 1998 bylo pro tisk obálky časopisu použito už 5 barev³⁸⁴.

"Bavila mě na tom ta zlepšující se úroveň, když se na to kouknu zpětně. Jak to začlo na černobílých stránkách a vždy každý číslo co přibylo se to zlepšovalo."³⁸⁵

Články a reportáže často vyjadřovaly postoje redaktorů na dění ve společnosti, kritizování prohibice marihuany nebo častá témata související s lehkými drogami tvořila standardní obsah časopisu. Zároveň vznikala i specifický psaný komunitní slang, či dokonce zcela nová slova (zejména v autorských člancích Matěje Homoly a Marka Schneidera). V pořadí deváté vydání časopisu z 11. března 1996 mělo vytvořenou barevně složenou koláž z fotek marihuanových cigaret (jointů), popelníků a vysypaných sáčků marihuany. Samotný nápis časopisu „Board“ byl designově vyveden ve stylovém dýmu, který připomínal kouř marihuany. I přes tyto redaktorské excesy nelze časopisu upřít originalitu a odvážnost, s kterou se redaktoři v začátcích pouštěli do psaní textů. Časopis Board byl zcela novým elementem na lokálním mediálním trhu. Styl a forma psaní se postupně v devadesátých letech vyvíjela, až se z časopisu stal „standardní“ časopis, který bylo možné zakoupit v distribuci PNS ve skateshopech a v trafikách.

Níže uvádím několik příkladů stylu psaného textu z časopisu. Transkripty uvádím v původním „necenzurovaném“ znění i s gramatickými chybami a vulgárními výrazy.

³⁸⁴ Zdroj: <https://www.bigmag.cz/?page=casopis&id=100&lang=cs>

³⁸⁵ Matěj Homola, rozhovor 24.8.2023 [00:34:17]

„Fiči ti z piči či z piči ti fiči. Někdy v půlce dubna Chopku s tý piči fičelo jak sviň. Chvíli azúro a bez vietarku, o minutu později z nebe padaly kusy ledu a modrý byly už jenom rty český expedice...³⁸⁶“

„Pepa Tupejch je už v Boardmagu pan Slušně Profláklej a to sice né kvůli jeho pohlaví (milujeme samice!), ale pro jeho slušnej skateboarding, jež provádí vesměs všude a na všem. No a tak jsme si řekli, co kdybychom s tím Pepém udělali rozhovor, vždyt' von už je na to, kluk jeden, zralej jako tráva v listopadu.³⁸⁷“

Mezi nejvíce tvůrčí redaktory můžeme zařadit Matěje Homolu, který v té době do časopisu velmi dobře fotil a snowboardistu (též i občasného skateboardistu) Marka Schneidera. Tato dvojice vytvořila nejrůznější slangová slova. Asi nejvíce rezonujícím bylo například slovo „**Rákon**³⁸⁸“ (význam slova: **Revizorující A Krutě Opruzující Nenasyta**, tj. hanlivé označení revizora MHD) a série nenávistných článků (obsahující nafocené divadelní scénky v imaginární MHD) směřujících proti činnosti revizorů městské hromadné dopravy (MHD) v Praze.

"Slovo floutek jsme nevymysleli, ale Rákon jsme vymysleli, teď nevím zda já nebo Schneider anebo se Schneiderem dohromady. Prostě takovýhle hovadiny jsme tam dělali. A dokonce se to slovo Rákon objevilo ve slovníku. Viděl jsem nějaký slovník českých vulgárních výrazů, o deset let pozdějš.³⁸⁹"

Zároveň se bez ostychu nepřiliš vybíravě vyjadřovali k dění ve společnosti a používali velmi hrubé výrazy, které by v současnosti nemohli být v tisku pro mládež akceptovány (vezmeme-li v potaz, že hlavními čtenáři časopisu byly děti, pozn. autora). Právě síla napsaného slova v periodiku, který byl v první půlce devadesátých let jediným časopisem informujícím o skateboardingové komunitě dávala časopisu punc výjimečnosti, nespoutané svobody a silného vnitřního komunitního vlivu.

Časopis je tak velmi cenným odkazem polistopadové doby, kde se teprve nastavovala mediální pravidla a nespoutaná svoboda slova byla tím nejdůležitějším faktorem, který zazníval nejenom ve skateboardingové a

³⁸⁶ Text: Matěj Homola, reportáž o snowboardingu na Chopku, Board č. 9, Praha, vydání 08.07.1996, s. 58-59, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazin v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6, zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz/docs/board_09

³⁸⁷ Board č. 8, Praha, vydání 08.04.1996, s. 26-27, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazin v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6, zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz/docs/publero_08

³⁸⁸ Board č. 3, Praha, vydání 05.04.1999, s. 20-21, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazin v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6, zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz/docs/publero_03

³⁸⁹ Matěj Homola, rozhovor 24.8.2023 [00:36:13]

snowboardové subkultuře. Časem se z časopisu stalo plnohodnotné periodikum, které těžilo z inzerce a reklamy, nicméně i tak docházelo k přešlapům, které by v současnosti nejspíše skončily soudní dohrou. Když se ve vydání Boardu č. 7 z 11. března 1996³⁹⁰ na posledních stranách časopisů objevila barevně vytištěná reklama (na pražský skateshop Rock'n'Roll) s pornografickým homosexuálním obsahem, na který navazovala druhá strana listu nezávislé regulérní reklamy na jinou skateboardingovou značku z produkce Mystic Skates spol. s.r.o.

"Byly Velikonoce, duben nebo březen, s téma koulema. Vlastně vyšly koule od R'N'R a tenkrát říkám, jsou úplný magoři, ty vole vůbec to nechápu, časák kde půlka čtenářů jsou děti jako. Tak vyšly koule, to jedna věc a druhý problém byl, že z druhý strany koulí byla reklama Mystic (obchodu) na Vans (značka obuvi), kterou si zaplatili. Tam byl ten problém, platil to Vans. Oni to vykazovali tím, že tam pošlou toto číslo, ale oni to nemohli poslat."³⁹¹

Marka Přibyla jsem konfrontoval otázkou, zda došlo někdy v historii vydávání časopisu (období do roku 2000, kdy Přibyl v redakci časopisu působil, pozn. autora) k právním žalobám, souvisejících s otištěným obsahem. Je až překvapující, že k žádné žalobě či přímému konfliktu se zákonem nedošlo. (Časopis „přežil“ i vypsanou soutěž s názvem „Rolník roku“, kdy v průběhu roku 1997 do redakce časopisu čtenáři posílali vypěstované vzorky vlastní marihuany³⁹². Tato soutěž byla poprvé zveřejněna v zářijovém vydání časopisu.³⁹³)

"Nepamatuju si, že by k něčemu tomu došlo. Tam bylo jediný od toho Leiše, pamatuju si anonym od těch nácků (vyhrožovali anonymem, že je zabijí, pozn. autora) a jináč v té době, byla soutěž "Rolník roku", lidi nám posílali hulení. To bylo neskutečný (smích), to nebylo postavený jako hulení, to bylo at' posílají co vypěstujou že jo, mi poslal jeden model, přišel jeden v takový krabičce vod nějaký sklenice na víno s takovou tou nožičkou, mělo to takovou tu přepážku, tam máš ten karton a v tom jenom uříznete a v tom byla ta kytká..."³⁹⁴

Historickým pramenem, který reflektuje i individuální spory redaktorů, je „kauza“ ohledně zveřejněného článku (viz. přílohová část

³⁹⁰ Board č. 7, Praha, vydání 11.03.1996, s. 48-49, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazin v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6, zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz/docs/publero_07

³⁹¹ Matěj Homola, rozhovor 24.8.2023 [00:40:18]

³⁹² Zdroj: <https://www.bigmag.cz/?page=casopis&id=100&lang=cs>

³⁹³ Board č. 18, Praha, vydání 08.09.1996, s. 34-35, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazin v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6, zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz/docs/publero_18

³⁹⁴ Marek Přibyl, rozhovor 31.8.2023 [01:46:04]

této práce) o skateboardistovi Martinu Leišovi, který hrozil časopisu žalobou. Článek s názvem „Mega Profil“ napsal Matěj Homola a vyšel ve vydání³⁹⁵ č. 5, dne 8. ledna 1996. V článku Homola popisuje Leiše jako neuctivého člověka ve vztahu k přírodě a lovce jelenů. Níže uvádím narace všech tří zúčastněných stran, tedy Martina Leiše, Matěje Homoly a Marka Příbyla.

"To dal, to přišlo. Přišel normálně od právníka nějaký dopis. To bylo něco, že Matěj napsal, že loví někde jeleny rybičkou, já už nevím, taková "píč...a". Já vůbec jsem jako nepochopil, si to nepamatuju, ale vůbec jsem nepochopil, co bylo jako strašného na tom, co jako napsal. Byla v tom dost velká dávka sarkasmu, ale že by to měl někdo řešit žalobou, to jsem jako nepobral. A já jsem od té doby Leiše neviděl, takže já nevím."³⁹⁶

Martin Leiš tuto kauzu vysvětluje takto.

"Poslouchej , já ti povím, jak to bylo, to bylo tak, že vlastně Matěj v té době nejedl maso, on co žral, byly ovesný vločky s mlíkem a vždycky si pamatuju, když se najedl vloček, tak minutu potom si ublinknul vločky a já jsem mu říkal ty vole, dej si normálně vepřo knedlo zelo vole, dej si normálně svíčkovou vole, normálně se najež. A on na to konto mi řekl, že jsem hovado, že žeru zvěř vole a tím to skončilo a pak nic. Nic mi neřekl a pak v tom možná Boardu, nevím, druhým Boardu (časopis), mi tam dal fotku, on mě vyfotil, mi to neřekl, dobrý vole, jo že tam dělám fs noseslide na lavici a dal tam text vole, jako něco že jsem tam každej den vole, že zabíjím zvěř vole a nějaký bláboly."³⁹⁷

"Jasně, protože jsem říkal, ty vole, jako víš co, trošku mě to mrzelo, protože tenkrát v tom Boardu dělal Suhay (Dan Suhay) a Příba (Marek Příbyl), jo a trošku mě to mrzelo skrz ně a říkám si, ty vole, dobrý nejsem žádnéj „čů...k“, aby ze mě dělal kokota vole, tak jsem mu napsal normálně dopis, ne já, vlastně právník. Jsem šel za právníkem svým a řekl jsem právníkovi, ať napíše tomu Boardu, ať v příštím čísle uvedou ty informace na pravou míru no."³⁹⁸

Názor Matěje Homoly k celé kauze (viz. níže).

³⁹⁵ Board č. 5, Praha, vydání 08.01.1996, s. 24-25, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazin v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6, zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz/docs/publerno_5

³⁹⁶ Marek Příbyl, rozhovor 31.8.2023 [01:48:04]

³⁹⁷ Martin Leiš, rozhovor 11.11.2023 [01:07:20]

³⁹⁸ Dtto. tamtéž

"Martin Leiš občas nebyl rád právě..to byla sranda jako...Já mám Leiše, my jsme vždycky byli - doufám - super kámoši, ale byli jsme prostě ti kámoši, co se špičkují. Takže my jsme chodili na Stalina a fakt to byly doby, kdy jsme tam byli celý den, vždycky on tam byl celý den, já taky, teďka jsme tam seděli a hádali se o úplnejch hovnech. Dva skejtáci, já vím že tam třeba byly nekonečný hádky o tom, jestli je dobrý střílet jeleny, jako když seš myslivec. Tak já říkám že ne samozřejmě, jako velkej ochránce přírody z Prahy a Leiš, kterej už tenkrát chodil někam do lesa říkal jako že jo, že pohoda. Takovýhle hádky, třeba na hodiny.³⁹⁹"

Milníky časopisu Board⁴⁰⁰:

1995 - inzerentovi otištěna reklama s homosexuálním porno motivem

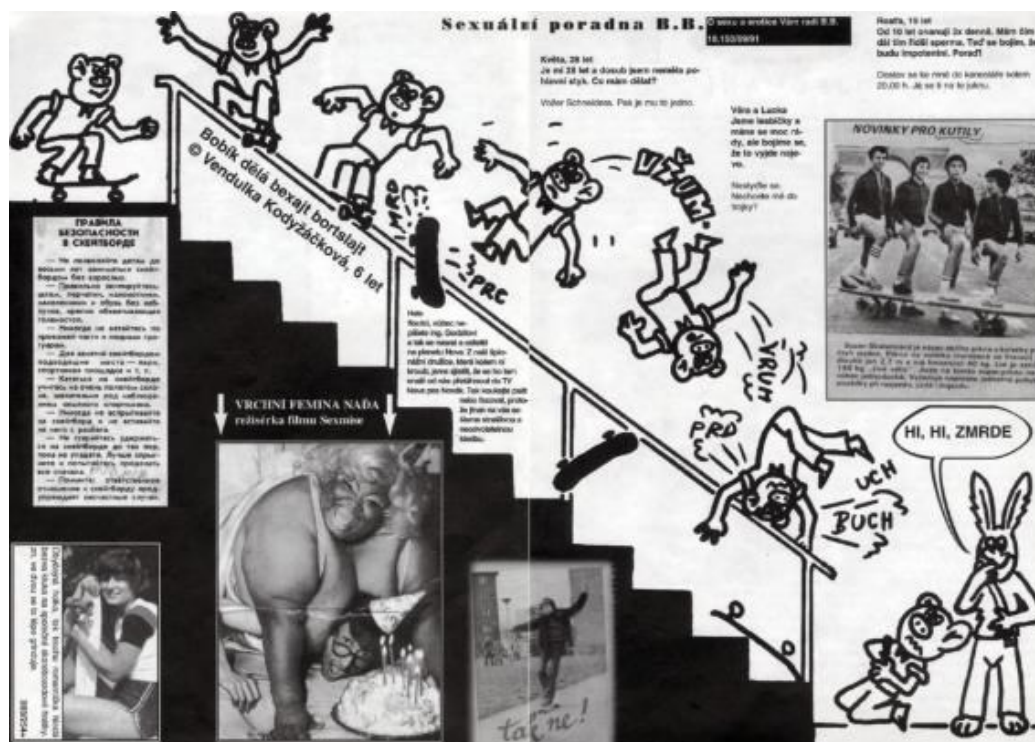
1996 - přílohou časopisu bylo CD s hudbou, náklad 5.000 ks, remitenda 0

1997 - soutěž Rolník roku - čtenáři zaslali do redakce plody svého pěstitelského umění

1998 - použití 5 barev při tisku obálky

2000 - přechod na rotační tisk a souboj s „větrnými mlýny“

Ukázka svobodné redaktorské tvorby (viz. foto dvoustrany z časopisu Board níže, archiv autora)⁴⁰¹

³⁹⁹ Matěj Homola, rozhovor 24.8.2023 [00:38:39]

⁴⁰⁰ Zdroj: <https://www.bigmag.cz/?page=casopis&id=100&lang=cs>

⁴⁰¹ Board č. 3, Praha, vydání 13.11.1995, s. 36-37, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazin v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6, zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz/docs/publero_5

26.3 Tištěný časopis (magazín) „Move“

"Takže já jsem byl taková výjimka, prostě jsem jezdil, tohleto, jsem se toho chytil a prostě šel jsem do toho jako s velkým nadšením, kde jsem u Boardu vydržel asi rok nebo dva, pak jsem přešel do Move, takže asi čtyři nebo pět let jsem to dělal celkem. A v té době začala fungovat kapela, která vlastně v té době, kdy končil Move, ten druhý časopis, fungovala natolik soběstačně, to byl rok 1999-2000.⁴⁰²"

Marek Přibyl k odchodu Matěje Homoly z redakce Boardu dodává.

"Tam bylo, v podstatě měli pocit, že dělají hodně...za málo? (otázka autora) No ale to byla jako domluva předem, že bysme řekli, dáme patnáct a dali jsme deset. A to jako Matěj nediskutovatelně plnil hodně v tom časopisu jako, on byl zásadní element toho, že se to rozjelo, ale prostě možnosti byly tyhle. Oni v podstatě jako chtěli podíl v týhlectý firmě že jo, což bylo jako v situaci, kdy jsme si nebrali nic, oni peníze dostávali a my jsme nesli to riziko...⁴⁰³"

21. července 1997 byla do obchodního rejstříku zapsána nově založená obchodní firma, pod názvem: *Move magazin, s.r.o.*, se sídlem Pod Hájem 1802/4, Praha 5, Smíchov⁴⁰⁴. Hlavním zakladatelem byl Tomáš Rejman, který držel největší společenský podíl (90 000,- Kč). Předmětem podnikání byla nakladatelská a vydavatelská činnost, což byl nově vzniklý skateboardingový a snowboardový časopis, s názvem „Move“.

"Hlava Move byl Tomáš Rejman, protože držel finance, ale mělo to vesměs, byl tam jako šéfredaktor, byl to asi tým deseti lidí, kterej prostě postavil a na tomto i shořelo, protože postavil lidi z různých neskejtových oblastí, prostě do jedny redakce a ty lidi prostě si nesesdli názorem na ty časopisy. Takže každá redakční porada byla sérka hádek o každou stránku, jak má vypadat, písmo, název. Nekonečný hádky.. a nebylo to takový "free" jako v tom Boardu.⁴⁰⁵"

Hlavními tvůrčími strůjci obsahu časopisu byl Matěj Homola a Marek Schneider, kteří po neshodách a jiných vizionářských představách redakci Boardu opustili a zamířili pod křídla Tomáše Rejmana. Vydávání časopisu bylo však nepravidelné (na rozdíl od zavedeného časopisu Board), po

⁴⁰² Matěj Homola, rozhovor 24.8.2023 [00:49:39]

⁴⁰³ Marek Přibyl, rozhovor 31.8.2023 [01:30:00]

⁴⁰⁴ Move magazin, s.r.o., zapsáno 21.7.1997, spisová značka C53404 vedená u městského soudu v Praze, identifikační číslo: 251 45 576. Jednatel: Tomáš Rejman, Miloš Kytka, Petr Klapuš, Veřejný rejstřík a Sbirka listin, zdroj: www.justice.cz

⁴⁰⁵ Matěj Homola, rozhovor 24.8.2023 [00:53:39]

obsahové stránce se kladl důraz na umělecky orientovaný obsah (zejména důraz na kvalitu fotografií, která díky umění Matěje Homoly byla na vysoké úrovni).

"Tenkrát se rozhodl (Tomáš Rejman - tehdejší majitel Mystic Skates s.r.o., pozn. autora) , že založí vlastní časák, že by měl být právě jakoby víc do "artu". Takže s tímhle jsme do toho šli. Bohužel časák byl jako víc do artu a ty čísla v té době jako hodně předčily Board, kterej to pak dohnal a pak se z toho stal takovej jakoby český Transworld (tj. Transworld Skateboarding - americký časopis, pozn. autora), jako dobrý. Ale ve své době to probíhalo nepravidelně (Move mag), ta parta byla úplně mimo, to skončilo fiaskem. Ani né fiaskem, to shořelo, postupně zaniklo, etapy mezi vycházením čísel byly postupně delší a delší, nejdřív měsíc, pak půl roku, rok, pak to nějak úplně šlo do prdele.⁴⁰⁶"

Z hlediska oživení skateboardingové komunity devadesátých let a přinesení nového mediálního obsahu v jiné, umělecky pojaté formě bylo uvedení časopisu bezesporu velkým přínosem. Otázkou však zůstává, zda tak malý cílový trh (i přes fakt, že skateboarding byl v té době na silném vzestupu) byl připraven na dva plnohodnotné skateboardingové časopisy. Move magazin navíc neměl tak širokou distribuční síť, jako konkurenční Board. V začátcích se potýkal i s nedostatkem nafocené materiálu, který trápil zejména hlavního fotografa, Matěje Homolu. Na základě tohoto faktu, se uskutečnila a zdokumentovala i první fotoreportáž z cesty skateboardistů do jižních Čech, pod názvem „Spanilá jízda⁴⁰⁷“. Tato reportáž vyšla v historicky prvním vydání časopisu, v červenci roku 1997. Časopis se prodával pod cenovkou 66,- Kč a byl k dostání povětšinou na pultech skateboardingových a snowboardových pražských obchodů, tzv. skateshops. Součástí „Spanilé jízdy“ byl i skateboardista Pavel „Bedřich“ Beran, který na akci vzpomínal takto:

"Hele to byla super akce, to byla bomba. Tam byl Matěj Homola, Marek Schneider, Pinda (Tomáš Ryšavý), Martin Vichr, Týša tam byl, Vilda Pasch a to je asi všechno, bych nerad na někoho zapomněl. Protože začal ten Move magazin a oni měli málo materiálu na to vydat časák, takže jsme jeli prostě na takovejhle trip, aby byl materiál, fotky. Bylo to supr, to byl můj první skejtový trip, jednou jsme byli na tripu před tím s Martinem Leišem, Martinem Vichrem, s Neratovičákem (Kamil Mrázik) a to jsme byli ve Vrbně pod Pradědem v létě, tam byl velkej skatepark, to

⁴⁰⁶ Matěj Homola, rozhovor 24.8.2023 [00:42:13]

⁴⁰⁷ Move magazin č. 1, s. 4-12, vydáno července 1997, Move magazin s.r.o., osobní archiv autora/autora

bylo rok 95. (narátor si zde prohodil roky, správný rok akce byl 1997, pozn. autora) "

Mediální trh napojený na stále minoritní skateboardingovou a snowboardovou komunitu se paradoxně v druhé půlce devadesátých let ocitl ve vnitřním konkurenčním prostředí, kdy v Česku vycházely dva plnohodnotné časopisy. Díky této rivalitě docházelo i k určitému druhu soutěživosti, jak dokládá narativ Marka Přibyla, kterému se podařilo umístit reklamní televizní šot na časopis Board, do živého vysílání TV Nova před odvysíláním „konkurenční“ reportáže o závodech Mystic Skate Cup. Mystic Skate Cup pořádala firma Mystic Skates s.r.o., která vydávala právě i časopis Move.

"Mystic snad měl být poprvý přímý přenos v televizi. A my jsme tam naběhli s Radkem, tenkrát máma dělala na Nově a já jsem znal programového ředitele a takhle, takže jsem tam měl docela dobré kontakty. A my jsme tam asi den předtím, možná i ten samej den, co to měli vysílat jsem tam naběhl. Říkal jsem, potřebuju reklamu a oni nám zařídili frekvenci na Henrym, což tenkrát byla obří triková střižna asi za dvacet milionů... Oni nám tam sestříhali reklamu asi během hodiny na Board. A my jsme si zaplatili reklamní čas před tím vysíláním Mysticu...⁴⁰⁸ "

Na konci devadesátých let však nepravidelné vydávání časopisu Move, mířilo pomalým tempem k jeho zániku. Okolo roku 2000 z redakce časopisu Board pak odchází i jeho spoluzakladatel, Marek Přibyl.

"Pak když jsem začal dělat ten Board, po pár letech tak tam krystalizovaly věci, který si v té době neviděl, v podstatě si je ani nechtěl vidět a to byl třeba jeden z důvodů, proč jsem to přestal dělat.⁴⁰⁹ "

⁴⁰⁸ Marek Přibyl, rozhovor 31.8.2023 [01:54:30]

⁴⁰⁹ Marek Přibyl, rozhovor 31.8.2023 [00:11:32]

26.4 Česká skateboardingová stopa v zahraničním tisku (90. léta)

"Bylo takový šero, skoro tma a nikdo tam nebyl na tom Stalinu, já jsem tam byl a pár nějakých lidí, pamatuju se že tam byl Antwi⁴¹⁰. Takovej ten jak rapoval, a vlastně přišel ten člověk tam byl s batůžkem a nějak na mě chvíli koukal, jestli bych s ním neudělal nějakou fotku. A já říkám tak jo...a co bys mohl udělat? Tak já bych mohl udělat switch flip⁴¹¹ tady z tý skočky, tak si tam připravil stativ, blesky a udělal jsem, párkrát jsem to zkusil a udělal to za chvíli. Jsem věděl, že to udělám a ještě ta fotka vyšla super, on ještě neměl digitál. Byl tam Antwi a ten mi to překládal, bych se s ním nedomluvil...říkal, že uvidí jak vyjde ta fotka. Víím, že se jmenoval Kelly Ryan.⁴¹²"

Skateboardistovi Pavlovi „Bedřichovi“ Beranovi, společně s Lukášem Vlčkem vyšly fotografie v prestižním americkém skateboardingovém časopise Transworld Skateboarding (zkráceně TWS). Šlo o první uveřejněné fotografie českých streetstyle skateboardistů v zahraničním časopise, navíc šlo o fotky skateboardistů přímo z prostor legendárního „Stalina“. Fotky skateboardistů Berana a Vlčka byly otištěny v TWS časopise⁴¹³, který vyšel v říjnu, roku 1999. Foto Pavla Berana z Transworld magazínu - viz. přílohová část práce.

Před rokem 1989 však můžeme též dohledat českou, resp. československou skateboardingovou stopu v zahraničních médiích (např. časopis Thrasher nebo Monster magazin), kde se objevily první informace a reportáže o československém skateboardingu (zejména díky závodům Euroskate '88 nebo prachatickém Summer Campu, kam v roce 1987 zavítal legendární americký profesionální skateboardista, Mark Gonzales, pozn. autora). Právě Thrasher magazin byl mezi skateboardisty považován za „skateboardingovou bibli⁴¹⁴“ a například v březnovém vydání⁴¹⁵ roku 1990 informoval o

⁴¹⁰ Antwi, celým jménem Kojo Antwi Oduro byl skateboardista, který společně s Michalem Chvátalem po roce 2000 založil hudební formaci (Rap, Hip-hop styl) s názvem, "Notes From Prague" (pozn. autora), též zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Notes_From_Prague

⁴¹¹ Zkrácený výraz pro skateboardingový trik, zvaný Switchstance kickflip (pozn. autora)

⁴¹² Pavel Beran, rozhovor 28.7.2023 [01:41:53]

⁴¹³ Zdroj: <https://www.skateboarding.com/photos/transworld-skateboarding-covers-1983-2019>

⁴¹⁴ „Thrasher, the only mainstream American skateboarding magazine still in print, has been called skateboarding's Bible. If that's the case, Transworld functioned as something of a cross between skateboarding's TIME and its LIFE.“ Zdroj: <https://www.vice.com/en/article/nea4vd/an-oral-history-of-transworld-skateboarding-magazine>

⁴¹⁵ Zdroj: https://www.thrasher magazine.com/imagesV2/Burnout/2013/Magazine_1990/March_1990/TH0390Mar1990p56-57_800t.jpg

proběhlých závodech „Czechoslovakia Euro Cup“ v Brně, které se uskutečnily 14. až 15. října, 1989.

26.5 Odkaz skateboardingových videí

Bezprecedentní podíl na rozvoji skateboardingu ať už v lokálním či globálním pojetí měl vliv multimedialních nástrojů, kterými byla a stále i v současnosti jsou, skateboardingová videa (též filmy⁴¹⁶). Domnívám se, že tyto skateboardingové video produkty, které se v devadesátých letech šířily pomaleji než v současnosti (díky absenci internetu a nižší četnosti videorekordérů v domácnostech) vytvářely unikátní nástroj, který se podílel na globálním multikulturním propojení skateboardistů. Vznikala tak „translokální“ komunita, propojená zájmem o sledování jednotlivých skateboardingových videí, která konstruktivně určovala i módní trend a posouvala hranice skateboardingu. V tuzemsku, v první půlce devadesátých let vlastnění zařízení na přehrávání video kazet (tzv. VHS) nebylo příliš běžné a VHS kazety se vzájemně kopírovaly a postupně šířily v rámci skateboardingové komunity.

"Jo měli jsme video a kluci postupně všichni měli video a ty videa ta skejtová videa se šířila takže jsem si občas něco nahrál a občas jsme koukali u někoho a to bylo fakt spousty času jsme trávili u sledování videa, jako já si pamatuju, do dneška na video Plan-B (americká skateboardingová firma pozn. autora), protože tady mám na Spotify mám soundtrack, tak se podívám, jak se to video jmenuje přímo....., (badatel Viktor Bukač dodává: já ti trošku pomůžu, myslím že jedno z prvních bylo Questionnable, potom bylo video Virtual Reality...), tyjo jo Questionnable, to jako byla výborná muzika, prostě já když jsem to znova objevil před dvouma rukama muziku k tomuhle, jsem to dlouho hledal, objevil jsem to na Spotify, tak od té doby jsem to sem tam poslouchal."⁴¹⁷

Skateboardingová videa jsou specifickým mediálním žánrem, který vizuálně reprodukuje ježdění konkrétních jezdců na skateboardech. Skateboardisté mají natočené svoje části, v kterých předvádějí svoje skateboardingové umění, tzv. „triky“ a velmi důležitou roli v celé video kompozici zastává i hudba. Důležitou roli i hraje pořadí, v jakém se

⁴¹⁶ Ve skateboardingové komunitě přetrvává diskurz používání výrazu „video“. Ve své podstatě to vyjadřuje natočený filmový skateboardingový snímek (pozn. autora).

⁴¹⁷ Radek Novotný, rozhovor, 6.6.2022

skateboardista ve filmu objeví. Nejvyšší očekávání jsou vždy od posledního profilu na videu, tzv. „last part“ v kterém skateboardista účinkuje a kde se očekává jeho nejlepší skateboardingová triková performance z pohledu celého video filmu.

Hudba je neodmyslitelně spjata se skateboardingovou choreografií, je pečlivě vybírána jednotlivými jezdci i video produkcí. Zvukové a obrazové vjemy se zde prolínají a důležitým aspektem je i zvuk skateboardu (tj. okolní hluky prostředí, zvuk povrchu, po kterém skateboard jede, zvuk vyvolaný ježděním na skateboardu při kontaktu s překážkami, ať už jsou asfaltové, plechové či betonové), který se prolíná s hlavní liniovou melodií. Tato unikátní vjemová záležitost se velmi těžko porovnává s jinými běžnými sporty. V současnosti jsou velmi populární i vydané „soundtracky“ k jednotlivým skateboardingovým videím.

26.6 Zahraniční mediální vlivy

Změna politického režimu v naší zemi po roce 1990 přinesla obrovské možnosti importu skateboardingových videí renomovaných skateboardingových firem, které zásadně ovlivňovaly subkulturní skateboardingový vývoj v tuzemsku. Narativ Martina Leiše zmiňuje i fakt, že to byla právě skateboardingová videa, která ho motivovala začít jezdit na skateboardu. V úvodu této práce jsem popisoval historii skateboardingu před rokem 1989, kdy začátky skateboardingu v tuzemsku byly spojeny čistě s osobním fyzickým prožitkem – tj. kontaktem s jiným skateboardistou – náhodné setkání jiného skateboardisty, které zásadně ovlivnilo individuální začátky ježdění na skateboardu (např. prostředí pražského Strahova).

Díky novým médiím dochází k rozšiřování povědomí o skateboardingu i jiným způsobem. Díky tomu, že se skateboardisté v tuzemsku scházeli ve skupinkách a společně na skateboardingová videa koukali, docházelo i k společnému sdílení zážitků a vzájemné inspiraci. Zhlížení videí bylo tak dalším pomyslným nástrojem, kdy se členové komunity mohli scházet, společně se dívat na filmy či mezi sebou vyměňovat kopírované videokazety.

"No vlastně já ty prachy měl, jsem neřešil a v zásadě člověk si na to stoupnul a hned jsem věděl, že nic jiného dělat nechci, to mě pohltilo,

to má asi každý takto stejně. Takže mě to pohltilo na tolik, říkám si prostě do prdele viděl jsem nějaký skejtvý videa, viděl jsem první skejt video, Powell Peralta - byl tam Eric Ricks anebo Adam Mcnatt, tyhle ty týpci, to byl rok 1991, absolutně neskutečný styl, dělali těžký triky na switch, říkal jsem si ty vole tak to je dobrý, chtěl bych zkusit něco takovýho.⁴¹⁸"

"Měli jsme vlastně VHSku z roku 1985, celý sídliště a všichni spolužáci i starší jako třeba Jirka Skála, ten měl video BETU, Mára Švíř chodil vždycky k nám, u nás byla půlka paneláku v obýváku a jeli jsme prostě Ramba, Komando a tyhle píčo...y že jo, pak jsem právě video furt bylo, tak jsem měl VHSku, tam byl Burton snowboard video první (získal jsem ho přes Zobáka (Ivana Pelikána) a Bohouš Pospíšil mi to zkopíroval), no takže jsme na to čuměli, říkal jsem ty vole na tom se dělají pěkný věci, tak to zkusím.⁴¹⁹"

Mezi zásadní videa s globálním přesahem můžeme zařadit americká videa firmy Blind Skateboards. Video z produkce Blind, s názvem „Video Days“ natočené pod taktovkou Spike Jonze⁴²⁰ v roce 1991, odehrávající se zejména v ulicích měst (parkovací plochy, náměstí, benzinové stanice). Toto video mělo zásadní vliv na skateboardingovou komunitu v mezinárodním měřítku. V streetstyle skateboardingu měl Spike Jonze jako producent klíčovou úlohu, kdy pod jeho křídly vznikla další zásadní videa od skateboardingových firem „Girl“ a „Chocolate“, která nastavovala globální skateboardingový streetstyle trend.

Mezi další významné producenty můžeme řadit Mike Ternaskyho (Plan-B skateboards), Jamie Thomase (Zero skateboards), Ed Templetona (Toy Machine skateboards). Zásadní roli hrál v devadesátých letech i režisér, Ty Evans. Americká streetstyle skateboardingová videa zásadně ovlivnila celou skateboardingovou subkulturu a byla značnou inspirací i pro nově vzniklá videa z české produkce na počátku devadesátých let. Segment klasických videí (za jejichž produkcí stála skateboardingová firma či komerční značka) vystřídala i série pravidelně vycházejících video magazínů s názvem „411 VM“, u jejichž zrodu stál Josh Friedberg a Steve Douglas⁴²¹. První díl vyšel v roce 1993 a produkce čítala zhruba čtyři vydání ročně. V tuzemsku žádný pravidelný veřejný video magazín nevycházel (kromě soukromého video deníku s názvem „RTF“ od

⁴¹⁸ Martin Leiš, rozhovor 11.11.2022 [00:14:39]

⁴¹⁹ Dtto. tamtéž

⁴²⁰ BORDEN, Iain, Skateboarding, space and the city: architecture and the body. Oxford: Berg, 2001. xiv, s. 86. ISBN 1-85973-493-6.

⁴²¹ Zdroj: <https://archive.org/details/411vm>

skateboardisty a kameramana Tomáše Vyhnánka, který nebyl volně k dostání a rozšiřoval se uvnitř skateboardingové komunity).

"První bylo to RTF, nebo nějaký ty sestřihy tady z kopce, RTF je můj video deník od roku 1993-4 možná, vyšlo asi sedmnáct nebo osmnáct dílů, jsem udělal. A jsou tam jako nepublikovaný záběry... prostě se tam hulí, skejtuje, je tam muzika, která byla na tu dobu strašná, že jo. Diskotéka, Michalové Davidové⁴²²..."

Po roce 2000 však došlo k rozjezdu skateboardingové video produkce a začal pravidelně vycházet video magazín s názvem SK8 is GR8, u jehož zrodu stál Ladislav Čihák a Marek Příbyl.

„Video: Plan B - Questionable (Mike Ternasky, 1992) rozšířilo přístup chápání streetstyle skateboardingu. Smíchalo pokročilé technické triky od skateboardistů (pozdější americké profesionální globální hvězdy, pozn. autora), Sal Barbiera, Mikea Carolla, Matta Hensleyho, Ricka Howarda, Rodneyho Mullena a Seana Sheffeyho s vysoce extrémním ježděním Pata Duffyho a Dannyho Wayne. Stejně tak jako skateboardingové video s názvem „Video Days“ od Blind skateboards, video Plan B - Questionable vykreslovalo skateboardisty v nové roli, zdůrazňovalo jejich opoziční postavení vůči okolí a běžnému chodu měst. Skateboardisté byli vykresleni jako osoby, které si přivlastňují skateboardingové lokace - jejich skateboardingová „street“ útočiště, konfrontují se s policisty, účelově lámou skateboardingové desky, hádají se s ochrankami objektů, přičemž jim je zabavováno skateboardingové vybavení. Toto dění masivně inspirovalo další skateboardisty a vytvářelo novou vlnu streetstyle skateboardingu.⁴²³“

26.7 Tuzemská video produkce

Jako jedno z prvních českých streetstyle skateboardingových videí po roce 1989, můžeme označit filmový počín s příznačným názvem „The First“.

"Bylo video First, což dělali kluci z Polska, jsou to dva kluci, jsou to bráchové, Piotrek a druhej se jmenuje Bačinský tuším, hrozně fajn

⁴²² Tomáš Vyhnánek, rozhovor 4.1.2023, podcast SK8SHOP #44 - PRAHA videomagazine, zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=7gAkRRrhWgc> [00:12:55]

⁴²³ BORDEN, Iain, Skateboarding, space and the city: architecture and the body. Oxford: Berg, 2001. xiv, s. 86. ISBN 1-85973-493-6.

kluci, oba dva skejtovali a jeden dělal na ambasádě, měl diplomatický pas...⁴²⁴"

Video je dohledatelné na internetovém kanále Youtube⁴²⁵ a vzniklo mezi lety 1993 až 1994. Za jeho vznikem stál hlavně polský skateboardista Wojtek Bazcynski, který v té době pobýval s rodiči v Praze. Video je točeno na klasickou VHS kameru a je autentickým subkulturním pramenem, mapujícím streetstyle skateboarding v architektonických kulisách města Prahy ze začátku devadesátých let. Ve videu se objevili skateboardisté jako Alex Brejcha, Honza Homola, Láďa Velenský, Lukáš Flemr, Pawel Piatkowski, Jakub „Peňa“ Krejčík, Tomek Okurowski, Martin Leiš, Wojtek Bazcynski, Pepa Tupý, Lucifer, Pavel Tischer a Honza Hlinovský.

"Tam bylo dobrý právě, že to nebylo jako že to musíme natočit part, tady tohle todleto. Tom vždycky přitáhnul kameru, když něco viděl tak jsme to natočili. A on to pak dal do Prahy. Nikdy jsme nešli s tím účelem, jedem tady na tohle místo, tam musíme udělat tohle a tohle. Což bylo supr, to bylo nejlepší prostě. O tom byl ten skateboarding nejlepší. To v žádným jiným sportu nemá."⁴²⁶

Právě pionýrské začátky natáčení bez klasické produkce, které v narativu popisuje výrazná osobnost českých skateboardingových videí – Petr „Pryskna“ Cidorák, byly spojeny se svobodným volným přístupem a úzkými přátelskými vazbami v rámci cele skateboardingové komunity, pražské scény. Jednalo se o natáčení plnohodnotných skateboardingových videí, které nesly příznačný název „Praha“. Tím hlavním strůjcem a mozkiem celého projektu byl Tomáš Vyhnánek, který první dvě vydání natočil společně s Pavlem „Bedřichem“ Beranem, který též vlastnil VHS kameru. Později Pavla „Bedřicha“ Berana nahradil David Chvátal (rok 1999, po návratu Tomáše Vyhnánka z Kanady, pozn. autora), který je v současnosti uznávaným reklamním režisérem a stál též za úspěšným skateboardingovým video projektem „Black Rabbit“. Skateboardingové video „Praha“ vyšlo poprvé v roce 1996, druhé vydání vyšlo o rok později. Následovalo vydání v roce 1999 a 2000 (celkem bylo natočeno 7 videí v letech 1996 až 2003).

"Ano, první video Praha 96', jsem se dohodnul já, s Pavlem Beranem, protože on měl, každej měl kolem sebe nějakou skupinku felláků, Pavel

⁴²⁴ David Chvátal, rozhovor 4.1.2023, podcast SK8SHOP #44 - PRAHA videomagazine, zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=7gAkRNrhWgc>

⁴²⁵ Video „The First“ Zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=f2U_DZ47Lkc

⁴²⁶ Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023 [01:22:35]

měl samozřejmě kolem sebe Piškota, Leiše, Poláka, já měl zase jinou partičku kolem sebe, tak jsme to dali dohromady a vznikla první Praha.⁴²⁷

Mezi největší „hvězdy“ těchto videí (díly natočené v letech 1996-1999) můžeme považovat zejména pražské skateboardisty, kteří byli součástí komunity „Stalina“. Namátkou uvádím tato jména: Petr „Pryskna“ Cidorák, Pavel „Bedřich“ Beran, Lukáš Vlček, Tomáš Vyhnánek, Alex „Piškot“ Brejcha, Lukáš „McGill“ Flemr, Jiří „Argentina“ Švancara, Pavel „Týša“ Tischer, Pepa „Denforth“ Tupý, Martin Vichr, Michal Farkač, David Klos, Jakub Osten nebo Jan Balga. Tu začínající, nejmladší generaci (ve videích jim ještě nebylo dáno tolik prostoru, pozn. autora) pak reprezentovala jména jako Petr Horvát (budoucí profesionální hvězda evropského skateboardingu, pozn. autora), Jan Sekyra, Eda Alina, bratři Vajnerové či Pavel „Žoll“ Chalupecký.

27. Skateboarding a podnikání v tuzemsku

V rámci badatelského výzkumu se mi podařilo kontaktovat klíčové narátory, které v devadesátých letech můžeme považovat za průkopníky a nejsilnější hráče skateboardingového podnikání na tuzemském trhu. Možnosti podnikání se však rýsovaly už před rokem 1989 (viz. kapitola „Sportovní kluby a tělovýchovné jednoty“ a „Přípravy a realizace Euroskate '88“ pozn. autora), zejména s možností dovozu skateboardingového zboží ze zahraničí (v rámci kolaborace se západoněmeckou firmou Titus, která sponzorovala evropské závody Euroskate '88, pozn. autora). Narativy funkcionáře Aleše Hušáka o možnosti podnikání před rokem 1989 a osobní vzpomínky Petra Boubína ohledně odkupu skateboardingového vybavení od TJ PKOJF a ČAS (viz. kapitola „Přípravy a realizace Euroskate '88“) byly předzvěstí následného podnikatelského rozmachu úplně nového předmětu podnikání, kterým byla oblast skateboardingu a módy s tím spjaté. Podnikání po roce 1989 souviselo i s generační výměnou aktivních skateboardistů, kdy ta původní nejstarší I. generace (reprezentovaná např. skateboardisty Tomášem Potůčkem, Miroslavem Bartošem, Janem Smolíkem, Ivanem Pelikánem) odcházela do ústraní a začala se věnovat naplno podnikání. Paradoxně

⁴²⁷ Tomáš Vyhnánek , rozhovor 4.1.2023 - čas: [00:16:49], podcast SK8SHOP #44 - PRAHA videomagazine, zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=7gAkRnrhWgc>

jednu z nejvýznamnějších firem polistopadového podnikání, firmu Mystic Skates, spol. s.r.o., založil s ostatními společníky Tomáš Rejman, který nikdy nepatřil k aktivnímu jádru skateboardistů.

Cílem této práce není přinést ekonomické mikro vhledy, analýzy a finanční statistiky ohledně výsledků hospodaření jednotlivých podnikatelských subjektů. V rámci bádání jsem spíše zkoumal osudy a prožitky aktérů, kteří se podnikání věnovali. Z následné analýzy rozhovorů a také osobních vzpomínek zúčastněného pozorovatele (*na počátku devadesátých let jsem si od Tomáše Potůčka - firma Rock'n'Roll - zakoupil skateboard v prvním jejich skateboardingovém obchodu v Benešovské ulici, pozn. autora*) jsem se snažil nenásilně popsat osudy lidí, kteří se podnikání věnovali.

Možnost podnikání a vidiny obohacení zamíchalo i s mezilidskými vztahy ve skateboardingové komunitě. Zároveň z časosběrného pohledu vývoje podnikání a lidských osudů samotných podnikatelů (*zaměřil jsem se na silnou „trojku“ podnikatelských pražských subjektů, tedy firmu Rock'n'Roll spol. s.r.o.⁴²⁸, Jan Smolík - "Phalanx" skateboards⁴²⁹, Mystic Sports spol. s.ro.⁴³⁰, Mystic Skates, spol. s.r.o.⁴³¹ a dále pak působení podnikání Miroslava Bartoše v jižních Čechách, konkrétně v Prachaticích, kde po roce 2000 založil firmu Final SK8 s.r.o., pozn. autora*) docházelo v rámci rozhovorů s narátory k silným emočním situacím, kdy se nejmenovaný pamětník (*aktivní skateboardista v devadesátých letech, z etických důvodů neuvádím jeho jméno, pozn. autora*), konfrontován otázkou týkající se podnikání a mezilidských vztahů, rozplakal.

Za zmínku stojí fakt, že většina z výčtu uvedených podnikatelských subjektů, které vznikly v devadesátých letech už neexistuje a skončila v likvidaci (*kromě firmy Mystic Skates, spol. s.r.o., kdy tato firma je hlavně spojena s provozováním legendárního kamenného obchodu nesoucí shodný název „Mystic“, který sídlil v ulici Štěpánská č. 31. na Praze 1. Právě tento legendární obchod po roce 2015 zaniknul, pozn. autora*).

⁴²⁸ Rock'n'Roll, spol. s.r.o., datum vzniku a zápisu: 4. února 1991, spisová značka: C1070 vedená u městského soudu v Praze (vymazáno 14. září 2020), IČ: 148 90 208 (zapsáno 4.2.1991), jednatelé Ing. Tomáš Potůček, Karel Štěpánek, Jan Šik. Mezi zakládající členy patřil též Martin Kopecký, který však jako jednatel oficiálně nefiguruje. Zdroj: Veřejný rejstřík a Sbírka listin: www.justice.cz

⁴²⁹ Firma fungovala jako „OSVČ“, neměla status spol. s.r.o. (pozn. autora)

⁴³⁰ Mystic Sports, spol. s.r.o., datum vzniku a zápisu: 24. června 1993, spisová značka C21454, IČ: 496 17 699, jednatelé Tomáš Rejman, Marek Rejman, Ing. Veverka a Ing. Žovinec, datum výmazu: 31.10.2000, zdroj: Veřejný rejstřík a Sbírka listin: www.justice.cz

⁴³¹ Mystic Skates, spol. s.r.o., datum vzniku a zápisu: 28.3.1995, Spisová značka C36258, IČ: 63075482, jednatel Tomáš Rejman + další jednatelé a společníci, zdroj: Veřejný rejstřík a Sbírka listin, www.justice.cz

Osudy zpovídaných skateboardistů, tj. podnikatelů (vlastníků podnikatelských subjektů, které v devadesátých letech byly na pomyslném vrcholu, pozn. autora) by vydaly na samostatnou badatelskou práci. Tyto pohnuté lidské osudy ovlivněné celou řadou faktorů, jako špatným podnikatelským rozhodnutím, riskantními investicemi, vysokým zadlužením, ale i na druhé straně osobními problémy (rodina, bujarý život, alkohol, narušené komunitní vztahy s jinými skateboardisty-podnikateli, pozn. autora) vedly k exekucím, likvidací společností a nalomení mezilidských vztahů s dopadem na celou komunitu (byli to právě skateboardisté, kteří často pracovali jako prodavači v obchodech, které byly provozovány výše uvedenými podnikatelskými subjekty).

"Ty lidi prostě se pomlouvají, házej jeden na druhého špínu, prostě mezi sebou, aby prostě, se mi to nelíbilo, víš co, ty vztahy mezi těma skateshopama, nebyly moc dobrý vole." a dodává *"Mně stačilo, když se Potůček s Kopeckým rozcházel, jo víš co, oni byli tři společníci, Kopecký, Šik, Potůček. Každý házel špínu na toho druhého. Vůbec se mi to nelíbilo, přišlo mi to takový, to zakládali spolu."⁴³²*

27.1 Rozjezdy podnikání a nedostatek skateboardingového zboží

"Tam byly ty lavičky na Nový Scéně že jo, průchod na tu plazu co tam je mezi tím. Tam se nějak čekalo, přišel Potůček a tam si lidi od něj kupovali, přinesl kola, to tenkrát začal vozit. To si pamatuju, tenkrát ta deska stála dva tisíce a v přepočtu na dnešní peníze, prostě dvacka. A opravdu to stálo tyhle peníze."⁴³³

Výše uvedený narativ popisuje období začátku devadesátých let, kdy se československá společnost transformovala, připravovala a učila novému druhu činnosti - podnikání. Za jeden z prvních „neoficiálních“ skateboardingových obchodů (dále jen „skateshops“, pozn. autora) můžeme považovat módní butik v Bubenečské ulici na Praze 6, kam Tomáš Potůček, Jan Šik (a později i Marek Šiša) dodávali skateboardingové zboží (zejména skateboardingové produkty značky Santa Cruz). Jednalo se zhruba o období

⁴³² Petr Beran, rozhovor 26.11.2022 [01:06:58]

⁴³³ Marek Přibyl, rozhovor 31.8.2023 [00:21:31]

těsně po listopadové revoluci a sám si pamatuji, že jsem tento obchod osobně navštívil.

"To byla nějaká ženská, tam ji prostě šoupli skejty, Butik no, pak tam nějak i Šiša začal dodávat hadry do toho butiku. Tohle to vím, že tam byly hadry a pak skejty. Tam jsme si s Petráskem koupili ty dva skejty, to stálo asi dva půl tisíce, strašný prachy.⁴³⁴"

Mezi další neoficiální možnosti zakoupení skateboardingového vybavení můžeme považovat i byt skateboardisty Luďka Váši, který si posléze začátkem devadesátých let otevřel skateshop „VASA“ v Zikově ulici, naproti ČVUT na Praze 6.

"Luděk Váša měl u nás, z druhý strany bloku, prodával doma prkna. Tam se scházela u něj doma spousta věcí. Luděk Váša tam prodával (nemůže si vzpomenout přesně na jméno jeho ulice pozn. autora) SIMS (skateboardingová a snowboardová značka), v Zikovce udělal ten obchod, to byl jeden z prvních, jak dělali s Rysákem snowboardy hodně že jo. Prodával tam Ivan Pelikán, od té doby se s ním znám hodně, protože jsem tam trávil spoustu času. David Horváth, ten bydlel kousek, taky u Internacionálu, nejdřív bydlel v Koulovce, potom v Zelený. Potom tam prodával Pavel Dušek, měl rotvajlerku.⁴³⁵"

"Po revoluci vlastně první skateshop a první oficiální distribuci, myslím, že měl Luděk Váša, kterej vozil Blockhead (skateboardingová značka desek) a měl v Zikovce skateshop (proti ČVUT) a my jsme se tak nějak mydlili, co se týče času, jsme si nijak nekonkurovali.⁴³⁶"

Ve skateboardingu se objevovaly těsně po sametové revoluci burzy, směny použitého zboží v rámci komunity (to prakticky fungovalo po celá devadesátá léta), ale i podomácku vyrobených technických částí skateboardu. Bylo to dáno jednak nedostatkem skateboardingového zboží, ale i vysokou cenou, která mnohdy převyšovala průměrnou měsíční mzdu. Legendární historickou postavou, která odlévala skateboardingové „trucky“ (tj. podvozek skateboardu, pozn. autora) byl skateboardista s přezdívkou Fousáč.

"Ještě tomu předcházelo ve Fučíkárně, že byl tzv. Fousáč, myslím že se mu říkalo, tam prostě prodával, lepil si svoje skejty, že už to mělo ten svůj tvar a lil trucky. Vždycky tam přišel, vytáhnul to z tašky (smích),

⁴³⁴ Pavel Tischer, rozhovor 14.7.2023 [00:17:18]

⁴³⁵ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [00:25:36]

⁴³⁶ Jan Smolík, I. rozhovor 6.8.2023 [01:45:55]

my tam seděli a pak měl i ty lepený desky no. Pamatuji si, ty lepený z těch překližek a hrozně mě fascinovalo, jak je to zohýbaný ty concaves.⁴³⁷"

"Tady dělal Fousáč, jestli si pamatuješ, odléval trucky a dělal i prkna, to bylo myslím podle Schmitt Stixu⁴³⁸ nějakýho, Prasopes jak se říkalo, to byla ikona. Tak já jsem od něj měl nějaký prkno a pak se kupovalo přesně na nějakých závodech.⁴³⁹"

Nejlepší startovní pozici z hlediska podnikání měla generace, která díky výjezdům na „Západ“ před rokem 1989 získávala cenné obchodní kontakty a navazovala komunikaci v rámci evropské a globální scény. Tyto kontakty se pak po listopadu roku 1989 přetavily v reálné podnikání a distribuce. Výhodou začínajících podnikatelů bylo zázemí a možnost investovat vlastní kapitál, který byl nutný pro akvizice a objednávky zboží. Jednu z nejlepších startovních pozic měl freestyle skateboardista Tomáš Potůček společně s Martinem Kopeckým (předseda ČAS). Výhodou Tomáše Potůčka byla znalost anglického jazyka a obchodně ekonomické myšlení (byl vystudovaný inženýr na VŠE), Martin Kopecký přinášel do podnikání kreativitu a nové impulsy. Tak vznikla firma „Rock'n'Roll“.

"Protože tady bylo snad nejvíc skateshopů na celým světě v támhleto městě. Tady v Praze bylo skateshopů tolik, jako v celej Spojených státech...⁴⁴⁰"

Moje osobní vzpomínka se upíná i k individuálním pokusům o podnikání – ze stran skateboardistů reprezentující „ulici“ a komunitu pražského „Stalina“. Jedním z těchto případů nich byl můj osobní přítel, skateboardista Martin Leiš. Inspirován cestou do americké Kalifornie počátkem devadesátých let, zkoušel rozjet distribuci americké skateboardingové firmy Black Label⁴⁴¹.

"Jsem říkal, deska stojí 2500 Kč, tak mě to sralo, jsem říkal, tak to uděláme jinak, tak jsem napsal Rick Howardovi, jsem mu poslal fax, že bych chtěl dovážet jejich produkty, Chocolate a Girl a on mi napsal, že vlastně Čechy jsou jakoby malej trh a jestli to chci distribuovat a prodávat, tak at' se obrátím na Německo. Že v Německu, přes ně to sem můžu tahat, ale říkal jsem si tak jako vole tahat to přes Německo,

⁴³⁷ Pavel Tischer, rozhovor 14.7.2023 [00:19:25]

⁴³⁸ Schmitt Stix – skateboardingová firma založena skateboardistou a umělcem, Paul Schmittem začátkem osmdesátých let. Zdroj: https://skatabase.fandom.com/wiki/Schmitt_Stix

⁴³⁹ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [00:10:03]

⁴⁴⁰ Pavel Beran, rozhovor 28.7.2023 [01:29:38]

⁴⁴¹ „Black Label“ – skateboardingová firma z USA, jejímž zakladatelem byl John Lucero (Lucero Ltd.) v roce 1988. Firma sídlila v kalifornské Huntington Beach. Zdroj: <https://www.blacklabelskates.com/about>

nějakou tu distribuci vole tak tam mají svou marži, tak ta cena už nebude tak zajímavá a už je to nezajímavý pro mě. Tak jsem mu napsal, že na to seru vole a tak jsem si našel firmu, která mě hrozně bavila a to byla firma Johna Lucera, Black Label. Tak jsem mu napsal fax, že bych chtěl produkovat jeho produkty, dovážet, tak mi napsal, že žádný problém, tak napsal, že minimální objem 50 desek a hodnota asi 2500 USD, tak jsem mu poslal prachy, on mi to namixoval, poslal mi nějaký ty trička a mikiny, čepice a desky. 50 skejtů, jsem si jich vzal deset, jsem si bral 7.25 - 8 rozměr a zbytek jsem prodal.⁴⁴²"

Druhá půlka devadesátých let byla spojena s obrovským rozmachem skateboardingové módy a provozem řady menších a větších obchodů tzv. skateshopů. Největší saturace těchto skateshopů byla v Praze, kde se evidovalo nejvíce specializovaných obchodů⁴⁴³ jako např.: VASA, Rock'n'Roll, Snowboardel, Shrotel, Surfel, Mystic SK8's, ROOK Snowboards, Groovy shop, Board Complete, Bugaboo, „69" Snow Skate Shop, White Dog, No.1, Freestyle (Katmar), Snow Skate Shop Slunce, Mystic Shop (Štěpánská ul. a pasáž Černá Růže Na Příkopech v Praze), Red Frog, Sun & Snow Shop Praha 7, Minimax Board Shop, El Niño. Vedle kamenných skateshopů vznikaly i nové skateboardingové lokální módní značky s oblečením (např. „Horsefeathers" sídlící v Plzni, „X-Ray" z Prahy či „Vehicle" z Kladna).

27.2 Obchod a distribuce zboží - „Rock'n'Roll"

„Ale co se týká toho, jak to všechno vzniklo, co jsme začali dělat business. Já jsem dělal počítače a Martin (Kopecký) prostě „hele", když už tam všechny známe, uděláme nějakou firmu. Budeme dovážet skejty, proč bychom to nedělali, všechny známe. Nemáme žádné prachy, nemáme nic. Martin si myslím půjčil sto litrů od tatínka, byl malíř že jo. Prodával obrazy a tak dále, půjčil sto litrů, to byl rok 1990. Otočili jsme věci od Tituse a pak jsme jeli do Ameriky. Martin byl iniciátor, opravdu do toho praštil.⁴⁴⁴"

⁴⁴² Martin Leiš, rozhovor 11.11.2023 [00:39:46]

⁴⁴³ Zdroj: osobní vzpomínky a archiv autora a rešerše v dobových časopisech "Board" a "Move", kde vycházely otištěné inzerce

⁴⁴⁴ Rozhovor, Tomáš Potůček, 23.9.2023 [00:37:34]

Společnost Rock'n'Roll spol. s.r.o.⁴⁴⁵. oficiálně vznikla dnem zápisu do obchodního rejstříku, dne 4. února 1991 a z původních prostor v ulici Benešovská 4 na Praze 10, které fungovaly jako sklad se stal plnohodnotný kamenný obchod, který se v průběhu devadesátých let přesunul do pražského centra poblíž Václavského náměstí - do pasáže Alfa (dnešní pasáž Světozor). Prostory obchodu v Benešovské ulici se nacházely v suterénu rodinného domu, kam se scházelo po prudších schodech k prodejnímu pultu.

„Honza Šik s Martinem sháněli nějaký místo, tam to jsme objevili jako dobrý, že tam jsou skladovací prostory a tohle, cena byla pro nás důležitá. My jsme to měli nejdříve jako velkoobchod (Benešovskou) a ten obchod přišel možná až po, jsme tam dali ten pult, až možná podle mě to přišlo až po nějakým roce dvou...“⁴⁴⁶“

„Z té Benešovské jsme museli přesunout kanceláře a pak jsme museli zvětšit skladové prostory. Jakmile jsem začal prodávat boty, tak to byl problém, protože boty, objem že jo. Alfu jsme pak otevřeli, nevím, v nějakém devadesátém pátém, sedmém? (váhá) Jsme pak putovali po těch krámech (nejdříve byla Benešovská a pak byla Alfa), tím že jsme otevřeli tu Alfu, tak jsme Benešovskou utli. Jak jsme to začali nafukovat, více lidí obchodů, tak to přinášelo problémy, kradli a tak dál.“⁴⁴⁷“

Vznik kamenného skateboardingového obchodu - tj. skateshopu, byl v Praze mimořádnou událostí, která přesahovala hranice hlavního města a postupně ovlivňovala celou subkulturu v Česku. Zvláštní aura výjimečnosti se vznášela i nad nově vzniklými pozicemi skateboardingových prodáváčů. Za pultem skateshopu v Benešovské ulici stály v první půlce devadesátých let dva špičkoví a respektovaní skateboardisté, Petr Beran a Petr Löwy.

"Skončil učňák (opustil ho předčasně, aby se věnoval skateboardingu, pozn. autora), potřeboval jsem se nějak uživit , jsem dělal v tom skateshopu, že jo (Rock'n'Roll) , občas nějaká koruna byla, v Benešovské ulici v té vile, kousek od té Flóry.“⁴⁴⁸“

V rámci bádání jsem se též zabýval myšlenkou, zda nedocházelo u aktivních skateboardistů, kteří pracovali jako prodáváči k jistému druhu „přesycení“ skateboardingem. Fakt, že v této „bublině“ žili prakticky

⁴⁴⁵ Rock'n'Roll, spol. s.r.o., datum vzniku a zápisu: 4. února 1991, spisová značka: C1070 vedená u městského soudu v Praze (vymazáno 14. září 2020), IČ: 148 90 208 (zapsáno 4.2.1991),

⁴⁴⁶ Rozhovor, Tomáš Potůček, 23.9.2023 [00:47:50]

⁴⁴⁷ Tomáš Potůček, rozhovor 23.9.2023 [01:03:00]

⁴⁴⁸ Petr Beran, rozhovor 26.11.2023 [00:48:40]

nepřetržitě byl určitým novým, do té doby nepoznaným jevem. Typickým příkladem je Petr Löwy z Prahy, který kromě práce prodavače se vrcholově věnoval skateboardingu na mezinárodním poli.

"Hele přesycenej, já jsem začal v šestnácti letech v Rock'n'Rollu, cílově to je sen, bejt pár let ve skateshopu, když se zavře krám prostě, dělá někdo jinej a jedu na závody. Kdykoliv můžu dělat to co mě baví, což byl vždycky jenom skejt, tak všechno v pořádku jed'...⁴⁴⁹"

"Bylo to super, protože to bylo asi jediný prostředí, kde jsem se cítil normálně, protože od malička jsem byl mezi skejtákama. Můj první kontakt se skateshopem byl původně v Belgii....najednou krátce na to potom v šestnácti jsem se ocitl v tom Rock'n'rollu, kde můžu bejt přímo v krámu. Co pro mě mohlo být lepšího?⁴⁵⁰"

Původně jsem chtěl tématu skateboardingového prodavače věnovat více prostoru, jde o dobový subkulturní fenomén, kdy status prodavače ve skateshopu měl zvláštní auru výjimečnosti. Byl to jakýsi odkaz doby, že skateboardisté, kteří se chtěli věnovat pouze této aktivitě byli totálně pohlceni novými možnostmi, které přinesla změna politického systému v zemi, svobodného podnikání a možnosti práce ve vysněném odvětví, pro které žili, obklopeni skateboardingovým vybavením. Tento trend pokračoval i později v devadesátých letech, kdy v tuzemsku, zejména v Praze, bylo obrovské množství skateshopů a obchodů se skateboardingovou módou. Skateshopy fungovaly i jako centrální bod setkávání skateboardistů v rámci celé komunity, skateboardisté do obchodů často chodili z důvodu možnosti zhlédnutí skateboardingových videí či vyzkoušení nového zboží (internetové online obchody v té době nefungovaly). Ikonickým prodavačem (*spojeným s kamenným obchody VASA a MYSTIC, pozn. autora*) byla československá legenda skateboardingu, Ivan „Zobák“ Pelikán. Ve skateshopu Rock'n'Roll se později v devadesátých letech a po roce 2000 vystřídala v rolích prodavačů řada špičkových tuzemských skateboardistů, jako např. Pavel „Bedřich“ Beran či Petr „Pryskna“ Cidorák.

⁴⁴⁹ Petr Löwy, rozhovor 21.8.2023 [01:05:40]

⁴⁵⁰ Dtto. tamtéž [00:42:52]

"Miloš Hozák, podle mého ten mi řekl, že tam potřebují lidi a pak jsme se tam nějak střídali. Dělal jsem tam s Kozou (David Klos), dělal jsem tam s Pyskořem (Petr Cidorák), s Masem, Pavel Massner se jmenoval týpek, ještě jsme tam dělali s Bohoušem (Bohumil Myslík), říkalo se mu Vojta, ale on se jmenoval Bohumil...vůbec nevím, proč se mu říká Vojta...Vojta byla přezdívka. On se jmenoval Bohumil Myslík, takovej starší týpek.⁴⁵¹"

Vizitka prodavače a sponzorovaného jezdce, Petra Berana (zdroj: osobní archiv Petra Berana)

Díky úzkým vazbám do zahraničí se firma Rock'n'Roll dostala k distribuci zavedených globálních amerických skateboardingových značek, jako byla firma „Santa Cruz“, „NHS“, „New Deal“, „Powell-Peralta“, „Airwalk“ či „Gullwing“. Systém rozšiřování podnikatelských kontaktů a upevňování vazeb s jinými distributory, včetně uzavírání mezinárodních dodavatelských kontraktů byl založen na osobních schůzkách. Ty probíhaly na řadě mezinárodních obchodních a sportovních veletrzích, ať už v Evropě či USA. V devadesátých letech se pak v tuzemsku pravidelně pořádal veletrh SPORT PRAGUE⁴⁵², kde mělo zastoupení řada tuzemských podnikatelských subjektů, zabývajících se skateboardingem a snowboardingem.

„Když jsme se neznali s těma lidma, přímo jako majiteli (veletrhy v USA), tak jsme se znali s lidma z jejich týmu, který tam prostě byli, skejtáři, tam přišli, jsme byli dopředu domluveni, že tam přijdeme, NHS, Santa Cruz, všechny tyhle značky, který jsme tenkrát považovali za to, že s nimi musíme začít.⁴⁵³“

Vazby na konkrétní majitele amerických značek, pomohly Tomášovi Potůčkovi vyjednat i přímý sponzoring od americké firmy New Deal a Gullwing pro tuzemského skateboardistu Petra Berana.

„Úplně normálně jako, New Deal totiž patřil Steve Douglasovi (defacto majitelé byli tři - pozn. autora) a Doylevi což byl Angličan, který byli u nás, když jsme založili Rock'n'Roll, to byla první kalba, oni přijeli

⁴⁵¹ Pavel Beran, rozhovor 28.7.2023 [01:05:56]

⁴⁵² Veletrh „SPORT PRAGUE“, Zdroj: <https://uohs.gov.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-3456.html>

⁴⁵³ Rozhovor, Tomáš Potůček, 23.9.2023 [00:43:55]

že jo, spali v regálech ožralí, v tý Benešovský a znali jsme se ze závodů tady z tý Evropy. Jsme říkali, máme tady toho Petra, je fakt dobrej, potřeboval by podpořit, New Deal, nová značka, říkali tak jo. A Gullwing zase, patřil strašně starýmu pánovi Walterovi, tomu už bylo v těch devadesátkách asi 75 let. Jsme mu řekli tohle a támhleto. Jsme prodávali Gullwingu tuny, no tuny na naše poměry jsem to přehnal jako prostě jsme to takhle domluvili a chodily mu takhle věci no...⁴⁵⁴”

Tomáš Potůček zároveň v rozhovoru zmiňoval i úskalí, které přinášel sponzoring a spolupráce s prvními českými jezdci, jako byl Petr Beran a Petr Löwy. Nezvykle otevřeně v rozhovoru začal mluvit o fungování vztahu mezi „nadřizným“ a „podřizným“. Díky nabyté svobodě a změnám ve společnosti po roce 1989 v tuzemsku docházelo k vývoji a transformaci komunitních vztahů, které byly ovlivněny podnikáním a penězi. Ze skateboardistů, komunitních soupeřů se najednou stávají obchodní partneři. Před rokem 1989 to byl čas čistě komunitně přátelský, lidově to můžeme pojmenovat výrazem, že všichni skateboardisté „byli na jedné lodi“. Spojovala je touha po svobodě, nezávazného ježdění na skateboardu či možnost odjet na „Západ“. Později, v raných devadesátých letech dochází k jisté plastičnosti mezilidských vztahů, do kterých vstupuje vliv peněz a podnikání. Cesty řady skateboardistů - přátel, se rozcházejí.

Oproti tomu se transformují přátelské vztahy skateboardistů do vztahu zaměstnavatele a podřizovaného. Tento subjektivní pohled rozvádí Tomáš Potůček ve svých narativních takto.

„Situace s těma dvouma (Petr Beran a Petr Löwy, pozn. badatele), byla prostě taková, oni jezdili, dostávali nějaký peníze, měli rodiče, ale ve svý podstatě my jsme dostali Petra Berana na New Deal to byl vlastně první východní Evropan jezdící za americký značky, mu chodily přímo věci z Ameriky. Byla tenkrát velká hvězda že jo. Jenže byl takovej kamarád s každým, každej večer chodil kalit do nějakých klubů, tam do něj začali cpát ty drogy, tam utrácel prachy, desky, ty prodal že jo a teď k tomu začala ta katastrofa, co se dělo. Löwy taky, ten prostě kalil strašným způsobem. Ten měl vždycky období, kluby, kalba, pak stříh - piju jenom čaj (smích...) a pak zas něco dalšího, pak zase ty Svědci Jehovovi po mamince a tak dále. Vždycky nějaký takovýhle skejtuju odedneška a pak zase neskejtuju. Petr Beran, to byla směla. Měl Gullwing a New Deal.⁴⁵⁵”

⁴⁵⁴ Rozhovor, Tomáš Potůček, 23.9.2023 [00:52:00]

⁴⁵⁵ Dtto. tamtéž

Činnost skateshopu Rock'n'Roll fungovala zprvu kompaktně mezi třemi společníky (Tomáš Potůček, Martin Kopecký a Jan Šik). Každý měl v této firmě určitou manažerskou roli. Tomáš Potůček se díky znalostem anglického jazyka věnoval komunikaci a objednávkám (*v počátcích měla firma i sekretářku, což nemělo dlouhého trvání, pozn. autora*). Martin Kopecký se staral o reklamu, pořádání závodů. V letech 1994 až 1995 získávají první distribuci a objednávky od americké obuvnické firmy DC Shoes. Rozjela se i distribuce snowboardového vybavení, kterou manažersky zastřešoval Jan Šik. V první půlce devadesátých let však firmu opustil Martin Kopecký a začal se věnovat vlastnímu předmětu podnikání (*byl prvním předsedou České šipkové asociace a začal importovat šipkové zboží, pozn. autora*).

27.3 Regionální distribuce a Prachaticko – Miroslav Bartoš

Firma Rock'n'Roll nebyla v počátcích pouze kamennou prodejnou, ale i plnohodnotnou distribuční sítí, která dodávala skateboardingové zboží do ostatních regionů v Česku, jako např. na Plzeňsko či Prachaticko. Díky zahraničním veletrhům a cestám do USA, kam Tomáš Potůček, Jan Šik a Martin Kopecký odjížděli, byla nastavena velmi dobrá výchozí pozice. Z hlediska finančního plánování a rozpočtu však objednávky z jiných regionů byly podmíněny složením finančních záloh, za které Tomáš Potůček v zahraničí nakoupil zboží a následně ho distribuoval v tuzemsku dále, konečným podnikatelům. Jedním z těchto odběratelů byl i prachatický rodák, pořadatel letních skateboardingových kempů (tzv. Summer campů), Miroslav Bartoš.

„Věděli, že asi nemáme žádné prachy, že to bude stát za hovno ten kšeft, což jako pro ně bylo, protože jsme od nich kupovali dvacet desek. Takhle na začátku. Některé objednávky jsme udělali na místě a museli jsme to zaplatit. Realizovali jsme to tak, že jsme vymysleli, že budeme mít ve městech pobočky, Prachatice, Plzeň a že se to bude jmenovat Rock'n'Roll, že lidi nám dají prachy a my to dovezeme. Na ten rozjezd, lidi si objednali věci dopředu a zaplatili to dopředu. Bez nich bychom to asi nezvládli⁴⁵⁶“

⁴⁵⁶ Rozhovor, Tomáš Potůček, 23.9.2023 [00:52:00]

Tento scénář potvrzuje i prachatický rodák, Miroslav Bartoš, který se stal hlavním odběratelem zboží z distribuce Rock'n'Rollu.

"Martin Kopecký, přinesl tuto myšlenku, rozhodl se že Rock'n'Roll založí s Potokem a Honzou Šikem, oni tři, on byl autor ty myšlenky si myslím, Potok měl vystudovanou ekonomiku. Martin vždycky myslel dopředu, takže já jsem byl jedinej za jižní Čechy, on nám vysvětlil ten příběh, budeme dovážet zboží, my vám ho budeme velkoobchodně brát, budeme si faxovat, to už začínaly faxy a rozjedeme tady business. Západní Čechy měly Petra Karlička, východní Čechy, tam měl Radima Hromádka, ten už nežije, protože covid ho sejmul a na Moravě měl Hanzlíčka, kterej založil Hanza sport v Brně."

Tímto narativem Miroslav Bartoš dementuje ostatní komunitní názory, že počátek podnikání firmy Rock'n'Roll závisel na financích z České asociace skateboardingu.

"No oni taky neměli peníze (myslí tím Rock'n'Roll), když dělali první objednávku, takže my všichni který jsem teď vyjmenoval, my všichni jsme byli první skateshop v Čechách. Protože tu první objednávku, já jsem zase vzal svoje celoživotní úspory, což bylo třicet tisíc a takhle jsem jim je dal. To samý udělal Karliček, Hanzlíček, Radim. A oni za ty naše peníze objednali první zboží, ale nedali nám zboží za celý ty peníze, prostě jsem měl u nich 30tis. kredit a oni mi dávali zboží a tenkrát jsme měli patnáct procent rabat jako. Za to by dneska nikdo nic nedělal.⁴⁵⁷"

Miroslav Bartoš v té době pracoval jako řidič v bance, jelikož ho skateboardingové podnikání stále nemohlo uživit a finanční příjmy byly nestálé. Tento druh pracovní činnosti mu přinášel určitou míru jistoty a stability. Skateboardingové produkty prodával přes prostředníka, svého kamaráda (Michala Pilouška), který měl v Prachaticích prodejnu jízdních kol. V této prodejně měl vyhrazený malý prostor, v kterém měl vystaveno skateboardingové zboží k následnému prodeji. Poté se přesunul do prostor prachatické videopůjčovny, kde se však zboží rozkradlo. V druhé půlce devadesátých let se mu podařilo vybudovat kamenný obchod v Prachaticích (přímo za kostelem sv. Jakuba) a v Písku, který se jmenoval „No Way“.

"Tak jsem měl krám v Písku, ten mi moc nevydělával, ale furt to bylo nula od nuly pošla, Písek třikrát větší než Prachatice, ale tržby tam

⁴⁵⁷ Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023 [01:01:37]

byly mnohem menší, tam ty lidi nějak nebyli, byli tam skejtáci, ale bylo jich málo.⁴⁵⁸"

Inzerát na kamenný obchod „No Way“ v Písku. Zdroj: časopis Board⁴⁵⁹.

27.4 "Phalanx" skateboards - „Falanga“ ?

"Jsem celej život dělal skejty, už před tou revolucí, kdy tady skejty nebyly že jo. Tak jsem vyráběl desky z různých materiálů, ať slalomový tak potom i rampový, tzv. parkáče. A vlastně po revoluci jsem začal dělat skejt, značku "Phalanx", tu jsem založil někdy v červnu, červenec 1990, to už jsem měl povolení k podnikání jako Jan Smolík - "Phalanx" skateboards.⁴⁶⁰"

Narátor Smolík zmiňuje těžkosti a byrokratické obstrukce založení společnosti s ručením omezením v období nedlouho po listopadových událostech roku 1989. Proto se rozhodl k podnikání pod OSVČ a využil k rozjezdu kontakty ze zahraničí, stejně jako Tomáš Potůček. Se svým kamarádem, bývalým spolužákem z gymnázia, Milošem Vodičkou, který v té době pracoval v podniku zahraničního obchodu (tzv. PZO), kde se věnoval importu chemických produktů se domluvil na spolupráci. Výsledkem této spolupráce byl dovoz zboží amerických skateboardingových značek jako Alva Skates⁴⁶¹ a Dogtown Skates⁴⁶². Zároveň nově vzniklá firma "Phalanx"

⁴⁵⁸ Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023 [01:23:03]

⁴⁵⁹ Zdroj: magazín Board, č. 11, vyd. 7.10.1966

⁴⁶⁰ Jan Smolík, I. rozhovor 6.8.2023 [00:09:10]

⁴⁶¹ Jedna z prvních amerických skateboardingových značek, založena skateboardistou Tony Alvou (Z-Boys) v roce 1977. Jedna z prvních firem, která začala používat technologii vrstveného kanadského javorového dřeva k výrobě skateboardingových desek, Zdroj: <https://juicemagazine.com/home/tony-alva/>

⁴⁶² Legendární americká firma spojená s průkopníky skateboardingu, Z-boys (Jay Adams, Tony Alva, Jim Muir atd.) zdroj:

vyráběla i skateboardingová prkna vlastní produkce s originálními designy. Výrobní tým využíval k této činnosti prostor na sídlišti Jižní město v Praze, který byl několikrát vykraden (viz. kapitola „Byl to jenom Bzenec? ...“).

"A tam jsme řezali, z polotovaru jsme dělali desky, sítotiskem jsme tiskli desky, to už byl myslím ten Primeros, jsme dělali. Dělali jsme designy, Radek Teichmann tam měl takhle "Black and white", ten bílej černej pejsek, takovej čtverec na koso. Takovýhle designy...Martin Prokš tam měl tři fotky jako kriminálník...⁴⁶³"

Můžeme je považovat za první české skateboardingové desky, profesionálních rozměrů a kvality, které u nás po roce 1989 byly k dostání. Samotné skateboardingové desky sem byly dováženy jako polotovary ze zahraničí, následně mechanicky upravovány a doplněny o originální designy, viz. foto níže (zdroj: soukromý archiv Jana Smolíka. Foto zleva: „Bitch“, „Primeros“, „Martin Prokš“).

Ten prvotní impuls k vymyšlení názvu firmy "Phalanx" nepocházel ze starověké literatury, ale z názvu uvedeném na krabičce sponek do kancelářské sešíváčky (řecky Falanx - starověká „bitevní řada“, pozn. autora). Inspirace starověkou řečtinou tak přišla až posléze, jak uvádí Smolík.

"To je jednoduchý, protože mě to slovo zaujalo, jednoho dne jsem viděl na nějaký krabičce od sešíváčky, protože ty kramle do sešíváčky, ty kramle jsem nějaký kupoval a tam byly vyjmenovaný ty názvy těch sešíváček, pro který se to hodí. A jedna se jmenovala Melior "Phalanx".⁴⁶⁴"

<https://www.skateboardstickers.com/blogs/skateboard-companies-about-and-history/about-dogtown-skateboards-the-z-boys-and-the-dogtown-and-z-boys-documentary>

⁴⁶³ Jan Smolík, I. rozhovor 6.8.2023 [01:51:18]

⁴⁶⁴ Jan Smolík, I. rozhovor 6.8.2023 [01:53:46]

"Tak jsem s říkal, vytvoříme tu falangu elitních skaterů, který půjdou prostě v čele, ukázat ostatním, jak se to má dělat, tak to "Phalanx", to slovo je hezký."⁴⁶⁵

Jeden z prvních kamenných skateshopů v Praze (z historického hlediska je velmi obtížné určit, jaký z obchodů tu byl dříve, zda obchod VASA v Zikově ulici, který spravoval Luděk Váša anebo Smolíkův "Phalanx" pozn. autora) se tak nacházel v ulici Na Vítězné pláni na Praze 4 kousek od bývalého hotelu Forum (v současnosti se hotel jmenuje Corinthia Prague). Poté se obchodní prostory a prodejna přesunula v půlce devadesátých let do Haškovy ulice na Praze 7.

Foto: kamenný obchod "Phalanx", prodavači a sponzorovaní jezdci Radek Teichmann, Jana Oplová a Martin Prokš (zleva). Zdroj: osobní archiv Jana Smolíka

V rámci analýz a interpretací rozhovorů se snažím být maximálně nestranný a vyhnout se hodnotícím soudům. V úvodu kapitoly o podnikání ve skateboardingu jsem však zmiňoval narušení mezilidských vztahů mezi podnikateli – skateboardisty. Podnikání subjektu „Jan Smolík – "Phalanx" Skateboards" však nemělo dlouhého trvání a zaniklo v druhé půlce devadesátých let, přičemž Jan Smolík se po roce 2000 vrátil s nově vytvořeným podnikatelským subjektem. Narátor konfrontován mými otázkami odpověděl níže uvedenými argumentacemi. U těchto argumentací není důležité, zda jsou pravdivé či nepravdivé. Jsou však důležitým specifickým odkazem „nestálé“ doby devadesátých let, v které vznikalo a nově se formovalo podnikání napojené na skateboardingovou subkulturu. Tyto narativy tak popisující složité a napjaté mezilidské vztahy, které ve skateboardingové komunitě tehdy panovaly. Toto napětí se v řadě případech dochovalo až do současnosti.

⁴⁶⁵ Dtto. tamtéž

"A to je právě o čem jsem říkal už na začátku, tady jsme zdeformovaný těma komunistama a prachy, prachy, prachy, takže Rock'n'Roll mě potopil distribucí takhle, zaprvé měli prachy, kvůli tomu že si rozebrali prachy, který dostali od státu, nebo asociace od státu, tak to jim skončilo v kapse, druhá věc je to, že jsem přišel o distribuci kvůli tomu Milošovi, takže jsem založil potom už s.r.o., pak jsem dělal skejty "Phalanx" u Vision v Americe, to už byly hotový desky..."⁴⁶⁶

27.5 Mystický odkaz „Mysticu“ – Mystic Skates „SK8“

"Tomáš Rejman ten, to byl prostě jakoby Bůh, to byl člověk přesně, ten to rozjel dobře a vrážel to do těch lidí a do toho skateparku, takže to vracel. Zatímco Tomáš Potůček, ten to moc nevracel že jo. Spíš vůbec, ten prostě rejžoval a nazdar...nemluvím jen o týmu, ale akce a Tomáš Rejman tady pro ten skateboarding udělal jako nejvíc. Zase se mi líbí, jak jsi říkal, jak to dělá Kvapil⁴⁶⁷, ten to dělá hezky, že se stará hezky o ten tým a taky dělá akce..."⁴⁶⁸

Skateboardingový kamenný obchod nesoucí název „Mystic“ (název, který se ukotvil ve skateboardingové komunitě až do současnosti, kdy je spojován se závody Mystic Cup na pražské Štvanici, pozn. autora), spadající pod křídla společnosti Mystic Skates spol. s.r.o.⁴⁶⁹. byl otevřen ve Štěpánské ulici č. 31 v roce 1993. Alespoň toto datum zmiňuje klíčová osoba skateboardingového businessu v tuzemsku, spoluzakladatel firmy, Tomáš Rejman. Do prostor ve Štěpánské ulici se přesunul z Vinohradské ulice, kde měl se svým bratrem obchod se sportovním zbožím. Tímto krokem se finálně separoval a věnoval se čistě distribuci a prodeji skateboardingových a snowboardových firem. Vznikla úplně nová podnikatelská entita.

"V roce, jestli se nepletu, 91', jsme s mým bráchou otevřeli Mystic Sports se nejdříve jmenovala ta firma, ten krám jsme nazvali "Svatyně nových sportů", tam byly i horský kola Specialized, který jsme vozili, já jsem se staral o takový ty značky, který mě bavili, tzn. skejty,

⁴⁶⁶ Jan Smolík, I. rozhovor 6.8.2023 [02:01:35]

⁴⁶⁷ Miroslav Kvapil, skateboardista, zakladatel a provozovatel skateshopu www.darkslide.cz se sídlem v Praze

⁴⁶⁸ Pavel Beran, rozhovor 28.7.2023 [01:29:38]

⁴⁶⁹ Mystic Skates, spol. s.r.o., datum vzniku a zápisu: 28.3.1995, Spisová značka C36258, IČ: 63075482, jednatel Tomáš Rejman + další jednatelé a společníci, zdroj: Veřejný rejstřík a Sběrka listin, www.justice.cz

snowboardy, horský kola, ale můj brácha tam tenkrát ještě vozil sportovní obuv New Balance a takovou pofiderní značku jednu, která mě vždycky v tom krámu prostě štvala, ta se jmenovala "No Fear"⁴⁷⁰ ."

Z hlediska časové historické osy přináší toto datum pochybnosti, jelikož firma Mystic Skates spol. s.r.o. byla zapsána do obchodního rejstříku v březnu, roku 1995. Úplně první skateboardingový obchod, který spadal pod křídla Tomáše Rejmana a jeho bratra Marka Rejmana vzniknul na rohu Italské a Vinohradské ulice na Praze 2. Nesl název „Svatyně nových sportů“ a spravovala ho společnost Mystic Sports, s.r.o.⁴⁷¹

"Pak jsme se s bráchou rozešli, protože jsem na to měl jinej názor a odstěhoval jsem si všechny ty brandy v roce 1993 do Štěpánský. Do tý adresy 31, kde jsme byli asi patnáct let a kde už prostě se mnou přibyl Ivan Pelikán, Zobák (jeho přezdívka), česká legenda, vlastně bych řekl nejvýraznější tvář českého skateboardingu a roller bladingu. Byl tam nejenom on (vlastníci), byl v tý firmě ještě Radek Teichmann, kterej teď má firmu Mystic Constructions, která vznikla z Mysticu a ještě tam tenkrát byl čtvrtý partner byl Pavel Hertl, v té době výbornej skejťák a takhle jsme to dělali léta...⁴⁷²"

Petr Löwy, výrazná osobnost tuzemské skateboardingové scény pracoval jako prodavač v obchodě ve Vinohradské ulici a jak zmiňuje ve svém vyprávění, odtud též přešel do nově vzniklé kamenné prodejny ve Štěpánské ulici. Doplnil ho legendární skateboardista a snowboardista, Ivan „Zobák“ Pelikán, který v prodejně Mystic působil přes dvě dekády, až do jeho zániku. Za prodejním pultem obchodu se vystřídala řada známých skateboardistů v rolích prodavačů, jako Petr Beran, Pepa Tupý, Martin Vichr, Tomáš Ryšavý, Michal Farkač a další.

"V době, kdy se otevřel Mystic (skateshop), ve Štěpánský, já jsem dělal v krámu u Marka Rejmana, bráchy Tomáše Rejmana. Vinohradská byla před Štěpánskou, ale Vinohradská tam dole, ne Benešovská, pozor (roh Italské a Vinohradské), to vlastnil Marek Rejman a nevím jestli i s Tomášem

⁴⁷⁰ Zdroj: podcast SK8SHOP #03 - Tomáš Rejman, ze dne 23.3.2022, zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=_2dUp2101GE&t=736s [00:08:14]

⁴⁷¹ Mystic Sports, spol. s.r.o., datum vzniku a zápisu: 24. června 1993, spisová značka C21454, IČ: 496 17 699, jednatelé Tomáš Rejman, Marek Rejman, Ing. Veverka a Ing. Žovinec, datum výmazu: 31.10.2000, zdroj: Veřejný rejstřík a Sběrka listin: www.justice.cz

⁴⁷² Zdroj: podcast SK8SHOP #03 - Tomáš Rejman, ze dne 23.3.2022, zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=_2dUp2101GE&t=736s [00:08:14]

Rejmanem dohromady tam byly kola, tam bylo všechno možný. Já ani nevím, jestli to tenkrát dělali spolu.⁴⁷³"

Firma Mystic Skates spol. s.r.o. byla spojena zejména s provozováním skateparku „Štvanice“ na Praze 7, kde pravidelně pořádá už od roku 1994 mezinárodní závody světového poháru, Mystic Skate Cup.

28. Skateboarding a závody v 90. letech

"Vypadá to, že jsme byli jedni z prvních, kteří tu z USA skejtovali (úplně prvním americkým profesionálem na území Československa byl však Mark Gonzales, který přijel v roce 1987 na Summercamp do Prachatic⁴⁷⁴ pozn. autora), jsem si jistý, že jsme tu pomohli podporovat skateboarding. Myslím si, že by se stejně tak stalo, i když bychom tu nebyli. Zpětně si můžeš říct, že skateboarding tu byl něčím novým, nebyl tak rozjetý a vyvinutý jako v Americe. Tak nějak je to po celém světě, ale tady to bylo opravdu speciální.⁴⁷⁵"

Úvod této kapitoly, která je věnována skateboardingovému závodění v tuzemsku po roce 1990, nepatří českému pamětníkovi, ale paradoxně americkému skateboardingovému profesionálovi, Chris Sennovi.

Tento americký profesionál (globální hvězda skateboardingu devadesátých let), přijela do Česka v první půlce 90. let zejména ze zvědavosti (*společenské a politické proměny ve střední Evropě, tuzemský svobodomyšlný diskurz první půlky devadesátých let, pozn. autora*), nikoliv na základě zasláního pozvání od Tomáše Rejmana z Mystic Skates s.r.o. (pořadatel závodů Mystic Skate Cup). Česká republika ho následně uchvátila tak, že se do tuzemska opakovaně vracel.

Právě závodům Mystic Skate Cup bych věnoval širší prostor, jelikož se jednalo o klíčový skateboardingový podnik, který tuzemskou scénu otevřel světu a beru ho jako jeden z fundamentálních pilířů kapitoly věnující se tématu závodění. Z těchto závodů se stal celosvětově uznávaný podnik, kulturní a sportovní festival a vrchol každoroční sezóny (závody se pořádaly v červenci). Z hlediska pramenného výzkumu jsem využil

⁴⁷³ Petr Löwy, rozhovor 21.8.2023 [01:06:40]

⁴⁷⁴ Mark Gonzales v ČSSR, zdroj: <https://skaterock.cz/rubriky/vzdelani/mark-gonzales-se-v-roce-1987-zastavil-v-ceskoslovensku>

⁴⁷⁵ Chris Senn, rozhovor 8.9.2023 [00:08:26]

badatelnu stanic TV Nova a České televize, kde jsem získal cenné dobové archiválie, mapující průběhy a výsledky závodů.

V další části této kapitoly se věnuji Prachaticku, kde se od druhé půlky osmdesátých let pod taktovkou Miroslava Bartoše pořádal věhlasný Summer Camp, který v devadesátých letech hojně navštěvovaly i zahraniční profesionální skateboardisté (přejížděli na něj přímo z Prahy).

Poslední pilíř této kapitoly pak přináší detailnější vhled do českých závodů (kde přináším jen informativní údaje) s důrazem na vhled a pospolitost tuzemské skateboardingové scény a komunity. Reflexí komunitní sounáležitosti bylo pořádání závodů s názvem, „Den pro Jakuba“ a „Day for Šnajc“, jejichž výtěžek šel na podporu těžce nemocného skateboardisty, Jakuba „Peni“ Krejčíka a ochrnutého snowboardisty, Marka Schneidera.

28.1 Závodění a pocity svobody

Bylo to právě pořádání závodů a jejich prožívání a vnímání svobody z pohledu individualit (ať už zúčastněného pozorovatele v roli diváka, organizátora či samotného závodníka), které se dá použít jako komparativní nástroj chápání míry svobody. Závody Mystic Skate Cup tak umožnily toto porovnání v multikulturním a mezinárodním rozsahu. Zahraniční skateboardisté tyto závody milovali a vyhledávali je právě z jediného důvodu - jedinečného svobodomyšlného prožitku, který umocňovala atmosféra Prahy devadesátých let. Na tuzemské závody se přesouvali v červenci z německého Münsteru.

"Praha byla vždy jak už jsem říkal taková víc volnější, lidé kouřili jointy na závodech, popíjeli, každý se veselil a chodil na party. Nebylo to tak vážné, bylo to více o té kultuře skateboardingu, než jen závod."⁴⁷⁶

Prizmatem toho pohledu chápání tehdejšího subkulturního nastavení v Česku je i nadnárodní celospolečenský pohled na to, jak fungování a každodenní život skateboardistů (nejenom na oficiálních skateboardingových závodech) vypadal i v zahraničí, zejména v USA a Německu. Například závody v německém Münsteru (*Monster Mastership*, tzv. *neoficiální Mistrovství světa ve skateboardingu za účasti špičkových*

⁴⁷⁶ Chris Senn, rozhovor 8.9.2023 [00:07:22]

amerických skateboardingových profesionálních hvězd, pozn. autora), které se pořádaly v tradičním termínu na začátku července (před pražským Mystic Skate Cup závodem) měly punc profesionálních "naleštěných" závodů, svázaných nařízením a předpisy. Pořádaly se ve velké sportovní hale za hojné účasti diváků a těšili se velké přízni německých a zahraničních médií.

"Je už velmi těžké na to vzpomenout, v roce 1995 jsme sem přišli (do Prahy) s Wade Speyer, Phil Shao, Jaya Bonderov, Tim Brauch a Bryce Kanights. A myslím si, že jsme byli na tour a nějakí kluci v Německu nám řekli o závodech tady v Praze. Tak jsme jen vzali vlak a vůbec jsme nevěděli co očekávat. Tak jsme sem prostě přijeli. Praha byla tak jiná, stejně tak i Mystic, to byl malý závod tehdy, nebyla tam střecha, byla to malá plocha. Myslím, že to bylo nedávno od doby, kdy to tu bylo osvobozeno od komunismu a bylo to všude cítit, bylo to tu tak jiné. Takže to bylo tak, že nám někdo řekl o závodě tady a prostě jsme si vzali vlak.⁴⁷⁷"

Naproti tomu, závody Mystic Skate Cup na pražské Štvanici byly známy svým volným průběhem a přátelskou atmosférou, kde nebyl problém vidět projíždějícího skateboardistu-závodníka s jointem (cigaretou marihuany) v ústech. Zejména v prvních ročnících závodů docházelo na pražské Štvanici k mixu diváků a skateboardistů, závodní plocha neměla tribuny ani střechu. Posedávalo se na zemi mezi skateboardingovými překážkami. Tato skateboardingová akce nastavovala nový subkulturní diskurz, kdy docházelo k paradoxům, že řada amerických hvězd přejížděla v první půlce devadesátých let z německého Münsteru spontánně do Prahy, právě z prostého důvodu, aby zažila něco "jiného", svobodnějšího. Tento zahraniční „incoming“ tak souvisel s poznáním a objevováním nové země a kulturního prostředí, kde důležitou roli nehrála pevně zakořeněná pravidla, ale svobodomyšlné postoje účastníků a organizátorů závodů.

⁴⁷⁷ Chris Senn, rozhovor 8.9.2023 [00:01:27]

28.2 Mystic Skate Cup „MSC“

"První roky ty závody (Mystic Cup) byly opravdu malé a pak myslím rok 1997-98 to začalo být opravdu velké a změnilo to všechno. Spousta různorodých lidí začala jezdit, hodně lidí z Brazílie, davy diváků byly obrovské a stalo se z toho něco jako je právě teď, tj. velký festival. Myslím si, že to je jeden z nejlepších závodů na světě. Protože to není organizováno olympijským výborem, není to organizováno velkými korporacemi. Je to jako jeden z mála opravdových, těch ryzích skateboardingových závodů. Dnes už je každý "prodaný" něčemu. Takže doufám, že to zůstane takové, jaké to je."⁴⁷⁸

Američtí profesionálové, kteří začali jezdit do Česka měli nemalý podíl na rozvoji skateboardingu v Česku. Tito jezdci reprezentovali americké skateboardingové značky, byli jejich výraznou tváří a spontánnost příjezdu byla i díky rozvoji skateboardingových obchodů a distribuci skateboardingových firem pomalu vystřídána i ekonomickým, kapitálově prodejním aspektem. Ze závodů Mystic Cup se stala velká obří akce, která však stále zůstávala jaksi "jiná" než ostatní skateboardingové závody ve světě. Postupem času (zejména po roce 2000) se z akce stala kulturně společenská událost, připomínající klasický hudební festival. Festival založený na citlivém vyvážení produkce skateboardingu a živých hudebních akcí (od koncertu kapel přes taneční party s DJs), které se programově prolínaly.

Za celým nápadem a samotnou realizací závodů Mystic Skate Cup stál zakladatel a spolujitel firmy Mystic Skates, spol. s.r.o. - Tomáš Rejman. Začátkem devadesátých let se podařilo najít vhodné prostory pro vybudování skateparku na pražském ostrově Štvanice, v areálu TJ Slavoje, kde se hrál závodně volejbal. Skatepark sousedil s Negrelliho viaduktem a jeho část byla zpočátku pronajata. Matěj Homola, který několikrát se svou hudební formací „Wohnout“ vystupoval na těchto závodech v doprovodném kulturním programu, popisuje první setkání s Tomášem Rejmanem takto.

„Byl sychravý podzimní den roku 1993 a šli jsme tam ze Stalina, protože už byla tma. V Mysticu, v kanceláři hrálo techno a smělo se tam kouřit. Prostor ovládal člověk, jehož jsem nikdy neviděl, navzdory mému mínění, že znám všechny, co se motají okolo skejtu. Byl to Tomáš Rejman, známý spíš ze snowboardový komunity.“

⁴⁷⁸ Chris Senn, rozhovor 8.9.2023 [00:10:14]

Výše uvedený narativ popisuje první schůzky s Tomášem Rejmanem a přípravné diskuse a budování realizačního týmu. Následné uskutečnění prvního ročníku Mystic Skate Cup závodu v Praze (k tomu došlo o rok později, tedy v červenci roku 1994), který byl ještě připraven pod realizačními křídly firmy Mystic Sports, spol. s.r.o. (viz. kapitola „Podnikání“).

Z hlediska udržitelnosti vazeb mezi lidmi pohybujícími se v globálním skateboardingovém průmyslu byl štvanický podnik ideálním místem, kde se všichni setkali a byli doslova na "jedné lodi". Ze závodů se stal fenomén prodlouženého letního víkendu, který umožňoval na jednom místě propojovat lidi ze skateboardingového businessu, běžné diváky, skateboardisty z celého světa a vytvořit tak multikulturní hegemon rozsáhlého skateboardingového „království“.

Epicentrum dění bylo umocněno pocitem sounáležitosti (na jednom místě u stolu najednou seděli američtí profesionálové a běžní diváci), což vytvářelo pevnější vazby a sympatie mezi přítomnými. Američtí a brazilští skateboardisté se kvůli jedinečné atmosféře každý rok do Prahy vraceli. Jedinečnou atmosféru popisovala většina narátorů a pamětníků, s kterými jsem dělal rozhovory. Závody od roku 1997 získaly status světového poháru a jejich důležitost z hlediska profesionálního závodního skateboardingu nabírala na globální důležitosti.

"Slyšíš, jak to tam duní, jak to tam hraje no, jo to byly super pocity no, hlavně já jsem byl úplně na tom prvním Mystic cupu, kde byly takový ty pidi překážky a na nich prostě jezdili že jo Edové Templetonové (Ed Templeton, americký profesionál, majitel firmy Toy Machine, pozn. autora) a takovýdle lidi, který jsme ani úplně neznali, Omar Hassan, Tim Brauch, tam bylo paradoxně "nic", ale sjely se tam super jména a ta akce nebyla nijak velká, ani veřejnost o tom moc nevěděla.⁴⁷⁹"

"Když si vezmeš, přijdeš na tu Štvanici, na ten Mystic, najednou tam ty lidi, cejtíš tu vibrace, který tam jsou. To je samý, jako když na koncert kapely...⁴⁸⁰"

⁴⁷⁹ Pavel Pechman, II. rozhovor 9.8.2023 [00:00:26]

⁴⁸⁰ Petr Boubín, 2. rozhovor 23.8.2023 [00:09:44]

28.2.1 MSC 1994

„Poslouchají hard-core, rap, hard rap a nemají rádi dopingovou kontrolu. Skateři. Jezdí v širokých trikách, plandavých kalhotách po kolena a občas ještě s baseballovou čepicí. Snaží se ovládnout prkno, vymýšlejí si všemožné triky a trénují pády.⁴⁸¹“

Tento úvodník nebyl napsán z pera skateboardingového redaktora, ale šlo o dobový článek zářijového vydání týdeníku Mladý svět⁴⁸² z roku 1994, s podtitulkem „Skatesession“. Závody za účasti televizních médií (TV Nova a TV Prima televizní stanice zprostředkovaly reportáž⁴⁸³). První závody v disciplíně streetstyle a minirampa, za účasti několika amerických skateboardingových profesionálních jezdců jako Ed Templeton (profesionální jezdec firmy Toy Machine), Omar Hassan (firmy Acme a Vans), Tony Briseno (Acme), Steve Berra (firma Birdhouse) nebo Gershon Mosley. Z českých jezdců můžeme zmínit Petra Löwyho, Alexe Brejchu nebo Josefa „Pepu“ Tupého. Skatepark nezastřešen, skateboardingové překážky menších rozměrů, které doplňovala venkovní dřevěná minirampa. Závody probíhaly na ploše, kde nebyly zátarasy a zábrany, okolní diváci postávali okolo či seděli na zemi. Streetstyle disciplínu vyhrál Ed Templeton, na druhém místě skončil Omar Hassan, který pak vyhrál i disciplínu v minirampě a na třetím místě skončil Američan, Josh Beagle. Nejlepším z Čechů byl Tomáš „Vílík“ Kotvald, který se umístil na pátém místě. Výsledky závodů v minirampě: 1. Omar Hassan (USA), 2. Steve Berra (USA), 3. Ed Templeton (USA), 6. Matěj Homola (Česko)

28.2.2 MSC 1995

Závody se uskutečnily 23.7.1995 a v přímém přenosu je vysílala komerční TV Nova. Díky přístupu do badatelny TV Nova na pražském Barrandově, jsem měl možnost zhlédnout tyto archivní materiály a dohledat cenná historická data. Už samotné zajištění přímého přenosu z akce nově založenou komerční televizi bylo nevídaným úkazem. Přímý přenos komentovala sportovní redaktorka Renata Dlouhá, kterou doplňoval Matěj Homola s Tomášem Rejmanem. Reklamní šot, který TV Nova natočila na

⁴⁸¹ Týdeník Mladý svět - číslo 36, ISSN 0323-2042, s. 39, vydání 01.09.1994, Praha. Archiv: Moravská zemská knihovna v Brně, Signatura: 02918-0464.929

⁴⁸² Dtto. tamtéž

⁴⁸³ „MSC 1994“ TV Prima, zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=xbdMy45ZNiA>

pražském „Stalinu“ se skateboardistou Pavlem Hertlem, byl odvysílán jako reklamní upoutávka před přímým televizním přenosem. Skatepark nebyl zastřešen. Skateboardingové překážky byly sofistikovanější, ale bohužel vybaveny klouzavým povrchem, který komplikoval ježdění zejména ve velké U-rampě, která byla poprvé na závodech představena. Nejlepší z Čechů – Honza Homola a Tomáš „Vilík“ Kotvald obsadili místo v druhé desítce startujících.

Celkové umístění (viz. foto výše - Tomáš Rejman a Omar Hassan) se symbolickými odměnami za vítězství dopadlo takto⁴⁸⁴:

1. Omar Hassan (USA), vyhrál obě disciplíny - streetstyle a U-rampa
2. Tim Brauch (USA), odměna 2000 Kč, pivní set Guinness, tričko
3. Jamie Thomas (USA), odměna 1000 Kč, pivní set Guinness, tričko
4. Wade Speyer (USA), odměna pivní set Guinness, tričko
5. Ed Templeton (USA), odměna pivní set Guinness, tričko

28.2.3 MSC 1996

"Tom (Penny) je můj dobrý přítel. Myslíš, jak jsem se díval na Toma? Tom byl daleko před všemi. Je to excentrický člověk, víš jak to myslím? Žije si opravdu ve svém světě. Hodně jsem trávil času nejenom s Tomem, ale i s Chad Muskou a všichni dohromady. Tom byl prostě úžasný, nebyl jsem tak dobrý abych uměl dělat triky jako on. Vypadal jako když spí, když skejtoval. Inspiroval spoustu lidí."⁴⁸⁵

Tom Penny byl ústřední postavou Mystic Skate Cupu v roce 1996, který nakonec vyhrál a strhnul na sebe veškerou mediální a diváckou pozornost. Jednalo se o anglickou profesionální hvězdu, která doslova pobláznila celou tuzemskou komunitní scénu. Reportážní sestřihy přinesly komerční televize TV Nova a TV Prima a o proběhlých závodech vyšla obsáhla reportáž v časopise Board⁴⁸⁶ č. 10, s fotografiemi a texty Matěje Homoly. Závody nebyly zastřešeny a celková dotace závodů byla 10.000 USD. Na desátém místě (za Hanzu Driscollem z USA) se jako nejlepší z Čechů umístil pražský skateboardista, Petr Löwy.

⁴⁸⁴ Zdroj: badatelna TV NOVA - záznam živého přenosu ze závodů Mystic Skate Cup 1995.

⁴⁸⁵ Chris Senn, rozhovor 8.9.2023 [00:38:10]

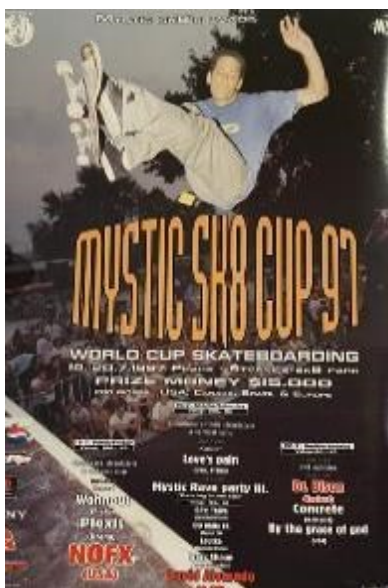
⁴⁸⁶ Board č. 10, Praha, vydání 09.09.1996, s. 57-67, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazine v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6

Výsledky závodů⁴⁸⁷ - (zleva disciplína streetstyle a U-rampa napravo):

1. Tom Penny (Anglie)	1. Andy Scott (USA)
2. Wade Speyer (USA)	2. Wade Speyer (USA)
3. Rick McCrank (Kanada)	3. Chris Senn (USA)
4. Donny Barley (USA)	
5. Tim Upson (USA)	
6. Chris Senn (USA)	
7. Andy Scott (Anglie)	
8. Skip Pronier (USA)	
9. Hanzy Driscoll (USA)	

28.2.4 MSC 1997

„Co se týče deště, tak my to už děláme čtvrtý rok a vždycky nám vyšlo počasí, letos to nevyšlo, bohužel když to bylo nejlíp připravený a vlastně poprvý to byl světový pohár.“⁴⁸⁸

Závody se poprvé staly součástí bodované série „World Cup Skateboarding“⁴⁸⁹ tj. získaly status světového poháru, s celkovou dotací 15.000 USD na odměnách - „prize money“ (viz. plakát⁴⁹⁰ nalevo). Skatepark byl kompletně přestavěn pro disciplínu streetstyle s novými překážkami. Součástí závodů byla i U-rampa. Z důvodu nepříznivého počasí - silného deště, se bohužel závody nestihly odjet jak bylo plánováno, stihla se pouze část kvalifikace. Jako náhradní řešení se vybrala krytá minirampa v Mystic klubu Štvanice. Provizorní závody v minirampě nakonec skončili vítězstvím

Brian Patche (USA), na druhém místě skončil Mike Vallely (USA) a bronzovou příčku obsadil Chris Gentry (USA). Mezi dalšími závodícími profesionály nechyběla jména jako Mike Santarossa, Bam Margera, Rick

⁴⁸⁷ Dtto. Tamtéž (s. 67)

⁴⁸⁸ Tomáš Rejman, reportáž TV Nova, čas [00:03:41], pořad: Mystic Skate Cup - 1997, režie David Ondříček, Zdroj: badatelna TV Nova a internetový zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=jcxvgnJwv2Y>

⁴⁸⁹ WCS, tj. World Cup Skateboarding, zdroj: <https://www.wcsk8.com/>

⁴⁹⁰ Plakát - viz. soukromý archiv Viktora Bukače

McCrank nebo Christian Brox. Špatné deštivé počasí bylo nakonec spouštěčem plánování a realizace zastřešení skateparku pro příští sezónu. Jednalo se též o první závody, které svou podobou a organizací připomínaly hudební festival (na akci vystoupila Punk-rock kapela NOFX z USA).

28.2.5 MSC 1998

Závody byly poprvé zastřešeny a sjela se na ně kompletní světová skateboardingová špička. Střecha pokrývala celou plochu skateparku, na kterém poprvé byly instalovány obří obrazovky. Okolí závodní plochy lemovaly nově postavené tribuny. Skateboardingové překážky byly natřeny nezvyklou pistáciovou barvou. Rozpočet na „prize money“ pro vítěze se navýšil na 20.000 USD. Určitým milníkem je i účast brazilských reprezentantů, kteří si pražský podnik velmi oblíbili a pravidelně se do Prahy každý rok vraceli.

Výsledky závodů⁴⁹¹ – (zleva disciplína streetstyle a U-rampa⁴⁹²):

1. Chris Senn (USA)	1. Pierre Luc Gagnon (Kanada)
2. Donny Barley (USA)	2. Mathias Ringstrom (Švédsko)
3. Jaya Bonderov (USA)	3. Max Dufour (Kanada)
4. Tim Brauch (USA)	4. Rune Glifberg (Dánsko)
5. Wolnei dos Santos (Brazílie)	5. Sandro Dias (Brazílie)
6. Carlos de Andrade (Brazílie)	6. David Bodnar (Rakousko)
7. Brian Patch (USA)	7. John Comer (USA)
8. Chet Thomas (USA)	8. John Muldoon (USA)
9. Rune Glifberg (Dánsko)	9. Remy Stratton (USA)

28.2.6 MSC 1999

„Byl začátek léta, půlka července, na Štvanici stál jeden z nejlepších skateparků v Evropě s tribunami pro 2000 sedících diváků, všechno pod obří střechou a do Prahy mířila z mistrovství světa v Dortmundu stovka

⁴⁹¹ Zdroj: 411VM - edice Euro 1998 (411 Video Magazine), odkaz: <https://www.youtube.com/watch?v=XUzU9YEFLLJI>

⁴⁹² Zdroj výsledků: <https://www.brettstedet.no/article.asp?id=2175>

*různorodých diktátorů, včetně protinožců z Austrálie a z Brazílie a schylovalo se ke skateboardingové události číslo jedna tohoto roku na východ od EU.*⁴⁹³"

Rok 1999 byl skutečně přelomový co se týče účasti zahraničních jezdců. Tradiční německé závody světového poháru (a neoficiální mistrovství světa) konané v Münsteru bylo přesunuto do Dortmundu, odkud se početné výpravy skateboardingových profesionálů (mnohonásobní mistři světa a globální skateboardingové hvězdy) přesunuly do Prahy. Mystic Cup byl velmi chytře organizován v termínech, které navazovaly na německý závod. Bylo to zejména z důvodu přítomnosti amerických a brazilských profesionálů v Evropě, kteří mohli z Německa kontinuálně přejet do Česka, což bylo výhodné pro obě strany (pořadatelské a účastnické).

Závody na pražské Štvanici se uskutečnily opět v červenci a pyšnily se navýšenou dotací, na celkových 25.000 USD v odměnách - „prize money“. Pro vítěze kategorií streetstyle a U-rampy (též „Vert“) byla přichystána odměna 5.000 USD. Závody byly organizovány na vysoké profesionální úrovni a bylo to poprvé v dějinách závodu, kdy zvítězil skateboardista brazilské národnosti. Rodrigo Teixeira v jednom z rozhovorů připustil⁴⁹⁴, že to byl právě Mystic Skate Cup závod, který mu změnil život a odstartoval jeho profesionální kariéru s globálním přesahem (*získaný sponzoring od firem És a The Firm, který později následoval, pozn. autora*) do USA a Evropy. Závodu se účastnili i čeští skateboardisté, nejlepšího umístění dosáhl Michal Farkač z Prahy, který dojel na 43. místě⁴⁹⁵.

Výsledky závodů - (zleva disciplína streetstyle a U-rampa)⁴⁹⁶:

1. Rodrigo Teixeira (Brazílie)	1. Andy Macdonald (USA)
2. Pat Channita (USA)	2. Tas Pappas (Austrálie)
3. Rick McCrank (USA)	3. Tony Hawk (USA)
4. Danny Wainwright (UK)	4. Sandro Dias (Brazílie)
5. Eric Koston (USA)	5. Mike Crum (USA)
6. Sandro Dias (Brazílie)	6. Lincoln Ueda (Brazílie)
7. Javier Sarmiento (ESP)	7. Bob Burnquist (Brazílie)
8. Justin Strubing (USA)	8. Max Schaaf (USA)
9. Paul Machnau (USA)	9. Brian Howard (USA)

⁴⁹³ Reportáž Mystic SK8 Cup 99, Move magazín vydání, prosinec 1999, s. 12, Move Magazín, se sídlem: Pod Hájem 4, 150 00 Praha 5

⁴⁹⁴ Rodrigo Teixeira, zdroj: <https://www.routeone.co.uk/blogs/news/rodrigo-tx-the-route-one-interview>

⁴⁹⁵ Zdroj: <https://www.brettstedet.no/article.asp?id=2176>

⁴⁹⁶ Dtto. tamtéž

28.3 Summer Camp Prachatice

"Martin Kopecký, tenkrát se dělaly slavný Summer campy ve Švédsku, tam jezdili i Amíci. A Martina Kopeckého ten švédský Summer camp světově v U-rampě inspiroval, že by se to mělo udělat i u nás v Čechách. A když viděl to naše "účko" a to prostředí tady krásný, tak prostě řekl, kde jinde než v Prachaticích?! A takhle to bylo. Ten kdo vymyslel, že v Prachaticích nebude Summercamp jsme nebyli my, ale byl to právě Martin Kopecký."

Foto: původní zrestaurovaná U-rampa z roku 1986, areál skateparku TJ Tatran Prachatice (Foto: archiv badatele, Prachatice 2023)

Historie prachatického Summer campu sahá do druhé půlky osmdesátých let, kdy se v areálu atletického stadionu v roce 1986 postavila U-rampa (viz. foto výše). Samotná historie skateparku, se však začala formovat od konce sedmdesátých let a je spojena s prachatickým skateboardingovým klubem, za jehož vznikem stojí dva zakládající členové, Václav Bartoš (bratr narátora Miroslava Bartoše) a Hynek Okleštěk. Tato dvojice pracovala v Národním podniku Silnice a v rámci organizace SSM pod záštitou Národního podniku založili skateboardingový klub, který se věnoval skateboardingu. Díky jejich úsilí (Bartoše a Oklešťka) se podařilo v Prachaticích najít adekvátní prostory, kde se začal budovat skatepark. Lokace skateparku, až na drobné změny zůstala do současnosti a sídlí na adrese: *U Stadionu 241, Prachatice II*. V roce 1986 zde byla vybudována U-rampa, která měla nadstandardní kvalitu a byla jedna z nejlepších v Tuzemsku.⁴⁹⁷ Právě od roku 1986 se v Prachaticích začaly pořádat Summer campy. Začátkem devadesátých let se v rámci transformace skateboardingový klub stal součástí oddílu TJ Tatran Prachatice.

⁴⁹⁷ Výroční zpráva oddílu skateboardu při TJ Tatran Prachatice (zdroj: archiv Miroslava Bartoše)

Rok 1987 byl přelomovým rokem v tom, že prachatický Summer camp navštívil americký skateboardingový profesionál Mark Gonzales, aby se pak znovu vrátil v devadesátých let zpět na místo činu (rok 1996).

"Jasně, bylo to v roce 1987. Byl to historicky druhéj camp a první s účastí západních profíků. Tehdy se především díky Martinovi Kopeckému podařilo do Prachatic pozvat takřka celou evropskou špičku. Největší hvězdou však byl přirozeně Amík, Mark Gonzales. Byly to pro nás doslova Vánoce. Všichni byli absolutně v pohodě. Západáci se nepovyšovali, spíš naopak, a mimo skateboarding se oddávali všeobecnému veselí, pivu a v neposlední řadě českým holkám. Nebo spíš naopak, český holky se věnovaly jim. Náš guru Martin Kopecký naplánoval na večerní program bikiny contest. Konalo se to v restauraci na Kandlově Mlýně, kde tehdy v chatkách všechny ty hvězdy spaly.⁴⁹⁸"

Přival svobody, celospolečenské změny v devadesátých letech a rozjezdy závodů Mystic Skate Cup na pražské Štvanici napomohly tomu, že se do Prachatic sjížděly i americké profesionální skateboardingové hvězdy. V devadesátých letech se tak zažil zajímavý logistický trojúhelník, kdy se profesionální skateboardisté přesouvali z Německa (kde byl Světový pohár v Münsteru) do Česka a dál pokračovali do Prahy a Prachatic.

"Když začínal Mystic, na prvním Mysticu jsem dělal i rozhodčího. Vedle mě seděla Ed Templetona manželka, většinu profíků Amíků mi sem dohodil Rock'n'Roll, ale Rejman mi dohodil taky a to byl 94' rok, první Mystic. No ale ještě před tím tady byl přes Rock'n'Roll, Santa Cruz tým, Tim Brauch, Israel Forbes....pak tady byl Gershon Mosley, pak toho už mi dohodil Rejman, tak tady byl ty vole, trošku arabský příjmení (zamyslí se. Nemůže si vzpomenout, pozn. autora), ne Salman Agah. Takovej hezoun s blondýnkou...Omar Hassan! S tím jsem se ožral tady ve čtyřce v hospodě, pili jsme mičudu, což bylo červený s kolou.⁴⁹⁹"

Tyto vzpomínky vystihují svobodomyšlné multikulturní období devadesátých let a důvody, proč často američtí profesionálové jezdili do Česka a tolik si ho oblíbili. Prachatický Summercamp byl tak týdenním festivalem příznivců skateboardingu. Místem, které na jihu Čech propojovalo americké skateboardisty s těmi českými a místem, kde všichni

⁴⁹⁸ Miroslav Bartoš a Mark Gonzales zdroj: <https://skaterock.cz/rubriky/vzdelani/mark-gonzales-se-v-roce-1987-zastavil-v-ceskoslovensku>

⁴⁹⁹ Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023 [01:37:59]

zúčastnění pocítovali silný pud sounáležitosti. Potkali se buď v místní restauraci anebo ve skateparku.

Závody (v disciplínách streetstyle a minirampa), které se v rámci Summercampu pořádaly tak lehce ustupovaly do pozadí. Z rozhovoru s narátory jsem nabytl pocitu, že nejdůležitější bylo tuto událost prožít, ale i „přežít“. „Genius loci“ tohoto místa, jehož identita byla každým rokem ožívována novými existenciálními významy a událostmi, působila pro mnohé zúčastněné (nejenom zahraniční účastníky) jako čisté „zjevení“. S oblibou se do Prachatic každým rokem vraceli. S přibývajícímí návštěvníky a bujarým doprovodným programem však přicházely problémy s vandalstvím a rušením nočního klidu.

Roku 1996 američtí profesionálové bojkotovali⁵⁰⁰ v červenci světový pohár v německém Münsteru (z důvodu nevyhovujícího skateparku, jehož parametry zůstaly od minulých závodů nezměněny, pozn. autora) a na popud Marka Gonzalese se přesunuli do Česka. Byl to právě Mark Gonzales, který přemluvil řadu amerických hvězd (mimo jiné hvězdný americký skateboardingový „FLIP“ tým) a zavítal po deseti letech znovu do Prachatic.

"A tam bylo úžasný, on (Mark Gonzales) na to musel bejt připravený z tý Ameriky, on sem přijel, sednul si tady na lavičku k tomu "účku" a vytáhnul z taštičky diapozitivy z toho osmdesátého sedmého. A takhle se podíval, ukázal na Fandu Zíků, to seš ty, to seš ty (ukazuje prstem), přijel připravenej a ještě se sem těšil. A přemlouval ty Amíky, at' se vyserou na Münster, na Tituse a at' přijedou do Prachatic."⁵⁰¹

Právě rok 1996, který byl spojen s desátým výročím tohoto podniku, přilákal do Prachatic větší počet návštěvníků, což nakonec vyústilo v řadu problémů, jako vandalismus nebo rušení nočního klidu. Viz. ústřížky z dobového tisku níže - „Listy Prachaticka.“⁵⁰²

⁵⁰⁰ Zdroj: <https://www.skateboarding.com/news/the-madman-of-m-nster>

⁵⁰¹ Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023 [01:45:12]

⁵⁰² Listy Prachaticka, vydání 18.7.1996 (první foto zleva), vydání 19.7.1996 (druhé foto zleva), Zdroj: soukromý archiv Miroslava Bartoše

Summer camp má ještě den

V noci byl klid za svitu ohně

PRACHATICE (mis) – Výtřznosti, které prováděly v noci z pondělí na úterý desátý ročník mezinárodního skateboardového svátku Summer camp Prachatice '96, se naštěstí již v takovém rozsahu nevyškytily.

Přesto hlídky městské policie i Policie ČR musely řešit několik případů rušení nočního klidu způsobených především ježděním skejtrů nočními ulicemi města. "Několik mladíkům bylo uděleno aseptumnutí, s několika bylo zahájeno správní řízení a měšitní strážníci udělili několik blokovacích pokut. Během noci pak na služebně městské policie i na obvodním oddělení Policie ČR zaznamenali stížnosti na hluk z hudební produkce po čtyřicetihodinové době, uvedl zástupce pořadatelů akce po skončení večerního odboru SVH MÚ Prachatice Ludvík Zima.

Situace však byla již o poznání klidnější. Pořadatelé a dočerství pořádku účastníci akce i během odpoledního a večerního programu. Až tak se však nevyhnuli výstrelku některých návštěvníků summer campu, kterým byla v noci zima, a tak spálili soukromé dřevu, čímž způsobili jeho majiteli škodu zhruba čtyři a půl tisíce korun.

Podle vyjádření zástupce kulturní agentury odpadá páteční diskotéka, která měla být součástí summer campu. O hudební produkci jednájí po zkušenostech z předšlých dnů pořadatelé každý den se zástupci města a hlátnost produkce i chování účastníků akce v areálu i ve městě kontrolují také oni sama s tím, že v případě potřeby se okamžitě obracejí na hlídky městské policie nebo Policie ČR. Dnes by se měla na městském úřadě konat další schůzka. Ta by měla být již poslední, protože oficiální část summer campu vyvrcholí dnes odpoledne a večer.

Reálně hrozilo, že bude jubilejní ročník policií ukončen a rozpuštěn. Z badatelského hlediska se potvrdilo, že tyto události reflektovaly i „náladu“ ve skateboardingové subkultuře, která procházela generační výměnou. Miroslav Bartoš, který se v rozhovorech vyhrazoval proti vlivu „nové vlny“, reprezentované hip-hop a rap muzikou, tuto mladší generaci nazýval pojmem „Skate And Destroy“.

Skateboarding, jako určitý druh nositele životního stylu, reprezentovaný skateboardisty, neznamená jen sportovní jízdu na skateboardu. Prachatický Summercamp a události z roku 1996 tak reflektovaly vlivy a postoje, které tehdejší skateboardisté (příslušníci mladší generace) zastávali a žili. Potřeba pít alkohol, užívat lehké drogy a třeba i vandalismus však nediktovala touha po určité agresivní či brutalitě, kterou známe z řad například fotbalových fanoušků. Domnívám se, že šlo spíše o určitý druh a formu individuálního uznání a vyjádření svého postoje, tj. svobodného pohledu na svět. Určitou roli tu sehrál i fakt, že „problémoví“ jedinci byli pouze návštěvníky Prachatic a neměli k místu hlubší vztah, což mohlo být chápáno z pohledu místních jako určitý druh opovržení a neúcty k jejich rodnému městu. Tyto problémy pak eskalovaly na lokální prachatické komunální (zasedání zastupitelstva města) a krajské úrovni.

Níže uvádím dva narativy reprezentující názor starší, navíc pořadatelské generace – Miroslava Bartoše a Petra Cidoráka, který v té době představoval novou vlnu pražského streetstyle skateboardingu. Právě Petr Cidorák ve svých rozhovorech vyzdvihoval skateboardistu Toma Pennyho (*profesionální jezdec americké firmy Flip skateboards, pozn. autora*) jako svůj vzor. Jméno Toma Pennyho je též skloňováno v kapitole této práce, která se věnuje módnímu vlivu skateboardingové módy a

stylovosti. Tom Penny byl signifikantní ikonou nejenom prachatického Summer Campu, ale i pražského Mystic Skate Cupu, který v roce 1996 vyhrál.

"Tam si pamatuju, jsem tam byl několikrát a pamatuju si tu kalbu, že pro nás přijel autobus pro ty skejtáky a odvezl je do Hracholusk. Tam byl obrovskéj kulturák, jako že bude party. Tam to dopadlo, si představ kretény z Prahy prostě, narvanéj autobus. A pak že nás odvezou zpátky, jsme přijeli zpátky na ten staďák a ten autobus neměl okna nic. Tesilovi (Petr Tesil) to tam přejeli nohu tím autobusem, Příba (Marek Příbyl) že tam byl, Tesil si pamatuju, Láďa Čihák, všichni úplně. Tam byli i ti Amíci, to byla strašná kalba. Byl tam Santa Cruz tým.⁵⁰³"

"Flip tým, to byli hrozný parchanti. Samozřejmě králem byl největší feták, že jo. Tom Penny, kterej sice jezdil úžasně, ale já jsem z něj moc radost neměl, protože v přímým přenosu jsem viděl, jak funguje reklama, jak ta česká komunita skejtáků mladejch jak kopírujou vzor. Takže najednou všichni začli jezdit s kapucou, kulicha, kapucu a cigáro. On měl trička, mikinu a ještě šustákovku a půlka republiky začala tento trend kopírovat.⁵⁰⁴"

28.4 Benefiční závody - „Den pro Jakuba“ a „Day for Šnajc“

28.4.1 „Den pro Jakuba“ - příběh Jakuba „Peňi“ Krejčíka

"Jasně, to byl „novoscěňák“ (Jakub "Peňa" Krejčík), ten tam byl pravidelně, hodně jsme jezdili spolu. Ten ani nevím jak ...ví o něm někdo? (odpovídám mu, že zemřel), pamatuji si ho z té Nové scény. Myslím si, že jsem ty závody jel, ale už mi to splývá, bylo jich hrozně moc⁵⁰⁵."

Bezprecedentní komunitní podpora a sounáležitost vedla k ojedinělé benefiční akci (uspořádání skateboardingových závodů a finanční sbírky) na záchranu a podporu skateboardisty Jakuba Krejčíka (rodáka z pražského Žižkova, s přezdívkou „Peňa“, pozn. autora), který bojoval se zákeřnou leukémií v roce 1996. Jedinou jeho záchranou byla náročná a nákladná

⁵⁰³ Petr Cidorák, rozhovor 2.9.2023 [01:57:20]

⁵⁰⁴ Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023 [01:46:05]

⁵⁰⁵ Petr Löwy, rozhovor 21.8.2023 [01:37:39]

transplantace kostní dřeně, která musela být provedena ze specifických lékařských důvodů na zahraniční klinice v Německu.

**Česká Spořitelna a.s., Praha 10, Kubánské nám. 6
č.ú.: 3109259-108/0800 variabilní symbol: JAKUB**

Právě tato benefiční akce uspořádaná skateboardingovou komunitou, nebyla pouze reflexí vyšší míry sociálního citění a pospolitosti skateboardingové komunity, ale domnívám se, že odrážela i celkový diskurz sociálního citění celé společnosti devadesátých let. Jako paralelu (*poměrové měřítko nenastavuji z hlediska výše získaného finančního obnosu sbírky, která u Konta Míša byla prokazatelně vyšší, pozn. autora*) tu vidím se sbírkou Nadace Charty 77 a následném vzniku Konta Míša na začátku devadesátých let.

Domnívám se, že určitý druh solidarity a pomoci (*který paradoxně chyběl před rokem 1989, kdy celospolečenský diskurz v socialistickém duchu hlásal, že „všem se žije dobře a lékařská péče je zdarma dostupná všem“, pozn. autora*) tak v celé společnosti přetrvával a byl zakořeněn už od začátku devadesátých let. Navíc charitativním tématům se věnovala i celoplošná média, jako Česká televize (viz. příběh Jakuba Krejčíka i Konta Míši). Díky sbírkám „Konta Míša“ se podařilo vybrat prostředky na zakoupení gama nože, který byl v roce 1992 instalován v pražské Nemocnici Na Homolce⁵⁰⁶. Jakub „Peňa“ Krejčík potřeboval získat prostředky v celkové výši 365.000 DM, z čehož částka 350.000 DM padla na financování samotné transplantace a 15.000 DM byl náklad na další kontroly a lékařské konzultace⁵⁰⁷. Koncem srpna 1996 se na Jakobově kontě sešla částka v celkové výši přesahující 9 milionů Kč, což původně nikdo neočekával. Část nákladů na operaci pokryla i dotace Všeobecné zdravotní pojišťovny⁵⁰⁸.

Závody a benefiční akce zvaná „Den pro Jakuba“ se uskutečnila 1. června 1996 ve skateparku na pražské Štvanici a svým startovním a jízdou ji podpořila velká část skateboardistů bez ohledu na úroveň jejich skateboardingového umění. Díky absenci internetu a sociálním sítím v druhé půlce devadesátých let, se tak pořádání benefičních akcí a závodů, jevílo jako nejefektivnější způsob, jak získat finanční

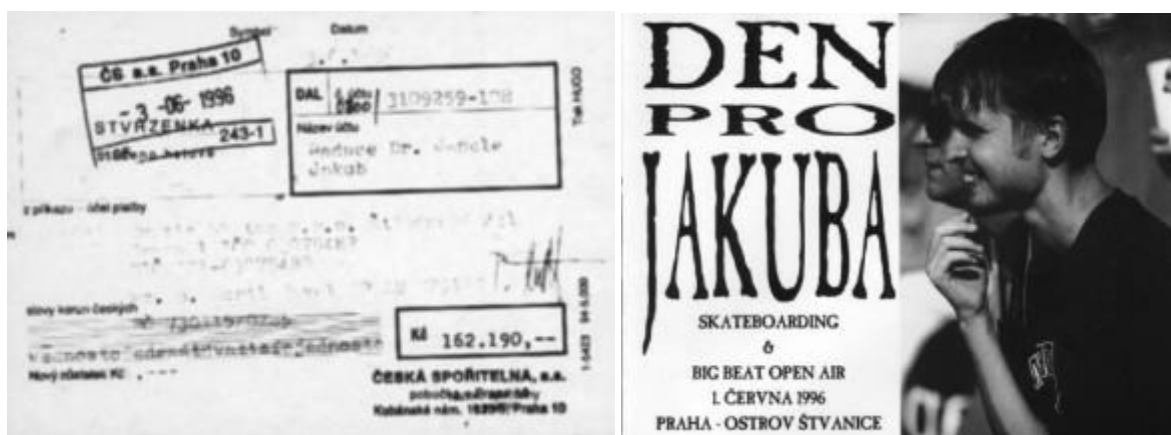
⁵⁰⁶ Konto Míša, zdroj: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/michal-budinsky-konto-misa-umrti_1808112119_bej

⁵⁰⁷ Týdeník Respekt č.42, „Neuvěřitelný příběh konta Jakub“ s.4, datum vydání: 14.10.1996, ISSN 0862-6545, Zdroj/archiv: Moravská zemská knihovna v Brně, Signatura: Nov.-0965.203

⁵⁰⁸ Dtto. tamtéž

prostředky. Tento charitativní čin navíc podporoval a posiloval komunitní a společenské vazby. Skateboardisté svým postojem a fyzickou účastí na akci vyjádřili silnou míru solidarity a pomoci. Nakonec se závody bodovaly a výsledky dopadly v následujícím posloupném pořadí⁵⁰⁹: Petr Löwy, Petr Beran, Jiří Kuča, Pepa Tupý, Milan Zapletal, Tomáš Kotvald, Luděk Čtvrtníček, Lukáš Flemr, Honza Homola, Marek Šíša, Michal Vladík a Radim Vlček.

Výsledky skateboardingových závodů vynesly sbírku v celkové výši, 162.190 Kč. Viz. foto níže⁵¹⁰.

V rámci výzkumné práce jsem strávil nějaký čas i v Badatelně České televize, neboť jsem chtěl získat další cenné poznatky a kontakty na příbuzné Jakuba Krejčíka a udělat s nimi rozhovor. Jakub Krejčík už bohužel zemřel a byla to jediná možnost jak investigativně pokračovat ve výzkumu. V druhé půlce devadesátých let Česká televize věnovala tomuto tématu značný prostor a to v pořadech „Klekánice“, kde byla několikadílná časosběrná reportáž s názvem: „Bojuji o život - o mladíkovi, bojujícím s leukémií⁵¹¹“ a „Děkuji⁵¹²“. Tyto časosběrné reportáže mapovaly Jakubův příběh od počátku vzniku nemoci, přes operaci až po rekonvalescenci. V reportážích se objevila Jakubova matka, PhDr. Jaroslava Hájková a otec - profesí výtvarník, Václav Krejčík. Bohužel ani jednoho z rodičů se mi nepodařilo vypátrat, stejně tak jeho sestru, která žije dlouhodobě v zahraničí.

V roce 2023 mě oslavil skateboardista Jiří Šimek, který inicioval výrobu skateboardingové desky s grafikami Jakuba Krejčíka (jehož

⁵⁰⁹ Board č. 9, Praha, vydání 08.08.1996, s. 38-39, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazine v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6

⁵¹⁰ Dtto. tamtéž

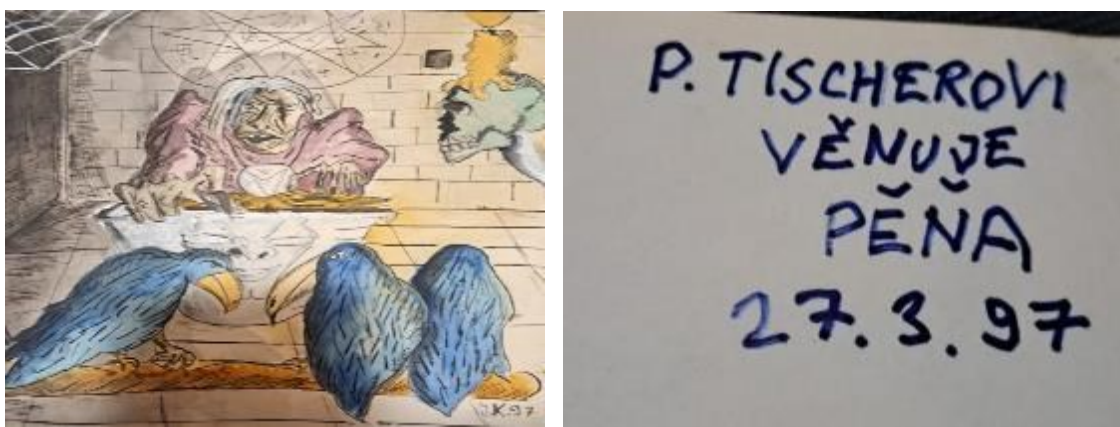
⁵¹¹ Pořad Klekánice, Česká televize, rok 1996, IDEC: 401 231 10014/1013, Režie: Jindřich Procházka, Zdroj: Badatelna České televize

⁵¹² Pořad Klekánice, Česká televize, rok 1996, IDEC: 496 231 10065/0039, Režie: Jan Flak, Zdroj: Badatelna České televize

koníčkem bylo výtvarné umění), což zvýšilo moje badatelské úsilí o získání více informací o Jakubově rodině. Výsledkem spolupráce a úsilí Jirky Šimka byl projekt „Deska pro Peňu⁵¹³“. Na projektu dále participoval Matěj Homola a Ivan „Zobák“ Pelikán.

Díky narátorovi Pavlovi Tischerovi jsem získal cenný výtvarný artefakt, který Jakub Krejčík vytvořil při svém pobytu v nemocnici a zaslal ho právě Pavlovi Tischerovi, jako výraz poděkování za podporu v nemoci a následné rekonvalescenci.

Foto níže (kresba: Jakub „Peňa“ Krejčík), zdroj: archiv Pavla Tischerera

28.4.2 „Day for Šnajc“ – Příběh Marka Schneidera

Marek „Šnajcek“ Schneider byl začátkem devadesátých let jedním z nejrespektovanějších a nejtalentovanějších českých snowboardistů, jehož jméno bylo skloňováno i v zahraničí. Mimoto ve svém volném čase jezdil i na skateboardu a podílel se na chodu skateboardingových závodů Mystic Skate Cup jako tzv. „speaker“. Paralela s Krejčíkovým příběhem je na místě, nicméně Schneider byl prvním případem v novodobé historii českých extrémních sportů (snowboardingu a skateboardingu), který si na základě sportovních aktivit – konkrétně ježdění na snowboardu, přivodil

⁵¹³ „Deska pro Peňu“, zdroj: <https://www.skaterock.cz/skateboarding/deska-pro-penu-vychazi-se-zpozdenim-skoro-triceti-let>

těžké zranění páteře, po kterém ochrnul od pasu dolů. I v tomto případě se rozjela komunitní vlna solidarity a na jeho podporu se uskutečnily závody opět na pražské Štvanici, s příznačným názvem - „Day

**Den pro Marka • pořádá MYSTIC •
sobota 29. 9. 1997 • skate park Štva-
nice • Praha
Nadace pro pomoc extrémním spor-
tovcům při poranění míchy • číslo
bankovního konta 801 809-504/0600**

for Šnajc“ či „Den pro Marka“. Viz. Foto níže⁵¹⁴:

Příběh Marka Schneidera už však nebyl v takovém mediálním hledáčku, jako příběh Jakuba Krejčíka. S Markem Schneiderem vyšel obsáhlý rozhovor v týdeníku Mladý svět⁵¹⁵, který vedl jeho dobrý přítel, Matěj Homola. Cílem sbírky finančních prostředků byla jeho podpora a teoreticky možná šance na léčbu, která by Schneidera odpoutala od invalidního vozíku. Závody na pražské Štvanici byly dalším solidárním počinem skateboardingové komunity s mezinárodním přesahem, kdy na závody dorazili Schneidera podpořit i američtí skateboardingoví profesionálové Omar Hassan, Sergie Ventura, nebo Simon Woodstock. Závodů, které byly součástí Českého poháru skateboardingu, se účastnila kompletní česká skateboardingová špička. Reportáž z proběhlé akce přineslo lednové vydání časopisu Move⁵¹⁶ č. 2, z roku 1998.

28.5 Skateboardingové závody v tuzemsku (raná 90. léta)

Tato kapitola předkládá v krátkých blocích informace o konaných významnějších skateboardingových závodech v tuzemsku v první půlce devadesátých let, které jsou řazeny chronologicky od roku 1989 výše. K jednotlivým blokům jsou přiřazeny krátké komentáře či odkazy na dobový

⁵¹⁴ Zdroj: Týdeník Mladý svět, ISSN 0323-2042, datum vydání 24.09.1997, číslo 38, s. 30-31, Místo uložení: Moravská zemská knihovna v Brně, Signatura: 02918-0464.929

⁵¹⁵ Dtto. tamtéž

⁵¹⁶ Move magazin, s.r.o., zapsáno 21.7.1997, spisová značka C53404 vedená u městského soudu v Praze, identifikační číslo: 251 45 576. Jednatel: Tomáš Rejman, Miloš Kytka, Petr Klapuš, Veřejný rejstřík a Sběrka listin, zdroj: www.justice.cz

tisk. Předmětem této práce nebylo shromažďovat faktografické údaje ohledně všech uskutečněných závodů v tuzemsku či zahraničí (za účasti českých skateboardistů). Výčet závodů níže považuji z hlediska komplexnosti závodní tematiky za dostačující, předmětem orálněhistorického bádání bylo zejména mediálně „prázdné“ období první půlky 90. let (období do roku 1994), kdy v tuzemsku nevycházely žádné oficiální skateboardové časopisy.

28.5.1 Halové MČR, Hradec Králové (25.-26.11.1989)

„Desítky, ne-li stovky koleček byly k vidění v brněnské hale Rondo při posledním závodě Evropského poháru skateboardistů při akci, která odpovídala významu svého jména.“⁵¹⁷

Halové MČR, Hradec Králové

25. – 26. 11. 1989

Slalom:

1. J. Štefka (Polička)
2. M. Tuma (Polička)
3. M. Choc (Olomouc)

Freestyle:

1. P. Löwy (Praha)
2. T. Potůček (Pardubice)
3. T. Charouz (Praha)

Streetstyle:

1. R. Teichmann (Praha)
2. K. Konopík (Prachovice)
3. T. Potůček (Pardubice)

U-rampa:

1. P. Karlíček (Plzeň)
2. K. Houdek (Brno)
3. P. Dušek (Praha)
- J. Šik (Praha)

U-rampa brusle:

1. D. Horváth (Praha)
2. T. Zima (Praha)
3. M. Kuchař (Praha)

28.5.2 Diskotrial (červen 1989), prostory před „Pakulem“, Praha 4

Závody a festival kolečkových bruslí, cyklotriálu (BMX kol) a skateboardingu. Místo konání: Praha 4 – plochy před Palácem kultury, tzv. „Pakulem“ (dnešní Kongresové centrum Praha „KCP“, pozn. autora)

„Nejhezčí atmosféru však měla soutěž skateboardingu (slalom a streetstyle). O její organizaci se velkým dílem zasloužil člen oddílu TJ PKOJF, Jan Smolík: „Každá mladá generace se chce nějak odlišovat. My máme skate. Jsme jedna velká rodina. Máme svou módu, svou hudbu. Nikdo

⁵¹⁷ Stadion č. 46, s. 21, časopis pro tělesnou výchovu a sport, ISSN 0038-8920, č. 36, datum vydání 14.11.1989

nás nenutí do výkonů, neříká, co máme dělat. Baví nás to, všichni se známe a navzájem si fandíme.⁵¹⁸

28.5.3 Pražské závody (jaro 1990), prostory před „Pakulem“, Praha 4

Nebyly festivalem kombinovaných sportů, ale čistě závody ve streetstyle disciplíně. Ze závodů se nedochovaly výsledky, z fotografií bylo dohledáno, že závodů se zúčastnili skateboardisté David Horváth, Petr Beran, Petr Löwy, Miloš Veselý nebo Tomáš Potůček.

Foto níže: zleva Radek Teichmann a Miloš Veselý (zdroj: archiv Jana Boučka, fotograf Jan Hlaváček, Praha 1990)

28.5.4 Finále „EP“ (Evropského poháru), Hradec Králové (27.-28.10. 1990)

Reportér Československé televize, Robert Záruba v televizní reportáži „Minuty o Sportu⁵¹⁹“ v rozhovoru s Martinem Kopeckým (prezident Evropské skateboardingové asociace).

"No, vždycky po každé velké akci si říkám, že už ne, ale nedalo nám to a znamená to, že jsme organizátoři jedné z největších akcí, finále Evropského poháru, které proběhne 26.-28.10.1990 v Hradci Králové na

⁵¹⁸ Československý sport, vydání: 08.07.1989, č. 159, s.3. citace - Jan Smolík, ISSN 0323-1224, Archivní zdroj: Národní knihovna České republiky - Knihovné fondy a služby, Signatura: 54 A 2248

⁵¹⁹ Minuty o Sportu, Československá televize, IDEC: 290 440 99459, Archiv ČST, Zdroj: Badatelna ČT

zimním stadionu, protože přijedou opravdové hvězdy světového skateboardingu, snad i z USA a doufám, že naši diváci jim přijdou držet palce.⁵²⁰"

Na závodech se jely závody v U-rampě, disciplína „roller-skate“, truckové kolečkové brusle, v kterých na druhém místě skončil David Horváth. Univerzální extrémní sportovec, který později v devadesátých letech byl aktivním skateboardistou a několikanásobným mistrem republiky ve snowboardingu. V rozhovoru pro týdeník „Květy⁵²¹“ se v rámci závodů EP v Hradci Králové skepticky vyjádřil k situaci, která ohledně skateboardingu a kolečkových bruslí panovala v tuzemsku:

„Nejradši bych hned odešel k profíkům. Už jsem dostal nabídku od vídeňské firmy Newsport, která organizuje skateboardingové závody a show. Tady to nemá cenu, chybí veškeré zázemí, i cesty na závody abych si platil ze svého a ještě mě kvůli účasti na MS vyhodili z učňáku. Se dvěma trojkami...⁵²²“

Finále EP, Hradec Králové

27. – 28. 10. 1990

Streetstyle:

1. M. Uuksu (Finsko)
2. S. Harithi (Dánsko)
3. J. Lunn (Velká Británie)
4. J. Pelaz (Švýcarsko)
5. D. Schoo (Dánsko)
6. C. McCann (Velká Británie)
7. R. Skousen (Dánsko)
8. R. Sörensen (Dánsko)
9. P. Stan (Dánsko)
10. Y. Tchao (Belgie)

U-rampa:

1. N. Guerrero (Dánsko)
2. F. Böhm (Německo)
3. A. Pulpanek (Německo)
4. P. Dossett (Velká Británie)
5. L. Ralph (Nový Zéland)
6. Ø. Greni (Norsko)
7. N. Danns (Velká Británie)
8. G. Rieger (Německo)
9. N. Quatbi (Holandsko)
10. M. Mitzka (Německo)

U-rampa brusle:

1. M. Longares (Španělsko)
2. D. Horváth (Praha)
3. R. Hulgreen (Dánsko)
4. A. Cocin (Francie)
5. P. Elsbol (Dánsko)

28.5.5 Mistrovství ČSFR (4.6.1992), prostor před „Pakulem“, Praha 4

"Tam jsem skončil druhej z Čechů a vyjel jsem si, že jsem měl odklad na vojnu. Protože si myslím v té době byla ještě Československá skateboardingová asociace, tak mi napsali reprezentace ČR. Tak jsem šel

⁵²⁰ Dtto. výše, Martin Kopecký v rozhovoru s Robertem Zárubou

⁵²¹ Týdeník „Květy“ č. 50, datum vydání 14.12.1990, s. 19, nakladatel: Praha, Rudé Právo. ISSN 0023-5849, Archiv: Moravská zemská knihovna v Brně, Signatura: 02616-0284.438

⁵²² Dtto. výše, rozhovor s Davidem Horváthem, s. 20

s tím potvrzením na vojnu a dostal jsem odklad a podruhý, když jsem to nevyjel, tak mě to stálo už flašku.⁵²³"

"A to byl první závod, který jsem viděl, tam mě vlastně napadlo, že budu skejtvat, tam byl i Bohouš, jezdil tam Petr Beran, Teichmann skákal přes ty funboxy, ollie, jednoduchý triky, tam jsem čuchnul k tomu skejtu.⁵²⁴"

V pořadí třetí závody, které se uskutečnily na ploše před Palácem kultury poblíž pražské stanice metra Vyšehrad byly ve znamení disciplín streetstyle a minirampy. Minirampa, vytvořená ze skládací kovové konstrukce byla potažena povrchem z dřevěné dýhy. Z fotek (fotky níže - archiv Jana Smolíka) můžeme rozpoznat přední skateboardisty tuzemské scény jako Radka Teichmanna (nalevo) v tričku "Phalanx" na dřevěné překážce zvané „funbox“ (v té době byl společně s Martinem Prokšem sponzorovaným jezdcem firmy "Phalanx", kterou vlastnil Jan Smolík, pozn. autora). Fotka napravo znázorňuje Petra Löwyho. Kompletní výsledky ze závodů se nedochovaly.

Na fotce znázorňující Petra Löwyho je znázorněna plechová překážka, tzv. „rampička“ nebo „radius“. Jednalo se o středně velkou plechovou překážku vyrobenou pro účely holešovických závodů „Euroskate '88.“ Tato plechová překážka byla na závody převezena ze skateparku „Fučíkárna“, kde byla součástí tamního inventáře.

Její další osud společně s dalšími překážkami měl v rukou stavitel překážek a skateboardista Martin „Kožich“ Beringer. V rámci jeho iniciativy byly tyto překážky (včetně dřevěného funboxu) převezeny

⁵²³ Petr Boubín, rozhovor 23.8.2023 [01:03:28]

⁵²⁴ Martin Leiš, rozhovor 11.11.2023 [00:25:11]

z prostoru závodů před „Pakulem“ na dětské hřiště, které se nacházelo v Kostelní ulici na Praze 7. Toto hřiště bylo vybaveno asfaltovou plochou, na které byly překážky dočasně umístěny a to včetně minirampy. Toto hřiště přímo sousedilo s mateřskou školkou, která se nacházela ve stejné ulici a byla oddělena od skateparku plotem. Životnost skateparku však neměla dlouhého trvání, před zánikem skateparku byly tyto skateboardingové překážky přesunuty Martinem Beringerem za plot mateřské školky a poté zmizely neznámo kam.

„Hmm, no podílel jsem se na pár věcech, třeba na tom skateparku, kterej byl v 92´ na Letný. Ale popisovat tady, proč to zas muselo skončit...né, nechci se nasírat.“⁵²⁵

28.5.6 Mistrovství republiky – Palác kultury a sportu, Vítkovice (1994)

„Jsem znal starého Rektora moc dobře, on sem jezdíval do Prachatic a on to byl takovej bejvalej svazáckej echt funkcionář. A on chtěl i ten skateboarding dělat tak, jak se to dělalo za toho totáče. A byl divnej. Byli jsme v těch Vítkovicích na těch závodech, to pořádal on, tam jak se ten kámoš zbláznil, my jsme tam přijeli, já už jsem neskejšoval, on tam měl minirampu píč...y postavená...nedaly se tam dělat vůbec klasický miniramp triky. To bylo v tý Vítkovický hale.“⁵²⁶

„On tam pozve tuto obrovskou bandu divokejch lidí, překážky úplně na hovno, podle mě to měl asi na business nebo já nevím, hvězdu večera jim tam dá patnáctiletou Lucku Vondráčkovou. Chápeš to? To byl úplně absolutní nesmysl.“

Mistrovství republiky ve skateboardingu se konalo ve vítkovickém Paláci kultury a sportu na jaře roku 1994. Závody byly součástí akce, která se jmenovala „Exhibice netradičních sportů“ a celá příprava závodů byla pod záštitou skateboardingového klubu sídlícího ve Vrbně pod Pradědem, jemuž předsedal p. Rektora. V badatelně České televize se mi podařilo dohledat krátkou reportáž⁵²⁷, která potvrzuje slova narátora Miroslava Bartoše, že se jednalo o akci, na které skutečně vystupovala

⁵²⁵ Martin Beringer, rozhovor, zdroj: Board č. 14, Praha, vydání 13.02.1997, s. 22-23, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazín v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6

⁵²⁶ Miroslav Bartoš, rozhovor 26.8.2023 [02:16:44]

⁵²⁷ Exhibice netradičních sportů, Česká televize, IDEC: 494 216 10139, režie: Jindřich Procházka, kamera: Zdeněk Úlehla, zdroj: Badatelna ČT, Kavčí Hory, Praha

Lucie Vondráčková v roli zpěvačky. Produkce celé akce byla velmi záporně hodnocena ze strany skateboardingové komunity, která navíc sdílela prostory s dalšími netradičními sporty. Tato reportáž vykreslovala tuto akci jako velkou „show“, při které se kromě skateboardingu představily další sporty jako inline brusle, hokej na kolečkových bruslích, frisbee, ultimate frisbee, wu-shu, bungee jump nebo go-go šlapadla.

Reportáž České televize bohužel neobsahovala celkové výsledky závodu, další archiválie, které by mohly prozradit více faktografických údajů jsou z licenčních důvodů veřejně nedostupné (*jedná se ještě o díla, která jsou chráněna autorským zákonem a zároveň již nejsou dostupná na trhu. Dokumenty nebylo možné volně prohlížet v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, pozn. autora.*)

29. Závěr

Cílem této diplomové práce bylo na základě dvouletého badatelského výzkumu přinést kompaktní a ucelený pohled na vývoj a historii skateboardingové komunity v Československu, potažmo v České republice od roku 1988 do konce devadesátých let dvacátého století. Propojovací nit bádání, která prostupovala jednotlivé kapitoly a podkapitoly této práce, vedla původně skrz determinované čtyři pilíře. Tyto čtyři pilíře v průběhu psaní této práce zůstaly zachovány, nicméně s ohledem na nové badatelské objevy a získané poznatky (z vedených rozhovorů a různorodých pramenných zdrojů) byly dále rozšiřovány, až se ukotvily na sedmi tematických pilířích. Tyto pilíře byly poté rozmělněny do jednotlivých kapitol a podkapitol. Tvoří tak homogenní celek, kde se teoretické a empirické části práce lehce prolínají.

Klíčovým faktorem výzkumu bylo pochopení a zmapování života a činnosti skateboardingové komunity, její vývoj z hlediska individuálních příběhů s důrazem prizmatu individuální vnitřní svobody a chápání celospolečenských proměn před a po roce 1989. Hlavní důraz jsem v badatelské činnosti kladl na subjektivitu sdělení, analýzy smyslového vnímání a dalších subjektivních vjemů, tj. historický pohled na psaní dějin "zdola". Zamyšlení a zastavení se nad analýzami individuálních příběhů, které zmiňují i určité "banality". Tyto aspekty jsou však nesmírně důležité k zachycení a pochopení celého kontextu a v řadě

případech jsem jim věnoval daleko větší pozornost a připisoval jim větší míru důležitosti než přesnému faktografickému typu sdělení - např. datum a čas konání skateboardingových závodů.

Výsledky orálněhistorického bádání poodhalily rozsáhlost a rozmanitost vybraného zkoumaného tématu, jeho složitost, rozsah a dopady na celou společnost. Analýzy rozhovorů a další formy zdrojového bádání (archivy a badatelny, deníky pamětníků, video materiály, dobový tisk a skateboardingové tematické magazíny) mě postupně utvrzovaly v tom, jakým subkulturním a komunitním fenoménem oblast skateboardingu je. Prostupuje do všech oblastí společnosti, kde působí lehce rebelsky (*tento diskurz si zachovává i v současnosti, kdy je skateboarding uznávaným olympijským sportem, pozn. autora*), jelikož je spojen s individuálním svobodným postojem a chováním. Skateboarding můžeme považovat i za určitou formu uměleckého vyjádření, místa kde se skateboardisté pohybují jsou brána jako jejich kolbiště, hřiště, teritoria. Díky skateboardingu dochází k transformacím městských "šedých" scénérií na kreativní místa, oživená pohybem a výskytem svobodně smýšlejících jedinců. Výzkum ukázal, že skateboarding můžeme právoplatně nazývat uměleckým projevem, v kterém dochází k propojení kreativity, určité formy stylovosti a vizuální estetiky, která je spojena s rozmanitým a nespoutaným pohybem na skateboardu. Pohybem, v prostoru bez hranic.

Bádání odhalilo důležitosti vlivu subjektivních aspektů jedince - skateboardisty. Skateboardistovo smyslové vnímání okolí, které je samo o sobě uměním, vlivy urbanismu a architektury, jejichž objekty se stávají součástí skateboardingové performance. Jde o komplexní celek, který můžeme přirovnat k hodinovému strojku, který se skládá z malých do sebe zapadajících částí. Pokud jedna tato část přestane fungovat, strojek se zastaví. Tento přírěr beru i jako argument a zdůvodnění pro obsáhlejší rozsah této práce, v které jsem se snažil popsat všechny elementy a aspekty, které skateboardingovou subkulturu tvoří a udržují její existenci. Tato existence je plastická, mění svůj tvar, výraz a zbarvení (ovlivněna módními vizuálními trendy, druhem vybavení, ale i celospolečenskými změnami). Plastické změny tvaru, výrazu a zbarvení jsou jen tou svrchní slupkou. Pod povrchem to existenční jádro skateboardisty zůstává neměnné bez ohledu na věk, pohlaví, bydliště nebo národnost. Jde o jakousi kauzální komunitní síť, v které jsou skateboardisté propojeni vzájemnými přímými vazbami. Tím propojovacím článkem anebo nástrojem, je z materiálního hlediska skateboard. Subjektivním propojovacím článkem je pak individuální chování jedince a definování svého tvůrčího prostoru v rámci konkrétní komunity a skupiny.

Fakt, že jsem jako zúčastněný pozorovatel byl v 90. letech součástí této komunity, neberu jako výhodu. Při psaní této práce jsem v řadě případech strávil možná více času nad nejrůznějšími tématy, které by pro jiného historického autora například byly méně zajímavé. Polemizoval jsem a zůstával stát na mrtvém bodě zejména v momentech, kdy jsem váhal nad tím, zda jsem správně analyzoval a popsal nabytá fakta. Snažil jsem se však působit nezávisle, ponechat si kritický nadhled a odprostit se od obecných soudů. Z druhého pohledu (toho praktičtějšího), mi naopak pozice zúčastněného pozorovatele pomohla z hlediska managementu a přípravy rozhovorů. Přímé kontaktování a domlouvání rozhovorů bylo snazší, s většinou narátorů jsem se osobně znal. Výjimku tvořil pouze americký profesionální skateboardista Chris Senn. Rozhovory probíhaly v přátelském módu a se všemi narátory jsem si tykal. Beru to i jako důležitý badatelský ukazatel a důkaz toho, že skateboardingová komunita je opravdu spontánní a převládá v ní volnomyšlenkářský duch.

Bezpochyby velmi důležitou analýzou, která prostupuje jednotlivé kapitoly a podkapitoly je i komparativní pohled na osudy jednotlivých narátorů, kteří na první pohled mohli mít stejnou výchozí, neboli "startovací" pozici, přičemž jejich existence v devadesátých letech nabírala rozdílné obrátky a směry. Právě kapitoly věnující se rozjíždění a provozování podnikání po roce 1989 odhalily pohnuté osudy narátorů, kteří stáli v devadesátých letech na podnikatelském výsluní. Tuto kapitolu zřejmě hodnotím sensitivněji, protože jsem měl možnost jako přímý pozorovatel za uplynulých třicet let pozorovat jejich vývoj, rozvoj, ale i pád. Retrospektivní rozhovory týkající se podnikatelských aktivit, vedené zhruba s časovým odstupem delším jak pětadvacet let od poptávaných událostí odhalily fakt, že řada narátorů nebyla typickými podnikatelskými „dravci“ devadesátých let. Šlo o bývalé skateboardisty, respektované členy komunit, kteří byli kamarádi a milovali skateboarding. Byla to jejich hlavní náplň života. Nabízí se zajímavý komparativ se současným stavem podnikání, kdy největší podíl na tuzemském trhu tvoří paradoxně skateboardingové firmy a zastoupení, které vlastní a vedou manažeři, kteří nebyli a nejsou skateboardisté.

Výzkum tak odhalil, že podnikatelské dravé prostředí skateboardingu devadesátých let, tak silně zamíchalo s osudy a mezilidskými vazbami a ovlivnilo činnost celé komunity na další roky dopředu. Vztahové osobní problémy, rozvrácená přátelství a vztahy v rámci skateboardingové komunity, nadměrné užívání alkoholu a drog, závislosti, exekuce a zadlužení mohou být opakujícím se společným jmenovatelem negativních

ukazatelů, které mezigeneračně propojují členy skateboardingových komunit nejenom v tuzemsku.

Bylo to právě orálněhistorické bádání a její komparativní metody, které díky proběhlým rozhovorům odhalily určitý deprivační postoj několika narátorů (*šlo o narátory s velmi citlivou povahou, kteří v průběhu rozhovorů vyjadřovali určitý druh zklamání až smutku nad svou současnou životní situací a stavem společnosti, pozn. autora*) z pohledu jejich života. Po hlubších analýzách jsem u nich pozoroval určité nemožnosti saturace základních životních potřeb a uspokojení. Tuto analýzu však nejde plošně zobecňovat, jde čistě o jeden článek komparativní mozaiky a nezávislé subjektivní individuální hodnocení. Paradoxně tito narátoři byli výraznými osobnostmi skateboardingové komunity v Česku, určovali trend a byli idoly pro řadu dalších skateboardistů. Určitý jejich druh „zamrznutí v minulosti“ zřejmě souvisel právě se silnou potřebou sounáležitosti a závislosti na skateboardingové komunitě, které byli součástí. Změny společensko-politického systému v devadesátých letech, láska ke skateboardingu, svobodnému nevázanému životu, volnomyšlenkářství (kde nezanedbatelnou roli hrálo i užívání měkkých drog) a členství v komunitě tak suplovalo úlohu klasické rodiny či partnerského svazku.

Časové rozmezí zhruba třinácti let (rozmezí od roku 1988 do roku 1999, resp. 2000), bylo zkoumáno nakonec s širším vzorkem pamětníků - narátorů. Celkem bylo uskutečněno sedmnáct, resp. osmnáct rozhovorů (*osmnáctý rozhovor byl čistě informativního charakteru a to s editorem Janem Boučkem, který nedávno vydal knihu o historii bruslení, pozn. autora*) a to formou kondenzovaných rozhovorů, které byly následně analyzovány a dle jednotlivých pilířů označeny (tzv. tagování). Díky nástrojům, které jsem použil - například kontingenční tabulku, kde jsem pak jednotlivé bloky pilířů skládal do kauzálních řetězců a dále porovnával. Výsledky bádání mě utvrdily v tom, že skateboarding byl, je a bude symbolem určité míry svobody, kterou si každý jedinec definuje podle svých subjektivních, individuálních měřítek a hodnot vidění světa. Skateboarding bez ohledu na politické zřízení tak nabízel a stále nabízí určitý druh úniku z limitujících mantinelů každodenního života.

I přes zřejmý fakt, že skateboarding je individuální záležitost, výsledky bádání odkryly poměrně důležité poznání, že skateboardisté se díky působení a soustředování v komunitě (která se v průběhu devadesátých let štěpila na menší "ostrůvky" skateboardistů) navzájem ovlivňovali a inspirovali. Silný pud a smysl pro to, být součástí komunity převládal

i u narátorů, kteří často preferovali osamocené ježdění na skateboardu. Pokud se však podíváme na tento aspekt hlouběji a celou záležitost dáme do širších souvislostí (*myslím tím souvislosti s volnočasovými aktivitami, jako byly návštěvy klubů, restaurací, koncertů a skateboardingových závodů*) zjistíme, že osamocené ježdění skateboardisty, byla jen marginální část rozlehlé mozaiky každodennosti. Další kousky mozaiky pak odkazují na bezprecedentní nutnost být fyzickou součástí komunity. Ať už té "oficiální" (soutěžit na skateboardingových závodech či participovat na jejich organizování) anebo té "neoficiální" tj. být "součástí ulice", kde se skateboardisté pravidelně potkávají.

Multikulturní a globální propojenost komunit je jedním z nejpozoruhodnějších subkulturních jevů. Dochází tu k deterritorializaci, kdy skateboarding propojuje individuality z různých sociálních vrstev bez ohledu na vzdělání, generační věkové rozdíly nebo národnosti. Komunitní jazyk byl jednotný, každý mu rozuměl a vznikala tak pevná tuzemská a globální propojená komunitní síť. Určitou komunitní socializaci podporovala i potřeba užívání měkkých drog, zejména marihuany.

V druhé půlce devadesátých let docházelo ke celospolečenskému zvýšení povědomí o subkultuře skateboardingu. Bylo to dáno určitým druhem multimediální evoluce, díky které se skateboarding dostal do širšího celospolečenského povědomí. Expanze tištěných časopisů, natáčení skateboardingových video filmů, ale i zájem a vstup mainstreamových televizních médií (např. reportáže a přímé televizní přenosy ze skateboardingových závodů) určitým způsobem narušily do té doby v tuzemsku minoritní a nepřiliš známou subkulturu. Pravidelné pořádání mezinárodních závodů Mystic Skate Cup na pražské Štvanici přispělo vysokou měrou k zvýšenému zájmu a povědomí o skateboardingu ve střední Evropě. Multimediální nástroje tak začaly nastavovat nový komunitní diskurz, vyzdvihovaly individuality jako sportovní hvězdy a nastavovaly módní stylové trendy, které se plošně šířily po celé společnosti.

30. Literatura a zdroje

30.1 Životopisné rozhovory

- Rozhovor s Chris Sennem vedl Viktor Bukač, dne 8.9.2023
- Rozhovor s Davidem Semelou vedl Viktor Bukač, dne 4.8.2023
- Rozhovor s Janem Smolíkem vedl Viktor Bukač, dne 6.8.2023
- Rozhovor s Lucií Kalinovou vedl Viktor Bukač, dne 3.8.2023
- Rozhovor s Markem Přibylem vedl Viktor Bukač, dne 31.8.2023
- Rozhovor s Martinem Leišem vedl Viktor Bukač, dne 11.11.2022
- Rozhovor s Matějem Homolou vedl Viktor Bukač, dne 24.8.2023
- Rozhovor s Miroslavem Bartošem vedl Viktor Bukač, dne 26.8.2023
- Rozhovor s Pavlem Beranem vedl Viktor Bukač, dne 28.7.2023
- Rozhovor s Pavlem Pechmanem vedl Viktor Bukač, dne 9.8.2023
- Rozhovor s Pavlem Tischerem vedl Viktor Bukač, dne 14.7.2023
- Rozhovor s Petrem Cidorákem vedl Viktor Bukač, dne 2.9.2023
- Rozhovor s Petrem Beranem vedl Viktor Bukač, dne 26.11.2022
- Rozhovor s Petrem Boubínem vedl Viktor Bukač, dne 23.8.2023
- Rozhovor s Petrem Löwym vedl Viktor Bukač, dne 21.8.2023
- Rozhovor s Radkem Novotným vedl Viktor Bukač, dne 6.6.2022
- Rozhovor s Tomášem Potůčkem vedl Viktor Bukač, dne 23.9.2023

Jan Smolík (Foto č.1), Chris Senn (Foto č.2), David Semela (Foto č.3), Lucie Kalinová (Foto č.4), Marek Přibyl (Foto č.5), Martin Leiš (Foto č.6), Matěj Homola (Foto č.7), Miroslav Bartoš (Foto č.8), Pavel Beran (Foto č.9), Pavel Pechman (Foto č.10), Pavel Tischer (Foto č.11), Petr Cidorák (Foto č.12), Petr Beran (Foto č.13), Petr Boubín (Foto č.14), Petr Löwy (Foto č.15), Radek Novotný (Foto č. 16), Tomáš Potůček (Foto č.17).

30.2 Literatura

- Petr Bednařík, Jan Jirák, Barbara Köpplová, Dějiny českých médií, Od počátku do současnosti 2., upravené a doplněné vydání., s. 395 Grada 2019, Praha, ISBN:978-80-271-0553-3
- Atencio, Matthew, Becky Beal, and Charlene Wilson: "Distinction of Risk: Urban Skateboarding, Street Habitus and the Construction of Hierarchical Gender Relations." *Qualitative Research in Sport and Exercise* 1 (2009): 3-20. Nakl. Print
- Ševčík, Oldřich, *Architektura 60. let: "Zlatá šedesátá léta" v české architektuře 20. století*. 1. vyd. vyd. Praha: Grada 502 s. ISBN 8024713721. OCLC 316675732
- Petr Krejčí (ed.), *Slavné stavby Prahy 7*, ISBN 978-80-87073-38-4, rok vydání: 2011
- Gilles Deleuze & Félix Guattari: *Tisíc Plošin*. Les Éditions de Minuit, 1980. Nakl. Herrmann & synové, 2010. ISBN 978-80-87054-25-3
- Miroslav Nevrlý, *Karpatské hry*, s. 64 (Hra na vonnou paměť), ISBN 978-80-904458-02
- HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981
- BOZDĚCHOVÁ, Ivana (1997). *Vliv angličtiny na češtinu*. In: DANEŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, s. 271-279. ISBN 80-200-0617-6
- RYCHLÍK, Jan. *Devizové přísliby a cestování do zahraničí v období normalizace: Česká společnost po roce 1945*.
- Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2012, 178 s. ISBN 9788072851492
- RUX, Jaromír. *Dějiny turismu: Vysokoškolská skripta*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická, 2014. 60 s., ISBN 97880870359
- VANĚK, Miroslav a MŮCKE, Pavel. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. 1. vyd. Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2011. 293 s., ISBN 978-80-87398-22-7.
- VANĚK, Miroslav a kolektiv: *Orální historie, Metodické a "technické" postupy*, 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, r. 2003, 78 stran. ISBN: 80-244-0718-3
- Vašíček Zdeněk: *Etika a legitimita zkoumání dějin*. *Soudobé dějiny/CJCH* 2001,8(1),s. 105-8

- VANĚK, Miroslav, MŮCKE, Pavel a PELIKÁNOVÁ, Hana. Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007. 224 s. ISBN 978-80-7285-089-1.
- KOPECKÝ, Martin. Smyk: Miniskateboarder 1983-1984, Smyk magazin 1985-1990: Bohemian skateboard magazines. 1. vydání. Praha: Vojta Kotek, 2017. 209 stran. ISBN 978-80-905516-2-6
- Alessandro Portelli: Smrt Luigiho Trastulliho a jiné příběhy, 1. vydání. Praha: Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4550-6
- KOTÍKOVÁ, Halina; SCHWARTZHOFOVÁ, Eva., NOVÉ TRENDY V POŘÁDÁNÍ AKCÍ A UDÁLOSTÍ (EVENTS) V CESTOVNÍM RUCH, Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008
- 518, Vladimír. Kmeny 0: městské subkultury a nezávislé společenské proudy před rokem 1989. V Praze: Votobia, 2013. ISBN 978-80-903973-8-5
- 518, Vladimír. Kmeny 90, BiggBoss a Yinachi 2016, 816 s., ISBN: 978-80-906019-9-4
- Jan Bouček (ed.): Euroskate Party, první vydání, Praha 2020, 239 s., ISBN 978-80-905516-4-0
- Martin van Doren, Ulrich Pramann: Fascinující skateboarding, Svoboda, r. 1994, ISBN 80-205-0405-2
- Matěj Homola, Chci bejt jako Oni - skateboardová fotografie 1985-2000, vydáno r.2016, ISBN 978-80-260-9713-6
- BUTZ, Konstantin, ed. a PETERS, Christian, ed. Skateboard studies. London: Koenig Books, [2018], ©2018. 271 stran. ISBN 978-3-96098-341-5
- BORDEN, Iain. Skateboarding, space and the city: architecture and the body. Oxford: Berg, 2001., 318 s. ISBN 1-85973-493-6.
- Alena Ježková: Kláštery a jejich lidé, Tichá Srdce. 1. vydání, r. 2013, Práh. 456 s., ISBN 978-80-7252-436-5
- PULLMANN, Michal. Konec experimentu: přestavba a pád komunismu v Československu. Vyd. 1. Praha: Scriptorium, 2011. 243 s. ISBN 978-80-87271-31-5.
- KOUDELKA, František: Husákův pád 1987. Dokumenty k oddělení funkcí prezidenta ČSSR a generálního tajemníka KSČ a k nástupu Miloše Jakeše do čela KSČ. In: Soudobé dějiny, roč. 7, 2000, č.3 - příloha Archiv soudobých dějin, dok. 1.

- HALBWACHS, Maurice, NAMER, Gérard, ed. a JAISSON, Marie, ed. Kolektivní paměť. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. 289 s.
- Klas: klasická sociologická tradice; sv. 5. ISBN 978-80-7419-016-2
- VANĚK, Miroslav. Byl to jenom Rock'n'Roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989. Vyd. 1. Praha: Academia, 2010. 639 s.; sv. 3. ISBN 978-80-200-1870-0.
- RYCHLÍK, Jan. Cestování do ciziny v habsburské monarchii a v Československu: pasová, vízová a vystěhovalecká politika 1848-1989. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007. Česká společnost po roce 1945. ISBN 978-80-7285-081-5.
- Mgr. Iveta Fabešová: První skateboardingová generace v ČSSR, rok 2019, FHS UK OHSD, magisterská diplomová práce.
- RYCHLÍK, Jan: Rozdělení Československa 1989-1992. Praha, 1. vyd., Vyšehrad, 2012, s. 72-78, počet stran 432, 978-80-7429-296-5
- OTÁHAL, Milan. Opoziční proudy v české společnosti 1969-1989. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2011. 649 s. Česká společnost po roce 1945; sv. 7. ISBN 978-80-7285-137-9.
- RATAJ, Jan a Přemysl HOUDA. Československo v proměnách komunistického režimu. V Praze: Economica, 2010. ISBN 978-80-245-1696-7.
- VANĚK, Miroslav. Ostrůvky svobody: kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu. Praha: Votobia, 2002. ISBN 80-722-0124-7.
- Irena Slepíčková: SPORTOVNÍ ORGANIZACE, Teoretická východiska a situace v ČR po roce 1990, Karolinum 2007, str. 97, ISBN 978-80-246-1405-2
- KALOUS, Jan a František KOLÁŘ, ed.: Sport v komunistickém Československu 1945-1989. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2015
- Henri Lefebvre, Introduction to Modernity (London: Verso, 1995)
- Srov. Bahenská, Marie. Počátky emancipace žen v Čechách: Dívčí vzdělávání a ženské spolky v Praze v 19. století. ,1. vyd. Praha, Libri: Slon 2005

30.3 Tištěná periodika

- Týdeník Mladý Svět, číslo 39, datum vydání 13.5.1988, ISSN 0323-2042, Praha
- Týdeník Mladý svět, číslo 36, datum vydání 01.09.1994, ISSN 0323-2042, Praha
- Týdeník Mladý svět, číslo 38, datum vydání 24.09.1997, ISSN 0323-2042, Praha
- Týdeník „Květy“ č. 50, datum vydání 14.12.1990, nakladatel: Praha, Rudé Právo. ISSN 0023-5849, Archiv: Moravská zemská knihovna v Brně, Signatura: 02616-0284.438
- Stadion, časopis pro tělesnou výchovu a sport, ISSN 0038-8920, č. 36, datum vydání 27.9.1988
- Stadion, časopis pro tělesnou výchovu a sport, ISSN 0038-8920, č. 46, datum vydání 14.11.1989
- „Tváří tvář obrazovce“ kapitola Psychologie, text: Bohuslav Blažek, Zdravotnické noviny, číslo 27, datum vydání 7.7.1995, ročník 44, ISSN 0044-1996
- „Sedmá generace“, společensko-ekologický měsíčník. ISSN 1212-0499, rok vydání 1998, místo uložení: Moravská zemská knihovna v Brně, Signatura: 03898-1020.584
- Večerník-Praha, list všech Pražanů. Datum vydání 2.5.1997, ISSN 1210-1117, Pragoprint
- Board Magazín, Reg.: MK ČR 7303, Vydavatel: Board Magazine v.o.s., Nad Alejí 18, Praha 6
- Move Magazín, Vydavatel: Move magazín s.r.o., Pod Hájem 4, 150 00 Praha 5, zapsáno 21.7.1997, IČ: 251 45 576
- Listy Prachaticka (soukromý archiv Miroslava Bartoše)
- Týdeník Respekt č.42, „Neuvěřitelný příběh konta Jakub“ s.4, datum vydání: 14.10.1996, ISSN 0862-6545, Zdroj/archiv: Moravská zemská knihovna v Brně, Signatura: Nov.-0965.203
- Československý sport, vydání: 08.07.1989, č. 159, ISSN 0323-1224, Praha
- Thrasher Magazine, USA, vydání březen 1989, editor: Kevin J. Thatcher, Publisher: Edward Riggins

30.4 Archivy a badatelny

- Archiv bezpečnostních složek Kanice odd. archivních fondů MV ČSR, StB a vojsk MV, Vlkova 2481/4, 628 00 Brno
- Archiv bezpečnostních složek, Oddělení archivních fondů operativních svazků a vyšetřovacích spisů, Praha
- Digitalizovaný archiv Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i.
- Digitalizovaný archiv Ústavu pro Českou literaturu AV ČR, v.v.i.
- Národní digitální knihovna - Kramerius
- Digitální knihovna Akademie věd ČR
- Badatelna České televize, Praha 4 - Kavčí Hory
- Badatelna TV Nova, Praha 5 - Barrandov
- Moravská zemská knihovna v Brně
- Městská knihovna v Praze
- Televizní klub mladých 13/88, redaktor: Jiří Danda, režie: Pavel Kraus, Archiv ČT (badatelna), IDEC: 288 350 53346
- King Skate, Dokumentární film mapující „první“ generaci skateboardingu od 70. let, Česko, 2018, 80 min. Režie: Šimon Šafránek
- Pořad Klekánice, Česká televize, rok 1996, IDEC: 401 231 10014/1013, Režie: Jindřich Procházka, Zdroj: Badatelna České televize
- Pořad Klekánice, Česká televize, rok 1996, IDEC: 496 231 10065/0039, Režie: Jan Flak, Zdroj: Badatelna České televize
- Minuty o Sportu, Československá televize, IDEC: 290 440 99459, Archiv ČST, Zdroj: Badatelna České televize
- Exhibice netradičních sportů, Česká televize, IDEC:494 216 10139, režie: Jindřich Procházka, kamera: Zdeněk Úlehla, zdroj: Badatelna České televize

30.5 Internetové odkazy

- Katalog e-knih, Městská knihovna v Praze, zdroj: <https://www.mlp.cz/cz/katalog-on-line/eknihy/?KNIHOVNA=0&>
- „MSC 1994“ TV Prima, zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=xbdMy45ZNiA>
- Leo Baker, Pocket Skate Mag, zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=hx_rjCWZzhA
- „Deska pro Peňu“, zdroj: <https://www.skaterock.cz/skateboarding/deska-pro-penu-vychazi-se-zpozdenim-skoro-triceti-let>
- VHS, zdroj: <https://web.archive.org/web/20180621234816/http://www.totalrewind.org/vhs.htm>
- Zákon České národní rady, kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 97/1974 Sb., o archivnictví. Zdroj: www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-343
- Digitální archiv vydání časopisu Board: https://issuu.com/boardmag_cz/3
- Podcasty Sk8shop: <https://www.youtube.com/@PodcastSk8shop/videos>
- Maurice Halbwachs: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/maurice-halbwachs-13618>
- Česká Asociace Skateboardingu: www.czechskateboarding.cz
- Litanie, viz. zdroj: <https://www.vira.cz/rejstrik-vecny/modlitba?page=1>
- Zorlac Skateboards, zdroj: www.skateboardstickers.com
- Josef Dressler, zdroj: www.dressler.cz
- Výstaviště Holešovice, zdroj: <https://www.bubenec.eu/park-kultury/>
- Archiv bezpečnostních složek, zdroj: www.abscr.cz
- Výsledky evropských závodů, zdroj: <https://www.brettstedet.no/article.asp?id=3978>
- Thrasher Magazín, zdroj: <https://www.thrasher magazine.com/articles/magazine/march-1989/>
- SK8SLALOM archiv 1989, zdroj: http://www.sk8slalom.cz/wp-content/uploads/1989_sk8.pdf
- Google Maps, zdroj: <https://www.google.com/maps>
- SF GATE, zdroj: <https://www.sfgate.com/entertainment/article/no-easy-skate-s-f-is-no-longer-shredder-heaven-2571297.php>
- Find Skate Spots, zdroj: www.findskatespots.com
- „Punk a Skinheads v Praze“ , dokumentární krátkometrážní film, Československá televize, Praha 1990 , zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=aFrh9yr5kII>
- "Skinheads v České republice v 90. letech", Scénář: Radim Procházka, Robert Sedláček, Režie: Robert Sedláček, Česko, rok 1998, 19 min., Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=GyB7km-nc2U>

- "Live in Bzenec", Československo, rok 1991, 54 min., Režie: Petr Orozovič, Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=1H9qZMzETMo>
- Kapela "Orlík", seznam alb, zdroj: <https://metalforever.info/article.php?id=34653>
- Backside do Huga, zdroj: <https://skaterock.cz/rubriky/rozhovory/legendarni-part-petr-cidorak-a-petr-horvat-v-praze-2001> (ze dne 4.9.2012)
- Mistrovství republiky ve skateboardingu 2023, zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=SWnq8_UmUbM
- Je dobré říkat místu "Stalin"?, zdroj: <https://www.boardmag.cz/featured/je-v-poradku-rikat-stalinu-stalin/>
- Socha V.I. Lenina, zdroj: <https://www.vetrelciavolavky.cz/sochy/v-i-lenin>
- Socha V.I. Lenina (Bubeneč portál), zdroj: <https://www.bubenece.eu/socha-v-i-lenina/>
- Archiv časopisu Board, zdroj: https://issuu.com/boardmag_cz/docs/board_06
- Mystic Skate Cup 1997, zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=jcxvqmJwv2Y>
- Veřejný rejstřík a Sbíрка listin, www.justice.cz
- Claus Grabke - BIO, zdroj: <https://www.last.fm/music/Claus+Grabke/+wiki>
- Fokus 24, Česká televize, zdroj: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10119615714-fokus-ct24/207411058110023/>
- Thrasher Magazine, zdroj: www.thrasher magazine.com
- Transworld Skateboarding Magazine, zdroj: www.skateboarding.transworld.net
- Craig Johnson - BIO, zdroj: <https://juicemagazine.com/home/craig-johnson/>
- Christian Hosoi - BIO, zdroj: <https://www.imdb.com/name/nm0396079/bio/>
- Nyjah Huston - BIO, zdroj: https://www.imdb.com/name/nm2499639/?ref_=fn_al_nm_1
- Letícia Bufoni - BIO, zdroj: https://theboardr.com/profile/2709/Leticia_Bufoni
- Toy Machine, založení a popis, zdroj: <https://stokedrideshop.com/blogs/stoked-school/toy-machine>
- Toy Machine - "Welcome to hell", zdroj: skatevideosites.com
- Elissa Steamer - BIO, zdroj: https://theboardr.com/profile/351/Elissa_Steamer
- Jamie Thomas - BIO, zdroj: https://theboardr.com/profile/1037/Jamie_Thomas
- Toy Machine - "Jump Off a Building", zdroj: bit.ly/Steamer-Jump
- Skateboarding Stickers, zdroj: <https://www.skateboardstickers.com/blogs/skateboard-companies-about-and-history/about-zorlac-skateboards>

- Zaniklé pražské kluby, zdroj: <https://www.facebook.com/profile/100064434262179/search/?q=U%20zoufal%C5%AF>
- Klub Pokrok, též Messenger, zdroj: <https://www.facebook.com/profile/100064434262179/search/?q=pokrok>
- Igor's Records Collection, zdroj: <https://goout.net/cs/igors-records-collection/szctflm/>
- Grind.cz - web archive, zdroj: <https://web.archive.org/web/19991125002513/http://www.grind.cz/>
- Board magazín, použití tiskových metod, zdroj: <https://www.bigmag.cz/?page=casopis&id=100&lang=cs>
- Notes from Prague (hudební formace), zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Notes_From_Prague
- Transworld Skateboarding - "Covers 1983-2019", zdroj: <https://www.skateboarding.com/photos/transworld-skateboarding-covers-1983-2019>
- Thrasher, Skateboarding "Bible", zdroj: <https://www.vice.com/en/article/nea4vd/an-oral-history-of-transworld-skateboarding-magazine>
- Thrasher, březnové vydání roku 1990, zdroj: https://www.thrasher magazine.com/imagesV2/Burnout/2013/Magazine_1990/March_1990/TH0390Mar1990p56-57_800t.jpg
- 411 VM (Videomagazín) archiv, zdroj: <https://archive.org/details/411vm>
- Podcast SK8SHOP #44 - PRAHA videomagazine, zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=7gAkRNrhWgc>
- Skateboardingové video "The First", zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=f2U_DZ47Lkc
- Black Label Skateboards, zdroj: <https://www.blacklabelskates.com/about>
- Veletrh „SPORT PRAGUE“, zdroj: <https://uohs.gov.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-3456.html>
- Tony Alva, zdroj: <https://juicemagazine.com/home/tony-alva/>
- Dogtown Skateboards, zdroj: <https://www.skateboardstickers.com/blogs/skateboard-companies-about-and-history/about-dogtown-skateboards-the-z-boys-and-the-dogtown-and-z-boys-documentary>
- Miroslav Kvapil a Darkslide.cz, zdroj: www.darkslide.cz
- Mark Gonzales v ČSSR, zdroj: <https://skaterock.cz/rubriky/vzdelani/mark-gonzales-se-v-roce-1987-zastavil-v-ceskoslovensku>
- 411 VM - Europe 1998 (Videomagazín), zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=XUzU9YEFLLJI>
- Rodrigo Teixeira, zdroj: <https://www.routeone.co.uk/blogs/news/rodrigo-tx-the-route-one-interview>

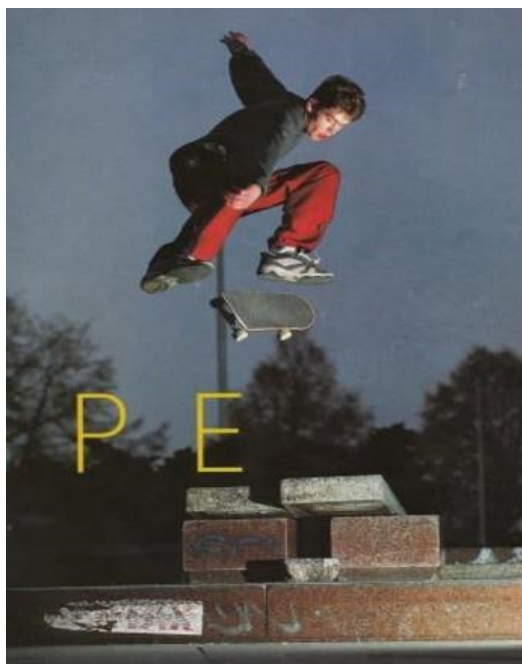
- Bojkot závodů v německém Münsteru, zdroj: <https://www.skateboarding.com/news/the-madman-of-m-nster>
- Konto Míša, zdroj: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/michal-budinsky-konto-misa-umrti_1808112119_bej
- Reportáž: Mystic Skate Cup - 1997, režie David Ondříček, Zdroj: badatelna TV Nova a internetový zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=jcxvqmJwv2Y>

31. Obrazové přílohy

- 1) Petr Beran, trik: Rock´n´Roll, lokalita: „Fučíkárna“, přibližný rok: 1989, zdroj: archiv Petra Berana

- 2) Pavel Beran, trik: Switch kickflip, lokalita: „Stalin“, datum pořízení: říjen, 1999. Zdroj: Transworld Skateboarding Magazin (archiv Pavla Berana)

- 3) „Mega profil“ - článek o Martin Leišovi z pera Matěje Homoly, který vyšel v Board magazínu č. 5 dne 8.1.1996, Zdroj: archiv Viktora Bukače

MEGA

Martin Leiš jezdí na Stalinovi. Každý den. Naučil se tam pěkné triky a to během své několikaleté dovolené. Dělá laxné bs nose-slides, skoro na pokaždý tam má variál (kickflip 360), poté ss shove-it a kickflip, a pak mnoho jiných věcí.

Jeho nevhodou aje, že nemá rád jeleny. Jo, normální jeleny z lesa. Projevuje se to tak, že se je vypdává lovit. A to nejen bez řádného povolení, neholi loveckého lístku, ale navíc s potměšilým výrazem v oku. Velmi se totiž ulitává na jelením steaku, pečeném nad ohněm. V čem je chyba? V tom, že Martin nemá pušku a loví tedy jeleny s kudlou v ruce, a jelikož nepatří mezi šikovné, zvíře trápí a to vždy několik minut. Chudáková paroháčkovi je to nepřijemný a proto troubí. Tím jediným si přiblíží smrt, protože čím víc hlesá, tím víc Leiš dráždí a on pak rychleji utóčí. Celá tato procedura není hodna civilizovaného člověka, protože ten jde do krámu, koupí si sojové maso, doma si ho dá na libovolný způsob a je v klidu. Jelenů je málo a jest úchylný je takhle vybjíct. Jenže to Leiš prostě nepochopí. Jeho vztah k přírodě je takový, že není. Papíry, plasty a další chemy odhazuje v trávu jako by se nechumědilo. Proto v lidovém průzkumu, kterého se zúčastnilo 2314 lidí ve věku do 30 let, 7844 lidí od 30 do 60, a 12437 důchodců, získal nejvíce hlasů, tím pádem nejvíce bodů, tím pádem první místo a tím pádem titul „DOBYTEK 1992-1995“.

Tematicky k tomuto chceme ještě dodat: ženský (a někteří chlapi), co nosí kožichy z kožesínových zvířat, jsou tupý tvor, a je radno jim sedít kůži z těla. Proč? Aby se ty krávy mohli všemožně kasat a proměňovat, pojde lidskou rukou mnoho malých, rozsáhlých tvorů, často i mládat. Čiliž, ty debilky si asi neuvědomují jejich bolest a utrpení. Jistě by si mohla obličt plast, dokonce i v podobě kůže, ve kterém by jí bylo teplo a ve kterém by vypadala i dobře. Jenže to je ty ženě málo. Ona se musí producířvat za každou cenu, a v honbě za tím, seré na vše živé.

Jinak Leiš dělá ještě js tail slide na Stalinově obrubníku a to přes několik kostek. Někdy si dá na ten obrubník flip a dolů js kickflip. Pokaždé, když na tento trik dopadne, jede na ss, tak chvíli ještě jede, připravý si nohy a udělá z devíti schodů na kamenné zídce, vedoucí z pravé strany ss hardflip noseslide. Vráti to napokaždý, a vždy, když jde zpátky po schodech nahoru, říká: „Bylo to masivní.“ Není on to, ten Leiš, šťastný jedinec? Není, protože jeho dobrou náladu mu vždy zkaží magazín Board. Pokaždé, když si ho prolustuje, má pak z toho depresi, zteplá mu vosk v kapse a tím pádem má po ježdění. Ještě, že občas odlitne na Kanárský ostrov, neboť tam je obrubník navoskovaný po celý rok. Board tam není k dostání a obalové techniky, aby bylo co odhazovat, jsou tam kvanta. Jddině co mu tam chybí, jsou jeleni, avšak jak Martin říká, pěkně si zabit kanárského ptáčka zpěváčka je taktěž nádhera.

- 4) Archivní screening skateboardingového webu, www.grind.cz (listopad 1999)

grind
www.grind.cz

— snowboarding — skateboarding

— Vyhledávání: (novinka)

— Akce

1.12.1999
Premiéra - Praha 99
Premiéra akce "Ves Praha 99"
Gaskalov party v BARRONET EX, vzápětí akce "Vodnost, DJ, smetaná tma, profiho akce"

20.12.1999
Snowboardova exhibice
Cestovka v Olšavci - Brestov
Dětsko akce pro nováčky snowparku, DJ

— Internet
V prosinci bude Oned na CD, B01tu v osobním výtisku. Připravte se pro 995

— Snowboarding:
"Casey" Benn fotograf - Daniel Franck, Terje Haakonsen, Johan Olsson, Jason Ford.
"Service Y2K", dozvíte se, jak upravit a voskovat sádku.
Na stránce "Triky - jak na to?", si můžete procítit, jak dělat základní snowboardové triky.
Pokud si chcete koupit snowboard, jsou pro vás přípraveny "Tipy a rady pro začátečníky".
Nové jsou k vidění i "výsledky závodu", "předtisk výsledků závodu 99/2000" a "seznam obchodů".
Připravujeme Dayer's Guide 2000 a cestovní informace o různých střediscích.

— Skateboarding:
"Transworld Skateboarding Readers Poll Awards", kdo je podle členů Transworld Skateboardingu nejlepší skater?

- 5) Zleva: „Kinderskiní v útoku“ , Zdroj: Večerník Praha, 2.5.1997, ISSN 1210-1117, Pragoprint, str. 10 / Betacam - sportovní TV reklama na Board (TV Nova), zdroj: Marek Příbyl

Kinderskiní v útoku
 Detektivové z Prahy 7 zabývající se kriminalitou mládeže vyšetřují nájezdy takzvaných kinderskinů, kteří se scházeli v jednom z kulturních domů v Praze 10. Z místních diskoték vyrážela parta mladíků a dívek ve věku od 14 do 17 let na plata před stanicí metra Vyšehrad a na Letnou, kde se scházejí skateboardisté. Na rozdíl od pánů kulků, kteří byli upraveni a vystrojeni, část z nich i vyzbrojena jako skiní, dívky na první pohled příliš pozornosti nebudily. Při první spanilé jízdě na skateboardy obral sedmnáctiletý Jan P. a jeho tři patnáctiletí kamarádi skupinku »prkynkářů« o mikiny, batůžky, ale také prkna. Pro začátek se jejich »zábava« obešla bez násilí. Zatímco oděvní svršky a batohy většinou zůstaly ve vlastnictví party »skinů, skateboardy šly na odbyt na různých místech po Praze.

- 6) Dobové plakáty, Zdroj: archiv Marka Příbyla

HORSEFEATHERS
 CUSTOM CLOTHING

board
 177 20 03 28 31 34 37

pořádají

SKATE PARTY
30.10.1999

hala Skate Session
 V cípě 3, Praha 1

závody street
 začátek 19.00
 best trick contest 18.00
 přímý přenos závodů
 na velkoplošné plátno

velkoplošná projekce od 20.00
 premiéra videa The Storm 21.00

22.00
 losování výhorek soutěže
 o zájezd do Ameriky

dj Richard dj LPD

kalba do 6.00

vstup 80 kaček
 dárek pro každého - fingerboard

THE STORM

SK8KLUB **board**
 PRAHA magazine

pořádají

doubleminiramp
minimihiramp

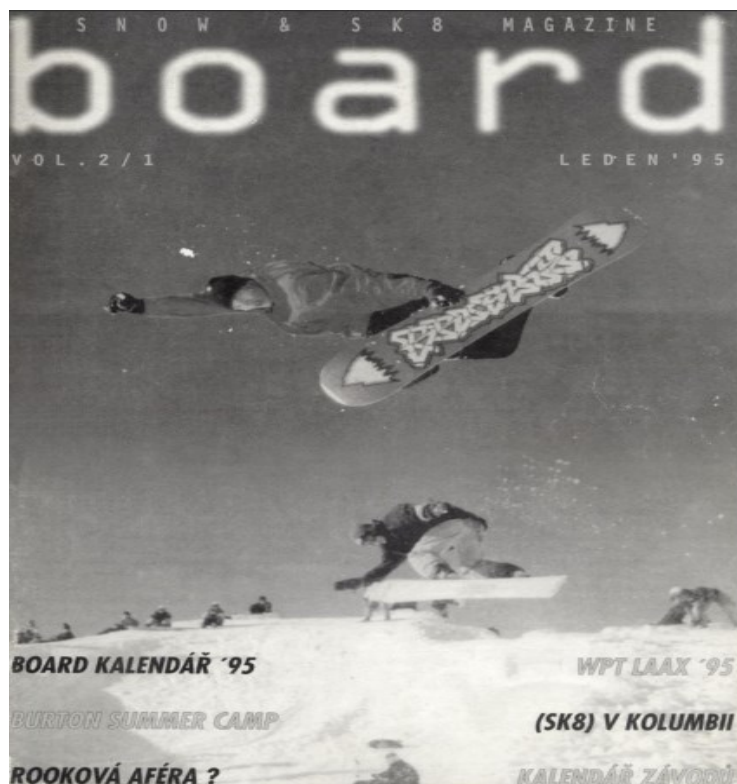
contest

Vačlavské nám. 41, pasáž Luxor Otevřeno od 12.00

28. února 1998

Horse Feathers Pancor Board Complete
 Rock'n'Roll Rough Things Red Frog
 X-Ray Surf&Shrotel&Snowboardel Radio 1

- 7) "Nulté vydání" časopisu Board, datum vydání: 16.1.1995, zdroj: archiv badatele

- 8) Phalanx Skateshop, Praha rok 1992 (Zdroj: soukromý archiv Jana Smolíka)

- 9) Zleva: David Horváth / Martin Prokš (závody před „Pakulem“, rok 1992) Foto / archiv: Jan Smolík

- 10) Zleva: Pavel Tischer (lokalita „Lenin“) / Pavel Tischer (třetí zleva) Zahradní město, zdroj: archiv Pavla Tischerera

- 11) Petr Beran (lokalita: „Fučíkárna“ 1990-1991), zdroj: archiv Petra Berana

- 12) Závody před „Pakulem“, rok 1992, Zdroj: archiv Radka Novotného

- 13) Video (VHS) „Praha ´99“, zdroj: soukromý archiv Viktora Bukače

- 14) Plakát „Euroskate ´88“, Zdroj: archiv Viktora Bukače

**CESTOVNÍ KANCELÁŘ MLÁDEŽE SSM
A TĚLOVÝCHOVNÁ JEDNOTA PKOJF**

EUROSKATE

**VRCHOL EVROPSKÉ
SKATEBOARDINGOVÉ '88
SEZŮNY**

14. - 16. ŘÍJNA 1988
**Sportovní hala ČSTV,
Praha** Soutěž nejlepších amatérských
a profesionálních jezdců
z dvou desítek zemí Evropy

PROGRAM:

Pátek 14. 10.	8.00-20.00 Trénink vstupné Kčs 10,-, mládež do 15 let zdarma
Sobota 15. 10.	9.00 Streetstyle kvalifikace Slalom finále 13.00 Slavnostní zahájení Rampa kvalifikace Paralelslalom kvalifikace Streetstyle semifinále Skok vysoký finále Streetstyle finále
Neděle 16. 10.	9.00 Freestyle kvalifikace Rampa semifinále 13.30 Freestyle semifinále Paralelslalom finále Freestyle finále Rampa finále

Vstupné na 1 den Kčs 50,-
permanenka na oba dny Kčs 85,-

Vstupenky opravňují k návštěvě doprovodných akcí
v celém areálu PKOJF:
Váciavská pout · Dny služeb · Pavilón dětského
úsměvu · Staré tržiště - pouliční divadla, kapely
a řemesla · Diskotéky a módní přehlídky ·
Talent '88 - folkové fórum · M. Efekt s Lubošem
Pospíšilem · Panika · Areál rekordů - 1000 čs. nej
a další programy pro děti, mládež a dospělé

Hromadné objednávkové příjmy sekretariát EUROSKATE '88 ve spolupráci ČSM SSM, Zlín 6, 170 05 Praha 2 (hov.) 265 4451 a ústřední pokladna ČSM SSM - PRAHA, Jindř. 16444 36, 110 00 Praha 1 (24 85 20) - SLADKOV, Floriánková 126, 229 61 Slušovice 120 65, 43 01 - ČKSK BUDĚJOVICE, 378 21 České Budějovice, Chvojčenská 14 (24 126) - PULINA, 200 26 Písek, Chvojčenská 1 178 80 - 1071 1642 LAJEVSKÝ, 402 21 Ústí nad Labem, Fulčova 17 173 707 - MOUČEK, 638 26 Mladá, Garmadlová PRAGA, 075 15 ČSM SSM (2446) - LIBEREC, 460 09 Liberec, Mlýnská 43 122 34 - JABLONEC NA NESOUCI, 464 05 Jablonec n. Nisou, Garmadlová 3 (27 21) - HRAD, KRALOVÉ 202 78 Hradec Králové, Chvojčenská 228 61 1 41 - BRNO, 602 04 Brno, Garmadlová 11 124 40 - OSTRAVA, 702 00 Ostrava, Letenská 14 122 801 - BRATISLAVA, 086 01 Bratislava, K. Kvečela 46 128 787 - OSTRAVA, 702 00 Ostrava, Garmadlová 102 12 16 811 - OLOMOUČ, 772 00 Olomouc, Dostrová 4 120 06 - BRATISLAVA, 011 16 Bratislava, Hviezdoslavova ul. 14 123 14 07 - NITRA, 261 00 Nitra, Jankovcova 6 124 18 - TRNAVA, 412 00 Trnava, Hviezdoslavova 101 149 46 - BAŇSKÁ BYSTRICA, 014 16 Baňská Bystrica, Horváta 43 124 40 - ŽILINA, 013 00 Žilina, nám. Dudy 16 125 211 - KOŠICE, 042 12 Košice, Letná 82 127 371 - PRAHA, ČSTV, Dobrušská třída 13, 110 00 Praha 1 - a v obchodních pracovištích ústředních